

ANGLO-BURMESE HAND-BOOK,

OR

GUIDE TO A PRACTICAL KNOWLEDGE

OF THE

BURMESE LANGUAGE,

COMPILED BY

DORMER AUGUSTUS CHASE, LIEUT.

64TH REGIMENT BENGAL N. I.

AND OFFICIATING ASSISTANT COMMISSIONER T. P.

MAULMAIN :

AMERICAN MISSION PRESS,

THOM. S. RANNEY.

1852.

13

TO
CAPTAIN ARTHUR PURVES PHAYRE,
7TH REGIMENT BENGAL N. I.

AND
COMMISSIONER OF ARRACAN,

THIS LITTLE WORK, INTENDED FOR THE USE
OF STUDENTS OF THE BURMESE LANGUAGE,

IS, BY PERMISSION, INSCRIBED,
AS A SLIGHT TOKEN OF ESTEEM AND REGARD,

BY

HIS OBLIGED FRIEND,

THE COMPILER.

MAULMAIN, }
7th July, 1852. }

C.1, A.S.A.
Ref. 15000
891.45
C487

48 ch.
Library
University of Michigan
7-16-1925

NAMES OF SUBSCRIBERS.

TENASSERIM PROVINCES.

Maulmain.

Abreu, E.	1	Good, T. C. Sub. Asst. Surgeon,	1
Anderson, G. W.	1	Gordon, G. R.	2
Ardagh, R. D. Magistrate, Rangoon,	2	Grasemann, Geo.	2
Barr, Geo. E. Tseetkay,	1	Hall, Major 49th Regt. M. N. I.	1
Bayly, Major S. 26th. Regt. M. I.	1	Hamilton, J. W.	2
Begbie, R. S.	2	Hamlyn, Dr. 26th Regt. M. N. I.	1
Bogle, Lt. Col. Commissioner T. P.	5	Hannay, Robert	2
Booth, J. D.	1	Hawkshaw, G.	1
Bower, Major H. Magistrate,	1	Hill, John J.	1
Briggs, J. P. Lt. Asst. Comm. T. P.	4	Hobday, Alfred	1
Butler, Lt. J. 49th Regt. M. N. I.	1	Hopkinson, Henry Pl. Ast. Com. T. P.	2
Condamine, J. de la	1	—————Mrs.	1
Cowell, James	1	Hough, G. H.	1
Currie, M. R.	1	Humphrey, Rev. W. T.	2
De Silva, Lawrence	1	Jenkins, Lt. 26th Regt. M. N. I.	1
Dragon, P.	1	Johnson, Lt. Col 26th Rt. M. N. I.	1
Drummond, Lt Bengal Engineers,	2	King, J.	1
Ducroix, C.	1	Lindsay, J.	1
Eman, T.	1	Lonsdale, D. T.	4
Fullarton, Lt. 1st Rt. M. N. I.	1	Lutter, W. E. S.	1
Glassford, A. M.	1	Macrae, R. C.	1
		Magrath, Lt. & Adj. 1st Rt. M. N. I.	1
		Major, Capt. N.	1

SUBSCRIBERS' NAMES.

vii

Roghé, A. W.	1	<i>Bengal and Madras Artillery.</i>	
Savigny, G. H.	1	Ashe, St. Geo. Bengal	1
Tickell, Capt. S. R. Pl. Ast. Comr.	2	Back, Major Madras	1
Woodward, A.	1	Blair, Lt. do.	1
<i>Kyouk Phyoo.</i>		Bridge, Lt. do.	1
Bowling, A. Surgeon 68th B. N. I.	1	Cadell, H. M. Bengal	1
Faithfull, G. Lt. Pl. Asst. Comr.	1	De Renzy, Asst. Surg. do.	1
Winniet, Ens. 68th B. N. I.	1	Dobbin, Lt. do.	1
<i>Ramree.</i>		Fraser, Lt. do.	1
Sparks, Capt. Pl. Asst. Commr.	1	Harrison, Lt. Madras	1
<i>Sandoway.</i>		Hathorn, Lt. 2d Co. 3d Bat. Bengal	1
Barry, Capt. Comg. Arr. L. Bat.	1	Hitchins, Lt. Madras	1
Boddam, Lt. Bengal Arty.	1	James, M. Lt. Bengal	1
Buckell, R.K. Asst. Sur. Arr. L. Bn.	1	Laurie, W. Madras	1
Davis, J. Dr.	2	Manderson, G. Bengal	1
Fytche, Albert Pl. Asst. Commr.	4	Robertson, Capt. do.	1
Macleod, Lt. Arr. L. Battn.	1	Scott, Capt. Madras	1
Munro, Lt. do.	1	Smith, C. Asst. Surgeon Madras	1
Sutherland, Lt. do.	1	Willoughby, Lt. Bengal	1
<i>ARMY OF AVA.</i>		<i>H. M. 18th Royal Irish.</i>	
<i>Engineers, Sappers and Miners.</i>		Call, Capt.	1
Boutflower, Asst. Surgeon	1	Cooper, Lt. 70th Foot	1
Dennison, Lt. Madras	1	Cormick, Capt.	1
Macintosh, Lt. Madras	1	Eteson, Lt.	1
Mayne, Lt. Madras	1	Gibbons, Lt.	1
Vernal, Mr. R.	1	Gillespie, Capt.	1
Williams, Lt. Bengal	1		

Stewart, Lt.	1	Vizard, Lt.	1
Woodright, Lt.	1	40th Regt. B. N. I.	
H. M. 51st Regt. K. O. L. I.		Becher, A. Lt.	1
Burney, Lieut. and Paymaster	1	Brander, Lt.	1
Cleeve, Lieut. and Adjt.	1	Chisholm, Ensign	1
Errington, Major	1	Chitty, Major	1
Manners, Capt.	1	Miller, Lt.	1
H. M. 80th Regt.		Pitt, W. Asst. Surgeon	1
Mekellar, Asst. Surgeon	1	67th Regt. B. N. I.	
5th Regt. M. N. I.		Burlton, Lt.	1
Burn, Ensign	1	Clarke, Lt.	1
Gillillan, Capt.	1	D'Oyley, Lt.	1
Wyndham, Capt.	1	Harris, Lt.	1
9th Regt. M. N. I.		Sturt, Lt. Colonel	1
Carr, Ensign	1	Thompson, Lt.	1
Dobbs, Captain	1	Steam Service.	
Handyside, Lt.	1	Bolt, — "Pluto"	5
19th Regt. M. N. I.		Boon, Capt. "Fire Queen"	1
Lynch, A. Lt.	2	Dicey, Capt. "Tenasserim"	1
35th Regt. M. N. I.		Eales, W. "Proserpine"	1
Apthorp, Lt. Col.	1	—— C. "Enterprize"	1
Haines, Lt.	1	Fraser, Capt. "Medusa"	1
Lodge, Capt.	1	Lawson, W. S., M. D. "Proserpine"	1
Mackay, Dr.	1	Neblett, Capt. "Enterprize,"	1
Minchin, Lt.	1	Miscellaneous.	
Ranken, Capt.	1	Bull, Rev. Chaplain Madras Force	1
Tweedie, Capt.	1		

P R E F A C E .

This little work has been compiled with the design of assisting *students* in the acquisition of the Burmese Language ; but it is hoped that it may prove a useful “ Vade Mecum” to the *non-student* as well.

With this object in view, the Roman character has been added to the Burmese text throughout the whole, and the Grammar part confined to such points as are indispensably necessary to a right understanding of the construction of the Burmese Language.

The learner is recommended to use with Part I, the common Burmese “Thing-Bon-Gyee,” or spelling book ; the latter, by constant practice under the superintendence of a competent teacher, will give him the correct sound, and the former the *rationale* of the monosyllabic combinations.

The compiler will feel truly gratified if he shall have perchance succeeded in removing but a few of the difficulties of the Burmese idiom ; and he trusts that the work will at least not disappoint the reasonable expectations of his numerous subscribers.

Maulmain, Oct. 1852.

CONTENTS OF PART I.

CHAPTER 1ST.

	Paragraphs.
The Alphabet,	2
Simple or Initial Vowels,	3
Symbolic or affixed Vowels,	4 to 8
The Consonants,	9
Simple Initial Consonants,	10
Compound Initial Consonants,	11 to 13
Mute or Final Consonants,	14 " 17
Mute Consonant <i>œ</i> a,	18
Light Accent,	19
Heavy Accent,	20 to 21
Punctuation,	22
Tabular forms of Monosyllables,	23 to 25

CHAPTER 2ND.

Scheme of Romanized letters,	26 to 29
--	----------

CHAPTER 3RD.

Construction of Monosyllables.

Initial Vowel simple,	30
Initial Consonant simple,	31 to 36

Initial Consonant compounded with	(၂) ya-ping,	. .	37 to 40
“ “ “	(၆) ya-yit,	. .	41 “ 46
“ “ “	(၀) wa-htswāy	. .	47 “ 51
“ “ “	(၁) wa-htswāy and ya-ping,		52 “ 56
“ “ “	(၆) wa-htswāy and ya-yit,		57 “ 61
“ “ “	(၂) ha-htos,	. .	62 “ 65
“ “ “	(၂) ha-htos and ya-ping,		66 “ 70
“ “ “	(၆) ha-htos and ya-yit,		71 “ 73
“ “ “	(၀) ha-htos and wa-htswāy,		74 “ 78
Abbreviations,	79
Numerical figures,	80
Interchangeable letters,	81

ERRATA IN PART I.

Paragraph 11, line 3 for kouk read gouk.

“ 14 “ 5 “ that “ *that*.

“ 24 last column ကို ko “ ကံ kañ,

PART I.

CHAPTER I.

OF THE BURMESE LANGUAGE.

1. The Burmese Language, like the English, is written from left to right, but differs in this respect, that it admits of no division between words.

OF THE ALPHABET.

2. Its alphabet comprises ten vowels, and thirty-four consonants.

OF THE VOWELS.

3. These are, as above stated, ten in number; they are used under two different forms, but retain the same sound in both; the two different forms are,

1st. Simple or Initial.

2nd. Symbolic or Affixed.

1st. The simple or Initial vowels, which are used only as the Initial syllable in words of Palee origin. They are as follows:

Table of Simple or Initial Vowels.

No.	Vowels.	Names.	Power.
5.	အ	a short,	as a in amend.
	အာ	ā long,	as a in after.
	ဧ	ee short,	as i in into.
	ဧာ	ē long,	as ea in eaten.
	ဥ or ဥာ	oo short,	as u in useless.
	ဥာ	ō long,	as oo in ooze.
	ဧ	ay short,	as a in acorn.
	အေ	āy long,	as ai in ailment.
10.	အွ or အွာ	au short,	as o in onerous.
	အွာ	aū long,	as au in audience.

4. *2nd. The Symbolic or affixed vowels.*—Vowels affixed in combination with consonants, (whether simple or compound,) are represented by symbols, with the single exception of the vowel အ a short, which has none, as its sound is inherent in every simple or compound consonant, unless superseded by the symbol of another vowel, or rendered quiescent by the symbol (၎) “that” over it, thus ဝ် or by another consonant subjoined, thus ဝ့

5. These symbolic vowels are variously applied, some before, some after, some both before and after, some above, and some below the consonant to which affixed; but each symbol (whatever may be its *written* position,) retains the power of its respective vowel, unless modified by a mute or final consonant following immediately after, or by the addition of another symbolic vowel.

6. The symbolic vowels cannot be used without being affixed to a consonant. They are as follows :

Table of Symbolic or Affixed Vowels.

No	Vowels.	Sym-bols.	Burmese Names.	English Meaning.	How Affixed.
5.	အ	none	—	—	—
	အာ	၁ or ၂	ချာ hkyā,	let fall	after.
	အ့	၀	လုံးကြီးတင် loṅ-gyēēs-ting,	a circle placed	above.
	အ့	၀	လုံးကြီးတင်ဆံခပ် loṅ-gyēēs-ting-htsaṅ-hgap,	an indented circle placed	above.
	ပ or ပွ	၁	တချောင်းငင် ta-hkyoungs-ninging,	one reed	below.
	ပွ	၂	နှစ်ချောင်းငင် hna-hkyoungs-ninging,	two reeds	do.
	ဇ	၆	သဝေထိုး thaway-hdoz,	written separate	before.
	ဆ	၇	နောက်သို့ပြင် nouk-tho-pyit,	thrown to the rear	above.
	သြ or သြာ	၆—၁	သဝေထိုးချာ thaway-hdoz-hkyā,	{ written separate, let fall	{ before and after.
	သြာ	၆—၂	သဝေထိုးချာရှေ့ထိုး thaway-hdoz-hkyā-shay-hto,	{ written separate, let fall, thrown forw'd	{ before and after.

N. B. 1st. The second symbol (၂) hkyā of the vowel အာ ā long, is used; 1st. When the application of the first of its symbols would alter the *form* or *shape* of any one consonant into that of another—

2nd. With the consonants ခ hka, and င nga.

7. The symbols of the vowels ဣ ee short, and ဩ oo short, are frequently combined, and the compound has then the sound of "o" in "go," as ဣဝ် o, old, aged—ကို ko, to, at, for—လို lo, to wish, desire—unless altered by a mute or final consonant following.

8. The symbol of *any* vowel may be combined with the mute consonant ခ and the compound has then the power of the vowel which that symbol represents; thus,

ခိ	is equivalent to	ဣ ee short.
ခု	do.	ဩ oo long.
ခာ	do.	ဩဝ် au short.

OF THE CONSONANTS.

9. The consonants (as before mentioned,) are thirty-four in number, and are as follows :

Table of the Consonants.

No.	Letter.	Burmese Names.	English Meaning.	Power.
1st, or က ka class—Gutturals.				
	က	ကကြီး ka-gyēes,	great ka,	[lish. as k in Eng-
	ခ	ခခွေ hka-hgway,	curved hka,	k (asp'd)
	ဂ	ဂငယ် ga-ngé,	little ga,	g
	ဃ	ဃကြီး ga-gyēes,	great ga,	g
5.	င	င nga,	nga,	ng

No.	Letter.	Burmese Names.	English Meaning.	Power.
<i>2nd, or ဝ် tsa class—Palatals.</i>				[lish.
10.	ဝ်	ဝ်လုံး tsa-loñs,	round tsa,	as ts in Eng-
	ဆ်	ဆ်လိမ် htsa-leim,	twisted htsa,	ts (asp'd)
	ဇ်	ဇ်ခွဲ dza-hgwāy,	divided dza,	dz
	ဈ်	ဈ် dza or ဈ်မြင်းဆွဲ dza-mying-s-	bridle dza,	dz
	ည်	ည် or ည် ည် nya, [htswāy,	nya,	ny
<i>3rd, or င် ta class—Cerebrals.</i>				[lish.
15.	တ်	တံလှင်းချိတ် ta-thañ-lyings-hkyeit,	hook ta,	as t in Eng-
	ဌ်	ဌဝံဘဲ hta-wam-bāy,	duck ta,	t (asp'd)
	ဒ်	ဒုင်ကောက် da-ying-gouk,	crooked breast da,	d
	ဗ်	ဗရေပွယ် da-yay-hmop,	water dipper da,	d
	ဏ်	ဏကြီး na-gyēē	great na,	n
<i>4th, or တ် ta class—Dentals.</i>				[lish.
20.	တံ	တံဝံပူ ta-wam-bōō,	abdominous ta,	as t in Eng-
	ထံ	ထံဆင်ထူး hta-htsing-hdōōs,	elephant fetter hta,	t (asp'd)
	ဒံ	ဒံထွေး da-hdways,	little da,	d
	ဓံ	ဓံအောက်ခြွက် da-ouk-hkyeik,	bottom indented da	d
	နံ	နံငယ် na-ngé,	little na,	n
<i>5th, or ပ် pa class—Labials.</i>				[lish.
25.	ပံ	ပံစောက် pa-tzouk,	steep pa,	as p in Eng-
	ဖံ	ဖံဦးထုပ် hpa-ōōs-htop,	capped hpa,	p (asp'd)
	ဗံ	ဗံထက်ခြွက် ba-hdek-hkyeik,	top indented ba,	b
	ဘံ	ဘံထုန်း ba-gons:	hump backed ba,	b
	မံ	မံ ma,	ma,	m

No.	Letter.	Burmese Names.	English Meaning.	Power.
<i>Liquids.</i>				
	ယ	ယပက်လက် ya-pek-lek,	supine ya,	[lish. as y in Eng-
	ရ	ရကောက် ra or ya-gouk,	crooked ra or ya,	r or y
	လ	လ la,	la	l
	ဝ	ဝ wa,	wa,	w
30.	ဌ	ဌကြီး la-gyēes,	great la,	l
<i>Sibilant.</i>				
	သ	သ tha or tha,	tha,	as th in Eng- lish both hard and soft.
<i>Aspirate.</i>				
	ဟ	ဟ ha,	ha,	[lish. as h in Eng-
<i>The Character thay: thay: ting.</i>				
	◌◌	◌◌ ထေးထေးတင် thay:thay:ting,	a tiny dot placed,	as a final S. ma mute, (which see)
<i>The Mute Consonant.</i>				
34.	အ	အ a,	a mute.	—

N. B. 1st. In each of the first five classes of consonants, the
 1st letter is a simple articulation, smooth and soft; the
 2nd " an aspirate of the first; the
 3rd " the same as the first, but rough and hard; the
 4th " the same as the third, and the
 5th " the corresponding nasal.

2nd. The pronunciation of Cerebrals and Dentals is similar.

3rd. The Cerebrals and the letter ဂ္ယ la-gyēē only found in words of Palee or Sanscrit origin.

10. The Consonants are of three kinds, viz :

1st. *Simple Initial Consonants.*

2nd. *Compound do. do.*

3rd. *Mute or Final Consonants.*

1st. *The Simple Initial Consonants*—which are all those comprised in the foregoing table of the Consonants, except the letter ဂ္ယ la-gyēē, and the character (°) *thays-thays-ting*, which are never used as Initial, but only as Mute or Final Consonants.

11. 2nd. *The Compound Initial Consonants.* These are formed by the addition to certain of the Simple Initial Consonants, of one or more of the Symbols of the Consonants ဝ ya-pek-lek—ရ ra or ယ ya-kouk—ဝ wa—and ဟ ha. These are as follows :

Table of the Symbolic Consonants.

No	Consonants.	Sym-bols.	Burmese Names.	English Names.	Example with ဝ ma.
2.	ယ ya-pek-lek,	ပ ya	ယပင် ya-ping,	ya like a plant,	ပ mya.
	ရ ra or ယ ya-gouk,	င ya	ရငံ ya-yit,	ya embracing,	င mya.
	ဝ wa.	ဝ ya	ဝဆွဲ wa-htswāy,	wa suspended,	ဝ mua.
4.	ဟ ha,	ှ ha	ဟထိုး ha-htos,	ha thrust out,	ှ hma.

N. B. 1st. When (ှ) ha-htos is combined with ရ ra-gouk, the compound has the power of sh ; ရှ shee, to be.

- 2nd. ဟှာ hthya has a similar power, and sometimes also ဟှာ hlya.
 3rd. ဂှာ ngya is equivalent to ညှာ nya and ဝှာ yya to ဝှာ ya.

12. The Compound Initial Consonants are of nine kinds, viz :

		Symbols.	Example.
1st.	Those distinguished by	ညှာ ya-ping <i>only</i> ; as,	မှာ mya.
2nd.	do.	ဇှာ ya-yit <i>only</i> ; as,	မှာ mra or mya.
3rd.	do.	ဝှာ wa-htswāy <i>only</i> ; as	မှာ mua or mwa.
4th.	do.	ညှာ wa-htswāy and ya-ping; as,	မှာ myua.
5th.	do.	ဇှာ do. ya-yit; as,	မှာ myua.
6th.	do.	ဟှာ ha-htoꝝ <i>only</i> ; as,	မှာ hma.
7th.	do.	ညှာ do. and ya-ping; as,	မှာ hmya.
8th.	do.	ဇှာ do. and ya-yit; as,	မှာ hinya.
9th.	do.	ဝှာ do. and wa-htswāy; as,	မှာ hmua.

13. Table exhibiting the application of the Symbolic Consonants.

No.	Consonants.	Symbols.	With what Simple Initial Consonants Combined.
1st.	ယှာ ya-pek- [lek,	ညှာ ya-ping,	With ဝှာ and ဝှာ of the Guttural Class. ဝှာ and ဝှာ " Labial " ဝှာ " Liquid "
2nd.	ဂှာ ya-gouk,	ဇှာ ya-yit,	With ဝှာ and ဝှာ of the Guttural Class. ဝှာ and ဝှာ " Labial "

No.	Consonants.	Symbols.	With what Simple Initial Consonants Combined.
3rd.	ဝ wa,	ဝ wa-htswāy,	With ဘ and ခ of the Guttural Class. စ and ည " Palatal " တ and င and န " Dental " ပ and ဘ and မ " Labial " ယ and ရ and လ " Liquid " သ Sibilant.
4th.	ဝ wa and ယ ya,	ဝ wa-htswāy and ya-ping,	With ဘ and ခ of the Guttural Class. မ " Labial "
5th.	ဝ wa and ရ ya,	ဝ wa-htswāy and ya-yit	With ဘ and ခ of the Guttural Class. ပ and မ " Labial "
6th.	ဟ ha,	ဟ ha-htoz,	With င ည ဘ န and မ the nasal of each Class. ရ လ and ဝ of the Liquid "
7th.	ဟ ha and ယ ya,	ဟ ha-htoz and ya-ping,	With မ of the Labial Class. လ " Liquid " သ Sibilant.
8th.	ဟ ha and ရ ya,	ဟ ha-htoz and ya-yit,	With မ of the Labial Class.
9th.	ဟ ha and ဝ wa.	ဟ ha-htoz and wa-htswāy,	With the nasals ည န and မ ရ and လ of the Liquid Class.

N. B. By means of the Symbolic Consonants, other combinations could, of course, be made, but I have above shewn those only which are in actual use in the language.

14. 3rd. *The Mute or Final Consonants.* These are distinguished by having the mark (°) “that, to destroy” over them. This mark *destroys* the sound of the *၁* a short, mentioned in Para: 4 as inherent in every Consonant.

15. The Mute or Final Consonants have the effect of modifying the sound of the vowels immediately preceding them. They are as follows :

<i>Guttural Class.</i>		
1st. of the Class.		5th. of the Class.
k <i>က</i> mute.		ng <i>င</i> mute.
<i>Palatal Class.</i>		
ts <i>စ</i> mute.		ny <i>ည</i> mute.
<i>Cerebral Class.</i>		
t <i>တ</i> mute.		n <i>န</i> mute.
<i>Dental Class.</i>		
t <i>တ</i> mute.		n <i>န</i> mute.
<i>Labial Class.</i>		
p <i>ပ</i> mute.		m <i>မ</i> mute.
<i>Liquid Class.</i>		
y or <i>ယ</i> <i>ဝ</i> or <i>ရ</i> mute.		

The character *thay-s-thay-s-ting*.

၎ (°) mute.

16. The following are sometimes, though rarely, used as Mute or Final Consonants, but they have no modifying effect upon the preceding vowel.

g	ဃ	mute.
l	လ	mute.
w	ဝ	mute.
l	ဣ	mute.
h	ဟ	mute.

There are also a few others of still rarer use, which are employed only in words of Palee origin, and subject to no regular rule.

17. The sound of a Mute or Final Consonant is frequently lost or absorbed in, and sometimes modified by, the Initial Consonant of the following syllable or word; as, ခက်ခင်း hkek-ying: "a pitchfork," pronounced ခင်း hka-ying:—but these changes will be naturally acquired without rule.

The Mute Consonant ခ

18. The Simple or Initial vowels being used as the Initial vowel syllable in words of Palee origin *only*, (as stated in Para: 3,) it is necessary to adopt some other mode of expressing in writing an Initial vowel syllable in words of Burmese origin. This is effected by the use of the Symbolic or affixed vowels, but as these cannot be used unless affixed to a Consonant, (as mentioned in Para: 6,) they are consequently affixed to the Mute Consonant ခ as, ခေခ au—အိ, ခေ—အို, ခ—အု, ခပ—အေ, ခု, as shewn in Para: 8.

The Mute Consonant **အ** is therefore nothing more than “a sort of pivot on which the vowel Symbols may be arranged,” without thereby involving any change or modification of their original or proper powers.

OF ACCENTS.

19. The Accents are two in number; viz :

1st. The Light Accent, (◌◌)

2nd. The Heavy Accent, (◌◌◌)

1st. The Light Accent. This is called **အံမြစ်** *an-myit* or **အောက်မြစ်** *ouk-myit*, and is placed *below* the letter; as, **ကနံ** *kan*,

It is used with the vowels **ဇ** *ay*—**အဲ** *āy*—**ဧ** *au*—**ဧ** *ee* and *oo*, combined, or their Symbols, and after the nasal Consonants, when mute.

20. 2nd. The Heavy Accent. This is called **ရှေ့ပေါက်** *shay-pouk*; and is placed *after* the letter; as **ကနံး** *kan*.

It is used with the vowels **အ** *ā*—**ဤ** *ēē*—**ဝ** *oo*—**ဇ** *ay*—**ဧ** *ee* and *oo* combined, or their Symbols—and after the nasal Consonants, when mute.

It is inherent in **အဲ** *āy*, (unless superseded by the light accent,) and in **မ** *m* mute, when combined with **အ**—with these therefore it is frequently omitted in writing, as being superfluous.

21. By the use of the above accents, three distinct meanings may be expressed by the same combination of letters; as, **မြင်း** *mying*—a horse; **မြင်** *mying*; to see; **မြင့်** *mying*, high.

23. Tonants, with Symbolic or affixed

No	Sim	Initial of	Symbol of	Symbols of
		Conso	သြာ au. ခြေ aū.	ဧ ee & ိ oo.
		—	—	o
2.		အာ au, အော် aū,	အို o.	
		ကာ kau, ကော် kāū,	ကို ko.	
		ဂာ or gau, ဂော် orgāū,		
1.	Compe	ပာ pyau, ပော် pyāū,	ပို pyo,	
		ကြာ kyau ကြော် kyāū	ကြို kyo,	
		ဇာ —	—	—
		ဇာ —	—	—
5.		ဇာ —	—	—
		ဇာ hlau, ဇော် hlāū,	ဇို hlo,	
		ဇာ hlyau ဇော် hlyāū	ဇို hlyo,	
		ဇာ —	ဇော် hmzyāū	—
9.		ဇာ —	—	—

N. B. consonant; if they close a syllable,
 ဇာ wa-tha

s, with Symbolic or affixed Vowels, modified by Mute

Initial Consonant of Labial Class.	Mute or Final Consonant of the Labial Class.		Liquid Class.	The Character.
5th of the Class.	1st of the Class.	5th of the Class.	y ဃ်း mute.	၎် (°) mute.
n န်း mute.	p ပ်း mute.	m မ်း mute.		
အန် an,	အပ် ap,	အမ် am,	အယ် é,	အံ an.
အိန် ein,	အိပ် eip,	အိမ် eim,		
အုန် on,	အုပ် op,	အမ် om,		အို on.
ကန် kan,	ကပ် kap,	ကမ် kam,	ကယ် ké,	ကို ko.
ကိန် kein,	ကိပ် keip,	ကိမ် keim,		
ကုန် kon,	ကုပ် kop,	ကမ် kom,		ကို ko.

အဲ ခဲ ; as, နည်းး nàye, a little.

ညွဲး nyêen, night.

25. Table explained by Mute or Final Consonants.

Vowels.	Symbols.	Final Consonant of the Labial Class.		Liquid Class.	The Character.
		the 1st.	5th of the Class.	y ɔ, mute.	n (°) mute.
		ute.	m ɔ, mute.		

OF PUNCTUATION.

22. The mark (•) pōt is used to separate sentences, and sometimes also clauses of a sentence. The marks (■ ■) are used to divide paragraphs.

(For Paras: 23—24—25, see Tables.)

CHAPTER II.

26. Scheme of Romanized letters for the pronunciation of the Burmese language.

Vowel Sounds.

Palee Vowels.	Symbolic Vowels.	Corresponding English Vowels.	Initial Sound.	Final Sound.
အ	none	a short	as a in amend	as the first a in papa.
အာ	ာ or ဘ	ā long	“ a “ after	“ second “ do.
ဧ	ဧ	ee short	“ i “ into	“ e “ me.
ဧ်	ဧ်	ē long	“ ea “ eaten	“ ee “ thee.
ဥ or ဦ	ဥ	oo short	“ u “ useless	“ o “ do.
ဦ	ဦ	ō long	“ oo “ ooze	“ oo “ bamboo.
ဧ	ဧ	ay short	“ a “ acorn	“ ay “ betray.
ဧ်	ဧ်	āy long	“ ai “ ailment	“ ay “ gay.
ဩ or ဩ	ဩ	au short	“ o “ onerous	“ or “ actor.
ဩ်	ဩ်	āū long	“ au “ audience	“ aw “ law.
ဧ and ဦ	ဧ	o	“ o “ open	“ o “ go.

27. *Sounds of the Simple Initial Consonants.*

The sounds of these Consonants being given in the table of them, it is unnecessary to repeat them here; they are all pronounced the same as in English.

N. B. 1st. That “y” is always sounded as a consonant, and never as a vowel.

2nd. That the italicised “*th*” is pronounced like “th” in “thump,” or hard; and the other “th” like the “th” in “them,” or soft; but this can only be acquired by practice.

28. *Sounds of the Compound Initial Consonants.*

The letters “y” and “y” are pronounced as consonants, and not as vowels.

The letter “w” is written and pronounced sometimes as “w,” sometimes as “u,” and sometimes as “o,” according to the Initial Consonant preceding, and the vowel or Mute Consonant following it; as, “loa”—“loāy”—“kyua”—“hloa”—“hloāy”—“kwek”—“kut”—“koé”—“kup”—“kyuek”—“hlwek”—“hlut” and “bluñ.”

The letter “l” is always an aspirate.

29. *Sounds of the Mute or Final Consonants.*

အက်. ek	sounded like	eek	in	neck.
အင်. ing	“ “	in	“	thin.
အိ. it	“ “	it	“	fit.
အေ. ee	“ “	e	“	the.

အညှိ။	éé sometimes sounded like		in	in	begin,
	“ “ “		ay	“	gay.
အတ်။	at	“ nearly “	at	(but broader.)	
အန်။	an	“ “ “	an	“	fan, (but broader.)
အပ်။	ap	“ “ “	ap	“	lap, (but with more of the sound of t.)
အမ်။	am	“ “ “	am	“	gram, (but with more of the sound of n.)
အယ်။	é	“ “	ay	“	fay.
အံ။	an	“ nearly “	an	“	fan, (but broader.)
အိတ်။	eit	“ “	ite	“	bite.
အိန်။	ein	“ “	ine	“	line.
အိပ်။	eip	“ “	ipe	“	gripe.
အိမ်။	eim	“ “	ime	“	crime.
အုတ်။	ot	“ “	oat	“	goat.
အုန်။	on	“ “	oan	“	groan.
အုပ်။	op	“ “	ope	“	hope, (but with more of the sound of t.)
အမ်။	om	“ “	ome	“	home, (but with more of the sound of n.)
အို။	on	“ “	oan	“	groan.
အောက်။	ouk	“ “	ouk.		
အောင်။	oung	“ “	oung.		
အိုက်။	eik	“ “	ike	“	like.
အိုင်။	eing	“ “	eing.		

9

•

30. Syllables are constructed in Burmese as follows :

By the use of a Simple Initial Vowel only ; as,

So a, to be dumb.

like say, to be cool.

8th. ee, to be flexible.

၎င်း၊ ဤ၊ this.

oo, to lay an egg.

|| ॐ ||, to begin.

2nd.

31. By the combination of a Simple Initial Consonant with one or more of the Symbolic Vowels ; as,

Symbol of the Vowel **अ: a.**

(none.)

ᑭᖅ ᖃᖅ, to get, obtain.

Symbol of the Vowel **ᠠᠭᠠ ᠠ.**

(c or ?)

ကော kā, a shield.

Symbol of the Vowel g^{n} ee.

()

3. *thee, to know.*

Symbol of the Vowel গ্রী. ēē.

()

3: mēē, fire.

Symbol of the Vowel ဂ္ဍ oo.

(l)

လု loo, to seize forcibly.

Symbol of the Vowel ဂ္ဍ ၵၵ.

(l)

လု ၵၵ, man, mankind.

Symbol of the Vowel င္ ay.

(e)

ထေ thay, to die.

Symbol of the Vowel အ္ ay.

(^)

ရ္ဍ yāy, valiant, brave.

Symbol of the Vowel င္ဍ au.

(e—o)

ထေ tsau, early.

Symbol of the Vowel င္ဍ ၵၵ.

(e—o)

မ္ဍ māu, to stick out, project.

Symbols of the Vowels ဂ္ဍ ee, and ဂ္ဍ oo, combined.

(o)

အို o, old, aged.

For this combination vide also Para : 23, lines 1 and 2.

32. EXERCISE THE 1ST.

ရ္ဍ yay, water.

မ္ဍ mōō, to be giddy, drunk.

ဆ္ htsāy, to revile, abuse.

ကု koo, to give medicine.

လို lo, to wish, desire.

ထာ thā, a son, a child.

တု tōō, to dig.

နီ nēē, to be red.

က ka, to dance.

ခ္ဍ hkā, to be bitter.

အ္ ၵၵ, to call out, shout.

ရ္ဍ hpāy, to break off.

မ္ ma, to assist, help.

ဝ္ way, to divide, share.

န္ no, to awake.

ဆ္ htsee, oil, fat.

ဝ္ tsā, a writing.

ကေ့ kay, to be concave, warped.

2*

ညှိ nyo, to be faded.

ပူ pō, to be hot.

လ la, a month.

နေ nay, the sun.

ဆိုး htso, to be bad, wicked.

ရော့ yaū, to be lessened, abated.

မော mau, to be fatigued.

မဲ māy, to be dark, black.

33. EXERCISE THE 2ND.

ငါတို့ ngā-dō, we.

ထိုအခါ hto-ahkā, that time.

သူတပါး thōō-tabās, another.

တခုခု ta-hkoo-hgoo, anything.

မိဘတို့ mee-ba-dō, parents.

လာသောလူ lā-thau-lōō, the man who comes.

ဤအရာတို့ ēē-ayā-dō, these things.

သူမလာသေးဘူး thōō-ma-lā-thay-bōō, he is not yet come.

ထိုကဲ့သို့ hto-gāy-thō, like that.

ယခုမှကား yahkoo-mōō-gās, but now.

ထိုကာလအခါက hto-kāla-ahkā-ga, from that time.

အကလေးတို့ကိုပေးပါ akalays-dō-go-pays-bā, give to the children.

ထိုအရာ hto-ayā, that thing.

အလကားစကား alagās-tsagās, vain words, idle talk.

ခါးခလေး dās-hgalays, a little knife.

တောထဲသို့ tau-hdāy-thō, into the jungle.

ငါမခေါ် ngā-ma-hkāū, I did not call.

ယနေ့ ya-nay, to-day.

သူ့အပေါ်သို့ thōō-apāū-thō, above him.

သူတို့ဆီသို့။ *thōō-dō-htzee-thō*, near or to them.
 ထားခဲ့။ *htā-hgāy*, put (it) down.
 မနေ့။ *ma-nay*, yesterday.
 မိဘအာဏာ။ *mee-ba-ānā*, parental authority.
 နေပူထဲသို့။ *nay-pōō-hdāy-thō*, in the sun's heat.
 လူအစုအဝေး။ *lōō-atsoo-away*, an assembly, crowd.
 နီသောပုဆိုး။ *nēē-thau-pa-htso*, a red waist-cloth.
 ခဏကစားဦးတော့။ *hkana-katzā-ōō-daū*, play yet awhile.
 မတူပါ။ *ma-tōō-bā*, it does not agree.
 သာယာသောစကားတို့။ *thāyā-thau-tsagā-dō*, pleasing words.
 လူကလေး။ *lōō-hgalay*, a little man, i. e. a boy.

3rd.

34. By the combination of a Simple Initial Consonant and one or more of the Symbolic Vowels, with a Mute or Final Consonant ; as,

Symbol of the Vowel အ a.

(none.)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

1st of the Class,
 ခက်။ *hkek*, difficult.

|| 5th of the Class,
 ဆင်။ *htsing*, an elephant.

Mute or Final Consonant of the Palatal Class.

စစ်။ *tsit*, to investigate.

|| တည်။ *tēē*, to establish.

Mute or Final Consonant of the Cerebral Class.

ဝန်။ *wut*, a duty, obligation.

|| ခဏ်။ *hkan*, a section, clause.

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

1st of the Class,	5th of the Class,
ဆတ် hkat, to strike against.	ကန် kan, a tank.

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

ဆတ် hkap, to draw (water.)	ဝမ်း wamꩃ, the belly.
----------------------------	-----------------------

Mute or Final Consonant of the Liquid Class.

ငယ် ngé, to be small.

Mute or Final Consonant (°) *thayꩃ-thayꩃ-ting.*

ခံ hkan, to bear, endure.

Symbol of the Vowel ဧ ee.

(°)

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

ခတ် yeit, to reap.	ပိး pein, to be thin.
--------------------	-----------------------

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

လိပ် leip, to fold up.	စိမ်း tseimꩃ, to be green.
------------------------	----------------------------

Symbol of the Vowel ို oo.

(l)

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

ဆုတ် htsoꩃ, to recede.	ခုန် hkon, to jump.
------------------------	---------------------

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

လုပ် htop, to wrap up.	လှမ်း lom, to overspread.
------------------------	---------------------------

Mute or Final Consonant (°) *thayꩃ-thayꩃ-ting.*

ထုံး htoꩃꩃ, a custom.

Symbol of the Vowel ငြော့ au.

(ငြော့)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

1st of the Class,
နောက် nouk, behind.

5th of the Class,
ကောင်း kounge, good.

Symbols of the Vowel ဧ ee, and ဩ oo, combined.

(ဧ)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

မှိတ် meik, dark.

မှိတ် mo, rain.

မှိတ် peing, to possess.

Mute or Final Consonant of the Liquid Class.

ကိုယ် ko, the body.

မှိတ် bo, an officer.

ကိုင်း ko, nine.

N. B. In the three last words, and in မှိတ် mo, rain, the Mute or Final Consonants do not affect or modify the sound of the preceding Vowels.

For this combination vide also Para : 24.

35. EXERCISE THE 3RD.

တိုင် teing, a post.

ခင်း hking, to spread.

ညိမ် nyeim, to be still, quiet.

လောက် louk, to suffice.

ရင်း ying, the breast, chest.

ဒေါင်း dounge, peacock.

မင်း hpam, to catch.

လောင်း lounge, to bet.

ဆပ် htsap, to repay.

သုတ် that, to wipe, clean.

မုန့် mon, bread.

ဆိတ် theit, to put to rest.

တုံး ton, a rocket.

လုပ် lop, to make.

ထိတ်၊ hteit, the stocks.
 ကုန်း၊ kons, convex.
 နိုင်၊ neing, to conquer.
 ပိုက်၊ peik, a net.
 ဟစ်၊ hit, to call out, shout.
 သည့်၊ theê, this.
 မတ်၊ mat, to be erect.
 ပိုက်၊ tseik, to plant.
 ဆုံ၊ hitson, a mortar.

နက်၊ nek, deep.
 ကိုင်၊ keing, to lay hold of.
 ပေါင်း၊ pouns, to add, a total.
 မည်၊ mē, to be named.
 သောက်၊ thouk, to drink.
 ပိုင်း၊ weings, to encircle.
 နိမ့်၊ neim, to be low, depressed.
 ဆိပ်၊ htseip, a goat.
 ဝက်၊ wek, a pig.

36. EXERCISE THE 4TH.

နံနက်စောစော၊ nañ-nek-tsau-tsau, early in the morning.
 ထိုအခါပတ်လုံး၊ hto-ahkã-pat-loñs, all the while.
 မင်းဝယ်ခဲ့သောစက္ကူ၊ mings-wé-hgāy-thau-tsekkō, the paper which you bought.
 မင်းသည့်အလကားတောင်းပန်သည့်၊ mings-theê-alagās-toungs-pan-theê, you ask in vain.
 အိမ်အောက်သို့၊ eim-ouk-tho, under the house.
 မိုးနင်းကောင်းကင်အောက်၊ mo-koungs-ging-ouk, under the heavens.
 စာဖတ်စမ်းပါ၊ sã-hpat-tzams-bā, try and read.
 အင်္ဂလိပ်စကားသင်ရအောင်ခက်သည့်၊ inggaleit-tsagās-thing-ya-oung-hkek-theê, it is difficult to learn English.
 တသက်လုံး၊ ta-theek-loñs, through life.
 တနိုင်ငံလုံး၊ ta-neing-ngañ-loñs, throughout the whole kingdom.
 ဓားကိုသံမဏိကလုပ်တတ်သည်၊ dās-go-thañ-ma-nee-ga-lop-dat-theê, knives are made from steel.

သုသည့်လူကောင်းမဟုတ်။ *thōō-theè-lōō-goungs-ma-hot*, he is not a good man.
 အကောင်းဆုံး။ *akoungs-htzoñs*, the best.
 သူအဝတ်ဆုတ်ထိုဝတ်တတ်သည်။ *thōō-awut-htsot-go-wut-dat-theè*, he wears rags.
 ထုံးစံအတိုင်း။ *htonñs-tzañ-ateings*, according to custom.
 စာလိပ်တစောင်။ *tsā-leip-ta-zoung*, one letter or roll.
 သူမတ်တတ်ရပ်နေသည်။ *thōō-mat-tat-yap-nay-theè*, he stands erect.
 ပန်းဥယျာဉ်။ *panñs-oo-yeén*, a flower-garden.
 သူအသက်ငယ်သေးသည်။ *thōō-athek-ngé-thays-theè*, he is yet young.
 ဘယ်လောက်ပေးရသလဲ။ *bé-louk-pays-ya-tha-lāy*, how much must (I) give.

4th.

37. By the combination of a Compound Initial Consonant, (formed by the addition of (၂) *ye-ping* to a Simple Initial Consonant,) with one or more of the Symbolic Vowels; as,

Symbol of the Vowel အ။ <i>a</i> . (none.) ကျ။ <i>kya</i> , to fall.	Symbol of the Vowel အာ။ <i>ā</i> . (၁ or ၇) ကျာ။ <i>kyā</i> , a tiger.
Symbol of the Vowel ဧ။ <i>ee</i> . (၀) ကျီ။ <i>kyee</i> , a granary.	Symbol of the Vowel ဧာ။ <i>ē</i> . (၀) ကျီာ။ <i>hkyēē</i> , to raise up, lift.
Symbol of the Vowel ို။ <i>oo</i> . (၂) ကျူ။ <i>kyoo</i> , to be dirty, muddy.	Symbol of the Vowel ိုာ။ <i>ō</i> . (၂) ကျူာ။ <i>kyōō</i> , to transgress.

Symbol of the Vowel ဇ ay.

(ဇ)

ဇေး hkyays, rust.

Symbol of the Vowel အဲ āy.

(^)

အဲ hkyāy, feeble, weak.

Symbol of the Vowel ဩ au.

(ဇ—၁)

ဇော hkyau, smooth.

Symbol of the Vowel ဩ် āū.

(ဇ—၎)

ကျော် kyāū, to shout.

Symbol of the Vowel ဣ ee, and ဣ် oo, combined.

(ဣ)

မျှ myo, to swallow, gulp.

Vide also Para: 23, Compound Initial Consonants, line 1.

38. EXERCISE THE 5TH.

ဧ hpyās, to have fever.

ကျ ကyō, a reed.

မျှ myās, to be many.

ကျ ကyāy, to be widely apart.

ကျော် kyays, a province.

ကျော် lyāū, to be fit, suitable.

ကျော် pyau, to be soft.

ဧ pyās, a honey bee.

ကျော် hkyāū, to slip, slide.

ကျော် hkyēēs, to exalt, promote.

ကျော် lyau, to diminish in bulk.

ကျော် hkyau, to coax, wheedle.

ကျော် hkyos, to break across.

ကျော် myau, to float.

အပျို apyo, a maiden.

ပျိုး pyos, to set, plant.

39. By the combination of a Compound Initial Consonant (formed as above,) and one or more of the Symbolic Vowels, with a Mute or Final Consonant; as,

Symbol of the Vowel **ဆ** a.

(none.)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

1st of the Class,
ဖုတ် hpyek, to destroy.

5th of the Class,
ကျင့် kying, to do, perform.

Mute or Final Consonant of the Palatal Class.

ကျိတ် kyit, to braid, twist.

|| **ချဉ်** hkyeê, to bind, tie.

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

ကျတ် kyat, a sandy, barren plain. || **ကျန်** kyan, to remain, be left.

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

ချပ် hkyap, to be flat.

|| **ချမ်း** hkyams, to be cold.

Mute or Final Consonant of the Liquid Class.

ကျယ် kyé, to be wide, extensive.

Mute or Final Consonant (°) *thays-thays-ting*.

ပျံ pyan, to fly.

Symbol of the Vowel **ဧ** ee.

(°)

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

ချိတ် hkyeit, to hook.

|| **ချိန်** hkyein, to weigh.

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

ချိပ် hkyeip, sealing-wax.

|| **ချိမ်း** hkyeims, to daunt.

Symbol of the Vowel ဦး oo.

(၁)

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

Ist of the Class.

5th of the Class.

ချိတ် hpyot, an insect, (kind of) || ချိန် hkyon, to roar, (as thunder.)

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

ချိတ် hkyop, to confine.

|| _____

Mute or Final Consonant (°) thays-thay-ting.

ကျိတ် kyon, to be lean, thin.

Symbol of the Vowel ခြေ့ au.

(ခြေ့)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

ကျောက် kyouk, a rock.

|| ချောင် hkyoung, to be loose, slack.

Symbols of the Vowels ဧ ee, and ဦ oo, combined.

(ဧ)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

ကျိတ် kyeik, to gulp down.

|| ချိန် hkyeing, a valley.

N. B. Vide also Para : 25, Sect : 1, for this combination.

39. EXERCISE THE 6TH.

ပျိတ် pyit, to be thick, dense.

မျောက် myouk, a monkey.

ချောက် hkyouk, to be dried up.

ကျိတ် kyon, a moat, ditch.

ချိတ် hkyek, to cook (food.)

ချိတ် hkyit, to love.

ငှက်: pyek, to be destroyed.
 ဗျည်း: byēē, a consonant.
 လျောင်း: lyongs, to lie down.
 ချင်: hkying, to desire, wish.
 ကျံ: kyañ, to besmear, anoint.
 ချောင်း: hkyongs, to peep, pry.
 လှက်: lyek, to suck, lick.
 ချဉ်း: hkyēēns, to approach.
 ကျက်: kyeik, to repeat over and over.
 မျက်: myek, grass.
 လျောက်: lyouk, fit, proper.
 ချယ်: hkyé, to diversify, vary.
 ကျယ်: kyé, to be wide, extensive.
 ကျဉ်း: kyeēns, to be narrow, close.
 ပျဉ်း: pyeēns, a plank or board.

ကျိန်: kyein, to swear.
 ချုပ်: hkyop, to sew.
 ချန်း: hpyans, to sprinkle.
 ကျိင်း: kyeings, a kind of umbrella.
 ပျင်း: pyings, to be lazy, idle.
 ကျိတ်: kyeit, to be hard.
 ချိုင်း: byeings, a heron, paddy-bird.
 လျင်: lying, to be quick.
 ကျိုင်း: gyeings, a locust.
 ကျောင်း: kyoungs, to feed, tend (cattle.)
 မျဉ်း: myeēns, a ruler or ruling line.
 ကျိတ်: kyeik, to gird up (the loins.)
 ချောင်း: hkyongs, a brook, creek.
 ချိုး: hkyoñs, to be enveloped.
 ချိန်: hkyeins, to appoint or fix a time.

40. EXERCISE THE 7TH.

ထိုက်တန်သောအကျင့်ကိုကျင့်လော့: hteik-tan-thau-akying-go-kying-lau, let your behaviour be suitable.

ခိမ်နီးချင်းတို့သည်: eim-nēēs-hkyings-dō-thēē, the neighbours.

ချက်ချင်းလာခဲ့: hkyek-hkyings-lā-hgāy, come immediately.

သူသည်ဟစ်ကျော်သောအခါ: thōō-thēē-hit-kyāū-thau-ahkā, when (he) cried or shouted out.

ချော့မော့သောစကားများ: hkyau-mau-thau-tsagās-myās, coaxing words or speeches.

လျင်လျင်လာခဲ့။ *lying-lying-lā-hgāy*, come quickly.

သံပျော့သလား။ သံပျော့သည့်မဟုတ်ပါ။ *thañ-pyaṭ-tha-lāḥ, thañ-pyaṭ-thẽ-ma-hot-bā*, is iron soft? iron is not soft.

ငယ်သောကျောက်ခဲကိုကျောက်စရစ်ခေါ်ပါသည်။ *ngé-thau-kyouk-hkāy-go-kyouk-tsa-rit-hkāū-bā-thẽ*, little stones are called gravel.

ပျဉ်းပြားတခုကိုငါဝယ်ချင်သည်။ *pyēn-byāḥ-ta-hkoo-go-ngā-wé-hgying-thẽ*, I wish to buy a plank.

လက်ချောင်းတို့သည် ပျော့သလား။ မာသလား။ *lek-hkyoung-dṛ-thẽ-pyaṭ-tha-lāḥ, mā-tha-lāḥ*, are the fingers soft or hard?

နေသည့်ကောင်းကင်အလယ်ချက်သို့ တည့်တည့်ရောက်သောအခါ အတယ်အချိန်လဲ။ *nay-thẽ-koung-ging-alé-hgyek-thṛ-tāy-dāy-youk-thau-ahkā-abé-ahkyein lāy*, when the sun arrives exactly in the centre of the heavens, what time is it?

6th.

41. By the combination of a Compound Initial Consonant (formed by the addition of (င) *ya-yit*, to a Simple Initial Consonant,) with one or more of the Symbolic Vowels; as,

This combination is precisely the same as No. 4, except that the Compound Initial Consonant is formed by the addition of (င) *ya-yit*, instead of (၂) *ya-ping*. The pronunciation is the same in both.

Vide also Fara : 23, Compound Initial Consonants, line 2.

42. EXERCISE THE 8TH.

ငြိမ်။ *pyāū*, to sleep soundly.

မြို့။ *myṛ*, a city, town.

မြီး။ *myēē*, a debt.

ခြေ။ *hkyay*, a foot or leg.

ငြ်း hpyōō, white.
 ငြ်း myāy, to continue.
 ငြ်း pyau, soft, delicate.
 ငြ်း mya, an emerald.
 ငြ်း myay, the earth.
 ငြ်း ngyās, or nyās, to meet with.
 ငြ်း kyēēs, to be great, large.
 ငြ်း pyā, ashes.
 ငြ်း hpyo, to break down.
 ငြ်း myōō, to glitter.
 ငြ်း kyā, to be distant (in time.)
 ငြ်း kyays, to be dirty, filthy.
 ငြ်း pyēēs, to be finished, done.

ငြ်း pya, to shew.
 ငြ်း pyoo, to do, perform.
 ငြ်း kyās, to hear.
 ငြ်း kyāy, to scatter, sow (seed.)
 ငြ်း kyo, to endeavour.
 ငြ်း pyau, to speak, tell.
 ငြ်း myōō, to play with, divert.
 ငြ်း hpyay, to pacify, settle.
 ငြ်း pyays, to run, flee.
 ငြ်း myēēs, a tail.
 ငြ်း myās, an arrow.
 ငြ်း kyo, a rope or cord.
 ငြ်း pyās, to be spread abroad.

43. EXERCISE THE 9TH.

သုံးခုလေးခုပြောပါအုံး *thoñs-hgoo-lays-hgoo-pyau-bā-onñs*, tell (me) three or four more.

ကြေးဝါသည်ဘာအဆင်းလဲ *kyays-wā-thēē-bā-ahtsings-lāy*, what colour is brass?

မြေကြီးသည်ချော့ချော့သား *myay-gyēēs-thēē-hkyau-hgyau-lās*, is the earth smooth?

ကြိုးစားသောသူ *kyos-tzās-thau-thōō*, the man who strives.

ချိုသောသကြား *hkyo-thau-tha-gyās*, sweet sugar.

အထဲသို့ဝင်ကြစို့ *ahtāy-tho-wing-gya-tzo*, let us enter in.

ကျေးဇူးပြုတတ်သောသူ *kyays-dzōō-pyoo-dat-thau-thōō*, one who confers benefits.

သူကိုပေးဘူးပြီလား *thōō-go-pays-bōō-byēēs-lās*, did you give (it) to him?

တပြေးပြေးစကားပြောပါ။ *ta-lipyay-hbyay-tsa-gās-pyau-bā*, speak slowly.
 မျိုးစေ့ကိုကြသောသူ။ *myos-tzay-go-kyāy-thau-thōō*, one who sows seed-grain.
 ခွေးရောက်သံကိုကြားလေသော်။ *hkuays-youk-thaŋ-go-kyās-lay-thāū*, on hearing
 the dog arrive.
 မြေခွေးတို့သည် မြေထဲသို့ဝင်ပြေးကြသည်။ *myay-hkuays-dō-theē-myay-hdāy-thō-wing-
 pyays-gya-thēē*, the foxes ran into the earth.
 သူခြေကားငါခြေထက်ကြီးပါသည်။ *thōō-hkyay-gās-ngā-hkyay-hdek-kyēēs-bā-theē*,
 his foot is larger than mine.
 မြို့သို့ရောက်အောင်လမ်းခရီးပြတော့။ *myō-thō-youk-oung, lams-hka-yēēs-pya-day*,
 shew me the road to the town; lit: shew me the road to arrive at
 the town.

7th.

44. By the combination of a Compound Initial Consonant (formed as above) and one or more of the Symbolic Vowels, with a Mute or Final Consonant.

This Combination is precisely the same as No. 5, except that the Compound Initial Consonant is formed by the addition of (င) *ya-yit*, instead of (ည) *ya-ping*. The pronunciation is the same in both.

Vide also Para: 25, Sect: 2, for this Combination.

45. EXERCISE THE 10TH.

မြိန်။ *myein*, to relish.
 မြန်။ *myan*, to be quick.
 ကြိုင်။ *kyeing*, to be fragrant.
 မြောင်း။ *myoungs*, a watercourse.

ပြင်။ *pying*, to repair.
 မြှောက်။ *myouk*, to be raised.
 ပြုန်း။ *pyons*, to be worn away.
 မြို။ *myoŋ*, to be barren.

ကြမ်း *kyam*, to be rough, coarse.

ကြက် *kyek*, a fowl.

ကြည် *kye*, to be clear.

ခြံ *hkyan*, to fence.

ကြမ်း *kyeim*, to be terrified.

မြတ် *myat*, excellent.

ကြပ် *kyap*, to be close, tight.

ကြုံ *kyon*, to meet with, find.

ဖြတ် *hpyat*, to cut in two.

ကြိတ် *kyeit*, to press, grind.

ပြုတ် *pyot*, to boil.

ပြိုင် *pyeing*, to compare.

ကြိတ် *kyot*, to rub off.

ကြောင် *kyoung*, a cat.

ကြယ် *kyé*, a star.

မြုပ် *myop*, to be immersed.

ဖြည့် *hpye*, to fill.

ပြစ် *pyit*, to throw away.

ကြိုက် *kyeik*, to love, like.

မြစ် *myit*, a river.

ပြန့် *hpyan*, to spread out.

ကြံ *kyan*, to purpose, intend.

46. EXERCISE THE 11TH.

သုံးကြိမ်မြောက်အောင် *thoñ-gyeim-myouk-oung*, thrice, up to three times.

ကောင်းသောအရပ်ဖြစ်သောကြောင့် *koungs-thau-ayap-hpyit-thau-gyoung*, on account of its being a good place.

သူသည်ဖြောင့်မတ်သောသူဖြစ်ပါသည်။ *tho-thé-hpyoungs-mat-thau-tho-hpyit-bā-thé*, he is an upright man.

အကြံအစဉ်းငါမပြုသေး။ *akyan-ateing-ngā-ma-pyoo-thays*, I have not yet done as I purposed.

ဘာဟန်ကြောင့်နည်း။ *abé-gyoung-nēs*, for what cause? why?

ရေထဲသို့တယ်သင်းမြုပ်မည်လဲ။ *yay-hdāy-tho-bé-things-myop-mè-lāy*, which will sink into the water?

ကြပ်ကြပ်မတူပါ။ *kyap-kyap-ma-tō-bā*, they are not exactly (or quite) similar.

ကြယ်အပေါင်းတို့သည် အတူတူကြီးကြသလား။ *kyé-apoungs-dò-theê-atòò-dòò-kyēē-gya-tha-lā̄s*, are all the stars alike large ?

နေ့အချိန်လကိမြင်ရသလား။ *nay-ahkyein-la-go-mying-ya-tha-lā̄s*, can one see the moon by day ?

သို့ဖြစ်သောကြောင့်။ *thò-hpyit-thaū-gyoung*, therefore, because it is thus.

သူတို့သည် မိမိတို့ပြည်သို့ ဝင်ကြလေသော်။ *thòò-dò-theê-mee-mee-dò-pyēē-thò-wing-gya-lay-thāū*, on entering their own country.

8th.

47. By the combination of a Compound Initial Consonant (formed by the addition of (ဝ) *wa-htswāy*, to a Simple Initial Consonant,) with one of the Symbolic Vowels ; as,

Symbol of the Vowel အ a.
(none.)

ခွာ *hkoa*, to branch off (into a fork.)

Symbol of the Vowel အာ ā.
(ဝ or ၇)

ကွာ *koā*, to become separate.

Symbol of the Vowel ဇ ay.
(ဇ)

ငွာ *ngway*, silver.

Symbol of the Vowel အဲ ē.
(ဲ)

ဆွာ *htswāy*, to pull, draw.

N. B. No other Symbolic Vowels are used in this combination. Vide also Para : 23, Compound Initial Consonants, line 3.

48. EXERCISE THE 12TH.

ဆွာ *htway*, to find.

ဆွာ *htway*, to be in a reverie.

ဆွာ *htsoa*, to scratch up.

ဆွာ *hkuay*, to gather (fuel.)

လွဲ *loāy*, to err.

ခွဲ *hkoāy*, to split up.

သွေး *thoay*, to whet, sharpen.

ပဲ *hpoāy*, to bind together.

ကွဲ *koāy*, to be diverse.

နွေး *noay*, warm.

ရွှေ *yuāy*, a little red and black seed.

ပွဲ *poāy*, a feast, festival.

ကွဲ *koa*, to be with.

သွေး *thoay*, to dry, become dry.

ပွဲ *poa*, to be brittle.

ပဲ *hpoāy*, chaff.

ကွဲ *toa*, to creep.

ကွဲ *twāy*, to suspend.

9th.

49. By the combination of a Compound Initial Consonant (formed as above,) and one of the Symbolic Vowels, with a Mute or Final Consonant; as,

Symbol of the Vowel *အ* a.

(none.)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

1st of the Class,

ကွဲ *htwek*, to go, depart.

5th of the Class,

ကွဲ *htwings*, a hole or pit.

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

ကွဲ *lut*, to be free, liberated.

ကွဲ *tsun*, to part from.

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

ကွဲ *kup*, to chastize.

ကွဲ *kum*, the betel vine.

Mute or Final Consonant of the Liquid Class.

ကွဲ *koé*, to hide, conceal.

Mute or Final Consonant (°) *thay*-*thay*-ting.

ကွဲ *htsun*, to be deficient (as in strength.)

N. B. Vide also Para : 25, Sect : 3, for this Combination.

50. EXERCISE THE 13TH.

ခွင့်။ <i>hpwing</i> , to open.	စွပ်။ <i>tsup</i> , to put on, don.
ရှုံ။ <i>yun</i> , to abhor, dislike.	ရွက်။ <i>yuek</i> , a leaf, sail.
ညှုတ်။ <i>nyut</i> , to stoop.	သွင်း။ <i>thwingz</i> , to put in, insert.
သွယ်။ <i>thoé</i> , to taper.	သွန်း။ <i>thunz</i> , to pour out or on.
စွတ်။ <i>tsut</i> , wet, moist.	ခွက်။ <i>hkwek</i> , a cup, bowl.
တွန်း။ <i>tun</i> , to crow, (as a cock.)	လွယ်။ <i>loé</i> , to be suspended.
သွက်။ <i>thwek</i> , to be weak, (as tea.)	စွမ်း။ <i>tsumz</i> , to be powerful.
ကွန်။ <i>kun</i> , a casting-net.	ကွင်း။ <i>kwingz</i> , a heath, down.
ပွတ်။ <i>put</i> , a lathe.	ကွယ်။ <i>koé</i> , to worship.
တွင်း။ <i>twing</i> , to name, call.	နှမ်း။ <i>numz</i> , to be dull, faded.
ခွပ်။ <i>hkup</i> , to fight, (as fowls.)	ထွန်း။ <i>htunz</i> , to kindle.
သွတ်။ <i>thut</i> , to swoop, (as a kite.)	ဂွမ်း။ <i>gumz</i> , undressed cotton.

51. EXERCISE THE 14TH.

ဆွေးနွေးပြောဆိုလျက်နေစဉ်တွင်။ *htswayz-nwayz-pyau-htso-lyek-nay-tzeên-dwing*,
whilst conversing and talking.

ကြောက်မက်ဖွယ်သောအသံ။ *kyouk-mek-boé-thau-at'hañ*, a dreadful noise.

မင်းသွားသော်လည်း။ ငါမသွားဘူး။ *mingz-thwāz-thāū-lêes, ngā-ma-thwāz-bōōz*, al-
though you go, I will not.

ထွန်းတောက်သောအလင်း။ *htunz-touk-thau-alingsz*, a shining light.

နေ့မှန်းမတည့်သေး။ *nay-munz-ma-têê-thayz*, it is not yet noon.

စိတ်တညီတညွတ်တည်း။ *tseit-ta-nyêe-ta-nyut-dâys*, of one mind.

ထိုရွာသို့ငါမရောက်သေး။ *htoz-yuā-tho-ngā-ma-youk-thayz*, I have not yet been
to that village.

အတူတကွသွားပါ။ atōō-tagōa-*thwā*s-bā, go together.

လေတင့်နီသည်ပေါ့ပေါ့ဖြစ်အပ်သည်။ lay-ta-hgun-thēe-pau-bau-hpyit-ap theê, a flag ought to be light.

ဆီမီးခွက်၊ ဖရောင်းထိုင်တွင်က အလင်း ခုတ်တံ၊ tsee-mēe-s-hgwek-hpayoung-deing-twing-ga-alings-ya-dat-êe, we get light from oil-lamps and wax-candles.

သစ်ပင်အရွက်တို့ကိုဆွတ်ယူလိုက်။ *thit-ping-ayuek-dō-go-htsut-yōō-leik*, pluck the leaves of the tree.

10th.

52. By the combination of a Compound Initial Consonant (formed by the addition of (ဝ) wa-htswāy, and (ပ) ya-ping, to a Simple Initial Consonant,) and one of the Symbolic Vowels; as,

Symbol of the Vowel အ a.
(none.)

ကျွ kyua, to arise, proceed.

Symbol of the Vowel အာ ā.
(ဝ or ဂ)

Symbol of the Vowel ဧ ay.
(ဧ)

ဈေး hkyuays, sweat.

Symbol of the Vowel အဲ āy.
(\)

ကျွ kyuāy, a buffalo.

N. B. No other Symbolic Vowels are used in this combination. Vide also Para : 23, Compound Initial Consonants, line 4.

53. EXERCISE THE 15TH.

ကျွ kyuays, to call out.

ဈှ hkyuāy, to be slimy.

ကျွ kyua, to proceed.

ကျွ kyuāy, a buffalo.

ဈှ hkyuay, to cause to fall.

ကျေး hkyuays, a debt.

ဈှ hkyuāy, phlegm.

ကျေး kyuāy, to feed, cherish.

11th.

54. By the combination of a Compound Initial Consonant (formed as above,) and one of the Symbolic Vowels, with a Mute or Final Consonant ; as,

Symbol of the Vowel ခာ
(none.)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

1st of the Class,

5th of the Class,
|| ကွင်း kyuing:, to remain.

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

ခွတ် hkyut, to release, take off. || ကွန် kyun:, an island.

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

|| ကွမ် kyum:, to be acquainted with.

Mute or Final Consonant of the Liquid Class.

ကွယ် kyué, to be plentiful, abundant.

Mute or Final Consonant (°) *thays-thays-ting*.

ကွံ kyun, to transgress.

Vide also Para : 25, Sect : 4, for this combination.

55. EXERCISE THE 16TH.

ခွန်း hkyun:, to be tapering.

ကွန်း kyun:, the teak tree.

ခွင်း hkyuing:, to remain.

ကွန် kyun, a slave.

|| ကွတ် kyut, to be released.

|| ကွံ kyun, to sink into.

|| ကွယ် kyut, a land-leech.

|| ခွန် hkyun, to point, sharpen.

56. EXERCISE THE 17TH.

ဆတ်ဝတ်ကိုခွတ်လိုက်။ *awut-tsot-go-hkyut-leik*, take off the ragged clothes.
 ကွဲးထီး၊ ကွဲးမ။ *kyuāy-hdēēs, kyuāy-ma*, a bull buffalo, a cow buffalo.
 ခဲတံ တခုကို ကျွန်ုပ်သည် ခွန်ချင်သည်။ *hkāy-dañ-tahkoo-go-kyun-nop-thēē-hkyun-hgying-thēē*, I wish to point a pencil.
 ကွေးမြီပြင်သော်၊ တဝက်စီဆပ်စေ။ *kyuays-myeē-hpyit-thāū, ta-wek-tzēē-htsap-tzay*, if there be debts, let each pay half.
 သစ်ရွက်၊ အသီးတို့ကိုချွေသကဲ့သို့။ *thit-yuek, athēēs-dō-go-hkyuay-tha-gāy-thō*, as it causes the leaves and fruit to fall.
 သူသည်သေကွန်ပြီသည်။ *thōō-thēē-thay-kyun-pyoo-thēē*, he feigned to be dead.
 အကွန်ပြီသည်အသက်ကိုကောင်းမွန်စွာကွေးမွေးသည်။ *akyun-nop-thēē-athek-go-koung-mun-tzoa-kyuays-muays-thēē*, I live well.

12th.

57. By the combination of a Compound Initial Consonant (formed by the addition of (ဝ) *wa-htswāy*, and (င) *ya-yit*, to a Simple Initial Consonant,) and one of the Symbolic Vowels; as,

Symbol of the Vowel အ။ *a*.

(none.)

ကြ။ *kyua*, to arise, proceed.

Symbol of the Vowel င။ *ay*.

(င)

ငကြ။ *kyuay*, a shell, cowrie.

Symbol of the Vowel အာ။ *ā*.

(ာ or ၊)

ကြာ။ *kyuāz*, to be vain, to brag.

Symbol of the Vowel အဲ။ *ā̄*.

(ဲ)

N. B. No other Symbolic Vowels used in this combination. Vide also Para: 23, Compound Initial Consonants, line 5.

58. EXERCISE THE 18TH.

ပွဲ pyuay, a flute. || ကွဲ kyua, to swell up or out.
 ကွဲ kyua, to fall off, (as leaves.) || မွဲ myuay, a snake.

13th.

59. By the combination of a Compound Initial Consonant (formed as above,) and one of the Symbolic Vowels, with a Mute or Final Consonant ; as,

Symbol of the Vowel အ a.

(none.)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

1st of the Class, || 5th of the Class,
 ကွဲ kyuek, a rat. || ကွဲး kyuing, to remain.

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

ပွဲ pyut, to grow in bunches. || ပွဲး pyun, a pipe or tube.

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

ကွဲ kyup, to be brittle. || ကွဲး pyum, to mix together.

Mute or Final Consonant of the Liquid Class.

ကွဲး kyue, to be abundant.

Mute or Final Consonant (°) *thays-thays-ting*.

ပွဲး pyun, to go beyond, exceed.

N. B. Vide also Para : 25, Sect : 5, for this combination.

60. EXERCISE THE 19TH.

ပြွက်၊ *pyuek*, to bubble, boil.
 ပြွက်၊ *myuek*, to speak, utter.
 ကြွပ်၊ *kyup*, to be irritable.

ကြွယ်၊ *kyué*, to be opulent.
 ပြန့်၊ *pyun*, to be versed in.
 ပြွတ်၊ *pyut*, a squirt, syringe.

61. EXERCISE THE 20TH.

ထိုဟာကိုချီကြွပါ၊ *hto-hā-go-hkyēē-kyua-bā*, lift that up.

ကြွက်တို့ကြောင်ကိုများစွာကြောက်ကြသည်၊ *kyuek-do-kyoung-go-myā-tzoā-kyouk-gya-thēē*, rats much fear the cat.

မြွေဟောက်ကိုက်သော်လူသေမည်၊ *myuay-houk-keik-thāū, lōō-thay-mēē*, if a snake should bite a man, he would die.

ပြွန်ပူတ်သောအခါ၊ အသံသာယာစွာဖြစ်ပါသည်၊ *pyuay-go-hmot-thau-ahkā, athān-thā-yā-tzoā-hpyit-bā-thēē*, when the flute is played, the sound is most agreeable.

သူသည်ကြွယ်ဝသောသူဖြစ်သည်၊ *thōō-thēē-kyué-wa-thau-thōō-hpyit-thēē*, he is an opulent person.

သူတို့သည် အလကားဝါကြွားတတ်ကြသည်၊ *thōō-dō-thēē-alagās-wā-kyuās-dat-gya-thēē*, they boast in vain.

ထိုမြို့သို့ကြွသွားတော်မူမည့်တွင်၊ *hto-myō-thō-kyua-thwās-dāū-mōō-tzēēn-dwing*, in proceeding to that city.

ပင်လယ်ကမ်းနားတွင်ကြွေကိုရတတ်သည်၊ *ping-lé-kam-nās-dwing-kyuay-go-ya-dat-thēē*, one gets shells on the sea-shore.

အကျန်အစင်အကြွင်းမဲ့၊ *akon-atsing, akyuings-māy*, altogether, wholly, without remainder.

လူကလေးတို့ ဖြိုက်နှင့် ကစား တတ်သည်။ lōō-hgalays-dō-pyut-hning-kazās-dat-theē,
boys play with a squirt.

ကြွက်တို့ ဂျုံစပါးကို များစွာစားတတ်သည်။ kyuek-dō-gyōñ-tsabās-go-myās-tzōā-tsās-
dat-theē, rats eat much wheat.

14th.

62. By the combination of a Compound Initial Consonant (formed by the addition of (၂) ha-htos, to a Simple Initial Consonant,) and one or more of the Symbolic Vowels; as,

Symbol of the Vowel အ a.
(none.)

ဓှာ hla, to be beautiful.

Symbol of the Vowel အာ ā.
(၁ or ၇)

ငါး hngās, to borrow, hire.

Symbol of the Vowel ဧ ee.
(၀)

ရှီ shee, to be.

Symbol of the Vowel ဧိ ē.
(၀)

ဇိး hlēēs, to pare, slice.

Symbol of the Vowel ဋ oo.
(၂)

မှာ hmoo, a minister of state.

Symbol of the Vowel ဋာ ṭ.
(၂)

ဓှာ hṭō, to make oblations.

Symbol of the Vowel ဧ ay.
(၃)

ဓှာ hlay, a boat.

Symbol of the Vowel အဲ āy.
(၃)

ဓှာ hlāy, a cart.

Symbol of the Vowel ဧဝှာ au.
(၄—၁)

ဧဝှာ hnau, to mix up.

Symbol of the Vowel ဧဝှာ် āū.
(၄—၇)

ဧဝှာ် hlāū, to paddle.

Symbols of the Vowels ဣ ee, and ဪ oo, combined,
(^o_i)

ဣး hnoꣳ, to awaken, rouse.

N. B. Vide also Para : 23, Compound Initial Consonants, line 6.

63. EXERCISE THE 21ST.

ဣး hnyee, to kindle a fire.

ရှား shāꣳ, to be scarce.

မှ hma, from, out of.

ဣး hnēꣳ, split bamboo strips.

ငှာ hnga, to distribute, share.

လှဲ hlāy, to change.

ဣး hnoꣳ, to excite, arouse.

ငှာ hngāy, to tip, incline.

ငှာ hwāy, to push, butt.

ဣး hmee, to nod, nap.

ရှော့ shaꣳ, to diminish, lessen.

ရှာ shā, to search after.

ဣး hnyēꣳ, to smell offensively.

ရှာ shāū, strips of bark.

ရှာ shoo, to look at, behold.

ဣး hmēꣳ, to obtain, attain to.

ဣး hmo, a fungus, mushroom.

ရှော့ shāy, before.

ရှာ hmā, to tell, order.

ရှာ shāū, to wash, (as clothes.)

ရှာ sha, to wound, or cut.

ဣး hnyāū, to smell offensively.

ရှာ sho, to hide, conceal.

ရှာ shōo, to breathe, respire.

ဣး hnyā, to pity, assist.

ဣး hmay, to doze.

ဣး hnyoꣳ, to be withered.

ရှာ hmā, at or in.

ဣး hnayꣳ, to be slow, not quick.

ဣး hmēꣳ, before, before that.

15th.

63. By the combination of a Compound Initial Consonant (formed as above) and one or more of the Symbolic Vowels, with a Mute or Final Consonant.

Symbol of the Vowel ခ a.

(none.)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

1st of the Class,
ငဝ်း hngek, a bird.

|| 5th of the Class,
ငဝ်း hming, ink.

Mute or Final Consonant of the Palatal Class.

ဒဝ်း hnit, to immerse.

|| ဒဝ်း hmay, to be ripe.

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

မှဝ်း hmat, to note down.

|| မှဝ်း hman, a looking glass.

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

ညဝ်း hnyap, to pinch.

|| ညဝ်း hlam, to step.

Mute or Final Consonant of the Liquid Class.

နဝ်း hné, a kind, sort.

Mute or Final Consonant (°) thays-thays-ting.

လှဝ်း hlan, a spear.

Symbol of the Vowel ဧ e.

(°)

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

မှိဝ်း hmeit, to wink.

|| မှိဝ်း shein, to be hot.

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

နိဝ်း hneip, to press down.

|| နိဝ်း hneim, to make low.

Symbol of the Vowel ဝှံ oo.

(၁)

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

ဟှံ hnot, to pull out.

|| ရှံး shon, to lose, be defeated.

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

လှံ hlop, to tremble.

|| ရှံ shom, to shrink up.

Mute or Final Consonant (°) thay-thay-ting.

မှံ hmon, flour, meal.

Symbol of the Vowel ခြံ au.

(ခြံ)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

မှံ h mouk, to capsize.

|| မှံ h moun, dark.

Symbols of the Vowels ဧ ee, and ဝှံ oo, combined.

(ဧ)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

ရှံ sheik, to sigh.

|| ရှံ hneing, to be able.

N. B. Vide also Para : 25, Section 6, for this combination.

64. EXERCISE THE 22ND.

ဗှံ hnyit, to milk.

ရှံ shing, a squirrel.

ရှံ shouk, a citron.

ရှံ hnop, the mouth.

|| ဗှံ hlan, to turn over.

|| ရှံ hwek, to steal.

|| ရှံ shoung, to shun, avoid.

|| ရှံ shek, to be ashamed.

Symbol of the Vowel အ a.

(none.)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

1st of the Class,
၅၀၎် hngek, a bird.

|| 5th of the Class,
၅၆၎် hming, ink.

Mute or Final Consonant of the Palatal Class.

၅၆၎် hnit, to immerse.

|| ၅၉၎် hmay, to be ripe.

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

၅၀၎် hmat, to note down.

|| ၅၆၎် hman, a looking glass.

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

၅၆၎် hnyap, to pinch.

|| ၅၉၎် hlam, to step.

Mute or Final Consonant of the Liquid Class.

၅၀၎် hné, a kind, sort.

Mute or Final Consonant (°) thays-thays-ting.

၅၆၎် hlan, a spear.

Symbol of the Vowel ဧ ee.

(°)

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

၅၀၎် hmeit, to wink.

|| ၅၆၎် shein, to be hot.

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

၅၆၎် hneip, to press down.

|| ၅၉၎် hneim, to make low.

Symbol of the Vowel ဦး oo.

(၁)

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

နှုတ် hnot, to pull out.

|| ရှုံး shon, to lose, be defeated.

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

လှုပ် hlop, to tremble.

|| ရှုံ့ shom, to shrink up.

Mute or Final Consonant (°) thay-thay-ting.

မှုာ hmon, flour, meal.

Symbol of the Vowel ဩ့ au.

(ဧ—၁)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

မှောက် hmouk, to capsize.

|| မှောင် hmoung, dark.

Symbols of the Vowels ဧ ee, and ဦး oo, combined.

(ဧ^၀)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

ရှက် sheik, to sigh.

|| ရှိင် hneing, to be able.

N. B. Vide also Para: 25, Section 6, for this combination.

64. EXERCISE THE 22ND.

ညှစ် hnyit, to milk.

ရှုံ့ shing, a squirrel.

ရှောက် shouk, a citron.

နှုတ် hnot, the mouth.

လှန် hlan, to turn over.

ရှက် hwek, to steal.

ရှောင် shoung, to shun, avoid.

ရှက် shek, to be ashamed.

လှိုက်။ *hleik*, to pant.
 လှိုင်း။ *hleings*, a billow, wave.
 မှတ်။ *hmot*, to blow (with the mouth.)
 လှောင်။ *hloung*, a prison.
 ငှက်။ *hngouk*, to smell rank.
 ရှစ်။ *shit*, eight.
 ရှင်း။ *hninge*, dew, mist, fog.
 ရှံ။ *hnañ*, a grass-hopper.
 ရှက်။ *hnek*, to beat.
 နှောင်။ *hnoung*, to tie, bind.
 ရှက်။ *hneik*, to drive into.

လှစ်။ *hlit*, to open.
 ရှစ်။ *hnit*, a year.
 ရှင်း။ *hneings*, to compare.
 ရှံ။ *hnañ*, to deposit.
 ရှစ်။ *hmeing*, to be lost in thought.
 ညှဉ်း။ *hnyēns*, to injure, hurt.
 လှံ။ *hlon*, to warm by the fire.
 နှောင့်။ *hnoung*, to vex, molest.
 ရှတ်။ *shot*, to be confused.
 ရှမ်း။ *hnam*, the oil-plant.
 ညှပ်။ *hnyap*, scissors, snuffers.

65. EXERCISE THE 23RD.

ရှက်ကြောက်သကဲ့သို့။ *shek-kyouk-tha-gāy-tho*, as if ashamed.
 ရှောင်အံ့သောငှါ။ *shoung-añ-thau-hngā*, in order to avoid.
 လှိုင်းကြီးသဖြင့်လှေကလေးမှောက်သည်။ *hleings-kyēes-tha-hpying-hlay-galays-hmouk-thee*, the waves being great, the boat capsized.
 ရေသည်အနံ့ရှိသလား။ *yay-thee-anañ-shee-tha-lāz*, has water smell?
 ထိုအတူငါမပြုနိုင်။ *hto-atōō-ngā-ma-pyoo-hneing*, I cannot do like that.
 လမ်းတရှောက်လုံးတွင်။ *lamz-ta-shouk-loñs-dwing*, along the whole road.
 ဤအရပ်သို့မရောက်မှီတိုင်အောင်။ *ēē-ayap-tho-ma-youk-hmēē-teing-oung*, until arrived at this place.
 အလှဆုံးဖြစ်သောမိဖွ။ *ahla-htzoñs-hpyit-thau-meimma*, the most beautiful woman.

ထိုလူနှစ်ယောက်တို့ကိုကြည့်ရှုပါ။ hto-lōō-hnit-youk-dō-go-kyeē-shoo-bā, look at those two men.

ငါးသောကြာငွေကိုမဆပ်သေး။ hngās-thau-kyays-nguay-go-ma-htsap-thays, he has not yet repaid the borrowed money.

အမှုများများမရှိ။ ahmoo-myās-myās-ma-shee, there is not much business.

တံခါးကိုဖွင့်လှစ်သဖြင့်။ tañ-hgāx-go-hpwiṅg-hlit-tha-hpyiṅg, by opening the door.

16th.

66. By the combination of a Compound Initial Consonant (formed by the addition of (j) ha-htot, and (j) ya-ping, to a Simple Initial Consonant,) and one or more of the Symbolic Vowels ; as,

<p>Symbol of the Vowel အ a.</p> <p>(none.)</p> <p>ရှ a hmya, to distribute.</p>	<p>Symbol of the Vowel အာ ā.</p> <p>(ာ or ၊)</p> <p>ရှာ hmyās, a fish-hook.</p>
<p>Symbol of the Vowel ဝိ oo.</p> <p>(ိ)</p>	<p>Symbol of the Vowel ဝိဝိ ၊ ၊.</p> <p>(ိ)</p> <p>သျှိ shōō, to hiss (as a snake.)</p>
<p>Symbol of the Vowel ငြိဝိ au.</p> <p>(ငြိ—ာ)</p> <p>ငြိဝိ hmyau, to cause to float.</p>	<p>Symbol of the Vowel ငြိဝိဝိ ၊ ၊.</p> <p>(ငြိ—ာ)</p> <p>ငြိဝိဝိ hmyāū, to look with expectation.</p>

Symbols of the Vowels æ, ee, and ȳ, oo, combined.

(9)

၄၅။ hlyo or sho, to hide, conceal.

N. B. Vide also Para : 23, Compound Initial Consonants, line 7.

67. EXERCISE THE 24TH.

လျာ။ hlyā or shā, the tongue.
 မှ။ hmya, as much as.
 လျှော်။ shāū, to wash (clothes.)
 မှား။ hmyās, an arrow.

လျှော်။ hmyau, a leech.
 လျာ။ shā, the tongue.
 မှ။ hmya, to be alike, even.
 လျှ။ hlya, thin.

17th.

68. By the combination of a Compound Initial Consonant (formed as above,) and one or more of the Symbolic Vowels, with a Mute or Final Consonant ; as,

Symbol of the Vowel အ။ a.
 (none.)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

1st of the Class.

5th of the Class,
 လျှော်။ hlying, if, when.

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

လျှော်။ hlyan, to glide (as flame.)

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

လျှော်။ hlyap, lightning.

Mute or Final Consonant (°) thays-thays-ting.

လျှော်။ hlyan, to ascend (as flame.)

Symbol of the Vowel ခြေ။ au.

(ခ—ာ)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

လျှော်။ hlyouk or shouk, to petition.

Symbols of the Vowels æ , ee , and ö , oo , combined.

(9)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

ရှိတ်။ hmyeik, to scorch.

|| 𑖀𑖔. hmyeing, to be insensible.

N. B. Vide also Para : 25, Section 7, for this combination.

69. EXERCISE THE 25TH.

မုဆိုး hmyouk, to exalt.

|| ငှိမ့်. hlyan, to roll (as waves.)

ငှါဟ် hlyap, to be thin (as paper.)

၅၆. hmying, to become stringy.

70. EXERCISE THE 26TH.

ဤလောကအသံကိုမလုပ်နှင့်။ *ēē-hmya-louk-atħaṅ-go-ma-lop-hniṅg*, don't make so much noise.

ရှေ့သို့ကြည့်မျှော်သဖြင့်. shāy-tho-kye'e-hmyāū-tha-hpying, by looking forward.

ချာကိုပြဝမ်, shā-go-pya-tsam, shew your tongue.

ငါးတို့ကို မြှားနှင့် မြှား တတ် သည်။ ngā:-dɔ-go-hmyā:-hning-hmyā:-dat-thẽ, one catches fish with a fish-hook.

ကာလအရှေ့အလျား၊ *kāla-ashāy-ahlyāḥ*, a long or distant time.

ထိုရွာသို့တခါမျှမရောက်စူး။ hto-yuā-tho-tahkā-hinya-na-youk-tsa-hpōō:, (I) have never been at that village.

18th.

71. By the combination of a Compound Initial Consonant (formed by the addition of (h) ha-htos, and (y) ya-yit, to a Simple Initial Consonant,) and one of the Symbolic Vowels; as,

Symbol of the Vowel ခွံ ဝေ.
(၁)

Symbol of the Vowel ခွံ ဝေ.
(၁)

ခွံ ဟံယဝေ, to please, allure.

Symbol of the Vowel ငံ ခယ.
(င)

ငံ ဟံယခယ, to entangle.

Symbol of the Vowel ခံ ခယ.
(ခ)

Symbol of the Vowel ငံ ခယ.
(င—ခ)

Symbol of the Vowel ငံ ခယ.
(င—ခ)

ငံ ဟံယခယ, to consider.

N. B. Vide also Para : 23, Compound Initial Consonants, line 8.

19th.

72. By the combination of a Compound Initial Consonant, (formed as above) and one or more of the Symbolic Vowels, with a Mute or Final Consonant; as,

Symbol of the Vowel ခံ ခ.
(none.)

Mute or Final Consonant of the Palatal Class.

1st of the Class.

ခံ ဟံယိတ, a young bamboo sprout.

5th of the Class.

Symbol of the Vowel ခွံ ဝေ.
(၁)

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

ခံ ဟံယိတ, to swallow up.

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

1st of the Class.

မ္မိ hmyop, to immerse.

5th of the Class.

|| _____

Mute or Final Consonant (°) *thays-thays-ting*.

မ္မိ hmyon, a bamboo fish-trap.

Symbol of the Vowel ခြေ့ au.

(ခ—ာ)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class. [narrow.

မြောက် hmyouk, to exalt.

|| မြောင်း hmyoungs, to make long and

Symbols of the Vowels ဧ ee, and ိ oo, combined.

(ိ)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

မြှော် hmyeik, to scorch.

|| _____

N. B. Vide also Para : 25, Section 8, for this combination.

73. EXERCISE THE 27TH.

မြို့ချဉ်းကိုသာခိုးမှုကား၊ hmyon-hgyeēs-go-thā-hkos-mōōgās, if the trap only be stolen.

ထိပ်တုံးကိုမီးမြှိုက်မှုကား၊ hteip-don-s-go-mēēs-hmyeik-mōō-gās, if the stocks be scorched with fire.

တကျိပ်တွင် တယောက်ကို အကြီးမြှောက်ကြ၊ ta-kyeip-dwing-ta-youk-go-akyeēs-hmyouk-gya, raise one man in ten to be the chief.

လက်ကိုရေထဲသို့မြှုပ်လိုက်။ lek-go-yay-hdāy-tho-hmyop-leik, immerse your hands in the water.

20th.

74. By the combination of a Compound Initial Consonant (formed by the addition of (ၵ) ha-hto, and (ဝ) wa-htswāy, to a Simple Initial Consonant,) and one of the Symbolic Vowels; as,

Symbol of the Vowel အ a.	Symbol of the Vowel အာ ā.
(none.)	(ဝ or ၵ)
အ hloa, a saw.	အာ hloā, to be thin (as paper.)
Symbol of the Vowel င ay.	Symbol of the Vowel အဲ āy.
(င)	(ံ)
ငေ hmuays, to be fragrant.	အဲ hloāys, to transfer.

N. B. Vide also Para : 23, Compound Initial Consonants, line 9.

75. EXERCISE THE 28TH.

အှ hnoāy, to delay.	အှာ shuāy, to shove, move.
အှာ shuay, gold.	အှာ hnoays, to slice.
အှ hmuay, to stir up or about.	အှာ hloāys, to err.

21st.

76. By the combination of a Compound Initial Consonant (formed as above,) and one or more of the Symbolic Vowels, with a Mute or Final Consonant; as,

Symbol of the Vowel အ a.

(none.)

Mute or Final Consonant of the Guttural Class.

1st of the Class.

5th of the Class.

ရှင် shwing, to rejoice.

Mute or Final Consonant of the Dental Class.

လွတ် hlut, to release, set free.

ညွှန် hnyun, to point out, shew.

Mute or Final Consonant of the Labial Class.

ရှင်း hnum, to make dull or faded.

Mute or Final Consonant of the Liquid Class.

လှ် hnoé, to unite in succession.

Mute or Final Consonant (°) *thay-thay-ting*.

န့် hnuñ, to bend down, make low.

77. EXERCISE THE 29TH.

လွတ် hlut, the supreme council.

ရှ် shun, mud, mire.

ရှင် hnwing, to peel off.

ညွတ် hnyut, to bend down.

လွန် hlun, to transgress.

လွင် hlwing, to set sail, to sail.

ရှင်း hmwing, to slice.

လွတ် hlut, to send.

ရှင်း hnum, to besmear, anoint.

လွင် hlwing, to be glossy.

ရှ် shun, to be soft, muddy.

လွင်း hlum, to overspread.

78. EXERCISE THE 30TH.

လေလွတ်အံ့သောငှါ tsay-hlut-añ-thau-hngā, in order to send.

သူသည်အတ္တန်နာသေးသည်။ *thōō-theē-ahlon-nā-thay-theē*, he is yet very ill.
 မွှေးကြိုင်သောအနံ့။ *hmuay-kyeing-thau-anañ*, a fragrant smell.
 ငွေထက်ရွှေသည်လှသလား။ *ngway-hdek-shuay-theē-hla-tha-lāz*, is gold prettier
 than silver?

အတ္တန်များစွာကျူးလွန်သောသူ။ *ahlon-myāz-tzoā-kyōōs-hlun-thau-thōō*, a very
 great transgressor.

ထိုလမ်းတွင်ရွှန့်များများရှိသည်။ *hto-lamz-dwing-shun-myāz-myāz-shee-bā-theē*,
 there is much mud on that road.

မြေကြီးကိုရေသည်ဖုံးလွှမ်းသောအခါကာလ။ *myay-gyēē-go-yay-theē-hpoñz-hlumz-
 thau-ahkā-kāla*, the epoch of the deluge.

ထိုအမှုတွင်ရှေ့နေတယောက်ကိုလွှဲထားရမည်။ *hto-ahmoo-dwing-shay-nay-tayouk-go-
 hloāy-htāz-ya-mēē*, in that matter you must appoint a pleader,
 လွှတ်တော်ကထုတ်ဆင့်တော်မူသော အာဏာတော်။ *hlot-dāū-ga-htop-htsing-dāū-mōō-
 thau-ānā-dāū*, an order from the supreme council.

79. Abbreviations.

၏	for ညွှ်း <i>eē</i> ,	၍	for ရွှေ <i>yuay</i> .
“(over a letter)”	ကံ <i>ka</i> mute.	လှ်	“လည်း <i>lêz</i> .
င်း	“ကောင်း <i>koungz</i> .	ရှင် or ရ်	“လည်းကောင်း <i>lêz-goungz</i> ,
င့်	“ကြောင့် <i>gyoung</i> .	လက်ျာ	“လက်ယာ <i>lek-yā</i> .
ကျန်ပ်	“ကျန်နပ် <i>kyun-nop</i> ,	လိုင်	“လုလင် <i>loo-ling</i> .
၌	“မှိုက် <i>hneik</i> .	သဘော	“သင်ဘော <i>thing-bau</i> .
၌	“မည် <i>mēē</i> .	သ်	“သည် <i>theē</i> .
ယောက်ျား	“ယောက်ယား <i>yauk-yāz</i> .	၆ or ၆၆	“သော <i>thau</i> .
	သွေ့		
	for သွေ့သောက် <i>thoay-thouk</i> ,		

80. *Numerical Figures.*

၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၁၀
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10.

Interchangeable Letters.

81. The letters and Symbols given in the following list are frequently found written one for another, in Burmese manuscripts.

Simple Initial Consonants.

အ a,	and	တ ta, (when formatives.)
က ka,	“	ဂ ga.
တ tsa,	“	ထ tha.
—	“	ဇ dza.
ဆ htsa,	“	—
ဇ dza,	“	—
ဒ da,	“	တ ta.
ပ pa,	“	ဗ ba.
မ hpa,	“	ဘ ba.
ယ ya,	“	ရ ra or ya.

Compound Initial Consonants.

ည ya-ping,	and	ယ ya.
—	“	ဣ ya-yit.
ဣ ya-yit,	“	ရ ra or ya.
ဥ ngya,	“	ည nya.
ရှ sha,	“	ရှ hlya.

Mute or Final Consonants.

ညံ့ nya-that,	and	(`) nouk-tho-pyit.
နံ na-that,	“	(°) thays-thays-ting.
တံ pa-that,	“	တံ ta-that.
တံ ma-that,	“	နံ na-that.
_____	“	(°) thays-thays-ting.
ယံ ya-that,	“	(`) nouk-tho-pyit.
_____	“	ညံ့ nya-that.
_____	“	ယံ ya-that.

Besides these တံ ta, is often found written for တံနံ tan, and တံ တံ, when occurring before another syllable in the same word.

END OF PART I.

P A R T II.

BURMESE GRAMMAR.

PART II.

CHAPTER I.

PARTS OF SPEECH.

1. The Burmese language comprises eight parts of speech ; viz :

Nouns,	Adverbs,
Pronouns,	Postpositions,
Adjectives,	Conjunctions,
Verbs,	Interjections.

OF NOUNS.

2. Nouns are of two kinds,—*Nouns Proper*, and *Nouns Common*.

3. *Nouns Proper* are the names of particular individuals ; as,

ရွှေပု Shuay-hpō, (a man so called.)

ရန်ကုန် Yan-gon, (a town of that name,) Rangoon.

ဧရာဝတီ Ay-yā-wadē, (a river so called,) Irrawaddy.

ဂန်ကော့ Gan-gāū, (a village so named.)

4. It should here be observed that the names of cities, towns, rivers, &c. &c., and indeed of all localities, are never used (except colloquially,) without the word city, town, river, &c. being attached thereto, as the case may be ; one cannot say, as in English, ရန်ကုန်ခို Yan-gon-tho,

to Rangoon, but it must be, ရန်ကုန်မြို့သို့။ Yan-gon-myo-tho, to the town of Rangoon.

5. *Nouns Common* are the names of all the individuals of a kind ; as
 ရှာ လူ, a man ; မြို့ myo, a city ; ငွေ hlay, a boat ; ဝါး wās, a bamboo ;
 တော tau, a forest, jungle ; ခွေး hkuays, a dog ; and such like.

In treating of Nouns Common we must consider, 1st, the Divisions,
 2nd, Gender, 3rd, Number, and 4th, Case.

THE DIVISIONS.

6. All Nouns Common admit of a two-fold Division ; viz :

1st, into *Primitives and Derivatives*.

2nd, into *Simple and Compound*.

A Primitive Noun Common is an original term, name or word, un-
 deriveable from any traceable source ; as, လမ်း lams, a road ; ကြွက် kyek,
 a fowl ; အိမ် eim, a house ; ရေ yay, water ; မြေ myay, earth ; ငွေ hlay,
 a boat ; ဝါး dās, a sword.

A Derivative Noun Common is, as its name implies, one derived
 from some other source, (generally from a verbal root,) and consequently
 not an original word ; such are,

အိမ်ခံ့ aeim, a sheath, scabbard, from အိမ် eim, a house.

တရေး tsā-yays, a scribe or writer, from တေ tsā, a paper or document,
 and ရေး yays, to write.

အလင်း alings, light, from လင်း lings, to be light, not dark.

တေ့ tsā-yā, eatables, from တေ tsā, to eat and အရာ ayā, a thing.

သုဒ္ဓိး *thōō-hko*, a thief, from သု *thōō*, a person, and ဒ္ဓိး *hkō*, to steal.
 ဝန်ခံသူ *wun-hkañ-thōō*, a security, from ဝန် *wun*, a burden or responsibility, ခံ *hkañ*, to bear, and သူ *thōō*, a person.

အရာရှိ *ayā-shee*, an official, from အရာ *ayā*, an office, and ရှိ *shee*, to have, hold.

အိမ်ထောင်ခြင်း *eim-htoung-hgying*, marriage, from အိမ် *eim*, a house, ထောင် *htoung*, to erect, set up, and ခြင်း *hkying*, an affix, implying abstract action or state of being.

7. The Modes of Derivation will be more amply detailed hereafter.

8. All Nouns Common are also, as above stated, divisible into Simple and Compound.

Simple Nouns Common are such as the following :

ဇေယျ *hlay*, a boat, အလင်း *alings*, light ; လူ *lōō*, mankind.
 အအိမ် *aeim*, a sheath or scabbard ; အမည် *amee*, a name.
 ငွေ *hkuay*, a dog, and such like.

Compound Nouns Common are formed—

1st, By the junction of two Nouns.

2nd, By the union of a Noun and a Verb.

3rd, By the union of a Verb and a Noun.

4th, By the union of a Noun, a Verb, and a Noun ; as,

1st. Two Nouns.

မြှင့် *myē-shing*, a creditor, from မြီ *myē*, a debt, and အရှင် *ashing*, a master, or lord.

မြို့ဝန် myō-wun, a governor, from, မြို့ myō, a town, and ဝန် wun, an office.

ရေခိုး yay-ō, a pitcher, from ရေ yay, water, and ခိုး ō, a pot or jar.

2nd. A Noun and a Verb.

ဥယျာဓာတ် oo-yeên-tsoung, a gardener, from ဥယျာဓာတ် oo-yeên, a garden, and ဓာတ် tsoung, to look after, tend.

သုသတ် thō-that, an executioner, from သူ thō, a person, and သတ် that, to kill.

နွားထိန်း noā-hdeins, an herdsman, from နွား noā, cattle, and ထိန်း hteins, to tend, herd.

3rd. A Verb and a Noun.

စားရာ tsā-yā, eatables, from စား tsā, to eat, and အရာ ayā, a thing or object.

သေခန်းသေနား thay-hgan-thay-nā, funeral rites, from သေ thay, to die, and အခန်းအနား ahkan-anā, rites or ceremonies.

ဆိုချက် tso-hgyek, a sentence, from ဆို tso, to speak, and အချက် ahkyek, a subject, matter.

4th. A Noun, a Verb, and a Noun.

အိမ်ထောင်ခြင်း eim-htoung-hgyings, marriage, from အိမ် eim, a house, ထောင် htoung, to erect, set up, and ခြင်း hkyings, an affix implying abstract action, or state of being.

စာသင်တိုက် tsā-thing-dzayap, a school, from စာ tsā, papers, writings, သင် thing, to learn, and တိုက် dzayap, a shed, or house.

လယ်ထွန်သွား lé-htun-thamās, a plough-man, from လယ် lé, a field, ထွန်

htun, to plough, and သမား or သွား, thamā, a term signifying a trade or occupation.

9. Besides the above, there are a few other Compound Nouns Common of an anomalous construction ; as,

ငယ်စဉ်အခါ, ngé-tzéên-ahkā, childhood, from ငယ်, ngé, to be little ; စဉ်, tzeên, an affix implying duration, and အခါ, ahkā, time, season.

10. N. B. That when a Noun has အ a short, as its Initial syllable, the အ a short is frequently dropped in composition ; as,

အိမ်ရှင်, eim-shing, a house-owner or landlord, for အိမ်အရှင်, eim-ashing, a master of a house.

GENDER.

11. Nouns which are by nature masculine are masculine, and Nouns which are feminine by nature are feminine ; all others are neuter, i. e. of no Gender.

12. Gender is expressed in three ways ; viz :

1st, By the Noun *itself* being expressive of a particular sex ; as, အဖ, ahpa, father ; အမိ, amée, mother ; သား, thās, a son ; သမီး, or သွီး, thamēē, a daughter.

2nd, By the use of an additional word similarly expressive of sex ; as,

From သား, thās, a child, offspring :

သားယောက်ယား, thās-youk-yās, a son or male child.

သားမိမ္မ, thās-meim-ma, a daughter or female child.

From လူ, lō, a man, mankind :

လူယောက်ယား။ လဝ်-youk-yā, a man or male man.

လူမိမ္မ။ လဝ်-meim-ma, a woman or female man.

3rd, By the use of some root expressive of sex; as, from ကျွဲ။ kyuāy, a buffalo:

ကျွဲထီး။ kyuāy-hdēē, a male or bull-buffaloe.

ကျွဲမ။ kyuāy-ma, a female or cow-buffaloe.

13. The affixes ထီး။ hdēē, for the male, and မ။ ma, for the female sex, can be applied to *all* brute animals, according to their sex.

The latter is sometimes also applied to human beings for the purpose of distinguishing the female, when speaking of a class, rank or profession; as,

အရှင်။ ashing, a master; အရှင်မ။ ashing-ma, a mistress.

ကျွန်။ kyun, a slave; ကျွန်မ။ kyun-ma, a female slave.

ဆရာ။ htsayā, a teacher; ဆရာမ။ htsayā-ma, an instructress.

The sexual affix ကထော်။ ka-dāū, is also used occasionally in speaking of the wife or lady of a person of condition; as,

မင်း။ ming, a governor, မင်းကထော်။ ming-kadāū, the governor's lady.

14. Besides the above, there are several other roots expressive of the male sex, which are confined in their application to certain classes of animals; such are

လား။ lā, applied only to cattle; as,

နွားလား။ noā-lā, a bull; နွားမ။ noā-ma, a cow.

ပိုင်။ peik, applied only to cattle; as,

နွားပိုင်။ noā-beik, a bull; နွားမ။ noā-ma, a cow.

ပေါက်။ pouk, applied only to cattle; as,

နွားပေါက် noā-bouk, a bull ; နွားမ noā-ma, a cow.

ကျွဲပေါက် kyuāy-bouk, a bull buffaloe ; ကျွဲမ kyuāy-ma, a cow-buffaloe.

ဟ hpa, and ဘ ba, applied only to fowls ; as,

ကြက်ဟ or ဘ kyek-hpa or ba, a cock ; ကြက်မ kyek-ma, a hen.

ဖိတ် hpo, applied to fowls ; as,

ငန်ဖိတ် ngau-hbo, a gander, ငန်မ ngan-ma, a goose.

15. This affix is sometimes also applied to human males ; as,

မုဆိုးဖိတ် moo-htsoz-hbo, a widower, မုဆိုးမ moo-htsoz-ma, a widow.

NUMBER.

16. The Plural of all Nouns is regularly formed by the addition to the singular of the sign တို့ to, (pronounced ဌို dō,) as,

လူ လူတို့, a man ; လူတို့ လူတို့-dō, men.

လက်သွား lek-thamāz, a carpenter ; လက်သွားတို့ lek-thamā-dō, carpenters.

17. An indefinite plural is sometimes expressed by adding the root, များ myāz, many ; as,

စာ tsā, a writing ; စာများ tsā-myāz, writings ; the same may also be expressed by reduplication of the Noun itself ; as,

အရပ် ayap, a place or spot ; အရပ်ရပ် ayap-yap, places, i. e. many or various places.

အမျိုး amyoz, a kind, sort, အမျိုးမျိုး amyoz-myoz, various sorts.

18. Where an adjective follows immediately after the Noun, the Plural sign is placed after the adjective ; as, လူကောင်း လူကောင်း-dō, a good man ; လူကောင်းတို့ လူကောင်း-dō, good men.

CASE.

19. The Noun, whether primitive or derivative, simple or compound, is never inflected ; that is to say, it never, under any circumstances whatever, changes its form. The cases or positions of the Noun are indicated by signs affixed to the Noun, and are three in number ; viz :

The Nominative Case,

The Possessive Case,

and

The Objective Case.

20. The Noun is in the *Nominative Case*, when it names or points out some person or thing, which *does* or *is* something ; as,

လူတို့သည်လုပ်တတ်ကြသည်။ *lō-dō-thê-lop-dat-gya-thê*, *men work.*

ဤလူသည်လူကောင်းဖြစ်ပါသည်။ *ē-lō-thê-lō-goung-hpyit-bā-thê*, *this man is good.*

21. The signs affixed to the Noun for the purpose of indicating the *Nominative Case* are as follows :

က ga, commonly used.

—လည်း ga-lê, do.

ကား gā,

—လည်း gā-lê,

မှ mō,

—ကား mō-gā,

ခုကား ya-gā,

သည် the, most common.

—ကား the-gā, used adversatively or emphatically.

} Generally used adversatively or emphatically.

} Used sometimes emphatically, sometimes dis-
tinctively and sometimes conditionally.

ဟူမူကား။ hōō-mōō-gā:,
 —လိုသတည်း။ hōō-lo-tha-dē:,
 ဟူသတည်း။ hōō-tha-dē:,
 —သော်ကား။ hōō-thāū-gā:,
 —သည့်ကား။ hōō-theē-gā:,

} Used demonstratively.

EXAMPLES.

အမိကမဟုတ်မှူးငါသားဆိုလေ၏။ amee-ga-ma-hot-hpōō-ngā-thā:htso-lay-eē,
the mother said, "No my son."

အတွင်းကားရွှေ၊ အပိုင်းကားဖန်။ ahtwing-gā:shuay, apa-gā:hpan, *the inside*
gold, the outside glass.

ငါကားကောင်းသူကားမကောင်း။ ngā-gā:koung, thōō-gā:ma-koung, *I am*
good, (but) he is not good.

ခွေးထီးကလည်း။ hkuay-hdēē-ga-lē:, *but (said) the male* dog.

ငါပညတ်သည့်ကား။ ngā-pinyat-theē-gā:, *but my commandment is* this.

အမိနှင့်တူသောမယားဟူသည့်ကား။ amēē-hning-tōō-thau-mayā:hōō-theē-gā:,
a wife like a mother *then* (is so & so.)

ဝါးပင်နှင့်တူသောအမွေဟူသော်ကား။ wā:bing-hning-tōō-thau-amuay-hōō-thāū-
 gā:, *the inheritance* like the bamboo plant *then* (is so & so.)

22. The Noun is in the *Possessive Case*, when it denotes a person or thing which *possesses* some other person or thing, or to whom some other person or thing *appertains* or *belongs*. In the Burmese language it is always indicated by the sign ၏ éē, expressed or understood after the Noun ; as,

မင်းကြီးရွှေယဉ်း mings-gyēēs-ēē-ooyēên, *the king's garden*, or မင်းကြီးဥယျာဉ် mings-gyēēs-ooyēên, *the king's garden*, both being the same in meaning.

It is sometimes also, though rarely, expressed by ထော့ thau; as,
ဆင့်၅ဝိးထော့အား htasing-ngās-tzēē-thau-ās, the strength *of* five elephants.
or ဆင့်၅ဝိးမို့ထော့အား htasing-ngās-tzēē-shee-thau-ās, the strength *possessed*
by five elephants.

23. A Noun is in the *Objective Case*, when the person or thing that it denotes is the object, end, effect or result of some act or movement.

The Objective Case is indicated by some postposition affixed to the **Noun** ; as,

လုကလေး၊ လဝ်-galays, a boy; လုကလေးကို၊ လဝ်-galays-go, to a boy.

ပညာအတတ် pinyā-atat, wisdom ; ပညာအတတ်ဖြင့် pinyā-atat-hpying, by means of wisdom.

အိမ်၊ eim, a house ; အိမ်သို့၊ eim-tho, towards a house.

အရှေ့ပြည်၊ ashay-pyê, the east country ; အရှေ့ပြည်ထွက်၊ ashay-pyê-hdāy-ga, from out of the east country.

သစ်ပင်၊ *thit-ping*, a tree; သစ်ပင်နောက်မှာ၊ *thit-ping-nouk-hmā*, behind a tree.

24. The nature and divisions of these postpositions will be more fully explained when treating of them in a subsequent chapter; it will be sufficient at present to present a few examples of their use.

အမိသည်သားကိုရိုက်သည်။ amee-thêe-thās-go-yeik-thêe, the mother beats *the child*.

အိမ်ထဲသို့ဝင်ပြီးလျှင်၊ eim-hday-tho-wing-pyēa-hlying, after entering into the house.

မင်းကြီးအားလျှောက်ကြကုန်၏။ ming-gyē-ā-shouk-gya-gon-ē, they petitioned the king.

ရွာအလယ်မှာရပ်နေသည်။ yuā-alé-hmā-yap-nay-thē, he stands in the middle of the village.

ညောင်ပင်ထက်ကသုလ်သိုသ်ကြား၏။ nyoun-bing-htek-ga-thōō-ngé-ngo-thañ-kyā-ē, he heard the crying of a child from the top of the banyan tree.

ဥယျာဉ်သည့်တွင်ငွေခြောက်ရာကိုထားလေ၏။ on-yēn-thē-dwing-nguay-hkyouk-ya-go-hnañ-htā-lay-ē, they deposited with the gardener, six hundred (pieces) of money.

The signs of the objective case are frequently understood ; as ရေပေးပါ။ yay-pay-bā, give water, for ရေကိုပေးပါ။ yay-go-pay-bā.

25. Nouns substantive are frequently placed in apposition ; as,

ရန်ကုန်သား။ yan-gon-thā, a native of Rangoon, or a Rangooner.

စာငှက်။ tsā-hngek, a sparrow-bird, or sparrow.

ခွားကောင်။ noā-goung, an ox-animal, or ox,

မျက်ပင်။ myek-ping, the grass-plant, or grass.

ကျွန်းပင်။ kyun-bing, the teak-plant, or teak.

သရက်သီး။ tha-yek-thē, the mango-fruit, or mango.

နှင်းပွင့်။ hning-bwing, the rose-blossom, or a rose.

26. Sometimes also used adjectively ; as,

မင်းမျိုး။ ming-myō, the royal race or dynasty.

ရွှေခွက်။ shuay-hkwek, a gold-cup.

သံခါး။ thañ-or, an iron-pot or kettle.

သစ်တိုင်။ thit-teing, a wooden-post.

CHAPTER II.

OF PRONOUNS.

27. Pronouns are of five kinds ; viz :

Personal,
Possessive,
Demonstrative,
Indeterminate,
Interrogative.

PERSONAL.

28. These are the names of individuals, as applied by one speaking to or addressing another with reference :

- 1st, *To himself—(the speaker,) I ;*
- 2nd, *To the person addressed, Thou ;*
- 3rd, *To some third party, He.*

29. 1st, *With reference to himself (the speaker,) "I," or as commonly termed "the 1st Person."* This Personal Pronoun varies according to the relative rank or condition of the speaker, and the person addressed by him. The forms used are given beneath.

ငါ ngā, I, masc. and fem. used in speaking of one self or to inferiors.

အကွန်ဒ် akyunop, ကွန်နဒ် kyun-nop, ကွန်ဒ် kyunop, and ကွပ်ဒ် kyuop, are merely abbreviated forms of အကွန်နဒ် akyun-nop.

ကွန်တော် kyun-dāū, I, means “the royal or excellent slave,” from ကွန် kyun, a slave, and တော် tāū, an affix implying honor, excellence, royalty.

ကွန်တော်မ kyun-dāū-ma, I, is the fem. of the same, formed by affixing မ ma, as with Nouns substantive. Vide Para. 13.

ကွန်မ kyun-ma, I, means simply the female servant or slave. Vide Para. 13.

ကျမ kya-ma, I, is an abbreviated form of the same.

တပည့်တော် tabeē-dāū, I, means “disciple,” “follower,” from တပည့် tabeē, a disciple, and တော် tāū, an honorific affix, implying the honor which is conferred upon the speaker by being a disciple.

တပည့်တော်မ tabeē-dāū-ma, is the fem. form of the same, formed by the addition of မ ma, as with Nouns substantive. Vide Para : 13. These two are always used by the laity as a mark of respect when addressing a priest or religious teacher.

31. 2nd, *With reference to the person addressed.* “Thou,” or “the 2nd person.”

This Pronoun also varies according to relative rank—the most usual forms are given below.

ကိုယ်တော် ko-dāū, thou, masc. and fem. used to a superior.

မင်း mingz, thou, masc.

မင်းမ mingz-ma, thou, fem.

} to an equal or inferior,

မောင်းမင်း၊ mounge-ming, thou, masc. }
 မေးမင်း၊ may-ming, thou, fem. } to an inferior.

မင်းမာ၊ ming-mā, Thou, masc. to an inferior (expressive of disapproval.)

ညည်း or ညဲ၊ nyeê or nyāy, thou, fem. to an equal or inferior.

နင်း ning, thou, masc. or fem. to one very inferior, contemptuously, or to children.

သင်း thing, thou, masc. used in writings or books.

ချင်း hkying, thou, masc. used in judicial proceedings.

ကွယ် koé, thou, used vocatively.

တကာ tagā, masc. } thou, }
 —မ tagā-ma, fem. } yu, } used to the laity by the priesthood.

32. 3rd, *With reference to some third party, "he," or "the third Person."*

The third Person is usually rendered by သူ၊ thō, he or she ; as သူ
 လူကောင်းဖြစ်သည်။ thō-lō-goung-hpyit-the, he is a good man.

သင်း things, that (person or thing) is also sometimes used to express
 the 3rd Personal Pronoun.

သူကိုယ်၊ thō-ko, or သူကိုယ်တိုင်၊ thō-ko-deing, express himself or her-
 self, so also

မိမိ mee-mee, him or herself.

GENDER.

33. From the different forms of Personal Pronouns already detailed,
 it will be readily perceived that some are masculine only, some only

feminine, whilst some are both masculine and feminine, and some few form the feminine from the masculine by the addition of *ma*; as
 ကွန်တော် *kyun-dāū*, I; ကွန်တော်မ *kyun-dāū-ma*, I.

NUMBER.

34. The Plural of the Personal Pronouns is regularly formed in the same manner as the Plural of Nouns; as,

ငါ *ngā*, I; ငါတို့ *ngā-dō*, we.

သူ *thōō*, he; သူတို့ *thōō-dō*, they.

ကွန်တော်မ *kyun-dāū-ma*, I (fem.) ကွန်တော်မတို့ *kyun-dāū-ma-dō*, we (fem.)

မင်း *ming*, thou; မင်းတို့ *ming-dō*, ye.

ကွန်နပ် *kyun-nop*, I; ကွန်နပ်တို့ *kyun-nop-dō*, we.

CASE.

35. The different Cases, or positions of the Personal Pronouns, are expressed, as in the Case of Nouns, by Postpositions (Simple or Compound) being affixed to them; as,

ငါ *ngā*, I; ငါကို *ngā-go*, *to me*, or *for me*.

သူ *thōō*, he; သူကြောင့် *thōō-gyoung*, *by means of him*.

မင်း *ming*, you; မင်း၏ *ming-ēè*, *of you* or *yours*.

ကွန်တော် *kyun-dāū*, I; ကွန်တော်နှင့် *kyun-dāū-hneik*, *with me*.

သူ *thōō*, he; သူနှင့်တကွ *thōō-hning-tagoo*, *along with him*.

သူတို့ *thōō-dō*, they; သူတို့ဆီသို့ *thōō-dō-htzēè-thō*, *with or to them*.

36. The Personal Pronouns ငါ့ *ngā*, သင့် *thing*, and သူ *thoo*, are however sometimes inflected, and then become ငါး *nga*, သင့် *thing*, and သူ *thoo*; as,

ငါ့မယား သူမယား *nga-ma-yā*, *thoo-ma-yā*, *my* wife, *his* wife,

ငွေငွေထားခဲ့သောဥစ္စာ *nga-dwing-htā-hgāy-thau-o-tsā*, the property deposited *with me*.

This is not, however, a point of any very great practical importance.

POSSESSIVE.

37. The Possessive Pronouns are rendered in Burmese by the addition of ငါ့ *eē*, (the sign of the Possessive Case,) either expressed or understood, after the Personal Pronouns; as,

ငါ့နွားမ *ngā-eē-noā-ma*, or ငါ့နွားမ *nga-noā-ma*, *my* cow.

မင်းဥစ္စာ *ming-eē-o-tsā*, or မင်းဥစ္စာ *ming-o-tsā*, *your* property.

ကျွန်တော်တို့၏မြေ *kyun-dāū-dō-eē-myay*, or ကျွန်တော်တို့၏မြေ *kyun-dāū-dō-myay*, *our* land.

သူ၏မယား *thoo-eē-ma-yā*, or သူမယား *thoo-ma-yā*, *his* wife.

ကျွန်ုပ်၏သမီး *kyun-nop-eē-tha-mēē*, or ကျွန်ုပ်၏သမီး *kyun-nop-tha-mēē*, *my* daughter.

—or by the following terms:

မိမိ *mee-mee*, thy or your own—his, her or their own,

ကိုယ် *ko*, do. do. do.

ချင့် *hgying*, do. do. do.

EXAMPLES.

ရှင်ဥစ္စာကားလေ့ဆိုမတင်၌။ hgying-o-tsā-gā-hlay-tho-ma-ting-hmēē, if however, before putting *his own* property in the boat.

ကိုယ်ဥစ္စာပါပျောက်သော်လည်း။ ko-o-tsā-pā-pyouk-thāū-lēē, although *his own* property be lost as well.

DEMONSTRATIVES.

38. The Demonstrative Pronouns are chiefly as follows :

ဒို။ o, that, used only colloquially.

ဤ။ ēē, this, prefixed and without a connective.

—ဤ။ ēē-hmya, this much, do. do.

—သို့။ ēē-tho, such, prefixed and with a connective.

—သောသူ။ ēē-tho-thau-thōō, this sort of person, used substantively.

ထို။ hto, that, prefixed without a connective.

—ထို။ hto-hdo, those, reduplicated plural.

—ဤ။ hto-hmya, that much.

—သို့။ hto-tho, such, prefixed and with a connective.

—သောသူ။ hto-tho-thau-thōō, that sort of person, used substantively.

—ဟာ။ hto-hā, that, used substantively.

သည့်။ théē, this, prefixed without a connective.

—ဟာ။ théē-hā, this, used substantively.

ဟို။ ho, and ဟု။ hop, that, used only colloquially.

EXAMPLES.

ထိုအခါ၌။ *hto-a-hkā-hneik*, at that time.

ဤအရပ်မှာ။ *ēē-a-yap-hmā*, at this place.

ဤမျှငွေ။ *ēē-hmya-nguay*, this much silver.

သည်ဟာဘာလဲ။ *thēē-hā-ba-hā-lāy*, what is this?

ဟိုမှာသွား။ *ho-hmā-thwā*, go there.

ထိုလူကိုမေးဝမ်း။ *hto-lōō-go-mays-tzame*, ask that man.

INDETERMINATES.

39. These are mostly as follows:

သု။ *thoo*, another.

သူတချား။ *thōō-ta-hkyā*,

—တထူး။ *thōō-ta-htōō*,

—တပါး။ *thōō-ta-bā*,

အချားသူ။ *a-hkyā-thōō*,

တချား။ *ta-hkyā*,

အချား။ *a-hkyā*,

တပါး။ *ta-bā*,

တရောက်ရောက်။ *ta-youk-youk*,

တခုခု။ *ta-hkoo-hgoo*,

တပါးပါး။ *ta-bā-bā*,

ရာရာ။ *yā-yā*,

နှစ်ရောက်လုံး။ *hnit-youk-tsa-loñ*, both persons.

နှစ်ခုလုံး။ *hnit-hkoo-tsa-loñ*, both things.

} another (person.)

} other.

} any, either, one or the other.

ကိုယ်ဝီ၊ ko-tzēē, each.

တရောက်ဝီ၊ ta-youk-tzēē, each person.

တခုဝီ၊ ta-hkoo-tzēē, each thing.

အချင်းချင်း၊ a-hkying-hgying, each other.

တရောက်နှင့်တရောက်၊ ta-youk-hning-ta-youk, one with another.

တဦးနှင့်တဦး၊ ta-thō-hning-ta-thō, }
တရောက်ကိုတရောက်၊ ta-youk-go-ta-youk, } one with another.

အားလုံး၊ ā-loñ, }
အားလုံးစုံ၊ ā-loñ-tzōñ, }
အလုံးစုံ၊ a-loñ-tzōñ, } all.
ခပ်သိမ်း၊ hkap-theims, }
တကာ၊ ta-gā, }

တိုင်း၊ deings, every, placed after its substantive.

အချို့၊ a-hkyō, }
တချို့၊ ta-hkyō, } some.

တစ်စုံတရောက်၊ ta-tzōñ-ta-youk, some body or person.

တစ်ခုတခု၊ ta-tzōñ-ta-hkoo, some thing.

မည်၊ mēē, what.

မည်သူ၊ mēē-thō, who.

အကြင်၊ a-kying, whatever.

အကြင်သူ၊ a-kying-thō, whoever, whosoever.

သို့၊ thō, such.

40. Of the above pronouns, some are prefixed to the noun with and some without a connective—some are uniformly affixed to the noun, and

a good many are used substantively. When used substantively they are governed in the same manner as nouns.

41. အလုံး a-loṅ, when affixed to a Noun, or to a numeral auxiliary, frequently drops the အ a short, or changes it into စ tsā ; as,

အိမ်လုံး eim-loṅ, or အိမ်စလုံး eim-tzā-loṅ, the whole house.

အိမ်သုံးခုလုံး eim-*thon*-hgoo-loṅ, or အိမ်သုံးခုစလုံး eim-*thon*-hgoo-tzā-loṅ, all the three houses.

When affixed to a singular Noun, the compound occasionally takes the numeral တ ta, *one*, before it, without a change of meaning ; as,

တအိမ်လုံး ta-eim-loṅ, or တအိမ်စလုံး ta-eim-tzā-loṅ, the whole house.

သင်္ဘောတစင်းလုံး *thing-bau-ta-tzings-loṅ*, the whole ship.

INTERROGATIVES.

42. 'These are chiefly as follows :

အဘယ် abé, what, or which ?

—သူ abé-thō, who ?

—မျှ abé-hmya, how much ?

ဘယ် bé, what, or which ?

—နှစ် bé-hnit, how many ?

—ဆင်း bé-thing, which ?

—ဘာ be-hā, which ?

အသူ athō, who, (short for အဘယ်သူ abé-thō.)

ဘာ bā, what ?

ဘာဘာ bahā, what ?

အတိး atee, or အမိ adee, what?

— ဤ atee-hmya, or အမိဤ adee-hmya, how much? } infrequent.

43. The only mode of expressing in Burmese the words “no one,” “no body,” “none,” “nothing,” is by means of circumlocution :—

1st. By using an interrogative Pronoun, the root ဤ hmya, “so much as,” and the negative particle မာ ma, “not;” as, ဘယ်သူမျှမရှိပါ။ bé-thōō hmya-na-shee-bā, there is no one, or literally, there is not so much as who; or ဘာမျှမရှိဘူး။ bā-hmya-ma-shee-bōō, there is nothing, literally, there is not so much as what :—

2nd. By the use of တ ta, “one;” some numeral auxiliary and the root ဤ hmya, “so much as,” with the negative particle မာ ma, “not;” as, တရောက်မျှမရှိ။ ta-youk-hmya-ma-shee, there is no body, or literally, there is not so much as one person.

CHAPTER III.

OF ADJECTIVES.

44. With the exception of a few underived adjectives, and these chiefly adopted from the Palee, there may be said to be no adjectives proper in the Burmese language, almost all the words serving the purpose of adjectives being derived from verbal roots.

Adjectives are of three kinds :

- 1st, *Primitive Adjectives*,
2nd, *Derivative Adjectives*,
3rd, *Numeral Adjectives*.

PRIMITIVES.

45. 1st. These are original, underived adjectives, and are mostly adopted into the Burmese from the Palee language. The following are examples :

ကလေး ka-lay, or ခလေး hka-lay, small, little.

အရင် a-ying, first, previous, antecedent.

မာ ma, chief, principal, large.

အလကား a-la-gās, useless, fruitless, vain.

အာကာ ā-kā, brave, clever, remarkable.

အနိဂ္ဂာ a-neit-tsā, mortal, transitory.

အကယ် a-ké, right, true.

သဗ္ဗာ tham-mā, good, right, proper.

အနန္တ a-nan-da, boundless, infinite.

တော် tāū, excellent, honorable.

တော tau, wild, uncultivated, rude.

DERIVATIVES.

46. 2nd, The derivative adjectives are those derived from verbal roots, and are formed chiefly as follows :

မြတ် myat, excellent, from မြတ် myat, to be excellent ; as လူမြတ် loo-myat, an excellent man.

ကြီး kyēē, large, from ကြီး kyēē, to be great ; as အိမ်ကြီး eim-gyēē, a large house.

ဖြူ hpyōō, white, from ဖြူ hpyōō, to be white ; as အဝတ်ဖြူ a-wut-hpyōō, white clothes.

Or the adjective may precede the noun, and is then joined to it by the connective သော thau, as,

မြတ်သောလူ myat-thau-loo, an excellent man.

ကြီးသောအိမ် kyēē-thau-eim, a large house.

ဖြူသောအဝတ် hpyōō-thau-a-wut, white clothes.

They are also formed from the verbal root by prefixing the formative အ a, as,

အကြီး a-kyēē, great, from ကြီး kyēē, to be great.

အမြတ် a-myat, excellent, from မြတ် myat, to be excellent.

အတို a-to, short, from တို to, to be short.

အသစ် a-thit, new, from သစ် thit, to be new.

Or by simple reduplication of the verbal root, as,

ကောင်းကောင်း kounge-gounge, good, from ကောင်း kounge, to be good.

မြန်မြန် myan-myan, quick, from မြန် myan, to be quick.

ဖြူဖြူ hpyōō-hpyōō, white, from ဖြူ hpyōō, to be white.

လှလှ hla-hla, pretty, from လှ hla, to be pretty.

Another kind of Derivative Adjectives are as follows :

အံ့ဖွယ် aṅ-hboé, wonderful, from အံ့ aṅ, to be wonderful, and ဖွယ်

hpoé, or *ဘွယ်* *boé*, an affix implying “apt,” “fit,” “suitable;” as, *အံ့ဘွယ်* *a-hmoo-añ-boé*, or *အံ့ဘွယ်သောအမှု* *añ-boé-thau-a-hmoo*, a wonderful affair.

စားစေ့ဘွယ် *tsā-tza-hkying-boé*, eatable, from *စား* *tsā*, to eat, and *စေ့ဘွယ်* *tza-hkying-boé*, a compound affix having the same signification as the preceding.

သက်ရှိ *thek-shee*, animate, from *သက်* *a-thek*, life, and *ရှိ* *shee*, to have.

သက်မဲ့ *thek-māy*, inanimate, from *သက်* *a-thek*, life, and *မဲ့* *māy*, to be without, deficient of.

မျက်စား *myek-tsā*, herbivorous, from *မျက်* *myek*, grass, and *စား* *tsā*, to eat.

စိတ်ကောင်း *tseit-koung*, mild, from *စိတ်* *tseit*, the mind, soul, and *ကောင်း* *koung*, to be good.

ပညာရှိ *pa-nyā-shee*, wise, from *ပညာ* *pa-nyā*, wisdom, and *ရှိ* *shee*, to have.

အားမရှိ *ā-ma-shee*, weak, from *အား* *ā*, strength; *မ* *ma*, not, and *ရှိ* *shee*, to have.

ခြေခွံ *hkyay-htsun*, lame, from *ခြေ* *hkyay*, a leg or foot, and *ခွံ* *htsun*, to be wanting or deficient (in strength.)

OF THE COMPARISON OF ADJECTIVES.

47. The degrees of Comparison are three in number; viz :

*The Imperfect,
The Comparative,
The Superlative.*

48. 1st, *The Imperfect*, which is rendered in Burmese—

1st. By reduplicating, and shortening the sound of, the root ; as ချိုချို hkyō-hkyō, sweetish, from ချို hkyō, to be sweet.

2nd. By prefixing ခပ် hkap, to the reduplicated root ; as ခပ်မာမာ hkap-mā-mā, hardish, from မာ mā, to be hard.

3rd. By prefixing တော်တော် tāū-dāū, to the root ; as တော်တော်ကြီး tāū-dāū-kyēēs, largish, from ကြီး kyēēs, to be large.

49. 2nd, *The Comparative*, which is formed—

1st. By the use of the word အထက် a-htek, above, superior ; as သူထက် မြတ်သည် thōō-hdek-myat-thēē, more excellent than he.

2nd. By the use of the root သာ thā, to exceed, surpass ; as သာကောင်း သည် thā-koung-thēē, better, more good.

သူထက်သာ၍မြတ်သည် thōō-hdek-thā-yuay-myat-thēē, more excellent than he.

50. 3rd, *The Superlative* ; this is formed—

1st. By prefixing the formative အ a, short, and affixing ဆုံး htsoñs ; as လူအကောင်းဆုံး lōō-a-koungs-htzoñs, the best man.

2nd. By prefixing some root or roots conveying the idea of superlativeness ; as,

အလွန်ပူပန်သည် a-hlon-pōō-ban-thēē, very sorrowful.

ထက်လွှာသောစေတနာဝိတ်၊ htek-hla-thau-tsai-da-nā-tseit, a most benevolent soul.

အလွန်တရာခက်သောအမှု၊ a-hlon-da-rā-hkek-thau-a-lmoo, a most difficult affair.

အလွန်လျှင်ကောင်းသောရဟန်း၊ a-hlon-hlying-koungs-thau-ra-hans, a very good priest.

3rd. By affixing some root or roots conveying a similar signification ; as,

အိမ်ကြီးလှစွာ၊ eim-kyēē-hla-tzoā, a very large house.

တောင်မြင့်လှစွာ၊ toung-mying-hla-tzoā, an exceedingly high mountain.

NUMERALS.

51. These adjectives are of two kinds, viz: *Cardinals* and *Ordinals*.

1st. *Cardinals*, which are employed to express a definite number or quantity ; as,

စပါးလေးတင်း၊ tsa-bās-lays-dings, four baskets of paddy.

သုံးချက်မတီးသေးဘူး၊ thonhs-hgyek-ma-tēēs-thays-bōō, it has not yet struck three o'clock.

လေးစုတွင်တခု၊ lays-tzoo-dwing-ta-tzoo, one part in four, or one-fourth.

အနှစ်သုံးဆယ်တွင်၊ a-hnit-thonhs-htsé-dwing, in thirty years.

ငါးနှစ်အရွယ်၊ ngās-hnit-a-yué, five years old.

ဘက္ကရာဇ်တထောင်ရှစ်ရာငါးဆယ်နှစ်၊ thek-ka-rit-ta-htoungs-shit-yā-ngās-htsé-hnit-hkoo, the year 1852.

52. 2nd, *The Ordinals*, which are used to express any one number in particular ; they are rendered in two ways—

1st. By the use of the Palee Ordinals, which, however, are seldom employed beyond the "twelfth" number.

2nd. By adding to the Burmese Cardinal and its "Numeral Auxiliary" (which see) the word

မြှောက် myouk, to raise, the compound being prefixed and connected by thau, သော

EXAMPLES.

ပဌမဇနား pa-ta-ma-hkans, the 1st section.

လေးရက်မြှောက်သောနေ့ lays-yek-myouk-thau-nay, the fourth day.

ငါးရောက်မြှောက်သောလူ ngās-youk-myouk-thau-lōō, the fifth man.

OF THE NUMERAL AUXILIARIES.

53. These are termed also "Nouns Generic," being employed with the numeral adjectives to convey an idea of the genus, kind, sort or class, to which the object or person, the number or quantity of which is mentioned, belongs.

54. To explain the above, it is necessary to point out that one cannot say in Burmese as in English, "two cows," "four pencils," "three trees," "six cups," and so forth; but it is requisite to mention, 1st the thing or object, 2nd the number or quantity, and lastly the genus, class, or sort to which the thing or object appertains; as,

1st. နွားမနှစ်ကောင် noās-ma-hnit-koung, cows two animals, or two cows, from နွားမ noās-ma, a cow, နှစ် hnit, two, and အကောင် a-koung, a brute beast or animal.

2nd. *ဒဲတန်လေးချောင်း* hkāy-dan-lay-hgyoungs, pencils four long things, or four pencils, from *ဒဲတန်* hkāy-dan, a pencil, *လေး* lays, four, and *အချောင်း* a-hkyoungs, any thing long or straight, pencils being classed under that head.

3rd. *သစ်ပင်သုံးပင်* thit-ping-thoñs-bing, trees three plants or three trees, from *သစ်ပင်* thit-ping, a tree, *သုံး* thoñs, three, and *အပင်* a-ping, a plant, such being the class to which trees belong.

4th. *ခွက်ခြောက်လုံး* hkwek-hkyouk-loñs, cups six round or cubical things, from *ခွက်* hkwek, a cup, *ခြောက်* hkyouk, six, and *လုံး* a-loñs, any thing round or cubical, such being the head under which cups would be classed.

55. The generic nouns employed in the above manner with the numeral adjectives, and termed on that account, "Numeral Auxiliaries," are very numerous—the most common are furnished below in alphabetical order, as given in "Judson's Grammatical Notices;" and students, desirous of extending their knowledge beyond these, will do well to consult the extensive lists in both Carey's and Latter's Grammars of the language. I may observe, however, that beyond those in the list below, very few are usually employed in familiar or colloquial language.

NUMERAL AUXILIARIES OR GENERIC NOUNS.

Numeral Auxiliaries.

အကောင် a-koung, a brute animal.

Classes of things.

Brute beasts; as *ချောက်တကောင်* myouk-ta-goung, a (or one) monkey.

အကြောင်း။ a-kyoungs, a line.

အကွင်း။ a-kwings, a circle or ring.

အခု။ a-hkoo, an individual thing.

အချပ်။ a-hkyap, what is flat.

အချောင်း။ a-hkyoungs, a bar or long piece.

အခွန်း။ a-hkun, a voice.

အစင်း။ a-tsings, an extended line.

အစီး။ a-tsees, what is ridden on.

အစောင်။ a-tsoung, (uncertain.)

Things extended in a line; as အစိုးနှစ်ကြောင်း။ hka-rēes-hnit-kyoungs, two roads.

Rings, nooses, and such like; as လက်ဝှေ့သုံးကွင်း။ lek-tsup-thon-gwings, three rings.

Things which admit no other word more descriptive; as ဆောင်လေးခု။ hka-ding-lays-hgoo, four bedsteads, ကုလားထိုင်ငါးခု။ koo-lās-hteing-ngās-hgoo, five chairs. Frequently used also instead of a more appropriate numeral auxiliary.

Things flat and thin; as ဖျာခြောက်ချပ်။ hpyā-hkyouk-hkyap, six mats.

Things long and straight, or nearly so; as အပ်ခုနစ်ချောင်း။ ap-hkoo-hnit-hkyoungs, seven needles.

Words, speech; as စကားရှစ်ခွန်း။ tsa-gās-shit-hkun, eight words.

Things long and straight, or nearly so; as လှံကိုးစင်း။ hlañ-kos-tzings, nine spears; သင်္ဘောဆယ်စင်း။ thing-bau-htsé-tzings, ten ships.

Beasts of burden, vehicles of conveyance; as မြင်းတစ်စီး။ myings-ta-tzees, one horse; လှည်းနှစ်စီး။ hlāys-hnit-tsees, two carts.

Writings; as စာသုံးစောင်။ tsā-thon-tzoung, three books or writings.

အဆူ၊ a-htsōō, (uncertain.)

Deities ; as ဘုရားလေးဆူ၊ boo-rās-lays-tzōō, four gods, applied also to pagodas, and some other articles.

အဆောင်၊ a-htsounḡ, a building.

Buildings ; as အိမ်ငါးဆောင်၊ eim-ngāi-htzounḡ, five houses.

အတန်း၊ a-tān, intervening space.

Whatever occurs at intervals of time or place ; as အကျိုးခြောက်ထန်း၊ a-kyōi-hkyouk-tan, six rewards.

အထည်၊ a-hteē, a piece of cloth.

Wearing apparel ; as အင်္ကျီခုနစ်ထည်၊ ing-gyēē-hkoo-hnit-hteē, seven coats.

အပင်၊ a-ping, a tree or plant.

Trees, plants ; as သရက်ပင်ရှစ်ပင်၊ tha-yek-ping-shit-ping, eight mango trees, applied also to thread, hair, &c.

အပါး၊ a-pās, (uncertain.)

Deities, ecclesiastics, persons in power, any respectable characters, things immaterial or abstract ; as ဆရာကျီးပါး၊ htsa-yā-kōi-bās, nine teachers, သီလဆယ်ပါး၊ thēē-la-htsé-bās, ten duties.

အပြား၊ a-pyās, what is flat.

Things which are flat ; as ပျဉ်တပြား၊ pyēn-ta-byās, one board.

အဖက်၊ a-hpek, one of a pair.

Things which are naturally in pairs ; as လက်နှစ်ဖက်၊ lek-hnit-hpek, two hands.

အလက်၊ a-lek, an arm or hand.

Weapons, tools, whatever is used by the hand ; as သေနတ်သုံးလက်၊ thay-nat-thōi-lek, three muskets.

- အလုံး a-loṅ, what is round. Things round or cubical, or approaching those forms: as အိုးလေးလုံး oṅ-lay-loṅ, four pots; သစ်တခါးလုံး thit-tā-ngā-loṅ, five boxes.
- အသွယ် a-thoé, what is slender. Things small in bulk, compared to the length; as ပြင်ခြောက်သွယ် myit-hkyouk-thoé, six rivers.
- ဦး ၏, a head. Rational beings; as ကုန်သည်ခုနစ်ဦး kon-theé-hkoo-hnit-၏, seven merchants.
- ယောက် youk, or ရောက် youk, (uncertain.) Rational beings—generally mankind or superior beings; as လူရှစ်ယောက် lō-shit-youk, eight men.

56. Sometimes the noun itself becomes the numeral auxiliary, or is substituted for a descriptive word, as ရွာကိုးရွာ yuā-kō-yuā, nine villages, or မင်းဆယ်မင်း mings-htsé-mings, ten governors.

57. Words denoting some part or quantity of a thing are combined with numeral adjectives, in the same manner as Generic Nouns, there being no other difference in the cases, than that in the latter the number of individual things merely is expressed, in the former the number of parts or quantities of an individual thing; as,

ရေခွက် ယှာ-hnit-hkwek, or ခွက်သောရေ hnit-hkwek-thau-yay, two cups of water.

စက္ကူအထုပ်နှစ်ဆယ် tsek-kṭṭ-a-htop-hnit-htsé, or အထုပ်နှစ်ဆယ်သောစက္ကူ a-htop-hnit-htsé-thau-tsek-kṭṭ, twenty bundles of paper.

နှစ်ရက် hnit-yek, two days, (ကာလ kā-la, time, being understood,) literally, two days of time.

58. *On the application of Numeral Auxiliaries.* The numeral auxiliaries or Generic Nouns are applied in the following manner ; viz.

1st. When the number is less than ten.

In this case the numeral auxiliary is simply affixed to the number, dropping the အ a short, when beginning with that letter, as လက်နှစ် hnit lek hnit hpek, two hands ; or the numeral and its auxiliary may precede the noun and is then connected with it by သော သော thau, as ငါးပါးသောတရား ngā-bās-thau-ta-ras, five laws.

2nd. When the number is decimal.

The auxiliary precedes the numeral adjective, and retains the formative အ a short, which in other cases is dropped ; as,

၅၀ အလုံးသုံးဆယ် hkwek-a-loñs-thoñs-htsé, thirty cups.

3rdly. When the number exceeds ten, and is not a decimal number.

In this case *both* the preceding rules are brought into operation, for the auxiliary precedes the decimal and is affixed to the integral portion of the number, in the former case retaining, and in the latter dropping the အ a, short ; as,

၆၃ အပျားခြောက်ဆယ်သုံးပျား ding-gās-a-pyās-hkyouk-htsé-thoñs-byās, Coins (rupees) flat things sixty-three flat things, or sixty-three rupees.

—or, as above, the numeral and its auxiliary (in both forms) may precede the noun, connected thereto by သော သော thau ; as,

အပျားခြောက်ဆယ်သုံးပျားသောဒဂ်း။ a-pyās-hkyouk-htsé-thon̄s-byās-thau-ding-gās, sixty-three rupees.

N. B. This third rule is seldom used, especially the latter form of it, the 1st rule being most generally followed ; as,

လူငါးဆယ်လေးယောက်။ lōō-ngās-htsé-lays-youk, fifty four men.

59. In compound nouns the latter member of the compound often becomes the numeral auxiliary ; as,

အုံးပင်။ on̄s-bing, a cocoa-nut tree ; အုံးသုံးပင်။ on̄s-thon̄s-bing, three cocoa-nut trees.

စာအုပ်။ tsā-op, a book ; စာငါးအုပ်။ tsā-ngās-op, five books.

This rule however does not invariably hold good, for one cannot say အိမ်နှစ်ရှင်။ eim-hnit-shing, but အိမ်ရှင်နှစ်ဦး။ eim-shing-hnit-ဝဲး, or အိမ်ရှင်နှစ်ယောက်။ eim-shing-hnit-youk, two owners or masters of houses.

60. The numeral auxiliaries are always used with the compound interrogative pronoun ဘယ်နှစ်။ bé-hnit, how many, which in fact is compounded of an interrogative pronoun and the numeral adjective နှစ်။ hnit, two ; as,

လူဘယ်နှစ်ယောက်ရှိသလဲ။ lōō-bé-hnit-youk-shee-tha-lāy, how many men are there ?

သရက်ဘယ်နှစ်သီးဝယ်မည်လဲ။ tha-yek-bé-hnit-theē-s-wé-mêe-lāy, how many mangoes shall (I) buy ?

61. Before quitting the numeral adjectives, it will be adviseable to notice briefly a number of roots (some nouns, some verbs, and some adverbs,) which frequently occur in conjunction with them.

The following are the most usual :

အခါး a-hkā, time, as, သုံးခါး *thoñs-hgā*, thrice, လေးခါး *lays-hgā*, four times, သုံးခါးလေးခါး *thoñs-hgā-lays-hgā*, three or four times.

အကြိမ် a-kyeim, time or turn, similarly applied.

အခေါက် a-hkouk do. do.

အချိန် a-hkyein do. do.

အလီ a-lēē do. do.

အပိုင်း a-peing, a division ; as, နှစ်ပိုင်းတစ်ပိုင်း *hnit-peing-ta-being*, one in two parts, or half.

အစု a-tsoo, a part or share ; as, လေးစုတွင်တစ်စု *lays-tzoo-dwing-ta-tzoo*, one part in four, or one fourth.

အဆ a-htsa, a share or portion ; as, နှစ်ဆ *hnit-htsa*, two fold, သုံးဆ *thoñs-htsa*, three fold.

အချင်း a-hkyam, division into halves ; as, လတစ်ချင်း *la-ta-hkyam*, a half month.

အစိတ် a-tseit, division into quarters ; as, လတစ်စိတ် *la-ta-tseit*, a quarter of a month.

လောက် louk, about ; as, လူနှစ်ယောက်လောက် *lōō-hnit-youk-louk*, about two men.

ခန့် hkañ, nearly, about ; as, တလခန့် *ta-la-hgan*, about or nearly a month.

ကျော် kyāu, to exceed, as ဘရာကျော် *ta-yā-gyāu*, more than a hundred.

လျော့ lyāu, to lessen, as တရာလျော့ *ta-ya lyāu*, less than a hundred.

သာ tha, only, as လူတယောက်သာ *lōō-ta-youk-tha*, only one man.

ချင်း hkying, do. do. do.

တည်း deē, (pro. dāy,) as လှေတစင်းတည်း *hlay-ta-tzing-dāy*, one boat only.

CHAPTER IV.

The Formatives အ, a and တ, ta.

62. These two formatives may be advantageously noticed here ; as they are both, and the latter especially, of very frequent occurrence.

The Formative အ, a

63. Is chiefly employed in forming Nouns, Pronouns, Adjectives, Adverbs and Postpositions from Verbal roots ; as

အလင်း၊ a-ling၊ light, from လင်း၊ ling၊ to be light. Der. noun common.

အသစ်၊ a-thit, new, from သစ်၊ thit, to be new. Der. adjective.

အမြတ်၊ a-myat, excellent, from မြတ်၊ myat, to excel. Der. adjective.

အဆူး၊ a-hkyas, another, from ဆူး၊ hkyas, to separate. Der. indeterm.

pro.

အလွန်၊ a-hlon, very, from လွန်၊ hlun, to surpass. Der. adverb.

အလျင်အမြန်၊ a-lying-a-myan, quickly, from လျင်မြန်၊ lying-myan, to be quick.

Comp. der. adverb.

အနီး၊ a-nēē, near, from နီး၊ nēē, to be close. Der. postposition.

Also Compound from Simple Nouns Common ; as အအိမ်၊ a-eim, a sheath, from အိမ်၊ eim, a house.

There is also the အ, a privative of the Palee language, which, however, must not be confounded with the above ; as,

အကုသိုလ်၊ a-koo-tho, demerit, from ကုသိုလ်၊ koo-tho, merit.

အကာလ၊ a-kā-la, unseasonable ; ကာလ၊ kā-la, time, season.

The Formative တံ ta.

64. This formative is nothing more than the numeral adjective တစ် one, abbreviated. It is employed—

1st, Interchangeably with the formative အ a ; as,

တချား ta-hkyā for အချား a-hkyā another.

တကွ ta-goa, “ အကွ a-koa, together with.

တလျင် ta-lying. “ အလျင်, quickly.

2nd, In a distributive sense ; as,

တရောက်တရံ ta-youk-ta-tzoo, a share each.

တရောက်တရာမ် ta-youk-ta-yā-tzēē, one-hundred each.

တနေရာကတနေရာသို့ ta-nay-yā-ga-ta-nay-yā-tho, from one place to another, from place to place.

တအိမ်မှတအိမ်သို့ ta-eim-hma-ta-eim-tho, from house to house.

တနေ့ထက်တနေ့ ta-nay-hdek-ta-nay, from day to day, or day by day.

3rd, With the indeterminate pronoun အလုံး a-loñs ; all, the whole conveying an idea of aggregation ; as,

တအိမ်လုံးတွင် ta-eim-loñs-dwing, in the whole house.

ပြည်တပြည်လုံး၌ pyêe-ta-byêe-loñs-hneik, throughout the whole country.

Vide also Para: 41.

4th, In an indefinite manner ; as,

တခုခု ta-hkoo-hgoo, some one (thing.)

တယောက်ယောက် ta-youk-youk, some one (person) } of several.

တခုတခု ta-hkoo-ta-hkoo, one (thing.)

တယောက်တယောက် ta-youk-ta-youk, one (person) } after another.

တံတံ ta-tzon-ta-hkoo, some (thing.)

တံတယောကံ ta-tzon-ta-youk, some (person.)

တခါတလေ ta-hkā-ta-lay, sometimes.

တယောက်တလေ ta-youk-ta-lay, somebody.

5th, In an adversative sense : as,

မြစ်တဖက်၌ myit-ta-hpek-hneik, on the other side of the river.

တချား ta-hkyā, another ; as, သူတချား thōō-ta-hkyā, another person.

6th, As an adverbial formative.

CHAPTER V.

OF VERBS.

65. All verbs belong to one of two classes ; viz :

Transitives or Intransitives.

1st. Transitives which express actions that pass immediately from the agent to the object ; as,

ရိုက် yeik, to beat.

ပေး pay, to give.

Transitives are frequently formed from Intransitives ;

1st. By aspirating the initial Consonant ; as,

လွတ် lut, to be free, at large.

လွှတ် hlut, to release.

2nd. By employing the aspirate letter of the same class ; as,

တုတ်း tsot, to be torn, rent.

ဆုတ်း htso, to tear, rend.

2nd. *Intransitives*, which express merely a state of action or being confined to the agent ; as,

ပေါ်း pāu, to appear.

နေ့း nay, to remain.

ရှူ့ shōo, to breathe.

66. Verbs, whether transitive or intransitive, may be divided into two kinds, viz :

Simple and Compound.

1st. *Verbs Simple*, which express a simple idea of action, or being, as,

ရိုက်း yeik, to beat, strike.

ကောင်း kōung, to be good.

သွား thwā, to go.

ပေးး pay, to give, bestow.

ကိုက် keik, to bite.

67. 2nd. *Verbs Compound*, these are of four kinds ; viz :

1st. *Nominals*, or those compounded of two roots, the first of which is a noun substantive ; as

ဝမ်းမြောက် wam-myouk, to be glad.

ပုံရိတ် pon-yeik, to print.

နားထောင် nā-htoung, to hearken to.

ဆုတောင်း htsoo-toung, to pray.

2nd. Those composed of two roots of totally different signification, combined for the purpose of expressing a simple idea ; as,

ကြားပြော *kyā-pyau*, to inform.

လုဆိ *loo-htso*, to dispute.

သိမြင် *thee-mying*, to know.

ခုတ်ထွင် *hkot-htwing*, to clear (waste land.)

68. 3rd. Where the second member of the compound either wholly or in part modifies, extends or alters, the original meaning of the first ; as,

မှတ်ထား *hmat-htā*, to note down.

N. B. The most commonly employed modifying roots are as follows :

ဆပ် *ap*, fit, suitable, as ဤသို့မပြုဆပ် *ēē-tho-ma-pyoo-ap*, one ought not to do thus.

ကို *koñ*, wholly finished and gone ; as သေကိုပြီး *thay-koñ-byēē*, quite dead ; စားကိုပြီး *tsās-koñ-byēē*, wholly eaten up.

ကောင်း *koung*, good, fit proper ; as, မပြောကောင်း *ma-pyau-goung*, not proper to say.

ချ *hkyā*, to throw down ; ရောင်းချသည် *young-hkyā-thēē*, to sell.

ချင် *hkying*, to wish ; ဝယ်ချင်သည် *wé-hkying-thēē*, to wish to buy.

စမ်း *tsam*, to try, as ဖတ်စမ်းပါ *hpat-tzam-bā*, try and read.

စေ *tsay*, causal ; as သွားစေသည် *thwā-tzay-thēē*, to cause to go, combined with အံ *añ*, becomes မိမ့် *tzeim*.

တတ် *tat*, to be in the habit of ; as ငါတို့အိပ်ငြိတ်တတ်ကြသည် *ngā-dō-eip-pyāu-dat-gya-thēē*, we are in the habit of sleeping.

တန် *tan*, to be suitable ; as, ပြုတန်သည် *pyoo-dan-thēē* fit or suitable to do.

ထိုက်။ hteik, to be worthy ; as ထေထိုက်သည်။ *thay-hdeik-theê*, to be worthy of death.

ထား။ htā, to place ; as မှတ်ထားသည်။ *hmat-htā-thee*, to note or mark down.

နေ။ nay, to remain, continue ; as အိပ်နေသည်။ *eip-nay-theê*, to continue asleep.

နိုင်။ hneing, to be able ; as လုပ်နိုင်သည်။ *lop-hneing-theê*, to be able to make.

ပြီး။ pyē, to be finished, done, closed ; as လုပ်ပြီးပြီ။ *lop-pyē-byē*, finished ; ရေးပြီးပြီ။ *yay-pyē-byē*, written.

ပြန်။ pyan, to return ; as ပေးပြန်ပါ။ *pay-pyan-bā*, give it back.

ပိုင်။ peing, to belong to ; as ပြောက်ပိုင်စေ။ *pyouk-peing-tzay*, let it be considered as lost ; i. e. let it belong to the lost.

ယူ။ yō, to take ; as မိုးယူသည်။ *hko-yō-theê*, to steal.

ရ။ ya, must ; as မသွားရဘူး။ *ma-thwā-ya-bō*, (you) must not go.

ရ။ ya, to get, obtain ; as ကြားရသည်။ *kyā-ya-theê*, to hear of.

ရာ။ yā, to be fit, suitable ; as တောင်းပြန်သော်လည်းမရရာ။ *toungs-byan-thāu-leê-ma-ya-yā*, although (he) should demand back, he ought not to get it.

လို။ lo, to wish ; as ဝယ်လိုသလား။ *wé-lo-tha-lā*, do (you) wish to buy ?

လွယ်။ loé, to be easy ; as ပြုလွယ်သည်။ *pyoo-loé-theê*, easy to do.

လောက်။ louk, to suffice ; as စားလောက်အောင်ဝယ်ပါ။ *tsā-louk-oung-wé-bā*, buy enough to eat.

ဝံ။ wun, to dare ; as, သူမသွားဝံ။ *thō-ma-thwā-wun*, he dare not go.

သင့်။ thing, to be suitable, fit, proper ; as မယူသင့်ပါ။ *ma-yō-thing-bā*, it is not proper to take.

ဟံ hañ or ဟန့် han, to seem, appear ; as တက်ဟန်သည်။ tek-han-thê, to appear to ascend.

69. 3rd. Where the second member of the compound is merely a reduplication of, or of the same meaning as, the first ; as

တုန်တုန် ton-hlop, to tremble.

ᑭᑦᑭᑦᑭᑦ ᑭᑕᑦᑭᑦᑭᑦ, to call, name.

ပြောဆို. *pyau-htso*, to speak, say.

ထွန်းထောက်၊ htun:-htouk, to shine.

သွန်သင်. *thun-thing*, to teach.

မ္မေဓံ hmuays-kyeing, to be fragrant.

N. B. This last is by far the most numerous class of verbs.

THE ACCIDENTS OF VERBS.

70. The accidents of verbs, expressed in most languages by inflections, or by auxiliary verbs, are in Burmese expressed by the help of particles affixed to the verb, without any inflection of the verb itself, which never changes its form.

These affixed particles are generally simple, but are sometimes compounded of two or more simple affixes ; as

ငဝ်း lein, future affix ; from လဝ် lay, an euphonic, and ခဝ်း an, a future assertive affix.

—they are often joined to the verbal root by the connective သော့ thau or သည် theê, frequently abbreviated to သံ tha. They are sometimes also connected by the euphonic affixes.

71. In treating of the relations of verbs, we have to consider the

Modes, the Tenses, the Number, and the Participles. Gender and person make no difference whatever in the application of the affixes to the verbal roots.

I. THE MODES.

72. These are seven in number ; viz. :

The Infinitive,
The Indicative,
The Subjunctive or Conditional,
The Imperative or Precative,
The Interrogative,
The Negative, and
The Honorific.

1st. *The Infinitive Mode.*

73. The simple uninflected verbal root often stands for the infinitive ; as ပြောလာသည် pyau-lā-theê, he comes to speak.

It is sometimes also expressed by prefixing the formative အ a, to the verbal root ; as,

အရောင်းအဝယ်သွားရာတွင် ayoungs-awé-thwās-yā-dwing, in going to buy and sell.

It is occasionally rendered moreover by the use of the future affix, မည်း mē ; as,

ဆပ်ပေးပါမည်ဟုဆိုထားသည် htsap-pay-bā-mē-ga-dēē-htās-theê, he promised to pay, or “ (I) will pay, ” he promised, or made a promise.

2nd. *The Indicative Mode.*

74. The following are the signs of the Indicative Mode.

သည့်။ *thẽ*, most common ; as, သူသွားသည့်။ *thōō-thwā̃s-thẽ*, he goes.

၏။ *ẽ*, common ; as သူတို့ရောက်ကြ၏။ *thōō-dō-youk-gyā-ẽ*, they arrived.

ဘူး။ *bōō*, used in negative sentences only ; as, သူမသွားဘူး။ *thōō-ma-thwā̃s-bōō*, he goes not.

3rd. *The Subjunctive or Conditional.*

75. Its signs or affixes are as follows :

လျှင်။ *hlying*, very common ; as ငါသွားလျှင်။ *ngā-thwā̃s-hlying*, if I should go.

သော်။ *thāū*, common ; same meaning.

မူ။ *mōō*.

မူကား။ *mōō-gā̃s*, } not often used.

ရကား။ *ya-gā̃s*

တမူကား။ *ta-mōō-gā̃s*,
တပြီးကား။ *ta-byēē̃s-gā̃s*, } infrequent.

4th. *Imperative or Precative Mode.*

76. The signs or affixes indicating this mode are numerous, and mostly as follows :

မို့။ *tzō*, 1st pers. pl. as သွားကြမို့။ *thwā̃s-gyā-tzō*, let us go.

မို့၏။ *tzō-ẽ*, do.

ကြကုန်အံ့။ *gyā-gon-añ*, do.

လေ့။ *laū*, imperative proper.

နင့်။ *hning*,
လင့်။ *ling*, } prohibiting ; as မသွားနင့်။ *na-thwā̃s-hning*, go not.

နှစ်ရက် hnit-yek, two days, (ကာလ kā-la, time, being understood,) literally, two days of time.

58. *On the application of Numeral Auxiliaries.* The numeral auxiliaries or Generic Nouns are applied in the following manner ; viz.

1st. When the number is less than ten.

In this case the numeral auxiliary is simply affixed to the number, dropping the အ a short, when beginning with that letter, as လက်နှစ်ရက် lek hnit hpek, two hands ; or the numeral and its auxiliary may precede the noun and is then connected with it by သော သော thau, as ငါးပါးသောတရား ngā-bā-thau-ta-ras, five laws.

2nd. When the number is decimal.

The auxiliary precedes the numeral adjective, and retains the formative အ a short, which in other cases is dropped ; as,

ခွက်အလုံးသုံးဆယ် hkwek-a-loñ-thoñ-htsé, thirty cups.

3rdly. When the number exceeds ten, and is not a decimal number.

In this case *both* the preceding rules are brought into operation, for the auxiliary precedes the decimal and is affixed to the integral portion of the number, in the former case retaining, and in the latter dropping the အ a, short ; as,

ငါးဆယ့်ခြောက်သုံးချား ding-gās-a-pyās-hkyouk-htsé-thoñ-byās, Coins (rupees) flat things sixty-three flat things, or sixty-three rupees.

—or, as above, the numeral and its auxiliary (in both forms) may precede the noun, connected thereto by သော သော thau ; as,

အပျားခြောက်ဆယ်သုံးပျားသောဒဂ်း။ a-pyās-hkyouk-htsé-thoñs-byās-thau-ding-gās, sixty-three rupees.

N. B. This third rule is seldom used, especially the latter form of it, the 1st rule being most generally followed ; as,

လူငါးဆယ်လေးယောက်။ lōō-ngās-htsé-lay-youk, fifty four men.

59. In compound nouns the latter member of the compound often becomes the numeral auxiliary ; as,

အိုးပင်း။ oñs-bing, a cocoa-nut tree ; အိုးသုံးပင်း။ oñs-thoñs-bing, three cocoa-nut trees.

စာအုပ်။ tsā-op, a book ; စာငါးအုပ်။ tsā-ngās-op, five books.

This rule however does not invariably hold good, for one cannot say အိမ်နှစ်ရှင်။ eim-hnit-shing, but အိမ်ရှင်နှစ်ဦး။ eim-shing-hnit-ဝဲး, or အိမ်ရှင်နှစ်ယောက်။ eim-shing-hnit-youk, two owners or masters of houses.

60. The numeral auxiliaries are always used with the compound interrogative pronoun ဘယ်နှစ်။ bé-hnit, how many, which in fact is compounded of an interrogative pronoun and the numeral adjective နှစ်။ hnit, two ; as,

လူဘယ်နှစ်ယောက်ရှိသလဲ။ lōō-bé-hnit-youk-shee-tha-lāy, how many men are there ?

သရက်ဘယ်နှစ်သီးဝယ်ဧည့်လဲ။ tha-yek-bé-hnit-theēs-wé-mée-lāy, how many mangoes shall (I) buy ?

61. Before quitting the numeral adjectives, it will be adviseable to notice briefly a number of roots (some nouns, some verbs, and some adverbs,) which frequently occur in conjunction with them.

The following are the most usual :

Modes, the Tenses, the Number, and the Participles. Gender and person make no difference whatever in the application of the affixes to the verbal roots.

I. THE MODES.

72. These are seven in number ; viz. :

The Infinitive,
The Indicative,
The Subjunctive or Conditional,
The Imperative or Precative,
The Interrogative,
The Negative, and
The Honorific.

1st. *The Infinitive Mode.*

73. The simple uninflected verbal root often stands for the infinitive ; as ပြောလာသည် *pyau-lā-theê*, he comes to speak.

It is sometimes also expressed by prefixing the formative အ *a*, to the verbal root ; as,

အရောင်းအဝယ်သွားရာတွင် *ayoungs-awé-thwā-yā-dwing*, in going to buy and sell.

It is occasionally rendered moreover by the use of the future affix, မည် *mê* ; as,

ဆပ်ပေးပါမည်ဟုထားသည် *htsap-pay-bā-mê-ga-dēē-htās-theê*, he promised to pay, or “ (I) will pay, ” he promised, or made a promise.

2nd. The Indicative Mode.

74. The following are the signs of the Indicative Mode.

သည့်။ *thẽ*, most common ; as, သူသွားသည့်။ *thōō-thwā̃-thẽ*, he goes.

၏။ *ẽ*, common ; as သူတို့ရောက်ကြ၏။ *thōō-dō-youk-gya-ẽ*, they arrived.

ဘူး။ *bōō*, used in negative sentences only ; as, သူမသွားဘူး။ *thōō-ma-thwā̃-bōō*, he goes not.

3rd. The Subjunctive or Conditional.

75. Its signs or affixes are as follows :

လျှင်။ *hlying*, very common ; as ငါသွားလျှင်။ *ngā-thwā̃-hlying*, if I should go.

သော်။ *thāu*, common ; same meaning.

မူ။ *mōō*.

မူကား။ *mōō-gā̃*,

ရကား။ *ya-gā̃*

} not often used.

တမူကား။ *ta-mōō-gā̃*,

တပြီးကား။ *ta-byēē-gā̃*,

} infrequent.

4th. Imperative or Precative Mode.

76. The signs or affixes indicating this mode are numerous, and mostly as follows :

မို့။ *tzō*, 1st pers. pl. as သွားကြမို့။ *thwā̃-gya-tzō*, let us go.

မို့၏။ *tzō-ẽ*, do.

ကြကုန်အံ့။ *gya-gon-añ*, do.

လော့။ *lau*, imperative proper.

နင့်။ *hning*,

လင့်။ *ling*,

} prohibiting ; as မသွားနင့်။ *na-thwā̃-hning*, go not.

ပါ။ bā, polite.

တော့။ taṭ, (pron.) daṭ, familiar, colloquial.

ပေ။ pay,	}	these are all properly euphonic affixes.
လေ။ lay,		
ချေ။ hkyay,		
ခဲ့။ hkāy,		
လိက်။ leik,		
ဝံ။ tsam,		

စေသော။ tzay-thau,	}	precative.
စေသတည်း။ tzay-tha-dêe,		
စေလို။ tzay-hga-lo,		

It would be difficult, indeed impossible, to lay down rules, as to when one or the other of the preceding affixes of the imperative mode should be employed; practice in the language alone can enlighten the student on this point.

5th. *The Interrogative Mode.*

77. This mode is known by the following affixes :

လော။ lau, formal,	}	usually joined to the verbal root by the connective သော or သည်း thau or theê, abbreviated to သ။ tha.
လာ။ lā, common,		
လဲ။ lāy, do.		
လည်း။ lêe, familiar,		
နည်း။ nêe, formal,		
တုံ။ ton, (pron.) don, colloquial,		

N. B. These affixes are frequently used, even where the verbal root is understood ; as,

လူဘယ့်နှစ်ယောက်လဲ၊ *lōō-bé-hnit-youk-lāy*, how many men? for လူဘယ့်
နှစ်ယောက်ရှိသလဲ၊ *lōō-bé-hnit-youk-shee-tha-lāy*, how many men are there?

6th. The Negative Mode.

78. The negative mode is expressed by the use of the particle မ^၁ *ma*, “not,” prefixed to the verbal root, which is also generally followed by some other affix, to complete the sense.

မ^၁ *ma*, not, as သူမရောက်သေး၊ *thōō-ma-youk-thay*, he has not yet arrived.

မ—နှင့်၊ *ma—hning*, as မသွားနှင့်၊ *ma-thwās-hning*, go not.

မ—လင့်၊ *ma—ling*, same meaning.

မ—ဘူး၊ *ma—bōō*, as ငါမခေါ်ဘူး၊ *ngā-ma-hkāū-bōō*, I did not call.

မ—စူး၊ *ma—tsa-hpōō*; မရောက်စူး၊ *ma-youk-tsa-hpōō*, (he) never arrived.

မ—ခင်၊ *ma—hking*; မလာခင်၊ *ma-lā-hging*, before coming.

မ—မှီ၊ *ma—hmēē*; မပြောမှီ၊ *ma-pyau-hmēē*, before speaking.

မ—ဘဲ၊ *ma—bāy*; မစားဘဲ၊ *ma-tsās-bāy*, without eating.

79. N. B. With compound verbs of the 1st kind, the particle မ^၁ *ma*, is used before the second member of the compound *only*; as,

ဝမ်းမပြောက်၊ *wams-ma-myouk*, not to be glad.

ဆုမတောင်း၊ *htsoo-ma-toung*, not to pray.

နားမထောင်၊ *nās-ma-htoung*, not to listen to or obey.

80. With compound verbs of the 2nd kind, it is used with *both* members of the compound ; as,

မခုတ်မထွင်း။ *ma-hkot-ma-htwing.*

မသိမမြင်။ *ma-thēē-ma-mying.*

မလှမဆိုး။ *ma-loo-ma-htso.*

သိလည်းမသိမြင်လည်းမမြင်။ *thēē-lēēs-ma-thēē-mying-lēēs-ma-mying.*

81. With compound verbs of the third kind, it is used before the first member of the compound *only* ; as,

မပြုသင့်ပါ။ *ma-pyoo-thing-bā,* it is not proper to do.

မလာနိုင်ဘူး။ *ma-lā-hneing-bōō,* (he) cannot come.

မသွားချင်ဘူး။ *ma-thwās-hgying-bōō,* (he) does not wish to go.

မသွားရဘူး။ *ma-thwās-ya-bōō,* (you) must not go.

82. With compound verbs of the fourth kind, it is used with *both* members of the compound ; as,

မတုန်မလှုပ်။ *ma-ton-ma-hlop.*

မထွန်းမထောက်။ *ma-htun-ma-htouk.*

မသွန်မသင်။ *ma-thun-ma-thing.*

7th. The Honorific Mode—

83. Is expressed by the particles တော်။ *dāū,* and မူ။ *mōō,* being affixed to the verbal root ; as,

မင်းကြီးရောက်တော်မူပြီ။ *ming-gyēēs-youk-dāū-mōō-byēēs,* the governor arrived.

In negative sentences the particle မ။ *ma,* “not,” intervenes ; as,

မင်းကြီးရောက်တော်မမူ။ *ming-gyēēs-youk-dāū-ma-mōō,* the governor has not arrived.

II. THE TENSES.

84. These are three in number ; viz :

The Present,
The Past,
The Future.

85. 1st, *The Present*, indicated by the following signs :

ဆည်း theē.

၏ eē.

ဆဲ htsāy.

It is most usually, however, known by the context.

86. 2nd. *The Past*, expressed by the following signs :

ဖြဲ byēē.

ခဲ့ hgāy,

—ဖြဲ—byēē, } just past.

တဲ့ kāy,

ဘူး boo,

ဘူး bōō, } past indefinite.

ခဲ့ခဲ့ hning,

—ဖြဲ—byēē, } past perfect.

လင့် ling.

87. 3rd. *The Future*, the signs or affixes of which are as follows :

အံ့ aṅ,

—ဆည်း aṅ-mēē, } paulo post futurum.

မည်။ meē.

လိမ့်မည်။ leim-meē.

လထံ။ la-htan, လတ္တံ။ lat-tan, or လတ္တံ့။ lat-tan, prophetic future.

လု။ loo.

—ဖြီ။ loo-byēē.

နှိမ့်မည်။ hning-meē.

III. NUMBER.

88. *The Singular number* has no sign, being expressed by the simple uninflected verbal root; as သူသွားသည်။ *thōō-thwās-theē*, he goes.

The Plural number is indicated by the following signs or affixes:

ကြ။ *gya*, as သူတို့သွားကြသည်။ *thōō-dō-thwās-gya-theē*, they go or are going.

ကြကုန်။ *gya-gon*.

ကုန်။ *kon*, (pron.) *gon*.

IV. THE PARTICIPLES.

89. 1st. *The Present*, as ပြေး။ *pyays*, to run; ပြေးသော။ *pyays-thau*, running; ပြေးသောမြင်း။ *pyays-thau-myings*, the running horse.

2nd. *The Past*, as သွားပြီ။ *thwās-byēē*, gone; သေပြီ။ *thay-byēē*, dead.

3rd. *The Past Conjunctive Participle*, သွားလျက်။ *thwās-lyek*, gone and still going; အိပ်လျက်။ *eip-lyek*, asleep and still sleeping.

OF THE EUPHONIC AFFIXES.

90. The euphonic affixes are used after verbal roots in conjunction with affixes of mode, tense and number; it would be impossible to lay down a precise rule for the particular use of each one, although some are used in one and some in another particular combination of words: they are chiefly as follows:

နဲ။ hkāy, or ကဲ့။ kāy, common.

ဆွေ။ hkyay, common, combined with အံ့။ aṅ, becomes သို့။ hkyeip.

ခြေ။ hkyay, do.

ငြား။ ngyā, or ညား။ nyā, mostly used before the conjunction, သော်လည်း။ thāū-lê, although; as ရှာညားသော်လည်းမတွေ့။ shā-nyā-thāū-lê-ma-tway, although (we) searched (we) could not find.

တ။ tsa, as မရောက်စူး။ ma-youk-tsa-hpō, (he) never arrived.

ထ။ hta, infrequent, used in participial clauses.

ပါ။ bā, common.

လေ။ bay, do. combined with အံ့။ aṅ, becomes ပိ။ peip.

ဘိ။ bee, infrequent, used before the connective affix သ။ tha.

လပ်။ lap, common, mostly used before သော်။ thāū, as ရောက်လပ်သော်။ youk-lap-thāū, on arriving.

လေ။ lay, common, combined with အံ့။ aṅ, becomes လိ။ leip.

လိက်။ leik, not very common, used chiefly with verbs transitive.

 VERBS USED SUBSTANTIVELY.

91. *The Verb*, whether in its radical form or in its other relations of

modes, tenses or participles, is frequently used substantively, and is in that case governed in the same manner as Nouns, and by the same postpositions.

A series of examples will best illustrate and explain this matter ; as,

သူသွားမည်အကြောင်းကို ငါမသိ။ *thō-thwās-mêe-a-kyoungs-go-ngā-ma-thee*,
I do not know that he will go ; for သူသွားမည်၏အကြောင်းကို ငါမသိ။ *thō-thwās-mêe-êe-a-kyoungs-go-ngā-ma-thee*, I do not know the circumstances of that he will go.

ပြေးသွားသည်ကို မြင်လျှင်။ *pyays-thwās-thêe-go-mying-hlying*, on seeing (him) running away.

အသက်ရှိသကဲ့သို့။ *athek-shee-tha-gāy-tho*, as if there were life.

ရှာသဖြင့်။ *shās-tha-hpying*, by means of searching.

သူမြင်သည်အတိုင်း။ *thō-mying-thêe-a-teings*, as he saw.

ဤသို့ ထင်ကြောင်းကို သူပြောသည်။ *ēē-tho-hting-gyoungs-go-thō-pyau-thêe*, he says he thought so, for

ဤသို့ ထင်သည်၏အကြောင်းကို သူပြောသည်။ *ēē-tho-ting-thêe-êe-a-kyoungs-go-thō-pyau-thêe*.

သွားသည်ကို သိသည်။ *thwas-thêe-go-thee-thêe*, (he) knows that (he) goes, or to (his) going (he) knows.

သွားသဖြင့်။ *thwās-tha-hpying*, by means of going.

သွားသည်တွင်။ *thwās-thêe-dwing*, in or whilst going.

—မှ။ *thwās-thêe-hmā*, in or whilst going.

—မှ။ —hma, from going.

—က။ —ga, do.

—နောက်မှ။ —nouk-hmā, after going.

—and so on with any of the postpositions, simple or compound.

92. Perhaps the best mode of appreciating this extraordinary application of the verbal roots as substantives is, to regard the root not merely and only as a verb, nor as a noun either, but as a bare root; thus, *ထွက်* *htwek*, may mean "to depart," or "departure," or "departing," or "departed," and in the abstract its signification is that of "going forth or away;" then by the use of a sign of tense it may be made to mean, "will depart," as *ထွက်မည်* *htwek-mê*; or "has departed," *ထွက်ပြီ* *htwek-byē*; or it may be converted into a simple noun by prefixing the formative *အ* and then means "a departure," *အထွက်* *a-htwek*; or a compound noun, by affixing *ခြင်း* *hkying*, and its signification is then "the act of departure," *ထွက်ခြင်း* *htwek-hkying*; or by the application of *ရာ* *yā*, it may be made to signify "the place of departure," *ထွက်ရာ* *htwek-yā*; or by the addition of a modifying root it may be rendered a compound verb, meaning "able to depart," *ထွက်နိုင်* *htwek-hneing*; so that *ထွက်* *htwek*, as a root, always retains its original sense, and still conveys in all its forms the abstract idea of "departure;" and the same as regards other verbal roots. It would be tedious to follow *ထွက်* *htwek* any further in its formations, but a few are given below to shew how it *can* be used, not as a verb, but as a mere root.

ထွက်သော့ခါ *htwek-thau-hkā*, the time of departing.

ထွက်သဖြင့် *htwek-tha-hpying*, by means of departing.

ထွက်ပြီးမှ *pyēē-hmā*, after having done departing.

ထွက်သည့်နောက် *htwek-the'e-nouk*, after departing.

ထွက်သည့်အတိုင်း *a-teing*, according to the departing.

CHAPTER VI.

OF ADVERBS.

93. Adverbs are of five kinds ; viz :

Adverbs proper,
Adverbs derived from Nouns and Pronouns,
Adverbs derived from Verbs,
Incomplete Clauses,
Adverbial affixes.

Adverbs Proper.

94. These are primitive, underived Adverbs ; as,

ယခု ya-hkoo, now.	အလကား a-la-gās, in vain.
နက်မနဲ nek-hpan, to-morrow.	ခဏ်း hkap, rather.
ယမနေ့ ya-ma-nay, yesterday.	သန့်မက် than-hbek, the day after to-
ကေန် ay-kan, verily, truly.	ယနေ့ ya-nay, to-day. [morrow.

Adverbs derived from Nouns and Pronouns.

95. 1st, Those derived from Nouns Common.

1st. By reduplication, dropping the အ a short, in the second member, if initial ; as, အခါခါ a-hkā-hgā, repeatedly, time after time.

အလိုလို a-lo-lo, of one's own accord, voluntarily.

2nd. By substituting တ ta for အ a, and affixing တည်း teès, only ; as တရောက်တည်း ta-youk-teès, alone.

96. 2nd, Those derived from Pronouns.

1st. When used substantively with, and governed by a Postposition ; as,

အဘယ်သို့။ a-bé-tho, how ?	ထိုသို့။ hto-tho, thus.
ထိုကြောင့်။ hto-gyoung, therefore.	ဤကဲ့သို့။ ēēgāy-tho, thus.
ဤသို့ကြောင့်။ ēē-tho-gyoung, therefore.	ဘယ်က။ bé-ga, whence ?
အဘယ်မှာ။ a-bé-hmā, where?	အချားသို့။ a-hkyā-tho, elsewhere.
အဘယ်သို့။ a-bé-tho, whither ?	ဟိုမှာ။ ho-hmā, there.

2nd. When used adjectively with some other noun, a postposition being generally understood ; as,

ဘယ်နှယ်။ bé-hné, how ?	မည်သည့်နှယ်။ mé-the-hné, how.
ဤနည်းတူ။ ēē-neēs-dō, thus.	ထိုအခါ။ hto-a-hkā, then.
ဘယ်သောအခါ။ bé-thau-a-hkā, when ?	ထိုအတူ။ hto-a-tō, so.

97. Adverbs derived from verbs.

1st. From simple verbs.

1. By prefixing အ။ a : as, အလွန်ကြီးသည်။ a-hlon-gyēēs-thē, to be *very* great ; အလျင်သွား။ a-lying-thwā, go *quickly*.
2. By affixing ဂ။ tzoā ; as, ကောင်းဂ။ kounge-tzoā, well.
3. By reduplication ; as, ကောင်းကောင်း။ kounge-gounge, well.
4. By reduplication, with အ။ a, or တ။ ta, prefixed ; as, အပြားပြား။ a-pyā-byā, variously.
တလဲလဲ။ ta-lāy-lāy, by turns.
5. By reduplication, with အ။ a, prefixed to each member ; as, အသီးအသီး။ a-thēēs-a-thēēs, separately.

98. 2nd, From compound verbs.

1. By affixing *့* tzoā ; as, ကောင်းမြတ်စွာ kounge-myat-tzoā, excellently.
2. By prefixing *အ* a, to each member ; as, အကွပ်အညှပ် a-kup-a-hnyap, penally, by way of punishment.
3. By prefixing *အ* a, to the first member, and *တ* ta, to the second member ; as, အဆောတလျင် a-htsau-ta-lying, quickly.
4. By prefixing *အ* a, or *တ* ta, to the first, and reduplicating the second member ; as, အလျင်မြန်မြန် a-lying-myan-myan, fast ; တမ်းရိပ်ရိပ် ta-tso-yeim-yeim, anxiously.
5. By prefixing *အ* a, to the first, and *တ* to the latter reduplicated ; as, အမွှေးတကြိုင်ကြိုင် a-hmuay-ta-kyeing-gyeing, fragrantly.
6. By reduplicating both members ; as, ထူးထူးဆန်းဆန်း htōō-hdōō-htsan-htzan, extraordinarily.
7. By prefixing *အ* a, or *တ* ta, to each member reduplicated ; as, အထူးထူးဆန်းဆန်း a-htōō-hdōō-a-htsan-htzan, extraordinarily.
8. By prefixing *က* ka, or *ပ* pa, (pron. *ဂ* ga, and *ဗ* ba,) to each member ; as ကရောက်ကရက် ga-rouk-ga-rek, disorderly ; ပရန်းပရင်း ba-ron-ba-rings, tumultuously.
9. Those of anomalous construction ; as,
 - အမှတ်တမဲ့ a-hmat-ta-māy, without notice, suddenly.
 - အစိုးတရ a-tso-ta-ra, as having power.
 - မကောင်းတရောင်း ma-kounge-ta-rounge, well.
 - မလောက်တလောက် ma-louk-ta-louk, just but hardly enough.

Incomplete Clauses.

99. The following are examples of this kind of adverb, အကယ်၍ a-ké-yuay, certainly.

အထူးသဖြင့် a-htōōs-tha-hpying, exceedingly.

သို့ဖြစ်၍ thō-hpyit-yuay, therefore.

အကြောင်းမူကား a-kyoungs-mōō-gas, because.

Adverbial Affixes.

100. These are chiefly as follows :

ရှင်း hkyeēs (pron. hgyāys) only, merely.

ဝင် tsing, even, emphatic.

စီ tzēē, each ; as တခုစီ ta-hkoo-tzēē, one a piece.

ပင် ping or bing, even, (emphatic.)

မျှ hmya, so much as.

သာ thā, only.

တကား ta-gās, indeed ! alas !

ခန့် hgan, about, nearly.

ဦး စေ, (pron. ခုံး on,) more, again.

သေး thay, yet, still.

 CHAPTER VII.

 OF POSTPOSITIONS.

101. Postpositions are of two kinds, viz : Simple and Compound.

1st. Simple Postpositions, of which the following are the chief:

- ကို ko, (pron. go,) to, for, at.
- သို့ tho, to, towards, unto, at.
- ဘေး ās, to, of, from, by.
- ၎် hngā, for, in order to.
- ကြောင့် gyoung, because, on account of.
- နှင့် hning, with, by means of, together with.
- ဖြင့် hpying, by, by means of.
- ၌ hneik, in, on, at, into, unto.
- တွင် dwing, among, at, in, on, during.
- ဝယ် wé, (uncommon) in, among.
- မှာ hmā, in, in presence of, among, as to, with reference to.
- မှ hma, from, out of.
- က ga, from, out of.
- မှီ hpō, for, for the use of.
- လို lo, like.

102. 2nd. Compound Postpositions, which are formed by employing, besides the usual simple postpositions, some other root expressive of the idea to be conveyed ; as,

အိမ်မှာ eim-hmā, *at* the house ; အိမ်ပေါ်မှာ eim-bāu-hmā, *atop* of the house.

အိမ်တွင် eim-dwing, *in* the house ; အိမ်ထဲတွင် eim-htāy-dwing, *inside* of the house.

103. These roots are divisible into three different kinds ; viz :

1st. Those usually followed by a simple postposition.

2nd. Those usually preceded by one.

3rd. Those generally used alone, a simple postposition being sometimes understood.

104. 1st. Those usually followed by a simple postposition, which are chiefly as follows :

ပေါ်။ *pāu* ; as, အိမ်ပေါ်မှာ။ *eim-bāu-hmā*, atop of the house.

အောက်။ *ouk* ; as, အိမ်အောက်၌။ *eim-ouk-hncik*, under the house.

ထက်။ *htek* ; as, အိမ်ထက်က။ *eim-htek-ga*, from atop of the house.

ရှေ့။ *shay* ; as, အိမ်ရှေ့တွင်။ *eim-shay-dwing*, in front of the house.

နောက်။ *nouk* ; as, အိမ်နောက်သို့။ *eim-nouk-tho*, behind the house.

ပြင်။ *pying* ; as, အိမ်ပြင်မှ။ *eim-pying-hma*, from without the house.

ပ။ *pa* ; as, အိမ်ပတွင်။ *eim-pa-dwing*, outside of the house.

လယ်။ *lé* ; as, အိမ်လယ်သို့။ *eim-lé-tho*, into the midst of the house.

ထဲ။ *htāy* ; as, အိမ်ထဲတွင်။ *eim-htāy-dwing*, in the inside of the house.

နား။ *nās* ;
နီး။ *nēes* ; } as, အိမ်နီးမှာ။ *eim-nēes-hmā*, near the house.

ရင်း။ *yings*, near, close ; (same meaning.)

ဝေး။ *ways*, far, distant.

ထံ။ *htañ*, in presence of, before ; } } မင်းထံသို့။ *mingz-htañ-tho*, into the
ဆီ။ *htsēes*, do. do. } } governor's presence.

ညာ။ *nyā* ; as, မြစ်ညာသို့။ *myit-nyā-tho*, up the river.

ကျေ။ *kyay* ; as, မြစ်ကျေသို့။ *myit-kyay-tho*, down the river.

တွင်း။ twings ; as, အိမ်တွင်းသို့။ eim-twings-tho, to the inside of the house.

အား။ ā ; as, တံခိုးအားဖြင့်။ tañ-hgo-ā-hpying, by means of power.

105. 2nd. Those usually preceded by a simple postposition.

အတိုင်း။ a-teings ; as အမိန့်တော်နှင့်အတိုင်း။ a-mein-dāu-hning-a-teings, in accordance with the order.

အညီ။ a-nyēē ; as, အလိုနှင့်အညီ။ a-lo-hning-a-nyēē, according to his will.

အမျှ။ a-hmya ; as, ထိုနှင့်အမျှ။ hto-hning-a-hmya, as much as that.

အကွ။ a-koa ; } as, အဖနှင့်အကွ။ a-hpa-hning-ta-goa, together with his
တကွ။ ta-koa ; } father.

အတူ။ a-tōō ; as, ဆရာနှင့်အတူ။ htsa-yā-hning-a-tōō, with or along with the teacher.

အလျောက်။ a-lyouk ; as, အလိုနှင့်အလျောက်။ a-lo-hning-a-lyouk, according to his wishes.

106. 3rd. Those used by themselves, a simple postposition being sometimes understood.

တိုင်အောင်။ teing-oung ; as, အိမ်တိုင်အောင်။ eim-teing-oung, as far as the house.

ပတ်လုံး။ pat-loñ ; as, ညညီပတ်လုံး။ nyeen-pat-loñ, during the night.

အလျောက်။ a-lyouk, according to, in accordance with.

ဝန်းကျင်။ wun-gying ;

ထက်ဝန်းကျင်။ htek-wun-gying ;

ပတ်ဝန်းကျင်။ pat-wun-gying ;

ပတ်လည်။ pat-lē ;

} as, အိမ်ပတ်ဝန်းကျင်။ eim-pat-wun-gying,
around the house.

အတိုင်း၊ a-teings; as, အလိုအတိုင်း၊ a-lo-a-teings, in accordance with his wishes.
 ရှောက်၊ shouk; as, တံခါးရှောက်၊ tañ-dās-shouk, across the bridge.

CHAPTER VIII.

OF CONJUNCTIONS.

107. The following are the most commonly used *Conjunctions*, viz :

လည်းကောင်း၊ lêe-goungs, also; (abbreviated to ငှ်)။

နှင့်၊ hning, and.

လည်း၊ lêe, also.

အောင်၊ oung, that.

၍၊ abbrev. for ရှေ့၊ yuay, and.

သော်လည်း၊ thāu-lêe, although, notwithstanding.

ကတည်းက၊ ka-têe-ga.

တိုင်အောင်၊ teing-oung, until.

သော့ကြောင့်၊ tha-y-gyoung, because.

ဟု၊ hoo, quotative; as, သွားမည်ဟုပြောသည်၊ thwās-me'e-hoo-pyau-the'e, he says that he will go.

လျှင်၊ hlying, when or that.

သော်၊ thāu, do.

လျက်နှင့်၊ lyek-hning.

သို့မဟုတ်၊ tho-ma-hot, else, but, still, however.

မဟုတ်လျှင်၊ ma-hot-hlying, except, else, if not.

အကြောင်းမူကား၊ a-kyoungs-mōō-gās, for, because.

ဆည်ပြင်၊ thēe-pyīng, besides, moreover.

ထိုကြောင့်၊ hto-gyoung, therefore.

သို့ဖြစ်၍၊ tho-hpyit-yuay, therefore.

N. B. The abbreviated form of လည်းကောင်း၊ lēe-goung:, viz : ၎င်း is frequently used in judicial language to express “ same, ” as, ၎င်းနေ့၎င်းနေ့ရာမှာ၊ lēe-goung:-nay-lēe-goung:-nay-yā-hmā, on the same day and at the same place.

CHAPTER IX.

OF INTERJECTIONS.

108. The following are the most common :

အည်၊ ēe eh ! expressive of pain.

အမယ်၊ a-mé, အမယ်လေး၊ a-mé-lay:, အမယ်ကြီးလေး၊ a-mé-gyēē-lay:, mother !
denoting surprise or distress.

အလယ်၊ a-lé, အလယ်လေး၊ a-lé-lay:, alas ! expressive of pain.

အလို၊ a-lo, အလိုလေး၊ a-lo-lay:, oh ! alas ! denoting sorrow or distress.

အိမ်း၊ eim:, pron. eh, yes ! expressive of assent.

အေး၊ ay, don't, disapprobatory—prohibitive.

အော့ဟော့၊ ay-hay, aa haa ! contemptuous.

အေး၊ aye, အေးအေး၊ aye-aye, yes !

အဲ၊ āy, အဲအဲ၊ āy-āy, that's right.

အော့၊ au, o ! of various application.

အော့အော့၊ au-au, o ! expressive of satisfaction.

အော်၊ ။ ။ oh !

အို၊ ။ o, o ! vocative, or indicative of pain.

ယော၊ ။ yau, there now ! expressive of disapprobation.

ယော့၊ ။ yaṃ, here ! take it !

လားလား၊ ။ lās-lās, threatening.

သယ်၊ ။ thé, wonderful ! rather ironical or disapprobatory.

သာသ၊ ။ thā-doo, well done !

ဟေ့၊ ။ hay, haa ! a familiar vocative, rather disrespectful.

ဟော၊ ။ hau, there ! pointing to an object.

CHAPTER X.

ON THE FORMATION OF DERIVATIVE NOUNS COMMON.

109. Nouns common are derived from verbal roots in various ways, chiefly as follows :

1st. By simply prefixing the formative အ၊ ။ a short, to the verbal root, whether simple or compound ; as,

လင်း၊ ။ lingz, to be light ; အလင်း၊ ။ a-lingz, light.

မည်၊ ။ mēe, to be named ; အမည်၊ ။ a-mēe, a name.

ကြံ၊ ။ kyañ, to purpose ; အကြံ၊ ။ a-kyañ, a design.

Indeed any verbal root is capable of being converted into a noun by merely prefixing thereto the အ၊ ။ a short, as above shewn.

110. 2nd. By affixing ခြင်း၊ ။ hkyings, which implies abstract action or state of being ; as,

လှ။ hla, to be pretty ; လှခြင်း။ hla-hgyings, Beauty.

ချစ်။ hkyit, to be love ; ချစ်ခြင်း။ hkyit-hgyings, Love.

ငို။ ngo, to cry ; ငိုခြင်း။ ngo-hgyings, Weeping.

မြည်တမ်း။ myeê-tams, to lament ; မြည်တမ်းခြင်း။ myeê-tams-hgyings, Lamentation.

အမျက်ထွက်။ a-myek-htwek, to be angry ; အမျက်ထွက်ခြင်း။ a-myek-htwek-hgyings, Anger.

This affix can also be applied to any verbal root, whatever, whether simple or compound.

111. 3rd. By affixing ဝဉာ။ tsa-yā, which affix denotes aptitude or fitness for ; as,

ဝား။ tsā, to eat ; ဝားဝဉာ။ tsā-tsa-yā, eatables.

သောက်။ thouk, to drink ; သောက်ဝဉာ။ thouk-tsa-yā, drinkables.

ဝတ်။ wut, to put on ; ဝတ်ဝဉာ။ wut-tsa-yā, dress.

112. 4th. By affixing ရာ။ yā, which denotes the *place* or *object* to which the verbal root refers ; as,

နေ။ nay, to dwell ; နေရာ။ nay-yā, a dwelling place.

ဝင်။ wing, to enter ; ဝင်ရာ။ wing-yā, an entrance.

ခွဲ။ hkoāy, to split ; ခွဲရာ။ hkoāy-yā, the place or object split.

အိပ်။ eip, to sleep ; အိပ်ရာ။ eip-yā, a bed.

ဝား။ tsā, to eat ; ဝားရာ။ tsā-yā, the object eaten, or to be eaten, i. e. food.

113. 5th. By affixing one of the roots ရန်။ yan, or ရံ။ yañ ; ခို။ bə, or

မှီ။ *hpq*, all of which denote something "fit for, applicable to, or designed for some particular purpose ;" as,

ဆပ်ပေး။ *htsap-pays*, to discharge (debt), ဆပ်ပေးရံ။ *htsap-pays-yan*, assets, or something intended to be, or which might be applied in payment of debts.

ပြု။ *pyoo*, to do ; ပြုရန်။ *pyoo-yan*, something to be done.

ခုတ်။ *hkot*, to chop ; ခုတ်ရန်။ *hkot-yan*, something to be chopped.

ကစား။ *ka-tzās*, to play ; ကစားဘို့။ *ka-tsās-bo*, a play thing.

ရောင်း။ *youngs*, to sell ; ရောင်းဖို့။ *youngs-hbo*, something for sale.

စား။ *tsās*, to eat ; စားဖို့။ *tsās-hbo*, something eatable.

114. 6th. By prefixing some verbal root to a noun common, so as to express a compound idea ; as,

အချက်။ *a-hkyek*, a subject, စီရင်ချက်။ *tsēē-ying-hgyek*, an order, decree.

matter—

ထွက်ဆိုချက်။ *htwek-htso-hgyek*, an examination, or deposition.

အခိုက်။ *a-hkeik*, time of duration—

ငယ်ခိုက်။ *ngé-hgeik*, childhood.

သွားခိုက်။ *thwās-hgeik*, departure.

အချိန်။ *a-hkyein*, time or instant—

ရောက်ချိန်။ *yauk-hkyein*, arrival or moment of arrival.

အခါ။ *a-hkā*, or ထုံးခါ။ *doñs-hkā*, time being—

ရောက်ထုံးခါ။ *yauk-doñs-hkā*, arrival or time of arriving.

ဖြစ်ထုံးခါ။ *hpyit-doñs-hkā*, time of being.

အခန်း။ *a-hkan*, a room or chamber—

အိပ်ခန်း။ *eip-hkan*, a bed or sleeping room.

ချိုးခန်း။ *yay-hkyot-hkan*, a bath room.

အသံ။ <i>a-thaṇ</i> , a noise—	ငိုသံ။ <i>ngo-thaṇ</i> , weeping.
သူ။ <i>thōō</i> , a person—	မိုး၊ ခြုံနိုးသံ။ <i>mo-hkyons-thaṇ</i> , thunder.
ပွဲ။ <i>poāy</i> , an assembly—	ရန်သူ။ <i>yan-thōō</i> , an enemy.
	ပိုင်သူ။ <i>peing-thōō</i> , an owner.
	ဇာတ်ပွဲ။ <i>dzāt-poāy</i> , a play, the drama.
	စားပွဲသောက်ပွဲ။ <i>tsā-boāy-thouk-boāy</i> , a banquet.
စင်။ <i>tsing</i> , a frame, case—	ထမ်းစင်။ <i>htams-tzing</i> , a litter, doolie.
မြောင်း။ <i>myoungs</i> , a channel—	ရေအိုးစင်။ <i>yay-o-tzing</i> , a water-pot stand.
	တူးမြောင်း။ <i>toos-myoungs</i> , a canal.
ဆုံ။ <i>htson</i> , a mortar—	ကြိတ်ဆုံ။ <i>kyeit-htson</i> , a mill.
လွှ။ <i>hloa</i> , a saw—	ထိုးလွှ။ <i>htō-hloa</i> , a hand-saw.
	လက်ကိုင်လွှ။ <i>lek-keing-hloa</i> , a hand-saw.
	သစ်ထိုးလွှ။ <i>thit-teik-hloa</i> , a pit-saw.
အတောင်။ <i>a-toung</i> , a feather or wing—	ရပ်တောင်။ <i>yap-toung</i> , a punkah or fan.
အရိုး။ <i>a-yos</i> , a bone—	ညှပ်ရိုး။ <i>hnyap-yos</i> , the collar-bone.
အဝ။ <i>a-wa</i> , an entrance—	ဝင်ဝ။ <i>wing-wa</i> , an entry.
ခုံ။ <i>hkon</i> , a frame, stand—	ပွတ်ခုံ။ <i>put-hkon</i> , a lathe.
	ထိုင်ခုံ။ <i>hteing-hkon</i> , a bench, stool.

and many more of a similar description.

115. 7th. In a similar manner, by *affixing* verbal roots to a Noun Common, a compound idea can be expressed; as,

စား tsā, to eat—	အာစား a-hka-tzā, a servant.
ပြာ pya, to point out—	မြို့စား myō-tzā, a governor.
ရှိ shee, to have, hold—	လမ်းပြာ lams-pya, a guide.
ခိုး hko, to steal—	အရာရှိ a-yā-shee, an official.
ခံ hkañ, to bear, sustain—	သူခိုး thōō-hko, a thief.
လို lo, to wish for, desire—	တရားခံ ta-rās-hkañ, a defendant.
ခဲ hkāy, to be hard, solid—	အာမခံ ā-ma-hkañ, a surety.
စောင့် tsoung, to watch, look after—	တရားလို ta-rās-lo, a plaintiff.
ထိန်း hteins, to tend, take care of, look after—	ရေခဲ yay-hgāy, ice.
မှုး hmōō, to rule over, govern, preside over—	နို့ခဲ nō-hgāy, curds.
ကောက် kouk, to be crooked—	ကင်းစောင့် kings-tsoung, a sentinel.
ပြား pyā, to be flat and level—	ဥယျာဉ်စောင့် oo-yeēn-tsoung, a gardener.
ညှပ် hnyap, to pinch, compress—	နို့ထိန်း nō-hdeins, a wet nurse.
လပ် lap, to be vacant, empty—	ငွေထိန်း nguay-hdeins, a cashier.
	မြင်းထိန်း myings-hdeins, a groom.
	ထောင်မှုး htoung-hmōō, a jailor.
	တံခါးမှုး ta-hgās-hmōō, a door-keeper.
	သံကောက် thañ-kouk, a hook or fish-hook.
	လက်ကောက် lek-kouk, a bracelet.
	ပျဉ်ပြား pyēn-byās, a plank.
	ကြိုးပြား kyos-byās, a strap or ribbon.
	မီးညှပ် mēēs-hnyap, tongs, snuffers.
	ကွမ်းညှပ် kums-hnyap, betel-cutters.
	မြေလပ် myay-lap, waste land.

ရိင်း: *yeing*, wild, uncultivated—

ငတ်: *ngot*, to be swallowed up, disappear—

ရေး: *yay*, to write—

ပြင်း: *pying*, to be violent—

မြောင်း: *myoung*, to be narrow—

နူး: *noo*, to be fine, not coarse—

လိပ်: *leip*, to fold—

စိမ်း: *tseim*, green, raw—

ခြောက်: *hkyouk*, dried—

ပီး: *pee*, to be pounded—

ချို: *hkyo*, to be sweet—

ညက်: *nyek*, to be made fine, to be pulverized—

ရိုက်: *yeik*, to strike—

ချွန်: *hkyun*, to be sharp, pointed—

ကြမ်း: *kyam*, to be rough, coarse—

မြေရိင်း: *myay-yeing*, waste land.

လူရိင်း: *lōō-yeing*, a savage.

သစ်ငတ်: *thit-ngot*, the stump of a tree.

ဘုရားငတ်: *pei-yā-ngot*, a ruined pagoda.

စာရေး: *tsā-yay*, a clerk, writer.

လေပြင်း: *lay-bying*, a tempest.

လမ်းမြောင်း: *lam-myoung*, a pass, defile.

ပွဲနူး: *hpoāy-noo*, bran, pollard.

ဆေးလိပ်: *htsay-leip*, a cheroot.

ချင်းစိမ်း: *gying-tzeim*, fresh ginger.

ပင်စိမ်း: *ping-tzeim*, mint.

ငါးခြောက်: *ngā-hkyouk*, dried fish.

မြက်ခြောက်: *myek-hkyouk*, hay.

ငါးပီး: *ngā-pee*, ballachong or pounded fish.

ရေချို: *yay-hkyo*, fresh-water.

မုန့်ချို: *moñ-hkyo*, cake.

မုန့်ညက်: *moñ-nyek*, flour.

လက်ရိုက်: *lek-yeik*, a hammer, mallet.

သံချွန်: *thañ-hkyun*, a nail.

စာချွန်: *tsā-hkyun*, a royal order.

တံဝင်းကြမ်း: *tañ-tzing-gyam*, a rasp or rough file.

ငယ် ၊ <i>ngé</i> , to be small—	ပွဲကြမ်း ၊ <i>hpoāy-gyams</i> , the outer husk of paddy, chaff.
အို ၊ <i>oñ</i> , to rest, repose—	သူငယ် ၊ <i>thōō-ngé</i> , a child.
မွှေး ၊ <i>hmuays</i> , to be fragrant—	ဘူးငယ် ၊ <i>bōō-ngé</i> , a phial.
ကာ ၊ <i>kā</i> , to ward off—	ခေါင်းအို ၊ <i>hkoungs-oñ</i> , a pillow.
	ရေမွှေး ၊ <i>yay-hmuays</i> , perfume.
	မိုးကာ ၊ <i>mos-kā</i> , an awning.
	မိုးကာ ၊ <i>pos-kā</i> , sheathing or sheathing boards.

N. B. The above are but a few of the very numerous nouns that belong to this class of derivatives.

116. 8th. Besides the above modes of deriving nouns common from verbal roots, there is still a very large class of nouns, formed by the union of two nouns primitive; and although they are so numerous that it will be impossible to insert the whole, still it will be advantageous to exhibit a few of those which occur most frequently.

အကွင်း ၊ <i>a-kwings</i> , a ring or circle—	သံကွင်း ၊ <i>thañ-gwings</i> , an iron ring.
အကြား ၊ <i>a-kyās</i> , an intermediate space—	ကြိုးကွင်း ၊ <i>kyo-gwings</i> , a noose, loop.
အခါ ၊ <i>a-hka</i> , wages, pay, salary—	တောင်ကြား ၊ <i>toung-gyās</i> , a valley.
အခန်း ၊ <i>a-hkans</i> , a room—	မြေခါ ၊ <i>myay-hka</i> , land-rent.
	လခါ ၊ <i>la-hka</i> , monthly wages.
	မီးခိုခန်း ၊ <i>mēēs-hbo-hkans</i> , a kitchen, a cook-room.

အကလေး။ a-ka-lay, the young of any animal—

အခေါက်။ a-hkouk, bark, rind—

အချင်း။ a-hkying, a fellow, a comrade, mate—

အချောင်း။ a-hkyoung, a long straight piece or bar—

အခွက်။ a-hkwek, a cup—

အခွံ။ a-hkuñ, a shell, rind, skin—

အစ။ a-tsa, a bit, piece—

အစု။ a-tsoo, a collection, assemblage—

အစေး။ a-tsays, a gum or extract—

အစေ့။ a-tsay, a seed, a kernel—

အစွန်း။ a-tsun, an end, termination—

လူကလေး။ lōō-ga-lay, a boy or child.

ခွေးကလေး။ hkuays-ga-lay, a whelp or puppy.

သစ်ခေါက်။ thit-hkouk, wood-bark, or bark of a tree.

ကျွန်ချင်း။ kyun-hgying, a fellow-slave.

သူငယ်ချင်း။ thōō-ngé-hkying, a fellow-child.

သံချောင်း။ thañ-hkyoung, an iron bar or spike,

သွေးချောင်း။ thoays-hkyoung, a vein.

နာရီခွက်။ nā-yēē-hgwek, a watch.

ဖန်ခွက်။ hpan-hgwek, a wine glass.

ခွေကွောင်းခွံ။ ok-hkoung-hkuñ, the skull of the head.

အုံခွံ။ oñs-hkuñ, a cocoanut shell.

မီးစ။ mēē-tza, a fire brand.

လွှစ။ hloa-tza, saw-dust.

လူစ။ lōō-tzoo, a band of men.

နွားစ။ noās-tzoo, a herd of cattle.

ရှားစေး။ shās-tsays, cutch or catechu.

သစ်စေး။ thit-tsays, wood varnish, (black.)

မျိုးစေ့။ myos-tzay, seed-grain.

စပုန်စေ့။ tsa-mon-tzay, aniseed.

ပြည်စွန်း။ pyēē-tzun, a boundary, frontier.

အမိုးစွန်း။ a-mos-tzun, eaves of a house.

အွယ်: a-tswé, a tusk or tush—	ဆင်ွယ်: htsing-tzwé, ivory.
အဆစ်: a-htsit, a joint—	ဒူးဆစ်: dōōs-htzit, the knee-joint.
အဆီ: a-htsēē, oil, fat—	လက်ဆစ်: lek-htzit, the wrist.
အတစ်: a-tit, a piece, bit—	ကြက်ဆီ: kyek-htsōō-htzēē, castor oil.
အတန်း: a-tan̄, an extended line—	ဝက်ဆီ: wek-htsēē, lard.
အတံ: a-taṅ, a long straight bar—	သားတစ်: thās-tit, a bit of flesh.
အတုံး: a-toṅ, a block, log or lump—	တုန်းတန်း: kon̄-dan̄, a range of hills.
အထုပ်: a-htop, a bundle, pack- age—	ကျောက်တန်း: kyauk-tan̄, a reef of rocks.
အနား: a-nās, an edge, bor- der—	ခဲတံ: hkāy-daṅ, a pencil.
အပင်: a-ping, a plant—	မှင်တံ: hming-daṅ, a pen.
အပေါက်: a-pouk, a hole or aperture—	သစ်တုံး: thit-doṅ, a log of timber.
အပြင်: a-pying, surface, open area—	ထိပ်တုံး: hteip-doṅ, the stocks.
အပွင့်: a-pwing, a blossom—	တုန်ထုပ်: kon-hdop, a bale of merchandise.
	ငွေထုပ်: nguay-hdop, a packet of money.
	ပြည်နား: pyēē-nās, the border or boundary of a country.
	မြက်ပင်: myek-ping, grass.
	ဆံပင်: htsaṅ-bing, hair of the head.
	ပြတင်းပေါက်: pya-dings-bouk, a window.
	တံခါးပေါက်: ta-hgās-bouk, a door.
	လွင်းပြင်: lwing-bying, a plain, heath.
	ကွင်းပြင်: kwing-bying, a moor, a meadow.
	မိုးပွင့်: moz-bwing, snow.
	ကျောက်ပွင့်: kyauk-bwing, edible moss.

အဖတ်း a-hpat, sediment, re-
fuse—

အမွေး a-muays, fine hair,
down—

အမှုန့် a-hmon, powder—

အရည် a-ye'e, a fluid—

အရာ a-yā, a place—

အရိုး a-yos, a range, ridge—

— -- — a handle or stalk—

အရွက် a-yuek, a leaf—

အရှင် a-shing, a master or
owner—

အလုံး a-loñs, any thing
round or bulky—

အဝ a-wa, an entrance,
mouth—

နှင်းဖတ်း hnam-hbat, refuse of the sesamum
seed after the oil is expressed.

ကွမ်းဖတ်း kum-hbat, refuse of the betel-nut,
after having been chewed in the mouth.

သိုးမွေး thos-muays, wool.

ငှက်မွေး hngek-muays, down.

မြေမှုန့် myay-hmon, dust.

အုတ်မှုန့် ot-hmon, brick dust, soorkee.

အုံးရည် oñs-ye'e, cocoanut milk.

ပျားရည် pyās-ye'e, honey.

ခြေရာ hkyay-yā, a foot-mark.

တောင်ရိုး tounng-yos, a mountain range.

မြို့ရိုး myo-yos, a city-wall.

ခါးရိုး dās-yos, a knife hilt.

ကောက်ရိုး kouk-yos, rice-straw.

ကွမ်းရွက် kum-yuek, betel leaf, pawn.

နားရွက် nās-yuek, the external part of the
ear.

အိမ်ရှင် eim-shing, a house owner.

မြေရှင် myay-shing, a land-holder.

မြီရှင် myēē-shing, a creditor.

ပေါင်းလုံး poungs-loñs, the thigh.

မြစ်ဝ myit-wa, the mouth of a river.

တံခါးဝ ta-hgās-wa, a door-way.

အသား: a-thā, flesh—	နွားသား: noā-thā, beef.
အသီး: a-thē, fruit—	ဝက်သား: wek-thā, pork.
အသွား: a-thwā, the edge or tooth—	လက်သီး: lek-thē, the fist.
အိမ်: eim, a house—	နို့တံသီး: hnot-thē, a bird's bill.
ကြိုး: kyō, a rope or string—	ဝါးသွား: dā-thwā, a sword-edge.
နံ: hkoñ, a stand, frame—	ထွန်သွား: htun-thwā, a plough-share.
ဝင်း: tsing, a stand, frame, scaffold—	ဝါးအိမ်: dā-eim, a scabbard.
ဝါး: tsā, a paper, a docu- ment—	မီးအိမ်: mē-eim, a lantern.
ဆံ: htsañ, hair—	ဝက်ကြိုး: dzek-kyō, a bridle.
ဆိပ်: htseip, a landing place, ghaut—	ချက်ကြိုး: hkyek-kyō, the navel-string.
တိုက်: teik, a brick-building—	ဖယောင်းတိုင်နံ: hpa-youngs-deing hkoñ, a car-
တိုင်: teing, a post, pillar—	ထွပ်: hloa-tsing, a saw-pit. [dle-stick.
တွင်း: twings, a hole or pit—	ရက်ကန်းဝင်း: yek-kans-tzing, a loom.
	လက်မှတ်ဝါး: lek-hmat-tsā, a certificate, a permit or license.
	ဦးဆံ: ၏-htsañ, hair of the head.
	အုံးဆံ: oñ-htsañ, cocoanut fibre.
	လှေဆိပ်: hlay-htzeip, a jetty.
	ကုတိုဆိပ်: koo-dō-htzeip, a ferry.
	အကောက်တိုက်: a-kouk-teik, Custom house.
	ရဲတိုက်: yāy-teik, a fort.
	မီးတိုင်: mē-deing, a candle.
	အလံတိုင်: a-lañ-deing, a flag-post.
	ရေတွင်း: yay-dwings, a well.
	ဝါတ်တွင်း: dāt-twings, a mine.

ထိပ်။ hteip, the head, summit—

ဖို။ hpo, a fire-place, a kiln—

မြောင်း။ myoungs, a channel, course, bed—

ရေ။ yay, water—

ရုံး။ yon̄s, a shed or house—

ဝန်။ wun, an office—

သည်။ thēe, (a word denoting trade, profession or vocation)—

သွား။ tha-mās, (a word of similar import)—

သား။ thās, a son, a resident or native of—

တောင်ထိပ်။ tOUNg-hdeip, a mountain-top.

ခွီးထိပ်။ ၎း-hdeip, crown of the head.

အုတ်ဖို။ ot-hpo, a brick-kiln.

လုံးဖို။ hton̄s-hpo, a lime-kiln.

ရေမြောင်း။ yay-myoungs, a water-course.

စင်ရေ။ tsam-yay, a spring.

မိုးရေ။ mo-yay, rain.

တရားရုံး။ ta-rās-yon̄s, a court-house.

နွားရုံး။ noās-yon̄s, a cow-house.

မြို့ဝန်။ myo-wun, a governor.

အခွန်ဝန်။ a-hkun-wun, a revenue collector.

ကြက်သည်။ kyek-thēe, a fowl-seller.

ဆီသည်။ htsee-thēe, an oil-man.

ဆေးသွား။ htsay-tha-mās, a physician.

လှသွား။ hloa-tha-mās, a sawyer.

မြို့သား။ myo-thās, a citizen.

ရွာသား။ yuā-thās, a villager.

END OF PART II.

INDEX.

N B. The numbers refer to the Paragraphs, and not to the pages.

အ။ a.

အ။ a, 10—95.
 —။ — 50—63—73—97—109.
 —။ — 63.
 အဒိမ်။ a-eim, 6—8—63.
 အကယ်။ a-ké, 45.
 —။ —။ a-ké yuay, 99.
 အကာလ။ a-kā-la, 63.
 အကုသိုလ်။ a-koo-tho, 63.
 အကောင်။ a-koung, 54—55.
 အကြင်။ a-kying, 39.
 —။ —။ a-kying thō, 39.
 အကြံ။ a-kyan, 109.
 အကြိမ်။ a-kyeim, 61.
 အကြီး။ a-kyēē, 46.
 အကြောင်း။ a-kyoung, 55.
 —။ —။ a-kyoung-mō-gā, 99.
 —။ —။ —။ 107.

အင်္ဂ။ a-koa, 105.
 အကွင်း။ a-kwing, 55.
 အကွပ်အညွှပ်။ a-kup-a-hnyap, 98.
 အကွန်။ a-kyun, 29—30.
 အကွန်။ a-kyun-nop, 29—30.
 အကွန်။ a-kyun-op, 29—30.
 အခန်းအနား။ a-hkan-a-nā, 8.
 အခါ။ a-hkā, 9—38.
 —။ —။ —။ 61.
 အခါခါ။ a-hkā-hgā, 95.
 အခု။ a-hkoo, 55.
 အခေါက်။ a-hkouk, 61.
 အချက်။ a-hkyek, 8.
 အချင်းချင်း။ a-hkying-hgying, 39.
 အချပ်။ a-hkyap, 55.
 အချင်း။ a-hkyam, 61.
 အချာ။ a-hkyā, 39—63.

အချားသူ။ a-hkyā: thōō, 39.
 ——— သို့။ ——— thō, 96.
 အချိန်။ a-hkyein, 61.
 အချောင်း။ a-hkyoung:, 55.
 အချို။ a-hkyo, 39.
 အခွန်း။ a-hkun:, 55.
 အဝင်း။ a-tsing:, 55.
 အဝိတ်။ a-tseit, 61.
 အဝိုး။ a-tsēē:, 22—55.
 အဝု။ a-tsoo, 61.
 အဝေါင်း။ a-tsoung, 55.
 အဝိုးတရ။ a-tso:da-ya, 98.
 အဆ။ a-htsa, 61.
 အဆု။ a-htsōō, 55.
 အဆောတလျှင်။ a-htsau-ta-lying, 98.
 အဆောင်။ a-htsoung, 55.
 အညှီ။ a-nyēē, 105.
 အညှိ။ ēē, 108.
 အတတ်။ a-tat, 23.
 အတန်။ a-tan, 55.
 အတိ။ a-tee, 42.
 ——— မှ။ a-tee-hmya, 42.
 အတု။ a-tōō, 105.
 အတို။ a-to, 46.
 အတိုင်း။ a-teing:, 92—105—106.

အထက်။ a-htek, 49.
 အထည်။ a-hteē, 55.
 အထူးထူးအဆန်းဆန်း။ a-htōō-hdōō a-htsan:htzan:, 98.
 အထူးသဖြင့်။ a-htōō-tha-hpying, 99.
 အထွင်း။ a-htwing:, 21.
 အဒိ။ a-dee, 42.
 ——— မှ။ a-dee-hmya, 42.
 အနန္တ။ a-nan-da, 45.
 အနိစ္စာ။ a-neit-tsa, 45.
 အနီ။ a-nēē, 63.
 အပ။ a-pa, 21.
 အပ။ ap, 68.
 အပင်။ a-ping, 54—55.
 အပါး။ a-pā:, 55.
 အပိုင်း။ a-peing:, 61.
 အပြား။ a-pyā:, 55.
 ——— ပြား။ a-pyā:byā:, 97.
 အဖ။ a-hpa, 12—105.
 အဖက်။ a-hpek, 55.
 အဘယ်။ a-bé, 42.
 ——— မှ။ a-bé-hmā, 96.
 ——— မှ။ ——— hmya, 42.
 ——— သူ။ ——— thōō, 42.
 ——— သို့။ ——— thō, 96.

အမည် a-mē, 8—109.
 အမယ် a-mé, 108.
 ——— ကြီးလေး a-mé-gyēē-lay, 108.
 ——— လေး a-mé-lay, 108.
 အမိ a-mee, 12—21—24.
 အမိန့်တော် a-mein-dāū, 105.
 အမျက်ထွက် a-myek-htwek, 110.
 ——— ခြင်း ——— hgying, 110.
 အမျိုး a-myos, 17.
 ——— မျိုး ——— myos, 17.
 အမြတ် a-myat, 46—63.
 အမွေ a-muay, 21.
 အမှတ်တံဆိပ် a-hmat-ta-māy, 98.
 အမှု a-hmoo, 46.
 အမျှ a-hmya, 105.
 အမွှေးတကြိုင်ကြိုင် a-hmuays-ta-kyeing-gyeing, 98.
 အရင်း a-ying, 45.
 အရပ် a-yap, 17—38.
 ——— ရပ် ——— yap 17.
 အရာ a-yā, 6—8.
 ——— ရှိ ——— shee, 6.
 အရောင်းအဝယ် a-young-a-wé, 73.
 အရှင် a-shing, 8—9—13.
 ——— ဝ ——— ma, 13.

အရှေ့ a-shay, 23.
 အလကား a-la-gā, 45—94.
 အလက် a-lek, 55.
 အလင်း a-ling, 6—8—63—109.
 အလယ် a-lé, 108.
 ——— မှာ ——— hmā, 24.
 ——— လေး ——— lay, 108.
 အလီ a-lē, 61.
 အလုံး a-loñ, 54—55.
 ——— , ——— 41.
 ——— စုံ a-loñ-tzon, 39.
 အလို a-lo, 105—106—108.
 ——— လေး ——— lay, 108.
 ——— လို ——— lo, 95.
 အလျင် a-lying, 97.
 ——— အမြန် a-lying-a-myan, 63.
 ——— မြန်မြန် ——— myan-myan, 98.
 အလျှောက် a-lyouk, 105—106.
 အလွန် a-hlon, 50—63—97.
 ——— တရာ a-hlon-da-rā, 50.
 ——— လျှင် ——— hlying, 50.
 အဝတ် a-wut, 46.
 အသစ် a-thit, 46—63.
 အသီးအသီး a-thēē-a-thēē, 97.
 အသူ a-thō, 42.

အထွယ်။ *a-thoé*, 55.
 အံ့။ *añ*, 70—87—90.
 အံ့မည်။ *añ meê*, 87.
 အံ့။ *añ*, 46.
 — ဖွယ်။ *añ-hboé*, 46.
 အာကာ။ *ā-kā*, 45.
 အား။ *ās*, 24—101—104.
 — — — 22—46.
 — မှီ။ *ās-ma-shee*, 46.
 အားလုံး။ *ās-loñs*, 39.
 — — — *tzoñ*, 39.
 အိပ်။ *eip*, 112.
 — နေ။ *eip-nay*, 68.
 — ငြိတ်တတ်။ *eip-pyāñ-dat*, 68.
 — ရာ။ *eip-yā*, 112.
 — လှက်။ *eip-lyek*, 89.
 အိပ်။ *eim*, 6—8—23—41—104.
 — ထောင်ခြင်း။ *eim-htoung-hgyings*,
 6—8.
 အိပ်။ *eims*, 108.
 အော။ *ay*, 108.
 အေး။ *ays*, 108.
 — — အေး။ *ays-ays*, 108.
 အော့ဟော။ *ay-hay*, 108.
 အဲ။ *āy*, 108.

အဲအဲ။ *āy-āy*, 108.
 အော။ *au*, 108.
 — — အော။ *au-au*, 108.
 အောက်။ *ouk*, 104.
 — — — *hneik*, 104.
 အောင်။ *oung*, 107.
 အော်။ *āū*, 108.
 အို။ *o*, 38.
 — — — 108.
 အိုင်း။ *os*, 8.
 — — —
 ဤ။ *ēē*.
 ဤ။ *ēē*, 20—38.
 — ကဲ့သို့။ *ēē-gāy-tho*, 96.
 — နည်းတူ။ *ēē-neēs-dōō*, 96.
 — မှ။ *ēē-hmya*, 38.
 — သို့။ *ēē-tho*, 38.
 — — — 91.
 — ကြောင့်။ *ēē-tho-gyoung*, 96.
 — သောသူ။ *ēē-tho-thau-thōō*, 38.
 — — —
 ဦး။ *oo*.
 ဥစ္စာ။ *ot-tsā*, 36—37.
 ဥယျာဉ်။ *oo-yeên*, 8—22.

ဥယျာဓိဝေဓိ၊ oo-ye'en-tsoung, 8.

——သည့်၊ ——theè, 24.

ဦး ဝေ.

ဦး၊ ဝေ၊ 55.

——(pron : ခုံး၊ ဝုံး၊) 100.

ဇ၊ ay.

ဇကန်၊ ay-kan, 94.

ဇ၊ èe, 22-35-37-92.

—— 21-24-74-85.

ဇေဝဝိ၊ ay-yā-wa-dee, 3.

က၊ ka.

က၊ ga, 101.

—— 21.

ကစား၊ ka-tzā, 113.

ကစားဘို့၊ ka-tzā-bō, 113.

ကတည်းက၊ ka-têes-ga, 107.

ကတော်၊ ka-dāū, 13.

ကရောက်ကရက်၊ ga-rouk ga-rek, 98.

ကလည်း၊ ga-lêes, 21.

ကလေး၊ ga-lay, 45.

ကား၊ gā, 21-37.

ကားလည်း၊ gā-lêes, 21.

ကုန်၊ gon, 88.

ကုံ၊ koñ, 68.

ကဲ့၊ gāy, 86.

—— 90.

ကဲ့သို့၊ gāy-thō, 91.

ကောင်း၊ kounge, 21-46-66-68.

—— ကောင်း၊ kounge-gounge, 46.

—— 97.

ကောင်းစွာ၊ kounge-tzoā, 97.

—— မြတ်စွာ၊ kounge myat-tzoā, 98.

ကို၊ go, 23-24-35-38-101-92.

ကိုး၊ ko, 56.

ကိုက်၊ keik, 66.

ကိုယ်၊ ko, 29-37.

—— ဝိ၊ ko tzē, 39.

ကိုယ်တော်၊ ko-dāū, 31.

—— ဝိုင်၊ ko-deing, 29.

ကျမ၊ kya-ma, 29-30.

ကျ၊ kyay, 104.

—— သို့၊ kyay-thō, 104.

ကျော်၊ kyāū, 61.

ကြ၊ gya, 20-88.

—— ကုန်၊ gya-gon, 88.

ကြကုန်အံ့။ *gya-gon-añ*, 76.

ကြကုန်။ *gya-gon*, 24.

ကြက်။ *kyek*, 6.

—— ဝ။ *kyek hpa*, 14.

—— ဘ။ —— *ba*, 14.

—— ဝ။ —— *ma*, 14.

ကြီး။ *kyañ*, 109.

ကြား။ *kyās*, 24.

—— ငြား။ *kyās-pyan*, 67.

—— ခ။ *kyās-ya*, 68.

ကြီး။ *kyēē*, 46-48.

—— ထည်။ *kyēē theē*, 97.

ကြောင့်။ *gyoung*, 35-101.

ကွယ်။ *koé*, 31.

ကျန်။ *kyun*, 13.

ကျန်တော်။ *kyun-dāū*, 29-30-33-35.

ကျန်တော်တို့။ —— *dō*, 37.

—— ဝ။ —— *ma*, 29-30-33-34.

—— တို့။ —— *dō*, 34.

ကျန်နပ်။ *kyun-nop*, 29-30-34.

—— တို့။ —— *dō*, 34.

ကျန်ပ်။ *kyun-op*, 29-30-37.

ကျန်ပ်ငံ။ *kyun-ping*, 25.

—— ဝ။ *kyun-ma*, 13.

—— —— 29-30.

ကျွ။ *kyuāy*, 12.

ကျွထီး။ *kyuāy-hdeē*, 12.

—— ပေါက်။ —— *bouk*, 14.

—— ဝ။ —— *ma*, 12-14.

ဝ။ *hka*.

ခန့်။ *hgan*, 61-100.

ခင်။ *hkap*, 48-94.

—— ဝာဝာ။ *hkap mā mā*, 48.

—— သိမ်း။ —— *theims*, 39.

ခလေး။ *hka-lays*, 45.

ခံ။ *hkañ*, 6.

ခါ။ *hkā*, 92.

ခု။ *hkoo*, 41.

ခုတ်။ *hkot*, 113.

—— ထွင်း။ *hkot htwing*, 67.

—— ခန့်။ —— *yan*, 113.

ခဲတန့်။ *hkāy dan*, 54.

ခွဲ။ *hgāy*, 76-90.

—— —— 36-86.

—— ငြိ။ *hgāy byēē*, 86.

ခေါ်ခေါ်။ *hkāū wāū*, 69.

ခိုး။ *hkos*, 6.

—— ယု။ *hkos-yōō*, 68.

ချ။ *hkya*, 68.

ချင်း hgying, 68.
 ချင်း hgyings, 61.
 ချင်း hkyings, 31.
 ချင်း hkying, 37.
 ချင်း hkyit, 110.
 —ခြင်း hkyit-hgyings, 110.
 ချည်း hkyeēs, 100.
 ချိမ်း hgyeim, 90.
 ချေ hgyay, 76-90.
 ချီ hkyo, 48.
 ချီချီ hkyo-hkyo, 48.
 ခြင်း hkyings, 6-8-109.
 ခြေ hkyay, 90.
 ခြေ hkyay, 46.
 —ဆွဲ hkyay-htsun, 46.
 ခြောက် or ငှေ hkyouk, 24-54.
 ခွက် hkwek, 54.
 ခွေး hkuays, 5-8-21.
 ခွဲ hkoāy, 112.
 —ရာ hkoāy-yā, 112.

ဂ။ ga.

ဂတိထား ga-dēē htāz, 73.
 ဂနီကော် gan-gāū, 3.

င။ nga.

င။ nga, 36-37.
 ငန့်ဖိုလ် ngan-hbo, 14.
 —မ။ —ma, 14.
 ငယ် ngé, 9.
 —စည်ဆာဝါ ngé-tze'en-a-hkā, 9.
 ငါ ngā, 21-29-30-34-35-36-37.
 ငါတို့ ngā dō, 34.
 ငါး or ဂ။ ngās, 22-51.
 —ဆယ် ngās-htsé, 51.
 ငို ngo, 110.
 —ခြင်း ngo-hgyings, 110.
 —သံ။ —than, 24.
 ငြား nyāz, 90.
 ငွေ nguay, 24-38.
 ငှါ lngā, 101.

စ။ tsa.

စ။ tsa, 41-90.
 စချင်ဘွယ် tsa-hgying-boé, 46.
 စင် tsing, 100.
 စင်း tsings, 41.
 စည် tseē, 9.
 စမ် tsam, 38-76.

ဝဒ်း tsam̃, 68.
 ဝဉာ tsā-yā, 111.
 ဝာ tsā, 6-8-17.
 ဝာဠာ tsā-hngek, 25.
 ဝာယာ tsā myā, 17.
 --ဇေး -- yay, 6.
 --သင်ဇေဝ် tsā-thing dza-yap, 8.
 ဝား tsā, 6-8-46-111-112-113.
 —ကို tsā koñ, 68.
 —စချင်တွယ် tsā-tza-hgying-boó, 46.
 —ဗို tsā-hbo, 113.
 —စရာ tsā-tsa-yā, 111.
 —ရာ tsā-yā, 6-8-112.
 —လောတ် tsā-louk, 68.
 ဝဒ် tseit, 46.
 —ကောင့် tseit-koung, 46.
 ဝဒ် tzeim, 68.
 ဝိ tzeē, 100.
 ဝိး tzeē, 22-55.
 ဝတ် tsot, 65.
 ဝေ taz, 68.
 —ဝေဗို taz-hga-lo, 76.
 —သတည်း taz-tha-deē, 76.
 ဝေသော ———— thau, 76.
 ဝေဠိ tsoung, 8.

ဝို တ္တ, 76.
 ဝိုဠိ တ္တ eē, 76.
 ဝာ တ္တ, 97-98.
 ————
 ဝာ htsa.
 ဝဒ် htsing, 22.
 ဝဒ်ပေး htsap-pay, 113.
 ———— ဝံ ———— yañ, 113.
 ဝယ် htsé, 56.
 ဝရာ htsa-yā, 13-105.
 — ဝ ———— ma, 13.
 ဝိ htzēē, 104.
 — ဝို ———— tho, 35.
 ဝုတောင်း htsoo-toung, 67.
 ဝုတ် htsot, 65.
 ဝိုး ñtsoñ, 50.
 ဝေ htsāy, 85.
 ဝို htso, 8-21.
 — ဝုတ် htso-hgyek, 8.
 ဝို htsuñ, 46.
 ————
 ဝာ dza.
 ဝုတ် dza-yap, 8.

ညာ nya.

ညဉ်း nyeen, 106.

ညည်းး nyeè, 31.

ညာ nyā, 104.

— သို့ — tho, 104.

ညား nyās, 90.

ညဲ nyāy, 31.

ညောင်ပင် nyounng-bing, 24.

တ ta.

တ ta, 41—43—51.

— — 64—95—97.

တဦးနှင့်တဦး ta-ဝဲး-hning-ta-ဝဲး, 39.

တက်ဟန် tek-han, 68.

တကာ ta-gā, 31.

— — — — ma, 31.

တကာ ta-gā, 39.

တကား ta-gās, 100.

တကွ ta-goa, 64—105.

တခါတလေ ta-hkā-ta-lay, 64.

တခုခု ta-hkoo-hgoo, 39—64.

တခုစီ ta-hkoo-tzēē, 39.

တခုတခု ta-hkoo ta-hkoo, 64.

တချား ta-hkyās, 39—64.

တချို့ ta-hkyo, 39.

တင် ting, 37.

တဝံတခု ta-tzon ta-hkoo, 39—64.

တဝံတယောက် ta-tzon ta-youk, 39—64.

တဝိုးဝိုးဝိုး ta-tso yeim-yeim, 98.

တည်းး téē, 61—95.

တတ် tat, 20—68.

တထောင် ta-htoung, 51.

တနီ tan, 68.

တပည့်တော် ta-bṣe dāū, 29—30.

— — — — — ma, 29—30.

တံခိုး tañ-hkos, 104.

တံခါး tañ-dās, 106.

တပါး ta-bās, 39.

— — — — — bās, 39.

တပြီးကား ta-byēē-gās, 75.

တမူကား ta-mōō-gās, 75.

တယောက်ကိုတယောက် ta-youk-go ta-youk, 39.

တယောက်စီ ta-youk-tzēē, 39.

— — — — — táy, 95.

— — — — — ta-youk, 64.

— — — — — ta-lay, 64.

— — — — — hning-ta-youk, 39.

တယောက်ယောက် ta-youk-youk, 39-64.
 တလဲလဲ ta-lāy-lāy, 97.
 တလျှင် ta-lying, 64.
 တုန့်ထွင်း ton-hlop, 69.
 တုံး ton, 77.
 တု tō, 21.
 တော tau, 5.
 ———— 45.
 တော့ dau, 76.
 တော် tāu, 45—83.
 ——— တော် tāu-dau, 48.
 ——— ကြီး tāu-dau-kyēē, 48.
 တို to, 46.
 တို့ do, 16—20.
 တိုင်အောင် teing-oung, 106—107.
 တိုင်း teings, 39.
 တွင်း twing, 24—36—73—101—102.
 တွင်း twings, 104.

ထ hta.

ထ hta, 90.
 ထက် htek, 49—104.
 ——— ထ htek-ga, 24—104.
 ——— လှ — hla, 50.
 ——— ဝန်းကျင် htek-wun-gying, 106.

ထံ htañ, 104.
 — သို့ — tho, 104.
 ထား htās, 24—36—68.
 ထိန်း hteins, 8.
 ထီး hdeēs, 12—13—21.
 ထူးထူး ဆန်းဆန်း htōōs-hdōōs ht.ans-
 htzans, 98.
 ထဲ htāy, 102—104.
 ထဲက hdāy-ga, 23.
 — ထွင်း — dwing, 102—104.
 — သို့ — tho, 24.
 ထောင် htoung, 6—8.
 ထို hto, 38—105.
 — အခါ hto-a-hkā, 96.
 — အတူ — a-tō, 96.
 — ကြောင့် — gyoung, 96—107.
 — ထို — hdo, 38.
 — ထိုမျှ — hmya, 38.
 — သို့ — tho, 38—96.
 ——— ထောထူး hto-tho-thau-thō, 38.
 — ဟာ hto-hā, 38.
 ထိုက် hdeik, 68.
 ထွက် htwek, 92.
 ——— ခြင်း — hgyings, 92.
 ——— နှိုင်း — hneing, 92.

ထွက်မည်။ htwek-meê, 92.
 — ငြိ။ — byē, 92.
 — ရာ။ — yā, 92.
 — သဖြင့်။ — tha-hpying, 92.
 — သဉ်အတိုင်း။ htwek-thê-a-teings, 92.
 — နောက်။ — nouk, 92.
 — မှာ။ — hmā, 92.
 — သောအခါ။ htwek-thau-a-hkā, 92.
 ထွန်း။ htun, 8.
 ထွန်းထောက်။ htuns-htouk, 69.

ဝါ da.

ဝါး။ dās, 6.

နာ na.

နက်ပန်။ nek-hpan, 94.
 နင်။ ning, 31.
 နည်း။ nēes, 77.
 နား။ nās, 104.
 — ထောင်။ nās-htoung, 67.
 နီး။ nēes, 104.
 — မှာ။ nēes-hmā, 104.
 နေ။ nay, 24—65—68—112.
 — ရာ။ — yā, 112.
 နောက်။ nouk, 92—104.

နောက်မှာ။ nouk-hmā, 23.
 — သို့။ — tho, 104.
 နား။ noās, 8.
 — ကောင်။ noās-goung, 25.
 — ထိန်း။ — hdeins, 8.
 — ပေါက်။ — bouk, 14.
 နားပိုက်။ noās-beik, 14.
 — မ။ — ma, 14—37—54.
 — လား။ — lās, 14.
 နင်းပွင့်။ hnings-bwing, 25.
 နင့်။ hning, 86.
 — ငြိ။ hning-byē, 86.
 နင့်။ hning, 76—107.
 — — 21—101.
 — အကွ။ hning-a-koa, 105.
 — အညှိ။ — a-nyē, 105.
 — အတူ။ — a-tō, 105.
 — အတိုင်း။ — a-teings, 105.
 — အမျှ။ — a-hmya, 105.
 — အလျောက်။ — a-lyouk, 105.
 — တကွ။ — ta-goa, 35—105.
 — မည်။ — meê, 87.
 နှစ်။ hnit, 54.
 — ခုလုံး။ hnit-hkoo-tza-loñs, 39.
 — ရောက်လုံး။ hnit-youk-tza-loñs, 39.

နံ့ hnañ, 24.

နိတ် or နွံ hneik, 35—38—101.

နိင် hneing, 68.

—
ပ။ pa.

ပ။ pa, 104.

ပတွင် pa-dwing, 104.

ပင် bing, 100.

ပညတ် pi-nyat, 21.

ပညာ pi-nyā, 23—46.

— ချိ — shee, 46.

ပဌမ pa-ta-ma, 51.

ပတ်လည် ꩑ at-lêe, 106.

— လုံး — loñ, 106.

— ဝန်းကျင် — wun-gying, 106.

ပရန်းပရင်း ba-ron-ba-rings, 98.

ပါ bā, 20—24—37—43—76—90.

ပိမံ peim, 90.

ပုံးရိတ် poñ-yeik, 67.

ပေ pay, 76—90.

ပေး pays, 24—65—66.

— ငြိ — byan, 68.

ပေါက် bouk, 14.

ပေါ် pāū, 65—102—104.

— ခွာ — hmā, 102—104.

ပိတ် beik, 14.

ပိုင် peing, 68.

ပျောက် pyouk, 37.

— ပိုင် — peing, 68.

ပြင် pying, 104.

— ခွာ — hma, 104.

ပြည် pyêe, 23.

ပြန် pyan, 68.

ပြီ pyēe, 86.

ပြီး pyēe, 24—68—92.

ပြု pyoo, 113.

— အပ် pyoo-ap, 68.

— တန် — dan, 68.

— ရန် — yan, 113.

— လွယ် — loé, 68.

ပြေးသော pyay-thau, 89.

ပြော pyau, 73.

— ကောင်း pyau-goung, 68.

— ဆို — htso, 69.

ပြောက်ပိုင် pyouk-peing, 68.

—
ပ။ hpa.

ပ။ hpa, 14.

ပတ်ဝန်း hpat-tzams, 68.

ပန် hpan, 21.

မိုး hbo, 101-113.
 မိုလ် hpo, 14-15.
 မြင့် hpying, 23-92-101.
 မြင် hpyit, 20.
 မြူ hpyō, 46.
 —မြူ hpyō-hbyō, 46.
 မွန် hboé, 46.
 ———
 တ ba.
 တ ba, 14.
 တယ် bé, 42.
 —က -ga, 96.
 —နှံ -hnit, 42-60.
 —နှယ် -hné, 96.
 —သင်း -things, 42.
 —သူ -thō, 42-43.
 —သောဝါ -thau-hkā, 96.
 —ဟာ -hā, 42.
 တဟာ ba-hā, 42.
 တာ bā, 42-43.
 တိ bee, 90.
 တု bon, 86.
 တူး bō, 43-74-86.
 တို့ bo, 113.
 တွယ် boé, 46.

မ ma.
 မ ma, 12-13-37.
 ————45.
 ———— 21-43-46-78-83.
 မကောင်းတရောင်း ma-koung ta-roung, 98.
 မလောက်တလောက် ma-louk-ta-louk, 98.
 မ—ခင် ma—hging, 78.
 မ—စူး ma—tza-hpō, 78.
 မ—နှံ ma—hning, 78.
 မ—ဘဲ ma—bāy, 78.
 မ—ဘူး ma—bō, 78.
 မ—ဒီး ma—hmē, 78.
 မ—လင့် ma—ling, 78.
 မင်း ming, 31-34-35-37.
 ———— 13-56.
 —ကတော် ming ka-dāu, 13.
 မင်းကြီး ming-gyē, 22-24-83.
 —တို့ ming-dō, 34.
 —မ ————ma, 31.
 —မာ ————mā, 31.
 —မျိုး ————myo, 26.
 မည် me, 73-87-91.
 — me, 109.
 ———— 39.

မည်သည့်နယ်း meê-theê-hné, 96.

—သူ meê-thō, 39.

မယား ma-yā, 21-36-37.

မဟုတ်မှီး ma-hot-hpō, 21.

——လှိုင် ———hlying, 107.

မာ mā, 48.

——မာ mā-mā, 48.

မိမိ mee-mee, 32-37.

မိမ္မ meim-ma, 12.

မုဆိုးမိလ်း moo-htso:bo, 15.

——မ ———-ma, 15.

မှ mō, 75.

——ကား mō-gā, 75.

မှ ၵ mō, 21.

——ကား mō-gā, 21.

မှ mō, 83.

မေး may, 38.

——မင်း may-ming, 31.

မဲ māy, 46.

မောင်းမင်း mounge-ming, 31.

မျက် myek, 46.

——ဝား —tsā, 46.

——မင်း —ping, 25.

များ myā, 17.

မြစ် myit, 104.

မြည်တမ်း myeê-tam, 110.

မြည်တမ်းခြင်း myeê-tam hgying, 110.

မြတ် myat, 46-49.

မြန် myan, 46.

——မြန် myan-myan, 46.

မြီး myē, 8.

——ရှင် —shing, 8.

မြေ myay, 6-37.

မြောက် myouk, 51.

မြို့ myo 5-8.

——ဝန် —wun, 8.

မှ hma, 101.

မှတ်ထား hmat-htā, 68.

မှာ hmā, 38-92-101-102.

မွေးကြိုင် hmuay:kyeing, 69.

မျှ hmya, 43-100.

ယ ya.

ယခု ya-hkoo, 94.

ယနေ့ ya-nay, 94.

ယမနေ့ ya-ma-nay, 94.

ယူ yō, 68.

——သင့် yō-thing, 68.

ယော yau, 108.

ယော့ yau, 108.

ယောက် youk, 55—77.

ယောက်ယား
or
ကောက်ယား } youk-yā, 12.

ရ ya.

ရ ya, 68.

— 68.

— ရ ya-yā, 68.

ရကား ya-gā, 21—75.

ရင်း ying, 104.

ရန် yan, 113.

ရန်ကုန် yan-gon, 3—4.

— သား yan-gon-thā, 25.

ရပ် yap, 24.

ရံ yañ, 113.

ရာ or ဘဝ ya, 24.

— 68.

— ရ ya-yā, 39.

ရာ ya, 112.

ရေ yay, 6—8 24.

ရေး yays, 6.

— ဖြီး yays byēē, 68.

ရောက် youk, 43—55.

ရောင်း young, 113.

ရောင်းချ young-hkya, 68.

ရောင်းချီ young-hbq, 113.

ရိတ် yeik, 24—65—66.

ရွာ yuā, 24—56.

ရွှေ or ရွှံ yuay, 107.

ရှစ်ဆာ shit-yā, 51.

ရှီ shee, 6—22—43—46.

ရွှေ shay, 104.

— တွင် shay-dwing, 104.

ရှု shō, 65.

ရှောက် shouk, 106.

ရွှေ shuay, 21.

— ဂွက် shuay-hkwek, 26.

— ဖု ——— hpō, 3.

လ la.

လက်သွား lek-tha-mās, 16.

— တို့ ——— dō, 16.

လင်း ling, 6—109.

လင့် ling, 86.

— ——— 76.

လည် leē, 77—107.

— ကောင်း or ငင် leē-goung, 107.

လတ္တံ့ lat-tan, 87.

လတ္တံ့ lat-tañ, 87.

လတံး la-htañ, 87.
 လဝ်း lap, 90.
 လဝ်း lamz, 6.
 လယ်း lé, 104.
 — သို — tho, 104.
 — . lé. 8.
 — ထွန်သွား လဲ-htun-tha-māz, 8.
 လား lāz, 14.
 — , — 77.
 — လား lāz-lāz, 108.
 လိဝ်း leim, 70—90.
 — မည် leim-mêe. 87.
 လု loo, 87.
 — ြိ loo-byēē, 87.
 — ဆို loo-htso, 67.
 လုဝ် lop, 20.
 — ြိ — byēē, 68.
 — ြိ — hneing, 68.
 လိုး loñz, 41.
 လု လဝ်, 5—8—12—16—38—46.
 — ကလေး လဝ်-ga-layz, 23.
 — ကောင်း — gounz, 18—20.
 — — — ထို — do, 18.
 — ထို လဝ်-do, 16.
 — — သည် လဝ်-do-thee, 20.

လုသည် လဝ်-thee, 20.
 လေး lay, 76—90.
 လေး lay, 21—24—70.
 လေး layz, 51—54.
 လဲ lāy, 38—77.
 လော lau, 77.
 လော့ laū, 76.
 လောက် louk, 61—68.
 လို lo, 68—101.
 လိုက် leik, 76—90.
 လျက် lyek, 89.
 — ြိ — hning, 107.
 လျော့ lyau, 61.
 လွတ် lut, 65.
 လွယ် loé, 68.
 လှ hla, 46—110.
 — ြိ — hkyingz, 110.
 — လှ — hla, 46.
 လှေ hlay, 5-8-12-16-38.
 လှိုင် hlying, 24-75-91-107.
 လှောက် hlyouk, 24.
 လွတ် hlut, 65.

o wa.

ဝင် wing, 24—112.

ဝင်ရာ: wing-*yā*, 112.
 ဝတ်: wut, 111.
 ဝတ်ဝရာ: wut-tza-*yā*, 111.
 ဝန: wun, 6—8.
 —-ခံသူ: wun-hkañ-thဝဝ, 6.
 ဝန်းကျင်: wun-kying, 106.
 ဝမ်းမြောက်: wam-myouk, 67.
 ဝယ်: wé, 101.
 —-ခြင်း: wé-hgying, 68.
 —-လို: wé-lo, 68.
 ဝံ: wuñ, 68.
 ဝါး: wā, 5.
 —-ပင်: wā-bing, 21.
 ဝေး: ways, 104.

—
 သ: tha.

သ: tha, 70—77.
 —: — 90—91—92.
 သက်ပဲ့: thek-māy, 46.
 —-ရှိ: —-snee, 46.
 သင်: thing, 8.
 —: thing, 31—36.
 သင်ဘော: }
 or }
 သဘော: } thing-bau, 41.

သင့်: thing, 36—68.
 သင်: thit, 46.
 —-တိုင်: —teing, 26.
 —-ပင်: —ping, 23—54.
 သည်: thé, 20—21—24.
 —-ကား: —gā, 21.
 —: thé, 20-24-32-49-74-85.
 —: — 38.
 —-ငြင်း: —pying, 107.
 —-တာ: —hā, 38.
 —: thé, 70—77.
 သတ်: that, 8.
 သန်ဇက်: than-hbek, 94.
 သွား: tha-mā, 8.
 သမ္မာ: tham-mā, 45.
 သွီး: tha-mē, 12—37.
 သယ်: thé, 108.
 သရက်သီး: tha-yek-thā, 25.
 သံဒို: thañ-ot, 26.
 သာ: thā, 49.
 —: thā, 61—100.
 သာဓု: thā-doo, 108.
 သား: thā or thā, 12—21—24.
 သိမြင်: thee-mying, 67.
 သု: thoo, 36—37.

သုး *thoo*, 39.

သုံး *thoñs*, 41—51—54.

—ဆယ် *thoñs-htsé*, 51.

သူ *thōō*, 6-8-21-32-34-35-36-37-49.

သူကိုယ် *thōō ko*, 32.

—တိုင် *—deing*, 32.

သူရီး *thōō-hkos*, 6.

—ငယ် *—ngé*, 24.

—တချား *—ta-hkyā*, 39.

—တထူး *—ta-htōō*, 39.

—တပါး *—ta-bās*, 39.

—တို့ *—dō*, 34—35.

—သတ် *—that*, 8.

သေ *thay*, 8.

—ဖြီး *—byēē*, 89.

—ကို *—koñ*, 68.

—ခန်းသေခား *thay-hgan: thay-nās*, 8.

—ထိုက် *thay-hdeik*, 68.

သေး *thays*, 100.

သော *thau*, 22.

— *— 21-36-46-70-77-92.*

သော့ကြောင့် *thau-gyoung*, 107.

သောက် *thouk*, 111.

—စရာ *—tza-yā*, 111.

သော် *thāū*, 75—90.

— *— 107*

သော်လည်း *thāū-lēē*, 37—90—107.

သို့ *thō*, 4—23—37—101.

— *— 39.*

—ပြစ် *thō-hpyit-yuay*, 99—107.

သို့မဟုတ် *thō-ma-hot*, 107.

သွန်သင် *thun thing*, 69.

သွား *thwās*, 38—66—97.

—စေ *—tzay*, 68.

—ဖြီး *—byēē*, 89.

—လျက် *—lyek*, 89.

—ဝံ *—wuñ*, 68.

ဟ *ha*.

ဟန် *han*, 68.

ဟံ *hañ*, 68.

ဟု *hoo*, 107.

ဟုတ် *hop*, 38.

ဟို *ho*, 38.

—မှာ *ho-hmā*, 96.

ဟူကား *hōō-mōō-gās*, 21.

—လိုသတည်း *—lo-tha-dēē*, 21.

—သတည်း *—tha-dēē*, 21.

—သည့်ကား *—theē-gās*, 21.

—သော်ကား *—thāū-gās*, 21.

ဟေ *hay*, 108.

ဟော *hau*, 108.

CONTENTS OF PART II.

CHAPTER 1st.

Parts of Speech . . .	1	Gender of Nouns . . .	11-15
Nouns, kinds of . . .	2	Number “ . . .	16-18
Nouns Proper, . . .	3-4	<i>Cases of Nouns.</i>	19
Nouns Common, . . .	5	Nominative Case . . .	20-21
Divisions of Nouns . . .	6-10	Possessive “ . . .	22
Primitive Nouns Common, . . .	6	Objective “ . . .	23-24
Derivative “ . . .	6-7	Nouns placed in apposition . . .	25
Simple “ . . .	8	“ used adjectively . . .	26
Compound “ . . .	8-9-10		

CHAPTER 2nd

Pronouns, different kinds of . . .	27	Number of Personal Pronouns,	34
<i>Personal Pronouns.</i>		Cases of “ “ . . .	35-36
1st Personal Pronoun . . .	28-30	Possessive Pronouns . . .	37
2nd Personal Pronoun . . .	31	Demonstrative “ . . .	38
3rd Personal Pronoun . . .	32	Indeterminate “ . . .	39-41
Gender of Personal Pronouns	33	Interrogative “ . . .	42-43

CHAPTER 3rd.

Of Adjectives . . .	44	<i>Numeral Auxiliaries.</i>	
Primitive Adjectives . . .	45	Object of employing . . .	53-54
Derivative " . . .	46	Generic Nouns, list of . . .	55-57
Comparison of " . . .	47	Application of Numeral Aux-	
Imperfect Degree of Comparison	48	iliaries . . .	58-59
Comparative " " . . .	49	Numeral Auxiliaries used with the	
Superlative " " . . .	50	interrogative Pronoun $\omega\omega\delta\delta$	
<i>Numeral Adjectives.</i>		bé-hnit . . .	60
Cardinals . . .	51	Miscellaneous Roots used with the	
Ordinals . . .	52	Numeral Adjectives . . .	61

CHAPTER 4th.

The Formative ω a short			62-63
The Formative ω la			14

CHAPTER 5th.

Classes of Verbs . . .	65	The Indicative " . . .	74
Verbs Simple . . .	66	The Subjunctive or conditional "	75
Verbs Compound . . .	67-69	The Imperative or Precative "	76
The Accidents of Verbs . . .	70-71	The Interrogative " . . .	77
The Modes . . .	72	The Negative " . . .	78-82
The Infinitive Mode . . .	73	The Honorific " . . .	83

CONTENTS.

iii

The Tenses . . .	84	Plural Number of Verbs . . .	88
Present Tense . . .	85	The Participles . . .	89
Past " . . .	86	Euphonic Affixes . . .	90
Future " . . .	87	Verbs used Substantively . . .	91-92

CHAPTER 6th.

Adverbs, kinds of . . .	93	Adverbs " Verbs Simple	97
Adverbs Proper . . .	94	Adverbs " Verbs Compound	98
Adverbs derived from Nouns Com- mon . . .	95	Incomplete Clauses used as Ad- verbs . . .	99
Adverbs " Pronouns	96	Adverbial Affixes . . .	100

CHAPTER 7th.

Postpositions, Simple . . .	101	1st kind of compound postposi- tions . . .	104
Postpositions, Compound . . .	102	2nd " " . . .	105
Postposition, " kinds of	103	3rd " " . . .	106

CHAPTER 8th.

Conjunctions, list of . . .	107
-----------------------------	-----

CHAPTER 9th.

Interjections, list of . . .	108
------------------------------	-----

CHAPTER 10th..

Formation of Derivative Nouns Common.

1st	By prefixing	ဆ	a short to a verbal root	.	.	109
2nd	By affixing	ကြီး	hkying	“	.	110
3rd	“	တ	tsa-yā	“	.	111
4th	“	ရ	yā	“	.	112
5th	“	ရန်	yan, or ရံ	yan, ဆို	bə or ရှိ	hpə
				“	.	113
6th	By prefixing	a	verbal root to a Noun Common	.	.	114
7th	By affixing	“	“	.	.	115
8th	By combining	two	Nouns Common	.	.	161

PART III.

BURMESE VOCABULARY.

PART III.

BURMESE VOCABULARY.

I. NATURAL OBJECTS.

Bank, a ကမ်းပါး။ *kams-bā*.

Bay, a ပင်လယ်ထောင့်ကွေ့။ *ping-lé-hdounṅ kuay*.

Beach, a (of a river,) မြစ်ကမ်း။ *myit-kams*; (of the sea,) ပင်လယ်ကမ်း။ *ping-lé-kams*.

Bog, a နံ့မြေ။ *noñ-myay*; မိမ့်မြေ။ *tseim-myay*.

Brook, ရေမြောင်းကလေး။ *yay-myounge-ga-lays*.

Bush, မြေ။ *hkyon*.

—— မြေခတ်။ *hkyon-hbot*.

Cape, အင်္ဂု။ *a-ngō*.

Cave, ကု။ *kō*.

Cave, ဥမ္မဇ်။ *oo-hming*.

Chasm, ဆောက်။ *hkyouk*.

Cliff, ကမ်းစောက်။ *kams-tsouk*.

Comet, ကြယ်တံခွန်။ *kyé-ta-hgun*.

Constellation, တာရာ။ *tā-yā*.

—— နက္ခတ်။ *nek-hkat*.

Continent, ကွန်းကြီး။ *kyun-zyē*.

Creek, ရေမြောင်းကလေး။ *yay-hkyounge-ga-lays*.

—— မြောင်း။ *hkyounge*.

Dale, ချိုင့်။ *hkyeing*.

Disc, (of the sun,) နေမျက်နှာ။ *nay myek-hnā*. [myek-hnā.

—— (of the moon,) လမျက်နှာ။ *la*.

Earth, မြေကြီး *myay-gyēē*.

Estuary, မြစ်ဝ *myit-wa*,

—— ပင်လယ်ထောင့် *ping-lé-hdounṅ*.

Field, လယ်ပြင် *lé-bying*.

—— ကွင်းပြင် *kwingṅ-bying*.

Firmament, ကောင်းကင်လဟာ *koungṅ-ging la-hā*.

—— အာကာသ *ā-kā-tha*.

Forest, တော *tau*.

—— သစ်တော *thit-tau*.

Glen, ချိုင့် *hkyeing*.

Grass, မြက်ပင် *myek-ping*.

Gravel, ကျောက်စုတ် *kyouk-tsa-rit*.

Gulf, ပင်လယ်ထောင့်ကွေ့ *ping-lé hdounṅ-kuay*.

Halo, လ နေအိမ်ခွဲခြင်း *la — nay eim-hpoāy-hgyingṅ*.

Head-stream, ရေဦး *yay-thō*.

—— ချောင်းဖျား *hkyoungṅ-hbyā*.

Heavens, မိုးဦးကောင်းကင် *moṅkoungṅ-ging*.

Hill, ကုန်း *koung*.

Hillock, တောင်ပို *toung-bō*.

Hill-top, တောင်ထိပ် *toung-hdeip*.

Island, ကျွန်း *kyunṅ*.

Jungle, တောအရပ် *tau a-yap*.

Jupiter, ကြာသပတေးဂြိုဟ် *kyā-tha-ba-dayṅ gyo*.

Lake, ရေအိုင် *yay-eing*.

—— အင်း *ing*.

Mars, အင်ဂါဂြိုဟ် *ing-gā gyo*.

Marsh, နွံပြေ *nuñ-myay*.

—— ပွက် *pwek*.

Mercury, ဝဋ်ဟူးဂြိုဟ် *bod-da-hōō gyo*.

Moon, လ *la*.

Moor, ကွင်းပြင် *kwingṅ-bying*.

Mountain, တောင် *toung*.

Orbit, နေလှည့်၍ သွားရာလမ်း *nay hle-yuay thwā-yā-lamṅ*.

Ocean, သရဋ္ဌရာ *tha-mod-da-rā*.

Pass, တောင်ကြား လမ်းမြောင်း။ *toung-gyās-lams-myoungs.*

Plain, လွင့်ပြင်။ *lwing-bying.*

—— တလင်းပြင်။ *talings-bying.*

Planet, ပြည်။ *gyo.*

Pond, အိုင်ကလေး။ *eing ga-lays.*

Precipice, ကမ်းပါး။ *kams-bās.*

—— တောင်စောက်။ *toung-tzouk.*

Promontory, အင်္ဂု။ *a-ngō.*

—— မော်ဂန်း။ *māu-tzuns.*

—— အမော်။ *a-māu.*

Range (of hills,) ကုန်းရိုး။ *kons-yos.*

—— ကုန်းတန်း။ *kons-dans.*

—— (of mountains,) တောင်ရိုး။ *toung-yos.* [tan.

Reef of rocks, ကျောက်တန်း။ *kyouk-*

River, မြစ်။ *myit.*

—— ချောင်း။ *hkyoungs.*

Rock, ကျောက်။ *kyouk.*

Sand-bank, သောင်။ *thoung.*

Saturn, ဝနေပြည်။ *tsa-nay gyo.*

Sea, ပင်လယ်။ *ping-lé.*

Shore (sea,) ပင်လယ်ကမ်း။ *ping-lé-kams.*

Shore, (of river,) မြစ်ကမ်း။ *myit-kams.*

—— (of lake,) အိုင်ကမ်း။ *eing-kams.*

Source (of a river,) ချောင်းဖျား။ *hkyoungs-hbyās.*

Spring, ဝမ်းရေ။ *tsams-yay.*

Star, ကြယ်။ *kyé.*

Sun, နေ။ *nay.*

Tank, ရေကန်။ *yay-gan.*

Tree, သစ်ပင်။ *thit-ping.*

Valley, ချိုင့်။ *hkyeing.*

Valley, တောင်ကြား။ *toung-gyās.*

Venus, သောက်ကြာပြည်။ *thouk-kyā gyo.*

Waterfall, ရေတံခွန်။ *yay-ta-hgun.*

Wave, လှိုင်း။ *hleings.*

—— တံခိုး။ *ta-box.*

Whirlpool, ရေဝဲ။ *yay-wāy.*

Wood a သစ်တော။ *thit-tau.*

II. NATURAL PHENOMENA.

Air, လေ lay.

Beam (of light,) ရောင်ခြည် young-
hgyeè.

Black, နက်နက် nek-nek.

—— မည်း mees.

Blue, ပြာပြာ pyā-byā.

Bore, the ဒီလုံး dēe-lan̄s.

Brown, ဆညို a-nyo.

Cloud, မိုင်းတိမ် mos-teim.

Cold, ခြင်း ay-hgyings.

—— ရှမ်းခြင်း hkyams-hgyings.

—— season, ဆောင်းကာလ tsoungs-
kā-la.

—— ဆောင်းဥလု tsoungs-oo-doo.

Dawn, မိုင်းလင်းခြင်း mos ling-hgyings.

—— မိုင်းသောက်ခြင်း — thouk-hgyings.

Deluge, ရေဖျော်မိုင်းခြင်း yay hlum-
mos-hgyings.

Dew, နှင်း hnings.

—— ဆီနှင်း htsees-hnings.

Earth, မြေ myay.

—— quake, မြေကြီးလှုပ်ခြင်း myay-
gyeēs hlop-hgyings.

Ebb-tide, ရေကျခြင်း yay kya-hgyings.

Eclipse, (of the sun,) နေကြတ်ခြင်း
nay kyat-hgyings.

—— (of the moon,) လကြတ်ခြင်း la
kyat-hgyings.

Fire, ဖီး mēēs.

Fire-brand, ဖီးဝ mēēs-tza.

Flame, ဖီးလျှံ mēēs-hlyan. [hgyings.

Flood-tide, ရေတက်ခြင်း yay tek-

Fog, ဆီးနှင်း htsees-hnings.

Frost, ဆီးခဲ htsees-hgāy.

—— နှင်းခဲ hnings-hgāy.

Full-moon, လပြည့် la-byeē.

Green, မိမ်းမိမ်း tseims-tseims.

Hail, မိုင်းဆီး mos-theēs.

Haze, မြူ myō.

Heat, ပူခြင်း pōo-hgyings.

Hot, season, နွေကာလ။ noay kā-la.

———— နွေဥတု။ noay oo-doo.

Hurricane, မုန်တိုင်း။ mon-deings.

Ice, ရေခဲ။ yay-hgāy.

Lightning, လျှပ်စစ်။ hlyap-tsit.

Meteor, ကြယ်ပြန်ခြင်း။ kyé pyan-hgyings.

Mist, မြူ။ myṭṭ.

———— နှင်း။ hnings.

New-moon, လကွယ်။ la-goé.

———— လသစ်။ la-thit.

Rain, မိုး။ mos.

———— bow, သက်တန့်။ thek-taṇ.

———— water, မိုးရေ။ mos-yay.

Rainy season, မိုးကာလ။ mos kā-la.

———— မိုးဥတု။ mos oo-doo.

Ray, (of light,) ရောင်ခြည်။ young-hgyeê.

Red, နီနီ။ nēē-nēē.

Reddish, ခပ်နီနီ။ hkap nēē-nēē.

Smoke, မီးခိုး။ mēēs-hgoz.

Snow, မိုးခင်း။ mos-bwing.

Spark, မီးပေါက်။ mēēs-bouk.

Tempest, လေပြင်း။ lay-bying.

———— မုန်တိုင်း။ mon-deings.

Tide, မီးရေ။ dēē-yay. [hgyings.

Thunder, မိုးခင်းခြင်း။ mos hkyons-

———— bolt, မိုးကျိုးဝက်။ mos-gyos-tsek,

———— (noise of,) မိုးခင်းသံ။ mos hkyons-thaṇ.

Twilight, ဆည်းဆာ။ htseēs-htzā.

Vapour, မြူ။ myṭṭ.

———— အငွေ့။ a-nguay.

Waning, (of the moon,) လဆုတ်။ la- [htzot.

———— လပြည့်ကျော်။ la-hyeê-gyāu.

Water, ရေ။ yay.

———— salt, ရေငန်။ yay-ngan.

———— fresh, ———— hkyo-

Waxing, (of the moon,) လဆန်း။ la-

———— htzan.

Whirlpool, ရေဝဲ။ yay-wāy.

———— wind, လေထွေ။ lay-boay.

————

White, ခြင်္သေ့ hpyōō hbyōō.

Whitish, ခပ်ခြင်္သေ့ likap hpyōō-hbyōō.

Wind, လေ lay.

III. ARTIFICIAL OBJECTS.

Arch, an ပေါင်းကူး pounge-kōō.

Barn, စပါးကျီး tsa-bā gyēē.

Bazar, ဈေး dzay.

Boat, လှေ hlay.

Brick-house, တိုက် teik.

——kiln, အုတ်ဖို ot-hpo.

Bridge, တံတား tan-tā, (pron. ta-dā.)

Canal, တူးမြောင်း tōō-myoung.

Carriage, ရထား ya-htā.

Cart, လှည်း hlēē, (pron. hlāy.)

Church, တရားဟောရုံ ta-yā-hau
dza-yap.

City, မြို့ myō.

—— wall, မြို့ရံ myō-yō.

Convent, ကျောင်း kyoung. [dāū.

Court-house, တရားရုံးတော် ta-yā yōñ-

——— ဝှတ်တော် hlut-dāū.

Cow-house, နွားရုံ noā-yōñ. [teik.

Custom-house, အကောက်တိုက် a-kouk

Dock, ကုန်း kying.

Drain, မြောင်းကလေး myoung ga-lay.

Enclosure, အကာအရံ a-kā a-yañ.

——— မြို့ hkyañ.

Entrenchment, မြေကတုတ် myay ga-dot.

Fence, ဝင်း wings.

—— မြို့ hkyañ.

—— ထရံ hta-yañ.

Ferry, ကုသိပ် koo-dō htzeip, }

—— ကူး — kōō — — — (pron.
—— boat, ကုသိပ် koo-dō- } ka-dō.)
hlay.

Flag-post, အလံတိုင် a-lañ deing.

—— တံခွန်တိုင် tañ-hgun deing.

Fort, သံတပ် *thit-tap*.

——— ရဲတိုက် *yāy-teik*.

Garden, ဥယျာဉ် *oo-yeên*.

——— ယာခင်း *yā-hgingz*.

Ghaut, လွှဲဆိပ် *hlay-htzeip*.

Granary, စပါးတိုက် *tsa-bās gyēē*.

Hive, (bee) ဗျားအိမ် *pyās-eim*.

House, အိမ် *eim*.

Hut, တဲ *tāy*.

Idol, ရုပ်တု *yop-too*.

——— ဆင်းတု *htsingz-doo*.

Jail, ထောင် *htoung*.

Kitchen, မီးဖိုခန်း *mēēs-hbc-hkanz*.

——— ထမင်းချက်အိမ် *hta-mingz hkyek-eim*.

Labyrinth, ဝင်ဝါ *wing-ga-bā*.

Lime-kiln, ထုံးဖို *htonz-hbo*.

Landing-place, ဆိပ် *htseip*.

Metropolis, မြို့မ *myo-ma*.

Mine, မြေတွင်း *myay-dwingz*.

Moat, ချောင်း *yay-myoungez*.

——— ကျုံး *kyonz*.

Monastery, ကျောင်း *kyoungez*.

Mound, မြေရိုး *myay-yoz*.

——— (of a tank,) ကန်ပေါင်ရိုး *kan-poung-yoz*.

——— (in rice fields,) ကန်စင်းရိုး *kan-tzingz-yoz*.

Necessary, ချေအိမ် *yay-eim*.

Pagoda, စေတီ *tsay-dēē*.

——— ဘုရား *boo-rāz*, (pron. *pei-yāz*.)

Palace, နန်းတော် *nanz-dāū*.

Partition, အကာအရံ *a-kā a-yaū*.

Pillar, တိုင် *teing*.

Port, သင်္ဘောဆိပ် *thing-bau htzeip*.

Post, သစ်တိုင် *thit-teing*.

Prison, ထောင် *htoung*.

Privy, ချေအိမ် *yay-eim*.

Pukkah-house, တိုက် *teik*.

Road, လမ်း *lamz*.

Road, လမ်းဆေး lam:-hka-rēē.

Saw-pit, ဖွတ် hloa-tsing.

Shed, တင်းကုတ် ting:-gop.

Ship, သင်ဘော thing-bau.

Shop, ဆိုင် htseing.

Steamer, မီးသင်ဘော mēē thing-bāu.

Stocks, the ထိတ်ထုံး hteit-don:

Stockade, သစ်တပ် thit-tap.

Sty, ဝက်ခြံ wek-hkyañ.

Tank, ချောင့် yay-gan.

Village, ဂွာ yuā.

Will, တံ ta-yañ.

—— တံတိုင်း ta-deings.

—— city, မြို့ myo-yo:

Wall, ချောင့် yay-dwings.

Wharf, တံတား ta-dā:

—— ——— ဦးထိုး ——— ထိုး-htor.

IV. METALS, MINERALS, AND MINERAL PRODUCTS.

Agate, မဟုတ် ma-hōō-rā.

Alum, ကျောက်ချဉ် kyouk-hkyeēn.

Amber, ပယင်း pa-yings.

Ambergris, အနီဖတ် an-hbat.

Amethyst, ကျောက်ခရုပွင့် kyouk hka-
yan-bwing.

Antimony, ခနောက် မိပ် hka-nouk
tzeim.

Arsenic, မိပ် tsein.

—— မိပ် ——— hbyōō.

Bay-salt, ပင်လယ်သား ping-lé htsā:

Blood-stone, နဂါးသွေး na-gā: thoāy.

Borax, လက်ခြား lek-hkyā:

Brass, ကြေးဝါ kyays-wā.

Brick, အုတ် ot.

—— bat အုတ်ခဲ ot-hkāy.

—— dust ——— hmoñ.

Calamine, သွပ်ကျောက် thup-kyouk.

Clay, သရွတ်မြေ tha-rut myay.

—— မြေစေး myay-tzays.

Coal, ကျောက် မီး သွေး kyouk mēē-
thoays.

Copper, ကြေးနီ kyay-neē.

Copperas, ဒုတ္တံဒိဒိ dot-tā tzeim.

Coral, သန္တာ tha-dā.

Cornelian, ကြက်သွေး kyek-thoay.

Emerald မြေ mya.

Flint, မီးခတ်ကျောက် mēē hkat-kyouk.

Garnet, ပဲခွဲကျောက် pa-dāy kyouk.

Gold, ရွှေ shuay.

Iron, သံ thañ.

Lead, ခဲ hkāy-ma.

—— ခဲပုဒ် —bop.

Lime, ထုံးဖြူ hton-hbyōō.

Loadstone, သံလိုက်ကျောက် thañ-leik
kyouk.

Marble, ကျောက်ဖြူ kyouk-hpyōō.

Mercury, ပြေး pya-dā.

Metal, ဓါတ် dāt.

Mineral, ဓါတ်ကျောက် dāt-kyouk.

Natron, ပြေဆပ်ပြာ myay htsap-pyā.

Quick-silver, ပြေး pya-dā.

Pearl, ဝတ်းပူလှေ (pron. pa-lāy.)

Petroleum, ရေနံ yay-nañ.

Red lead, ဆုံး htson.

—— ochre, မြေမှို myay-neē.

Rock-salt, ဆားခဲ htsā-hgāy.

Ruby, ကျောက်နီ kyouk-neē.

—— ပတ္တမြား bat-da-myā.

Salt, ဆား htsā.

—— petre, ယမ်းဒိယံ yam-tzeim.

Sand, ဆဲ thāy.

—— ဆဲလဲ tha-lāy.

Sapphire, နီလာ neē-lā.

Silver, ငွေ nguay.

Soap-stone, ကန်ကုဆံ kan-gōō htsañ
(pron. kiug.)

Steel, သံမဏိ thañ-ma-nee.

Stone, ကျောက်ခဲ kyouk-hkāy.

Sulphur, ကန် kan.

Tin, ခဲဖြူ hkāy-ma-hpyōō.

—— plates, သံဖြူ thañ-hbyōō.

Zinc, ဆွပ် thup.

V. BOTANY.

Sec. 1st. Plants and Flowers.

Amherstia nobilis, ထောင်ကံ *thāu-ka*.
 Aspen leaved peepul, ညောင်ဗောဓိ,
 nyoungh bau-dēē.

————— ပညောင် *pa-nyoungh*.

Betel Palm, ကွမ်း *kum*.

Book ——— လေး *pay*.

Cassia fistula, ငှက်ကြီး *ngoo-gyēē*.

Casuarina, ထင်ရှား *hting-yōō*.

Champac, စကား *tse-gā*.

Cock'scomb, ကြက်မောက် *kyek-mouk*.

Corktree, ဗေဒုပင် *hpau-bing*.

Gloriosa superba, ဆိမ်းထောက် *htsēē-*
mēē htouk.

Iron-wood, ပျင်းကတိုး *pying-ga-dot*.

Palmyra, palm, ထင်း *htam*.

Mesua, ကင်ကော် *king-gāū*.

Ratan, ကျိမ်း *kyeim*, (pron. *kyain*.)

Rose, ဒုင်းဆီ *hning-htzēē*.

Talipat, or fan palm, လေး *pay*.

Teak, ကွန် *kyun*.

Water-lily, ကျာ *kyā*.

————— ပန်ဝါ *kyā pa-don-mā*.

Sec. 2nd. Fruits.

Almonds, ဗါဒါန် *bā-dān*.

Chestnut, သစ်ချ *thit-hkya*.

Citron, ရှောက်တွား *shouk ta-hkoā*.

Cocoa nut, အုန်း *on*.

Custard-apple, ဩဝေ *au-dzā*.

Date, ဂွန်ပလုံသီး *tsun-ba-lun theē*.

Doorian, ဒုရည် *doo-yeēn*.

Granadilla, အာသာဝဒီး *ā-thā-wa-dēē*.

Grape, စပျစ် *tse-byit*.

Ground-nut, မြေပဲ *myay-pāy*.

Guava, မာလာကာ: mā-la-gā.

Jack, ပိန်နဲ: peín-nāy.

——mountain, တောင်ပိန်နဲ: toung peín-nāy.

Lime small, သံစရာ: thañ-ba-yā.

—— large, ရှောက်: shouk.

Mango, သရက်: tha-yek.

Mangosteen, မင်းကျ: ming-goo.

Melon, water ဖရဲ: hpa-yāy.

—— musk သွားမွေး: tha-hkoā: hmuay:.

Mulberry, ဖိစာ: po-tzā.

Olive, သံလွင်: thañ-lwing.

Orange, လိမ်မော်: leim-māū.

Papaya, သင်တော: thing-bau.

Pine-apple, နာနတ်: nā-nat.

Plantain, ငှက်ပျော: hngek-pyau.

Ramboutan, ကြက်မောက်: kye-k-mouk.

Roselle, ချင်တောင်: hkying-boung.

Tamarind, မကျည်း: ma-gyēē:.

Walnuts, သစ်ချ: thit-hkya.

Sec. 3rd. Vegetables.

The ten kinds of vegetables
တင်းရှက်ဆယ်ပါး: hing-yuek hse
bā:, proceeding from the

Root, အမြစ်: a-myt.

Leaf, အရွက်: a-yuek.

Sprout, အညွှောက်: a-hnyouk.

Shoot, အညွန့်: a-nyun.

Tuber, အဇာ: a-tā.

Heart, အနှစ်: a-hnit.

Fruit, အသီး: a-thēē:.

Bark, အခေါက်: a-hkouk.

Blossom, အပွင့်: a-pwing.

Mushroom, မှီး: hmo.

Bamboo-root, ဝါးမြစ်: wā: myit.

——shoot, — ညွန့်: — nyun.

Beans, ပဲ: pāy.

Brinjal, ခရနီ: hka-yan.

Cabbage, သင်တောမုံလာ: thing-bau moñ-lā.

Capsicum, ငရစ်: nga-rop.

Chillies, — " —

Cucumber, သွား: tha-hkoā:.

Dhall, ဝဲရင်ချင်း páy-ying-hkyom.

Garlic, ကျက်သွန်ဖြူ kyek-thun hbyōō.

Gourd, red ရွှေပရင်း shuay hpa-yom.

—— white ကျောက်ပရင်း kyouk hpa-yom. [tzoé.

—— bottle ဘူးဆင်ပရင်း bōō htsing-

Gram, ကုလားဝဲ koo-lā: páy, (pron. ka-lā:.)

Leek, ဆောကျက်သွန် bau kyek-thun.

Mushroom, မိုး hmo.

Mustard, မုံညင်း mon-nyings.

Onion, ကျက်သွန်နီ kyek-thun nēē.

Peas, ဝဲ páy.

Potatoe, ခြောက်ဥ myouk-oo.

Radishes, မုံလား mon-lā.

Tomato, ခရန်မြေမုံ hka-yan myay hpoñ.

Turnip, မုံလား mon-lā.

Yam, ခြောက် myouk.

—— white ခြောက်ဖြူ myouk-hbyōō.

—— purple, —— မိုး —— nēē.

Sec. 4th. Grain.

Barley, မုယော: moo-yau.

Beans, ဝဲ páy.

Maize, ခြောင်းပူး pyoungs-hbōō.

Millet, ခြောင်း pyoungs.

—— ဆင်း htsap.

—— လူး lēō.

Peas, ဝဲ páy.

Pulse, ——

Rice, စပါး: tsa-bā.

—— husked, ဆံ: htsañ.

—— cooked, ထမင်း: hta-ming.

—— ကောက်: kouk.

—— straw, ကောက်မိုး: kouk-yo.

—— chaff, ဖွဲကြင်း: hpoāy-gyams.

Wheat, ကုလားစပါး: ka-lā: tsa-bā.

—— ဂျုံစပါး: gyoñ tsa-bā.

Sec. 5th. Miscellaneous Vegetable Products.

Aniseed, ဝရံငှေ့ tsa-mon-tzay.

Ashes, ပြာ pyā.

Bark, သစ်ခေါက် thit-hkouk.

— — ခံ — hkun.

— cosmetic သနပ်ခါး tha-nap-hkā.

Betel-fruit, ကွမ်းသီး kum-thē.

— leaf, — ရက် — yuek.

Bhang, ဘင်း bing.

Black pepper, ငရုပ်ကောင်း nga-rop
goung.

Bran, ဝှံ hpoāy-noo.

Cane, ကျိမ် kyeim, (pron. kyain.)

Cardamom, ဟလာငှေ့ hpā-lā tzay.

Castor-oil, ကြက်ဆီ kyeik-htsō
htzē,

Charcoal, မီးသွေး mēē-thoay.

Cheroot, ဆေးလိပ် htsays-leip.

Cigars, ————

Cinnamon, သစ်ကြံမီး thit-kyan-bos.

Cloves, လေး ညှင်း ပွင့် lays-hnying
bwing.

Cocoa-nut oil, အုန်းဆီ on-htzē.

Coffee, ကာမိငှေ့ kā-hpee tzay.

Coir, အုန်းဆီ on-htsañ.

Coriander-seed, နံနံငှေ့ nañ-nañ tzay.

Cotton, ဝါ wā.

— dressed, ဂွမ်း gums.

Cumin-seed, ဇီယာငှေ့ dzē-yā tzay.

Cutch, ရှားငှေ့ shā-tsays.

Fuel, ထင်း hting.

Ginger, ချင်းမိမ်း hgying-tzeim.

— dried, ချင်းခြောက် hgying-
hgyouk.

Gum, အဝေး a-tsay.

Hay, မြက်ခြောက် myek-hkyouk.

Hemp, ပိုက်ဆံ peik-htsañ.

— ဘင်း bing.

Indigo, မဲ māy.

— ရှန်းမဲ shans māy. [hta-nyek.]

Jaggery, ထန်လျက် htan-lyek, (pron.

Mace, သမိဗ္ဗိလ်ပွင့် dzā-deip-hpo bwing.	Saw-dust, ဝှဝှ hloa-tza.
Mat, ဟော hpyā.	Sesamum-oil, ဒုနီ hnan-htzē.
—— coarse kind, ကျီလ်ပွင့် kyōō-ka-being.	Starch, ကော် kāū.
Mint, ပင်ပိတ် ping-tzeim.	Sugar, သကြား tha-gyā.
Moss, edible ကျောက်ပွင့် kyauk-pwing.	—— cane, ကျီ kyañ.
	Tar, တင်းရှူးဝှ hting-yōō tzay.
Nutmeg, သမိဗ္ဗိလ် dzā-deip-hpo.	Tea, ကော်လ် lek-hpek.
Opium, သိန်း bein.	Thatch-leaf, ဒုနီ da-nē.
Oil, ဆီ htse.	—— grass, သက္ကဝှ thek-ké.
	Tobacco, ဆေး htsay.
Paste, ကော် kāū.	Tumeric, သွင်း tha-nwing.
Sandal-wood, စက္ကဝှ tsan-da-kōō.	Varnish, black သစ်ဆေး thit-tsay.
—— ကရမံ ka-ra-māy.	Wood-oil, ကညညီဆီ ka-nyēen htzē.

VI. ZOOLOGY.

Sec. 1st. Quadrupeds.

Ass, မြီး myāy.	Bat, (cave,) လင်နီ ling-nē.
—— မြည်း myē.	Bear, ဝက်ဝန်း wek-wun.
Baboon, လှံ လဝ် wun.	Bison, ပြောင် pyoung.
Badger, ကွေးတုဝ်တု hkuay dōō-wek-	Buffaloe, ကွဲ kyuāy.
	Bull, ဒူးထီး noās-hdē.

Camel, ကလားအုတ်: ka-lās ot.

Cat, domestic ကြောင်: kyoung.

—— wild တော —— : tau-gyoung.

Cattle, နွားများ: noās-myā.

Cow, နွားမ: noās-ma.

—— wild နွားမ: tseing.

Deer, barking ချေး hgyay.

——— ချေး gyē.

——— hog, ဒုလ်: da-yé.

——— rusa, ဆင်း htsap.

——— သမင်း tha-ming.

Dog, ငွေ: hkuays.

——— wild တောငွေ: tau-hkuays.

Elephant, ဆင်း htsing.

Flying fox, လင်းဆွဲ: ling-htzway.

——— ဝက်: —— wek.

Fox, ခြေငွေ: myay-hkuays.

Gaur, ခြောင်: pyoung.

Goat, ဆင်း htseip.

Hare, ယုံ: yon.

Hog, ဝက်ထီး: wek-hdē.

—— wild တောဝက်: tau-wek.

Horse, မြင်း: mying.

Ichneumon, မြွေပါး myuay-bā.

Kid, ဆိပ်ကလေး: htseip hga-lay.

Leopard, ကျားသစ်: kyās-thit.

Mole, ငွေ: pway.

Monkey, ချောက်: myouk.

Mouse, ကြက်ပွဲ: kyuek-hpyō.

—— field လင်းကြက်: lé-kyuek.

Otter, ချုံ: hpyan.

Ox, နွား: noās.

Porcupine, မြွေ: hpyō.

Pony, မြင်း: mying.

Rat, ကြက်: kyuek. [kyuek.

—— bandicoot, မြွေ ကြက်: myay-

—— brown ကြက်ဝင်းမြွေ: kyuek wam-

—— Lbyō.

—— water ချေကြက်: yay-kyuek.

Rhinoceros, ကြံ့ kyañ.

Sheep, သိုး tho.

Sow, ဝက်မ wek-ma.

Squirrel, ရှင် shing.

Squirrel, red ရှင်နီ shing-nē.

——— flying — ဟံ — byañ.

Tiger, ကျား kyā.

—— cat, တောင်ကြောင် tau-gyoung.

Sec. 2nd. Birds.

Bantam ကြက်ကွဲ kyek-koa.

Cock, ကြက်စား kyek-hpa.

Crane, ကြိုးကြာ gyo-gyā.

Crow, ကျီးကန်း gyēes-gana.

Kite, စွန် tsun.

—— — မုတ် — bop.

Minah, သာလိတာ thā-lee-kā.

—— ဓရက် dza-yek.

Dove, ပြုံး hgyo.

Duck, ဝမ်းဝံ wam-bāy.

—— wild တောဝံဝံ tau wam-bāy.

Owl, မီးကွက် dzēes-gwek.

—— horned တီးတုတ် dēes-dot.

—— common ခင်တုတ် hking-bet.

Eagle, လင်းရှံ ling-yon.

Paddy-bird, (white,) ချိုင်းဖြူ byeinge-hbyō.

Gander, ငန်းမိုက် ngan-hbo.

Parroquet, ကြက်တူရွေး kyek-tō-ruay.

Goose, ငန်းမ ngan-ma.

Hawk, သိန်း theina.

Partridge, ခါ hka.

Hen, ကြက်မ kyek-ma.

Peacock, ပွဲခါင်း oo-doung.

—— pheasant, ခါင်း doung.

Jungle-fowl, တောကြက် tau kyek.

Pigeon, (rock) မိုး hko.

Pheasant, ခပ်း yit.

Quail, ခံး ngois.

Raven, ကျီးဆး gyēēs-a.

Snipe, မြေဝတ်း myay-wut.

Sparrow, ဓား tsā.

——— ကလေး tsā hga-lay.

Teal, စဝ်း tsit-tsa-lēē.

Turkey, ကြက်ဆင်း kyek-htsing.

Vulture, လင်းတး lingt-da.

Sec. 3rd. Fish.

Alligator, မြေကောင်း mēē-gyoung.

Crab, ဂနန်း ga-nan.

Porpoise, ငါးဆင်း ngās-htsing.

Prawns, ဖုန်း pa-tzun.

Shark, ငါးမန်း ngās-man.

Turtle, ငမိပ် leip.

Sec. 4th. Reptiles and Insects.

Ant, ပုရွက်ဆိပ်း pa-yuek htseip.

—— red ခါးညို hkā-hgye'en.

—— white ချက်ကောင် hkyā-goung.

Bee, (honey) ဖျား pyā.

—— (large black) ပုန်း pa-don.

Bug, ကျမ်းပိုး kyams-bo.

Butterfly, ငမိပ်ချား leip-pyā.

Caterpillar, ခူး hkōō.

Centipede, ကင်းခြေဖျား king hkyay-myā.

Chameleon, ဖုတ်ဆင်း pot-thing.

——— ချီး byan.

Cock-roach, မိုးဟပ်း po-hap.

Cobra-capella, မြွေဟောက် myuay-houk.

Cricket, ဖုရပ်း pa-yit.

Ear-wig, ကင်းဝံး kings-tson.

Fire-fly, ဖီးမီးဖြိုး pos tseim hbyဝဝ.

—— ဖီးရုနီဖြိုး — tson ——

Flea, ငွေလေး hkuays-lays.

Fly, ရင်ကောင်း ying-goung.

Frog, ဟေး hpās

Gnat, ချိုတ် hpyot.

Grass-hopper, နှဲကောင်း hnañ-goung.

Hornet, ပတု pa-dဝဝ.

Leech, horse ဖျော့ hmyau.

—— land ကွတ် kyut.

Lizard, house အိမ်ဖျောင်း eim-hmyoung.

—— large, တောက်တဲ့ touk-tāy.

Locust, ဂျင်းကောင်း gyeing-goung.

—— နှဲကောင်း hnañ-goung.

Maggot, ဖီးလောက် pos-louk.

—— လောက် louk.

Mosquito, ချင်း hkying.

Moth, ပလုကောင်း pa-lဝဝ-goung.

—— လိပ်ဖျော့ leip-pyā.

Scinck, or grass lizard, ပုတ်သင်ဖျော့.
pot-thing hgyau. [gouk.

Scorpion, ကင်းခြီးကောက် kings myē-
—— ဖုန်း kings pa-tzun.

Serpent, ငြွေ myuay.

Silk-worm, ဖီး pos.

Snake, ငြွေ myuay.

Spider, ပင့်ကူ ping-gဝဝ.

Tad-pole, ဟေးလောင်း hpās-loung.

Tick, ဂွေး hmuā.

Toad, ဟေးဖြတ် hpās-hpyot.

Turtle, or Tortoise, လိတ် leit.

Wasp, နှဲကြည် na-gyē.

Worm, ဖီးကောင်း pos-goung.

—— earth တီး tē.

Sec. 5th. Miscellaneous Animal Products.

Bees-wax, ပလောင်း hpa-young.

Bristles, ဝက်မွင်း wek-hming.

Egg, (fowl's) ကြက်ဦး kyek-oo.

—— (turtle's,) လိတ်ဦး leit-oo.

Fat, အဆီ, a-htsēē.

Feathers, ငှက်တောင်, hngek-toung.

—— ငှက်မွေး, hngek-muays.

Fleece, သိုးမွေး, thos-muays.

Fur, သားရေမွေး, thās-yay muays.

Glue, ကွက်ကော်, kyuāy-kāū.

Goat's hair, ဆိပ်မွေး, htseip-muays.

Grease, ဆီဥ, htsēē-oo.

Hair, အမွေး, a-muays.

—— of the head, ဆံပင်, htsa-bing.

Hide, နွားသားရေ, noās thās-yay.

Honey-comb, ဗူးလှိုင်, pyās la-bō.

Horns, ဂျီ, gyo.

—— ဥဂျီ, oo-gyo.

Ivory, ဆင်စွယ်, htsing-tsoé.

Lac, ချိပ်, hkyeip.

Lard, ဝက်ဆီ, wek-htsēē.

Leather, သရေ, thā-yay.

Pen, ဖုတ်, hming-dan.

—— ငှက်တောင်, hngek-toung.

Silk, ခိုး, pos.

Skin, သားရေ, thās-yay.

Soap, ဆပ်ပြာ, htsap-pyā.

Suet, အဆီခဲ, a-htsēē hgāy.

Tallow, နွားဆီ, noās-htsēē.

—— သိုးဆီ, thos-htsēē.

Tusk, ဆွတ်, a-tsoé.

Wool, သိုးမွေး, thos-muays.

VII. EATABLES AND DRINKABLES.

Ale, ဂျုံရည်, gyon̄-yēe.

Arrack, အရက်, a-yek.

[hkyouk.

Bacon, ဝက်သားခြောက်, wek-thās.

Ballachong, ဝမ်း, nga-pee.

Beer, ဂျုံရည်, gyon̄-yēe.

Beef, နွားသား, noās-thās.

—— အမဲ — a-māy —

Bread, မုန့်, mon̄.

Butter, ဓာတ်ပုတ်, htau-bat.

Cake, မုန့်ချို mon-hkyo.

Cheese, နို့ခဲး nq-hgāy.

—— ဒိန်ခဲး dein-hgāy.

Cocoa-nut milk, ဒုန်းရည် on:ye'e.

Coffee, ကာဖီရည် kâ-hpee ye'e.

Congee, ထမင်းရည် hta-ming: ye'e.

Curds, နို့ခဲး nq-hgāy.

Curry, တင်း hings.

Eggs, (fowl's) ကြက်ဦး kyek-oo.

Fish, ငါး ngā:

—— dried ငါးခြောက် ngās-hkyouk.

Flour, မုန့်ညက် mon-nyek.

Ghee, ထောပတ် htau-bat.

Goor, တံညက် tañ-nyek.

Ham, ဝက်ပေါင်းသား wek: poun-g-thās.

Honey, ဖျားရည် pyās-ye'e.

Jam, ယိုး yo.

Lamb, သိုးငယ်သား thos-ngé thās.

Loaf a မုန့်တလုံး mon ta-loñ.

Meat, အမဲသား a-māy thās.

—— fowl ကြက်သား kyek-thās.

Milk, နို့ရည် nq-ye'e.

Molasses, တင်လဲ ting-lāy.

Mutton, သိုးသား thos-thās.

Parched rice, ပေါက်ပေါက် pouk-pouk.

Pickles, သနပ် tha-nap.

—— ဓနပ် tsa-nap.

Pork, ဝက်သား wek-thās.

Rice, (boiled) ထမင်း hta-ming:

Salt, ဆား htsās.

Sugar, သကြား tha-gyās.

—— ကြည်သကြား kyañ tha-gyās.

—— candy, သကြားခဲး tha-gyās hgāy.

Syrup, သကြားရည် tha-gyās ye'e.

Tea, လက်ဖက် lek-hpek.

—— decoction of, လက်ဖက်ရည် lek-hpek ye'e.

Venison, ဒရယ်သား da-yé thās.

Water, ဓရ yay.

White (of an egg,) ခြံအကောဝ် oo a-kā. | Yolk (of an egg,) ခြံအနှံဝ် oo a-hnit.
 Wine, အရက် a-yek.

VIII. TOOLS, UTENSILS AND MECHANICAL INSTRUMENTS.

Adz, တံစည်း ta-tzē.

Anvil, လေ့ pay.

Auger, လွန်ပူကြီး lun-bōō gyeē.

Awl, ပေါက်ခံစူး pouk-yañ tsōō.

Axe, ပုဆိန် pou-htsein.

— ပေါက်ဆိန် pouk-htsein.

Basin, အင်တုံ ing-don.

— ဇလုံ dza-loñ.

Basket, တောင်း tounge.

— တင် ting.

— ခြင်း hkying.

— ပို po.

— ဟာ hpā.

Bowl, ဇလုံ dza-loñ.

Brush, ဘီး bē.

— ဝက်မှင်ဘီး wek-hming bē.

Cask, စည်း tse.

Chisel, ဆောက် htsook.

Chopping knife, ဝါးမာ dā-ma.

Comb, ဘီး bē.

File, တံစင်း tañ-tzing.

Fishing-hook, ငါးဖျား ngā-hmyā.

Fork, ဆု htsoō. [ying.

— for digging, ခက်ရင်း hkek.

Gimblet, လွန်ပူ lun-bōō.

Gouge, ဆောက်ခုံး htsook-hkon.

Graver, — ကလေး htsook hga-lay.

Hand saw, ထိုးထွှာ hto-hloa.

— လက်ကိုင်ထွှာ lek-keing hloa.

— mattock, လက်ကိုင်ပေါက်တူး lek-keing pouk-tōō.

— mill, လက်လှည့်ကြိတ်ဆုံ lek-hlañ kyeit-htson.

Hammer, သံတု thañ-tōō.

— လက်ပိုက် lek-yeik.

Handle, အကိုင် a-keing.

— အပိုး a-yo.

Harrow, ထွန်: htun.

Hatchet, ပေါက်ဆိန်: pouk-htsein.

—— ဓါးမ: dās ma.

Hoe, ပေါက်တူး: pouk-tōō.

—— တူးရှင်း: tōō-ruing.

Hone, ဓါးသွေးကောက်: dās-thoays kyouk.

Hook, သံချိတ်: thañ-hkyeit.

—— ငါးဖျား: ngās-hmyās.

Hoop, ဧည့်ပတ်: tsēē-bat.

Knife, ဓါး: dās.

Ladder, လှေကား: hlay-gās.

Lantern, မီးဘိပ်: mēē-eim.

Lathe, ဂွတ်ခုံ: put-hkoñ.

Loom, ရက်ကန်းစင်: yek-kan: tzing.

Machine, ယန္တရားစက်: yan-da-yās tsek.

Mallet, လက်ရိုက်: lek-yeik.

—— ဆောက်ပုတ်: htsouk-pot.

Mattock, ပေါက်တူး: pouk-tōō.

Mill for husking paddy, ကြိတ်ဆုံ
kyeit-htson.

Mould, ပုံ: poñ.

Nail, သံချောင်း: thañ-hgyoung.

Nail, သံချောင်း: thañ-hgyun.

Needle, အပ်: ap.

Nipper, (betel,) ကွမ်းညှပ်: kum-hnyap.

Oil-press, ဆီဆုံ: htseē-htson.

Pen-knife, မှင်တံ ခွန်ဓါးကလေး: hming-
dan hkyun: dās hga-lays.

Pick-axe, ပေါက်တူး: pouk-tōō.

Pincers, ညှပ်: hnyap.

Pit-saw, ဣကြီး: hloa-gyēē.

—— သစ်တိုက်ဣ: thit-teik hloa.

Plane, ရွှေပေါ်: yuay-bāū.

Plough, ထွန်တုံး: htun-don.

—— share, ထွန်သွား: htun-thwās.

Rake, ထွန်ခြစ်: htun-hkyit.

Rasp, တံစင်းကြမ်း: ta-tzings gyam.

Razor, သင်တုန်း: thing-don.

Screw, ဝက်ဘု: wek-oo.

Scissors, ကတ်ကြေး: kat-kyay.

Scabbard, ဓါးဘိပ်: dās-eim.

Sheath, ———— [tzing.

Sickle, စပါးရိတ်တံစင်း: tsa-bās-yeit ta-

Spade, တူးရွင်း: *tōō-ruings*.

Style, (for writing,) ကညည်း: *ka-nyit*.

Thimble, အချွပ်လက်စွပ်: *a-hkyop lek-*
 Tools, တန်ဆာ: *ta-htzā*,
 Trowel, သံလက်: *than-lek*.

Umbrella, ထီး: *htēē*.

Vice, သံညှပ်: *than-hnyap*.

Water-pot, ရေအိုး: *yay-ō*.

Wedge, သပ်: *thap*.

Wheel, ဘိန်းဝက်: *beins-tsek*.

—— ဘီး: *bēē*.

Winnowing machine, ရဟတ်: *ya-hat*.

——— tray, ဝကော့: *tsa-gau*.

Yoke, အ ထင်းဘိုး: *htams-bos*.

IX. THE HUMAN BODY.

Abdomen, ဝမ်း: *wams*.

Ankle, ခြေမျက်ပိ: *hkyay myek-tsēē*.

—— ဖမျက်: *hpa-myek*.

Arm, လက်မောင်း: *lek-moung*.

—— — ရုံး: — *yoñ*.

—— pit, ဂျိုင်း: *gyeings*.

—— လက်ကတီး: *lek-ka-dēē*.

Back, ကြောကုန်: *kyau-gon*.

—— bone, ကြောရိုး: *kyau-yos*.

—— of hand, လက်ဖရိုး: *lek hpa-mos*.

Beard, မုဆိပ်: *moo-htseip*.

Belly, ဝမ်း: *wams*.

Blood, သွေး: *thoays*.

Body, ကိုယ်: *ko*.

—— — ကာယ: *ko kā-ya*.

—— — ခန္ဓာ: *ko hkan-da*.

Bone, အရိုး: *a-yos*.

Bowels, အူ: *thō*.

Brain, ဦးနှောက်: *thō-hnouk*.

Breast, ရင်ဘတ်: *ying-bat*.

—— of a woman, မိန်းမ: *nō*.

—— — — — — အိုး: *nō-ōñ*.

—— bone, ရင်ရိုး: *ying-yos*.

Buttock, တင်ပါး: *ting-bās*.

—— ဖရုံဆွဲ: *hpa-yoñ-htsway*.

Calf (of leg,) ခြေလုံး hkyay-loñs.
 Cheek, ပါး pās.
 Chin, မေးစေ့ mays-tzay.
 Collar-bone, ညှပ်ရိုး hnyap-yos.
 Corpse, အလောင်းကောင် a-loungs gOUNG.
 Crown, of head, ဦးထိပ် တီး-hdeip.
 Ear, နား nās. [yuek.
 ——— external part, နားရွက် nās-
 Elbow, တံတောင်ဆစ် ta-dOUNG htsit.
 Eye, မျက်စိ myek-tsē.
 ——— ball, မျက်လုံး myek-loñs.
 ——— brow, မျက်ခုံးမွေး myek-hkoñs
 muays.
 ——— lash, ———တောင် ———tOUNG.
 ——— lid, ———ခွံ myek-hkuñ.
 ——— ——— ——— ——— hloa.
 Face, မျက်နှာ myek-hnā.
 Finger, လက်ချောင်း lek-hkyOUNG.
 ——— fore လက်ညှိုး lek-hnyos.
 ——— middle လက်လယ် lek-lé.
 ——— ring လက်သွယ် lek-thō-
 gyué.
 ——— little လက်သန်း lek-thans.

Flesh, အသား a-thās.
 Foot, ခြေ hkyay.
 Forehead, နဖူး na-hpō.
 Forelock, —ဆုံး na-hpō htzan.
 Hair, ဆံပင် htša-bing.
 ——— (down,) အမွေး a-muays.
 Hand, လက် lek.
 Head, ဦးကျောင်း ook-hkOUNG.
 ——— ခေါင်း hgOUNG.
 Heel, ခြေဖောက် hkyay hpa-nOUNG.
 Instep, ခြေမိုး hkyay hpa-mos.
 Jaw, ပါးချိတ် pās-hkyeit.
 ——— bone, ပါးချိတ်ရိုး pās-hkyeit yos.
 ——— ——— ပါးရိုး pās-yos.
 ——— ——— မုရိုး may-yos.
 Joint, အဆက် a-htsek.
 ——— အဆစ် a-htsit.
 Knee, ခုး dō.
 ——— joint, ခုးဆစ် dō-htsit.
 ——— ——— pan, —ရိုး — yos.
 Knuckle, လက်ဆစ် lek-htsit.

Knuckle, လက်ခေါက်• lek-hkouk.

Leg, ခြေထောက်• hkyay-hdouk.

Lip, နှုတ်ခမ်း• hnot-hkam.

Liver, အသဉ်း• a-thee.

Loins, ခါး• hkā.

Lungs, အသက်ခိမ်း• a-thek eim.

—— အဆုတ်• a-htsot.

Moustaches, နှုတ်ခမ်းမွေး• hnot-hkam
muays.

Mouth, ပဝံ• pa-tzap.

—— နှုတ်• hnot.

Nail, လက်သဉ်း• lek-thee.

—— of toes, ခြေသဉ်း• hkyay-thee.

Navel, ချက်• lkyek.

—— —ဝ• — ma.

—— string, ချက်ကြိုး• lkyek-kyos.

Neck, လည်ပင်း• la-y-bing.

Nose, နှာခေါင်း• hnā-hkoung.

Nostril, —— ပေါက်• hnā-hkoung-bouk.

Palm of hand, လက်ဖဝါး• lek hpa-wā.

Penis, ငါး• lee.

Phlegm, သလိပ်• thā-leip.

—— ခွဲခန်း• hkyuay-hkan.

Pupil of eye, မျက်စိသလိပ်ခိမ်း• myek-
tsē thā-ngé eim.

—— — မျက်ဆန်• myek-htsan.

Rib, နံရိုး• nañ-yos.

Saliva, ထံထွေး• ta-hdways.

Shoulder, ပခုံး• pa-hkon.

Side, နံရိုး• nañ-hbays.

Sinew, လေကြော• lay-kyau.

Skin, အရေ• a-yay.

—— သားရေ• thās-yay.

Skull, ဥက္ကောင်ခွံ• ok-hkoungs hkuñ.

Snot, နှုတ်• hnap.

Spine, ကြောရိုး• kyau-yos.

Spittle, ထံထွေး• ta-hdways.

Sole of foot, ခြေဖဝါး• hkyay hpa-wā.

Sweat, ခြံ့• hkyuays.

Tendon, အကြော• a-kyau.

Thigh, ပေါင်းထုံး• poungs-loñ.

Throat, လည်ချောင်း• lêe-hkyoungs.

Thumb, လက်မ• lek-ma.

Toe, ခြေချောင်း *hkyay-hkyoungs*.
 ——— great ခြေ *hkyay-ma*.
 ——— little ——— *hkyay than*.
 Tongue, လျှာ *shā*.
 Tooth, သွား *thwā*.
 ——— အံသွား *an-thwā*.
 Urine, သား *thays*.

Vein, သွေးချောင်း *thoays-hkyoungs*.

Waist, ခါး *hkā*.
 Womb, ဝမ်း *wam*.
 ——— သားခိတ် *thās-eim*.
 Wrist, လက်ဆစ် *lek-htsit*.

X. HURTS AND DISEASES.

Abscess, အိုင်နာ *eings-nā*.
 Ache, နာခြင်း *nā-hgyings*.
 ——— ငွေ့နာ *way-da-nā*.
 Ague, ထန်ဖျားနာ *ton hpyās-nā*.
 Asthma, ပန်းနာ *pan-nā*.
 Barrenness, မြဲခြင်း *myon-hgyings*.
 Blister, အလောင်း *a-hpoungs*.
 Boil, အိုင်နာ *eings-nā*.
 ——— အနာခိတ် *a-nā tzeim*.
 Bronchocele, လည်ပင်းကြီးနာ *leē-bing-gyēēs nā*.
 Bruise, အသားကြောနာ *a-thā kyay nā*.
 Cancer, အနာပြက် *a-nā byek*.

Catarrh, နာငွေ့နာ *hnā-tzay nā*.
 Cholera, အော့နာ *ay nā*.
 ——— ဝမ်းကျန်နာ *wam-kya nā*.
 ——— ကာလနာ *kā-la nā*.
 Colic, ဝမ်းကိုက်နာ *wam-keik nā*.
 Costiveness, ဝမ်းချုပ်ခြင်း *wam-hkyop hgyings*. [*hgyings*.
 Cough, ခြောင်းဆိုးခြင်း *hkyoungs-htso*.
 Cramp, အကြောဆွဲနာ *a-kyau-ltswāy nā*.
 ——— ကျပ်နာ *kying nā*.
 Deafness, နားပင်းခြင်း *nā-ping hgyings*.
 Diabetes, ကြင်ပြောသောရောဂါ *kying-pyau thau yau-gā*.
 Disease, အနာ *a-nā*.
 ——— ——— ရောဂါ *a-nā yau-gā*.

Dropsy, ရေဖျဉ်းနာ။ *yay-hpyeên: nā.*

Dysentery, သွေးပါဝမ်းကျန်နာ။ *thoay:-bā
wam:-kya nā.*

Ear-ache, နား ကိုက် ခြင်း။ *nā: keik-
hgyings.*

Fever, ဖျားနာ။ *hpyā: nā.*

Gonorrhœa, ယိနာ။ *yee nā.*

———— လူဖျိနာ။ *lōo-byo nā.*

Head-ache, ခေါင်းကိုက်နာ။ *hgoung:-keik
[nā.*

Hiccough, ကြွဲထိုးခြင်း။ *kyo: hto: hgyings.*

Indigestion, အစာမကြေနစ်ခြင်း။ *a-tsā ma-
kyay-nap hgyings.*

Inflammation, ကိုယ် ပူ ခြင်း။ *ko pōo-
hgyings.*

Insanity, အရူးနာ။ *a-yōō: nā.*

Itch, ယားနာ။ *yā: nā.*

Leprosy, နနာ။ *nōō nā.* [ings.

Lock-jaw, မေးခိုင်ခြင်း။ *may-hkeing hgy*

Lumbago, ခါးကိုက်နာ။ *hkā:-keik nā.*

Measles, ဝက်သက်နာ။ *wek-thek nā.*

Palpitation, နှစ်လုံးခုန်ခြင်း။ *hnit-loñ: hkon-
hgyings.*

Palsy, ထန်နာ။ *hton nā.*

———— ကျဉ်းနာ။ *kyeên nā.*

Piles, ပြင်းသရိုက်။ *myings: tha-reik.*

Quinsy, အုံးလွဲနာ။ *oñ:-loāy nā.*

Rheumatism, တုလာနာ။ *tōo-lā nā.*

———— အဆစ် ကိုက် နာ။ *a-htsit
keik nā.*

Ringworm, ငွှာနာ။ *poay: nā.*

Scrofula, ကျပ်နာ။ *kyap nā.*

Small-pox, ကျောက် ပေါက်နာ။ *kyouk-
pouk nā.*

Stomach-ache, ရင်ပတ်နာ။ *ying-bat nā.*

———— ဝမ်းကိုက်နာ။ *wam:-keik nā.*

Tumour, ကျပ်နာ။ *kyap nā.*

———— အကျိတ်အဆဲ။ *a-kyeit a-hkāy.*

Vomiting, ဆန့်ခြင်း an-hgyingz.

Wart, ကြွက်နို့ kyuek-nō.

Wound, ခတ်ရာ hkot-yā.

——— လှီးရာ hlee-yā.

——— အရှာ a-sha.

XI. MATERIA MEDICA.

Aloes, မုတ် mot.

Aniseed, စမုန်စေ့ tsa-mon tzay.

Arrow-root, ပင်ပွား ping-poāz.

Arsenic, မိန် tsein.

——— — ဖြူ — hbyōō.

Assafoetida, မှိုနီးခို sheinz-hko.

Balsam, ဗယောင်းချက် hpa-youngz
hkyek.

Calomel, ပြတားအားချီ pya-dāz htsāz

Camphor, ပခုတ် pa-yot. [hkyo.

Castor-oil, ကြက်ဆူဆီ kye-k-htsōō htzēē.

Catechu, ခှားစေး shāz tsayz.

Chirata, ဆေးခါးကြီး htsayz hkāz-gyēēz.

Cinnamon, သစ်ကြံဖိုး thit-kyan-bōz.

Cubebs, မိတ်ချင်း peit-hkyingz.

Gamboge, သနတ်တော်စေး tha-nat dāu
tsayz.

Ginger, ချင်းမိင်း hgyingz-tzeimz.

——— dried ချင်း ခြောက် hgyingz-
hgyouk.

Gum-arabic, နန်းလှော်ငှက်စေး nanz lom
hmeing tsayz.

Henbane, စမုတ်စပါး tsa-mot tsa-bāz.

Laudanum, ဘိန်းရည် beinz-yeē.

Leech, ငှော့ hmyau. [hkyo.

Liquorice, စာတော်ခွယ်ချီ thing-bau noé

Mustard seed, မုံညင်းစေ့ mon-nyingz
tzay.

Nitre, ယင်းမိင်း yanz-tzeimz.

Ointment, ဗယောင်းချက် hpa-youngz
[hgyek.

Olibanum, လော်ဗန် lāu-ban.

Opium, ဘိန်း beins.

Poppy-seed, ဘိန်းစေ့ beins-tzay.

Salt, ဆား htsās.

Senna, ပွေးကိုင်း poays-keings.

Sponge, ရေခိုး yay-hmo.

Sulphur, ကန် kan.

Tumeric, သန့်င်း tha-nwings.

Vinegar, ပိုးရည် poñs-yeé.

Vitriol, ဒုတ္တာ dot-tā.

XII. TRADES AND VOCATIONS.

Actor, ဇာတ်သွား dzāt tha-mās.

Agent, ကိုယ်စေ့ယ် ko-tza-hlé.

Ambassador, သံတမန် thañ-ta-man.

Attorney, ရွှေနေ shay-nay.

Baker, မုန့်သည် mon-theè.

Barber, လက်သား lek-thās.

—— ဆတ္တာသည် htsat-tā theè.

Black-smith, ပန်းဝဲ pa-bāy.

Boatman, လှေသား hlay-thās.

—— (head) လှေသူကြီး hlay thōo-gyēē. [mās.

Brick-layer, ပန်းခုံသွား pans-yañ tha-

Brick-maker, အုတ်လုပ်သွား ot lop tha-mās.

Broker, ပွဲစား poāy-tzār.

Captain, (of a ship,) သင်္ဘောသူကြီး
thing-bau thōo-gyēē.

—— ကပ္ပိတံ kap-pēē-tañ.

Carpenter, လက်သွား lek-tha-mās.

Cart-driver, လှည်းသွား hlay-tha-mās.

Cashier, ငွေထိန်း nguay-hdeins.

Clerk, စာရေး tsā-yays. [thōo.

Cook, ထမင်းချက်သူ hta-mings hkyek-

—— အိုးသူကြီး or thōo-gyēē.

Courtesan, ပြည်တန်ဆာ pyē ta-htzā.

—— မိမ္မရှင် meim-ma shwing.

Cow-herd, နွားကျောင်း noās-gyoungs.

Distiller, အရက်ချက်သူ a-yek hkyek
thōo.

Dog-keeper, ငွေးထိန်း hkuays-hdeins.

Door-keeper, တံခါးမှူး ta-hgās-hmṭṭṣ.	Jeweller, ပန်းတိမ်သည် pa-deim thẽe.
————— -စောင့် ta-hgās-tsoung.	Judge, တရားမသူကြီး ta-rās-ma thṭṭṣ-gyēē.
Elephanteer, ဆင်မောင်းသွား htsing mounṣ tha-mās.	Laborer, ကိုယ်ခစားလုပ်သူ ko-hka-tzās lop-thṭṭṣ. [ma.
Fisherman, တံငါ tañ-ngā.	Lady's maid, ကိုယ်လုပ်မိမ့် ko-lop meim-
Fruiterer, သစ်သီးရောင်းသူ thit-thẽe, youngṣ-thṭṭṣ.	Magistrate, မြို့ဝန် myō-wun. ———— စစ်ကဲ tsit-kāy.
Gardener, ဥယျာဉ်သည် oo-yẽen thẽe.	Mason, ပန်းခုံသွား pa-yañ tha-mās.
Goldsmith, ပန်းတိမ်သွား pa-deim tha mās.	Merchant, ထုန်သည် kon-thẽe.
Grass-cutter, မြက်ခိုတ်သူ myek yeit-thṭṭṣ.	Messenger, အစေခံ a-tsay-hkañ.
Groom, ဖြင်းထိန်း myingṣ-hdeins.	Milk-man, နို့ရောင်းသူ nō youngṣ-thṭṭṣ.
Helmsman, ဝဲနင်း pāy-ningṣ.	Nurse, အခလေးထိန်း a-hka-layṣ hdeins.
————— တက်မကိုင် tek-ma-keing.	Oil-man, ဆီသည် htsēē-thẽe.
Hunter, မုဆိုး moo-htsoṣ.	Painter, ပန်းချီသွား pa-hgyēē tha-mās.
Husbandman, လယ်လုပ်သူ lé lop-thṭṭṣ.	Peon, ဖြာတာ pyā-dā. ———— မင်းလုလင် mingṣ loo-ling.
Interpreter, စကားပြန် tsa-gās-byan.	Physician, ဆေးသွား htsayṣ tha-mās.
Jailor, ထောင်မှူး htoung-hmṭṭṣ.	Pleader, ရှေ့နေ shay-nay. [mās.
	Ploughman, လယ်ထွန်သွား lé htun tha-

Potter, အိုးထိန်း ၊ os-hdeins.

Printer, ပုံနှိပ်သွား ၊ poñ-hneip tha-mā.

Sailor, သင်ဘောသား ၊ thing-bau thā.

School-master, စာသင်ဆရာ ၊ tsā-thing
htsa-yā.

Servant, အခဝား ၊ a-hka tzā.

Shepherd, သိုးထိန်း ၊ thos-hdeins.

Shoe-maker, ဘိနတ်ချုပ်သွား ၊ pee-nat
hkyop tha-mā.

Shop-keeper, ဆိုင်သည် ၊ htseing thẽ.

————— ခွင် ၊ ————— shing.

Slave, ကွန် ၊ kyun.

————— ကြေးကွန် ၊ kyay-kyun.

Spearman, လှံကိုင် ၊ hlañ-keing.

Steersman, ဝဲနင်း ၊ pāy-ning.

————— တက်မကိုင် ၊ tek-ma-keing.

Tailor, အချုပ်သွား ၊ a-hkyop tha-mā.

Turner, ပွတ်သွား ၊ put tha-mā.

Washerman, ခဝါသည် ၊ hka-wā thẽ.

Watchman, ကင်းစောင့် ၊ kings-tsoung.

Water-man, ရေခပ်သွား ၊ yay hkap-tha-
mā.

Wet-nurse, နို့ထိန်း ၊ nō-hdeins.

Writer, စာရေး ၊ tsā-yay.

XIII. A HOUSE, ITS FURNITURE AND PARTS.

Abode, နေရာ ၊ nay-yā.

Apartment, အိပ်ခန်း ၊ eim-hkans. [tā.

Almirah, မတ်တတ်သင်တာ ၊ mat-tat thit-
————— အံထိုးသင်တာ ၊ añ-htos thit-tā.

Bar, ကန်လန်ကျင် ၊ kañ-lañ kying.

————— သံချောင်း ၊ thañ-hgyoung.

Barrel, ဝဉ် ၊ tsẽ.

Basin, ဇလုံ ၊ dza-loñ.

Basin, အင်တုံ ၊ ing-doñ.

Bath-room, ရေချိုးခန်း ၊ yay-hkyos-hgans.

Beam, ရောက် ၊ youk.

————— ထပ် ၊ hdop.

————— ကြွက်ရှောက် ၊ kyuek-shouk.

Bed, အိပ်ရာ ၊ eip-yā.

————— clothes, အိပ်ရာခင်း ၊ eip-yā hking.

————— ding, အိပ်ရာ ၊ eip-yā.

————— room, — ခန်း ၊ — hkans.

Bedstead, ခုတင်း hka-ding.	Cup, ခွက် hkwek.
Bell, ခေါင်းလောင်း hkoungs-loungs.	— ဝလား hpa-lās.
— small ဆွဲလွှဲ htswāy-lwāy.	Curtain, ကုလားတာ ka-lās-kā.
— very little ချို hkyō.	Cushion, ခေါင်းခုံ hgoungs-on.
Bellows, မိုး hpo.	— မိုး — hmē —
— tube, မီးပြောင်း mēes-byoungs.	Door, တံခါး ta-hgās.
Bench, ထိုင်ခုံ hteing-hkoñ. [tsoung.	— sill, တံခါးခုံ ta-hgās hkoñ.
Blanket, သက္ကလတ်စောင် thek-ka-lat	Drawer, အံ an.
Bolster, ခေါင်းခုံရှည် hgoungs-on shāy.	
Bolt, အကျင်း a-kying.	Eaves, အမိုးစွန်း a-mos-tzun.
Book, စာအုပ် tsā-op.	
Bottle, ပလင်း pa-ling.	Fan, ရင်တောင် yap-toung.
	Floor, ကြမ်း kyam.
Cage, ဌာနလှောင်အိမ် hngek-hloung-eim.	Fork, ဆု htsō.
Candle-stick, ဝလောင်းထိုင်ခုံ hpa-youngs-deing hkoñ.	— ခက်ရင်း hkek-yings.
Canister, သံဖြူခုံး than-hbyō bon.	Furniture, အသုံးအဆောင် a-thon.
Carpet, ကော်စော kau-tzau.	a-htsoung.
Chair, ကုလားထိုင် ka-lās-hteing.	
Chest, သစ်တာ thit-tā.	Hearth, မီးခိုး mēes-hbo.
— of drawers, အံထိုးသစ်တာ an-htos thit-tā.	Hinge, ပတ္တာ pat-tā.
Clasp, ချိတ် hkyeit.	House, အိမ် eim.
Coop, ကြက်လှောင်အိမ် kyek-hloung eim.	Ink, မှင်ရည် hming-ye'e.
Cradle, ဖုခက် pa-hkek.	— pot, မှင်အိုး hming-os.

Ink stand, မှင်အိုးခုံ hming-*o* hkon.

Jar, ဝဉ်းအိုး tse'e-*o*.

Jug, ခရား hka-*yā*.

Key, သေဘု *thau*.

Knife, ဝား *dā*.

Ladle, လောင်းမ *youngs-ma*.

Lamp, မီးအိမ် *mēēs-eim*.

Lock, သေဘုအိမ် *thau-eim*.

Map, မြေကြီးပုံ *myay-gyēē poñ*.

— of a district, နယ်ပုံ *né-poñ*.

Mat, ဖျာ *hpyā*.

Mattress, မွေးငှာ *muays-yā*.

Mirror, မှန် *hman*.

Mortar, ဆုံ *htson*.

— မောင်း *moungs*.

Mosquito curtains, ခြင်္သေ့တောင် *hkying-hdOUNG*.

Ottoman, ခုတင် *hka-ding*.

— သလွန် *tha-lun*.

Pad-lock, သေဘုခလောက် *thau hga-louk*.

Pail, ခရပန်း *yay-pon*.

Paper, စက္ကူ *tsek-kōō*.

Pen, မှင်တံ *hming-dañ*.

Pencil, ခဲတံ *hkāy-dañ*.

Perfume, ခရမွှေး *yay-hmuays*.

Pestle, ကြည့်မွှေး *kye'e-boay*.

Picture, အရပ် *a-yor*.

Pillar of wood, သစ်တိုင် *thit-teing*.

— stone, ကျောက်တိုင် *kyouk-teing*.

— brick အုတ်တိုင် *ot-teing*.

Pillow, ခေါင်းအုံ *hgOUNGS-on*.

Phial, ဘူးငယ် *bōō-ngé*.

Plate, ရပ် *pa-gañ*.

Powder, အမှုန့် *a-hmon*.

Punkah, ရင်တောင် *yap-tOUNG*.

Quill, ငှက်တောင် *hngék-tOUNG*.

Quilt, တောင် *tsOUNG*.

Ridge, အိမ်ခေါင်း *eim-hgOUNGS*.

Roof, အမိုး *a-mos*.

Room, အခန်း *a-hkan*.

Ruler, မျဉ်းတံ *mye'en-dañ*.

Scales, ချိန်ခွင် *hkyein-hgwing*.

Screen, ကုလားကာ: ka-lās-kā.
 ——— ထင်းထိမ်း: hting:-hdeim:
 Seal, တံဆိပ်: ta-htzeip.
 Sealing wax, ချိပ်: hkyeip.
 Sieve, ဆန်ခါး: htsan-hkā.
 Sofa, ခုတင်: hka-ding.
 ——— သလွန်: tha-lun.
 Spittoon, ထွေးဆင်း: htway:-ing.
 Spoon, ငွန်း: dzun:
 Spout, ပြွန်: pyun.
 Stairs, လျှောက်: hlay-gā:
 Stamp, တံဆိပ်: ta-htzeip.

Table, စားပွဲ: tsās-boāy.
 ——— ခုံ: hkon.
 Tiles, အုတ်ကြွပ်: ot-kyup.
 Tea-pot, လက်ဖက်ရည်ခွက်: lek-hpek
 yeē hka-yās.
 ———poy, ခံကလေး: hkon ga-lays.

Tray, (Bur.) ခေါင်းလန်း: dounge-lan:
 Tumbler, ဖန်ကတုန်း: hpan-ga-don:
 ——— — ဂွက်: ——— hgwek.
 Utensils, အသုံးအဆောင်: a-thon: a-
 htsoun.
 Verandah, ခလောက်ဆွဲ: hka-louk-htswāy.

Wall, တန်တိုင်း: ta-deings.
 ——— နံရံ: nan-yañ.
 Water-dipper, ရေပွန်း: yay-hmop.
 ——— of cocoa-nut shell, အုန်း
 ပွန်း on:-hmop.
 Water-jar, ရေအိုး: yay-ot.
 Wick, (candle,) မီးဝါး: mēē:-tzā.
 Window, ပြတင်းပေါက်: pya-ding: bouk.
 ——— လေသား: ——— lay-thā bouk.
 Wire, နန်းကြိုး: nan: kyca.
 Writing-desk, စာရေးခုံ: tsā-yay: hkon.

XIV. OF A SHIP OR BOAT.

Aback, နောက်သို့: nouk-tho.
 Abaft, ဝဲသို့: pāy-htzē-hmā.
 ——— — သို့: ——— tho.
 Aft, ဝဲသို့: pāy-hmā.

Anchor, ကျောက်ဆူး: kyauk-htsōō:
 Awning, နေပူကာရွက်: nay-pōō kā-yuek.
 ——— မိုဗီးကာ: mo:-kā.

Ballast, သင်္ဘောဝင်းစာ။ *thing-bau wum-tzā.*

Boat, ငွေ။ *hlay.*

Cabin, အခန်း။ *a-hkan.*

Cable, သံကြိုး။ *than-kyo.*

———— ကျောက်ဆူးသံကြိုး။ *kyouk-htsōō than-kyo.*

Canoe, ငွေလောင်း။ *hlay-loung.*

Captain, သင်္ဘောသူကြီး။ *thing-bau thōō-gyēē.*

———— ကပ္ပိတံ။ *kap-pēē-tan.*

Cargo, ကုန်ဝယ်။ *kon-tsa-lé.*

———— သင်္ဘောဝန်။ *thing-bau wun.*

Cord, ကြိုး။ *kyo.*

Ensign, အလံ။ *a-lan.*

Fathom, တလံ။ *ta-lan.*

Forward, ရှေ့မှာ။ *shay-hmā.*

———— အပြီးမှာ။ *a-ōō hmā.*

Freight, ဝန်ဝယ်။ *wun-tsa-lé.*

———— (hire) ဘခတ်ခ။ *thing-bau hka.*

Galley, မီးခိုး။ *mēēs-hbo.*

Hand-lead, ငရစ်ဆဲး။ *yay-tzam hgāy.*

Helm, တက်မ။ *tek-ma.*

Helmsman, တက်မကိုင်း။ *tek-ma keing.*

———— ပဲ့နင်း။ *pāy-ning.*

Jolly-boat, သံဘန်။ *than-ban.*

Keel, ငှေ။ *ay-yā.*

Lascar, လာသီး။ *hka-lā-thēē.*

Mast, ရွက်တိုင်။ *yuek-teing.*

Oar, ခတ်တက်။ *hkat-dek.*

Paddle, လှော်တက်။ *hlāū-dek.*

Prow, သင်ဘောဦးခွန်း။ *thing-bau ōō-hkyun.*

Rope, ကြိုးကြိုး။ *kyo-gyēē.*

Rudder, တက်မ။ *tek-ma.*

Sail, သင်ဘောရွက်။ *thing-bau yuek.*

Sailor, ——— သား။ ——— *thā.*

Ship, သင်္ဘော။ *thing-bau.*

Stern, သင်္ဘောဦး *thing-bau* ဝတ်.
 ————ဝဲ—pāy.

Tiller, တက်မရင်း *tek-ma* kying.

Yard, ဂွက်လက် *yuek-lek*.

XV. MANKIND.

Bachelor, လူရှ် *lōo-byo*.

Boy, လူကလေး *lōo ga-lay*.

Child, အကလေး *a-ka-lay*,
 ————သူငယ် *thōō-ngé*.

Dwarf, လူပု *lōo-boo*.

Girl, မိမိကလေး *meim-ma ga-lay*.
 ————မိန့်— *mein ga-lay*.

Infant, မိမိကလေး *nō-tzō ga-lay*.

Man, လူ *lōo*. [yā.

—— a male, လူယောက်ယား *lōo youk-*

Maid, အရှ် *a-pyo*.

—— ကညာ *ka-nyā*.

Married man, အိမ်ထောင်ပြုသောယောက်
 ယား *eim-hdounng pyoo thau*
youk-yā,

Married woman, အိမ်ထောင်ပြုသောမိမိ
eim-hdounng pyoo thau meim-ma.

Old man, လူအို *lōo-o*.

—— မိုးကြီး *hpos-gyēē*.

Old woman, မိမိအို *meim-ma o*.

—— မေကြီး *may-gyēē*.

Orphan, မိဘမဲ့ *mee-ba māy*. [thōō.

—— — မရှိသူ *mee-ba ma-shee*

Virgin, အရှ် *a-pyo*.

—— ကညာ *ka-nyā*.

Widow, မုဆိုးမ *moo-htso-ma*.

Widower, မုဆိုးမိလ် *moo-htso-hbo*.

Woman, လူမိမိ *lōo meim-ma*.

—— မိမိ *meim-ma*.

Young man, လူရှ် *lōo byo*.

—— woman, အရှ် *a-pyo*.

—— — မိမိရှ် *meim-ma pyo*.

XVI. KINDRED AND RELATIONSHIP.

Grand-father, အဘိုး a-boz.
 ———mother, အဘွား a-boāz.
 ———son, မြေး myays.
 ———daughter, မြေးမ myays-ma.
 ———— မြေးမိမ့် myays meim-ma.
 Father, အဖေ a-hpay.
 Mother, အမေ a-may.
 ———အမိ a-mee.
 Husband, လင် ling.
 Wife, မယား ma-yāz.
 Son, သား thāz.
 Daughter, သမီး tha-mēēz.
 Brother, elder, အစ်ကို it-ko.
 ———younger, ညီ nyēē.
 Sister, elder, အစ်မ it-ma.
 Sister, younger, ညီမ nyēē-ma.
 ———— ဒုမ hna-ma.
 Nephew, တူ tō.
 Niece, တူမ tō-ma.
 Son-in-law, သမက် tha-mek.
 Daughter-in-law, ငွေမ hkyuays-ma.
 Brother-in-law, လောကံယော youk-hpa.
 Sister-in-law, (wife's sister) သမ္မာမ hka-ma.

Sister-in-law, (husband's sister) ရောင့်
 မ youngz-ma.
 Father-in-law, ရောတွမ youk-hka-ma.
 Mother-in-law, ———. . ———
 Step-father, ဘထွေး ba-hdways.
 ———mother, မိထွေး mee-hdways.
 Cousin, male, elder, အစ်ကိုယ်တော် it-ko dāū.
 ———younger, ညီတော် nyēē-dāū.
 ———female, elder, အစ်မတော် it-ma dāū.
 ————younger, ညီမတော် nyēē-ma dāū.
 Elder brother's wife, } မမီး ma-yēēz.
 Wife's elder sister, }
 Younger brother's wife, } သမ္မာ
 Wife's younger sister, } hka-ma.
 Elder sister's husband, } ခံအိ hka-y-o.
 Husband's elder brother }
 Younger sister's husband, } မတ်
 Husband's younger brother, } mat.
 Son's wife's father, } သမက်
 Daughter's husband's } hka-mek.
 father,

Son's wife's mother, } ခဒီး
 Daughter's husband's } hka-mēē.
 mother, }
 Father's elder brother, } ခကြီး
 Mother's elder sister's } ba-gyēē.
 husband, }
 Father's younger brother, } ခငွေ
 Mother's younger sister's } ba-hdway.
 husband, }
 Father's elder sister, } အဒီး
 Mother's elder bro- } a-yēē.
 ther's wife, }
 Father's younger sister, } ဝဒီး
 Mother's younger bro- } wa-yēē,
 ther's wife, }
 Mother's elder brother, } ဝွဒီး
 Father's elder sister's } ၐဝီး-rēē.
 husband, }
 Mother's younger brother, } ဦးမင်း
 Father's younger sister's } ၐဝီး-
 husband, } ming.

Mother's younger sister, } မိကြီး
 Father's younger bro- } mee-
 ther's wife, } gyēē.
 Mother's younger sister, } မိငွေ
 Father's younger bro- } mee-
 ther's wife, } hdways.
 Concubine, သင့်နေမိတ္တံး thing-nay meim-
 ma.
 Second wife, မယားငယ် ma-yas-ngé.
 Relations, ဆွေမျိုး ပေါက်ပေါက် htsway-
 myos pouk-hpaū.
 Parents, မိဘ mee-ba.
 Husband's son by a former wife, ဝင်
 ဝါသား ling-pā thās.
 Husband's son by a former wife, အ
 ထက်သား a-htek thās.
 Husband's daughter by a former wife,
 ဝင်ပါသွီး ling-pā tha-mēē.
 Wife's son by a former husband, မ
 ယားပါသား ma-yās-pā thās.
 Wife's daughter by a former husband,
 မယားပါသွီး ma-yās-pā tha-mēē.

XVII. PHILOSOPHICAL AND MUSICAL INSTRUMENTS.

Bugle, ခရာ• hka-yā.

Burning-glass, မီးမှန်• mēēs-hman.

———— မှန်ဘီလူး• hman bēē-lōō.

Clock, မတ်တတ်နာရီ• mat-tat nā-yēē.

Compass, သင်္ဘောအိမ်ပျောင်း• thing-bau
eim-hmyoung.

———— သံလိုက်• thañ-leik.

Flute, ပလွေ• pa-loay.

———— ပြွေ• pyuay.

Gong, မောင်း• mounge.

———— a set of— with carved circular
frame, ကြေးဆိုင်း• kyay-htseings.

Gong, ကြေးဝိုင်း• kyay-weings.

Harp, စောင်း• tsoungs.

Horn, ခရာ• hka-yā.

Lute, မိကျောင်း• mēē-gyoungs.

Lyre, စောင်းကောက်• tsoungs-gouk.

Magnet, သံလိုက်• thañ-leik.

Magnifier, မီးမှန်• mēēs-hman.

Quadrant, နေတိုင်း• nay-teings.

Sextant, သင်္ဘောနေတိုင်း• thing-bau nay-
teings.

Spectacles, မျက်မှန်• myek-hman.

Sun-dial, နေတိုင်းနာရီ• nay-teings nā-
yēē.

Telescope, မှန်ပြောင်း• hman-byoungs.

Trumpet, နှံ• hnāy.

———— ခရာ• hka-yā.

———— ထံဝိုး• hta-bo.

Watch, နာရီခွက်• nā-yēē hgwek.

———— ခါးပိုက် ဆောင် နာရီ• hkā-beik
htsoug nā-yēē.

XVIII. SIGNS OF THE ZODIAC.

Cardinal Points, Months and Days of the Week.

Aries, မိသရာသီ• meit-tha yā-thēē.

Taurus, ပြိုသ —• pyeit-tha —

Gemini, မေရက်ရာသီ• may-don yā-thēē.

Cancer, ကရကဋ် —• kara-gat —

Leo,	သိန် ရာသီ။	<i>thein yā-!hēē.</i>	
Virgo,	ကန် —။	<i>kan</i>	North, မြောက်။ <i>myouk.</i>
Libra,	တု —။	<i>tōō</i>	South, တောင်။ <i>toung.</i>
Scorpio,	ပြိတ္တ —။	<i>pyeit-htsā</i>	East, အရှေ့။ <i>a-shay.</i>
Sagittarius,	ဝန —။	<i>wa-noo</i>	West, အနောက်။ <i>a-nouk.</i>
Capricornus,	မကာရ —။	<i>makā-ra</i>	North-pole, မြောက်စွန်း။ <i>myouk-tsuna.</i>
Aquarius,	ကို —။	<i>koñ</i>	South-pole, တောင်စွန်း။ <i>toung-tsuna.</i>
Pices,	မိန် —။	<i>mein</i>	

NAMES OF THE MONTHS.

လက်နာမည်။ *la êe nā-mēē.*

January, nearly	တပို့တွဲ။	<i>ta-bō-dwāy.</i>	August, “	တော်သလင်း။	<i>tāū-tha-</i>
February, “	တပေါင်း။	<i>ta-boungs.</i>			<i>ling: [gyut.</i>
March, “	ထွန်း။	<i>ta-gōōs.</i>	September, “	သတင်းကျွတ်။	<i>tha-ding:</i>
April, “	ကဆုန်။	<i>ka-htson.</i>	October, “	တန်ဆောင်မုန်း။	<i>ta-</i>
May, “	နယုန်။	<i>na-yon.</i>			<i>htsoun-g-mon:.</i>
June, “	ဝါဆို။	<i>wā-htzo.</i>	November, “	နတ္တင်။	<i>nat-dāū.</i>
July, “	ဝါခေါင်။	<i>wā-hgoung.</i>	December, “	ပြာသိုလ်။	<i>pyā-tho.</i>

DAYS OF THE WEEK.

Sunday, တနင်္ဂနွေ။	<i>ta-ning:ga-nuay.</i>	Thursday, ကြာသပတေး။	<i>kyā-tha-ba-days.</i>
Monday, တနင်္လာ။	<i>ta-ning:lā.</i>	Friday, သောကြာ။	<i>thouk-kyā.</i>
Tuesday, အင်္ဂါ။	<i>ing-gā.</i>	Saturday, ဓနု။	<i>tsa-nay.</i>
Wednesday, ဗုဒ္ဓဟူး။	<i>bod-da-hōōs.</i>		

XIX. DIVISIONS OF TIME.

Afternoon, မွန်းလွဲအချိန်။ mun:-loāy a-hkyein.	Minute, မိနစ်။ mee-nit, (English.)
Age, an တပ်ကာလ။ kap-kā-la.	Moment, ခဏ။ hka-na.
Day, artificial, နေ့။ nay.	———— တလေ့။ hka-na ga-lays.
————natural, ရက်။ yek.	Month, လ။ la.
————time, နေ့အချိန်။ nay a-hkyein.	Morning, နံနက်။ nañ-nek.
————break, မိုးဗီးလင်းစ။ mo:-lings-tza.	———— ဝနက်။ ma-nek.
————after to-morrow, သဘက်က။ tha-bek-ka.	Night, ည။ nya.
————before yesterday, တမူန်နေ့။ ta-myan-nay.	———— ညဉ့်။ nyeñ.
	Noon, မွန်းတည့်။ mun:-deê.
	Noon day, မွန်းတည့်အချိန်။ mun:-deê a-hkyein.
Evening, ညဦး။ nya-ōōs.	To-day, ယနေ့။ ya-nay.
———— ယံ။ nya-ōōs yañ.	To-morrow, နက်ဝန်နေ့။ nek-hpan-nay.
Forenoon, မွန်းမတည့်အချိန်။ mun:-ma-tê hmeē a-hkyein.	Watch, a ယံ။ yañ.
Hour, an နာရီ။ nā-yēē.	Week, a ခုနစ်ရက်။ hkoo-hnit yek, (or seven days.)
———— တနာရီ။ ta nā-yēē.	Year, နှစ်။ hnit.
Midday, မွန်းတည့်။ mun:-deê.	————before last, တမူန်နှစ်။ ta-myan hnit.
Midnight, ဝန်းခေါင်။ than:-hgoung.	Yesterday, ဝနေ့။ ma-nay.
	————night, ဝနေ့ည။ ma-nay nya.

XX. SOCIETY AND GOVERNMENT.

Chief, ဆကြီးအကဲ: a-kyēēs a-kāy.

— ခေါင်း hgoungs.

Citizen, ဇဝား myo-thā.

Country, ပြည်၊ pyê.

— တိုင်းပြည်။ teing:-pyeê.

Family, တဒိမ်ထောင်၊ ta-eim hdoung.

— အမျိုးအနွယ်။ a-myo: a-hnoé.

General, ဒိုင်းရှပ်. bo-hgyop.

Grandee, တရကြီးမြင့်သူ။ a-yā-gyēē:
mying-thōō.

Judge, တရားသူကြီး၊ ta-rāṣ thōō-gyēē.

တရားမသုကြီး ta-yā-ma thoo-gyēē.

King, ရှင်ဘုရင်. shing-boo-ring.

Kingdom, နိုင်ငံ neing-ngan.

———— တိင်းခိုင်ခံ့ teing: neing-ngan.

Land-owner, မြေရှင် myay-shing.

Law, moral oop: ta-yās.

statute ၈၃၀၀၄. သမ-မာ-ဇာတ.

Magistrate, ဘုရားရှင် yā-dza-wut
mings.

— စဝ်း tsit-kay.

Minister of state, ဆွင်းဝန်၊ a-twings
wun.

Minister of state, အပြင်ဝန် a-pying
wun.

[illegible]

Nobleman, အမတ်: a-mat.

— မုဒ်: mṛṣ-mat.

Officer, (civil,) အရာရှိ: a-yā shee.

— (military,) ဇနဏ်း bo.

— general, ဗိုလ်ကြီး bo-gyēē.

—གྲྭ་ཏུ་ བོ་མཁྱེད་.

— ၆၈ — bo-hmṭṭs.

Peasant, kyay: tau thā.

People, ပြည်သူ ပြည်သား။ pyê-thō.
pyê-thā.

— ဆင်းရဲသားများ။ *htsing-yay thā*
myā.

Plebeian, ဆင်းရဲသား၊ *htsingi yāy thā*.

Prince, မင်းသား: ming: -thā:.
 Princess, မင်းသမီး: ming: tha-mēē:
 Province, နယ်: né.
 ——— ဒေသအရပ်: day-tha a-yap.
 Queen, မိဖုရား: mee-hboo-rā:
 Region, ဒေသအရပ်: day-tha a-yap.
 Ruler, အုပ်စိုးသူ: op-tsos thō.
 ——— မင်း: ming:
 Secretary, စာရေး: tsā-yay:.

——— of state, စာရေးတော်ကြီး: tsā-yay: dāu gyeē:
 ——— ဝန်ကြီး: wun-gyeē:
 Territory, né. နယ်:
 Townsman, မြို့သား: myō-thā:
 Town-clerk, မြို့စာရေး: myō tsā-yay:
 ——— ship, မြို့နယ်: myō né.
 Tribe, အမျိုး: a-myō:
 Village, ရွာ: yuā.
 ——— နေပုံ: dza-na-pot.
 Villager, ရွာသား: yuā-thā:.

XXI. APPAREL.

Belt, ခါးပန်း: hkā: -ban:
 Boots, ဘိနတ်ကြီး: pee-nat gyeē:
 ——— သားရေခြေစွပ်: thā: -yay hkyay-tzup.
 Bracelet, လက်ကောက်: lek-kouk.
 Braces, ပေါင်းဘိကြီး: bounge-bēē kyo:
 Buckle, ထိကပေါက်: htee-ga-bouk.
 Button, အင်္ကျီသီး: ing-gyēē theē:
 Cap, ဦးထုပ်: ၎င်း-htop.
 Clasp, ချိတ်: hkyeit.

Cloak, ဝတ်လုံ: wut-loñ.
 Coat, အင်္ကျီ: ing-gyēē.
 Dress, အဝတ်တံဆာ: a-wut ta-htzā.
 ——— အဝတ်: a-wut.
 Gloves, လက်စွပ်: lek-tsup.
 Girdle, ခါးစည်း: hkā: -tseē:
 ——— ခါးပန်း: hkā: -ban:
 Handkerchief, ပဝါ: pa-wā. [pa-wā.
 ——— လက်ကိုင်ပဝါ: lek-keing-

Handkerchief, silk, ပိုးပဝါး *po: pa-wā.*

Hat, ပြီးထုပ် *hō: htop.*

— သိုး *tho:.*

— ခမောက် *hka-mouk.*

Jacket, အင်္ကျီခါးတို *ing-gyēē hkās-to.*

Lace, ဈာန *dzā-noo.*

— jacket. ဈာအင်္ကျီ *dzā ing-gyēē.*

Petticoat, (English) ဂါကရာ *gā-ga-rā.*

— (Burman) တမီ *ta-hbēē.*

— — — — — ထမိန် *hta-mein.*

Ring, လက်စွပ်ကွင်း *lek-tsup kwing:.*

Sash, ခါးစည်း *hkās-tseēs.*

Scarf, တပက် *ta-bek.*

Shawl, — — — — —

Shirt, ခြွေးခံ *hkyuay: hgan.*

Shoes, ဘိနပ် *pee-nap.*

Socks, ခြွေခံ *hkyay-tzup.*

Towel, လက်သုတ်ပဝါး *lek-thot pa-wā,*

Trowsers, ပေါင်းဘိ *boung: bēē.*

Turban, ခေါင်းပေါင်း *hgoung: boung:.*

Waist-cloth, ဝုဆိုး *pa-htso:.*

— coat, ကိုယ်ကျပ်အင်္ကျီ *ko-gyap ing-gyēē.*

Woollen-jacket, သတ္တလတ်အင်္ကျီ *thek-ka-lat ing-gyēē.*

XXII. NAMES OF NATIONS.

African, ကပ္ပလီ *kap-pa-lēē.*

Armenian, အရမနီ *a-ra-ma-nee.*

Arracanese, ရခိုင် *ra-keing or ya-keing.*

Bengalee, ဘင်ဂါလီ *bing-gā-lēē.*

Burman, မြွှာ *myam-mā.*

Caffre, ကပ္ပလီ *kap-pa-lēē.*

Chinese, တရုတ် *ta-rop.*

English, အင်္ဂလိပ် *ing-ga-leit.*

French, ဖရန်စပ် *hpa-ran-tsit.*

Jew, ယဟူဒီ *ya-hōō-dee.*

Kareng, ကရင် *ka-ring.*

Kareng, red, ကရင်နီ ka-ring nēē.	Portuguese, မရင်ဂျီ hba-ring-gyēē.
Khyeng, ချင်း hkyingz.	
Malay, ပသျှူး ba-shōōz.	Shan, ရှမ်း sham.
Mogul, မကိုး ma-go.	Siamese, ယိုးဒယား yos-da-yāz.
Mussulman, မသီ pa-thēē.	
Negro, ကပ္ပလီ kap-pa-lēē.	Taleing, တလိုင် ta-leingz.
Persian, ပရာသီ pa-rā-thēē.	———— မွန် mun.
	Toungthoo, တောင်သူ tOUNG-thōō.

XXIII. BOTANICAL TERMS.

Arm (of a tree,) သစ်ကိုင်း thit-keingz.	Calyx, ပွင့်ပင် pwing-bap.
Bark, အခေါက် a-hkouk.	Cluster, အဆိုင် a-htseingz.
—— အခွံ a-hkuñ.	Creeper, အနွယ် a-noé.
Blossom, အပွင့် a-pwing.	
Bough, အခက် a-hkek.	Ear, (of corn,) အနံ a-hnañ
Branch, အကိုင်း a-keingz.	Fibre, အမျှင် a-hmying.
Bud, အငုံ a-ngoñ.	Flower, ပန်း panz.
—— အပူး a-hpōōz.	Fork, (of a tree,) အခွံ a-hkoa.
Bunch, အပြွတ် a-pyut.	Fruit, အသီး a-thēēz.
—— ဘီး bēēz.	
—— အဆိုင် a-htseingz.	Garden, ဥယျာဉ် oo-ye'en.
Bush, ခြံ hkyoñ.	—— bed, ယာခင်း yā-hging.
	Germ, အညွှက် a-hnyouk.
Calyx, ခွက် hkwek.	Grass, မြက်ပင် myek-ping.

Greens, ဟင်းရွက်: hings-yuek.

Heart, အနှစ်: a-hnit.

Husk, ဖွဲ: hpoāy.

—— အခွံ: a-hkuñ.

Kernel, အဆံ: a-htsañ.

Leaf, အရွက်: a-yuek.

Peel, အခွံ: a-hkuñ.

Plant, အပင်: a-ping.

Pod, ပဲတောင့်: pāy-doung.

Rind, အခွံ: a-hkuñ.

Root, အမြစ်: a-myit.

Seed, အစေ့: a-tsay.

—— grain, မျှီစေ့: myos-tzay.

Sheaf, (of corn,) ကောက်လှိုင်: kouk-hleings.

Shoot, အညွန့်: a-nyun.

Shrub, အပင်: a-ping.

Skin, အခွံ: a-hkuñ.

Sprout, အညွှောက်: a-hnyouk.

Stalk, အရိုး: a-yo.

Straw, ကောက်ရိုး: kouk-yo.

Stump, of a tree, သစ်ငုတ်: thit-ngot.

Tendrils, နှာမောင်း: hnā-moungs.

Thorn, ဆူး: htsōō.

Tree, သစ်ပင်: thit-ping.

Tuber, အငှာ: a-tā.

Wood, သစ်သား: thit-thā.

—— inner part of, အနှစ်: a-hnit.

—— outer part of, အကာ: a-kā.

XXIV. LAW TERMS.

Action, တရားမှု: ta-yā: hmoo.

Acquittal, အပြစ်ထွတ်ခြင်း: a-pyit hlut hgyings. [pay: hgyings.

——— ရှင်းသလေးခြင်း: hkyams-thā

Agent, ကိုဇွယ်: ko-tza-hlé.

Agreement, သဘောတူစာချုပ်: tha-baw dōō tsā-hgyop.

Answer, အဖြေ: a-hpyay.

Answer, ထုခြေချက်။ too-hkyay hkyek.

Appeal, အယူခံခြင်း။ a-yōō hkañ-hgyings.

Attachment, သိမ်းရုံးရံလက်မှတ်စာ။ theim-
yonñ yañ lek-hmat tsā.

Bail, အာမခံပေးခြင်း။ ā-ma-hkañ pay-
hgyings.

Bill, စာရင်း။ tsā-yings.

— of auction sale, လေလံစာ။ lay-
lañ tzā.

Bond, စာချုပ်။ tsā-hgyop.

Civil court, တရားမရုံး။ ta-rās ma yonñ.

Claim, တောင်းပိုင်ခြင်း။ tounge peing-
hgyings.

Collection, ရုံးခြင်း။ tsoo-yonñ hgyings.

Complaiut, စွပ်စွဲချက်။ tsup-tswāy hgyek.

— လျှောက်ချက်။ shouk-hgyek.

Complainant, စွပ်စွဲသူ။ tsup-tswāy thōō.

— လျှောက်သူ။ shouk-thōō.

— တရားလို။ ta-rās lo.

Contract, စာချုပ်။ tsā-hgyop.

Costs, အမှုစရိတ်။ a-hmoo tza-reit.

— တရားစရိတ်။ ta-yās —

Creditor, ခြွင်း။ myēe-shing.

Creditor, ခြွင်းရှင်။ kyuays-shing.

Crime, အပြစ်။ a-pyit. [yonñ.

Criminal court, ရာဇဝတ်ရုံး။ yā-dza-wut

Dacoit, ထားဖြူး။ hdās-mya. [hmoo.

Dacoity, ထားဖြိုက်မှု။ hdās-mya teik

Debt, ခြွင်းဖြူး။ kyuays-myēe.

Debtor, ခြွင်း။ myēe-tzā.

Decision, စီရင်ချက်။ tsēe-ying hgyek.

— အဆုံးအဖြတ်။ a-htsonñ a-hpyat.

Decree, စီကရီ။ dēe-ga-rēe, (English.)

— စီရင်ချက်။ tsēe-ying hgyek.

Defendant, တရားခံ။ ta-rās hkañ.

Deposition, အစစ်ခံချက်။ a-tsit hkañ-
hgyek.

— စစ်မေးချက်။ tsit-mays hgyek.

Division, ခွဲဝေခြင်း။ hkoāy-way hgyings.

Document, စာချုပ်။ tsā-hgyop.

— လက်မှတ်စာ။ lek-hmat tsā.

Dowry, လက်မွှဲဥစ္စာ။ lek-hpway ot-tsā.

Evidence, သက်သေ။ thek-thay.

— ထွက်ဆိုချက်။ htwek-
htso hgyek.

Fee, ကွင်းသိုး၊ kumñ-bo.

Force, by အနိုင်အထက် a-neing a-htek. —— အထင်အမြင် a-hting a-dam-mā. Fraud, လိမ်လည်မှု leim-lé hmoó.	Murder, မနာလို၍ အသေဆတ်ခြင်း ma-nā lo yuay a-thay that-hgyings.
Grant, အပိုင်ပေးတာချုပ် a-peing-pay tsā- hgyop. —— လက်မှတ်တာ lek-hmat tsā. Guardian, ထိန်းသိမ်းသူ hteins-theims thဝဝ.	Notice, တိုင်ကြား teings tzā. —— ဆင့်တာ htsing tzā. Oath, ဆွဲပြခြင်း thit-tsā pyoo hgyings.
Heir, အမွေခံ a-muay hgañ.	Partner, ကုန်ပက် kon-hpek. Penalty, ဒါနငွေ dān-nguay. —— အပြစ် a-pyit.
Illegally, မတရားသဖြင့် ma ta-rā tha- hpying.	Petition, လျှောက်ထား shouk-hloā. Plaintiff, တရားလို ta-rā lo. Plea, ဖုခွဲချက် too hkyay hgyek.
Inheritance, အမွေပစ္စည်း a-muay ot-tsā. Interest, အတိုး a-toe.	Pleader, ရှေ့နေ shay-nay. Pledging, ပေါင်းထားခြင်း pounge htāe hgyings.
Law-suit, တရားမှု ta-rā hmoó.	Power of attorney, ကိုယ်လွှဲပေးတာ ko- tsa-hlé tsā. [thဝဝ.
Lease, အငှားတာချုပ် a-hngā tsā-hgyop.	Prisoner, အချုပ်ခံသူ a-hkyop hkañ- Profit, အမြတ် a-myat. —— အကျိုး a-kyos. —— စီးပွား tsēes-boā.
Marriage, အိမ်ထောင်ခြင်း eim-htoung hgyings.	Rent, အခါ a-hka.
Memorial, လျှောက်ထား shouk-hloā.	
Mortgage, ပေါင်းထားခြင်း pounge htāe hgyings.	

Artillery, အမြောက်စု a-myouk tzoo.	Carriage, ရထား ya-htā.
—— man, အမြောက်သား a-myouk thā.	Cart, လှည်း hlāy.
Attack, တိုက်ခြင်း teik-hgying.	Cartouch-box, ယမ်းချတ် yam-hgyat.
	—— လက်ခုတ်သီး lek-hkot thee.
Baggage, ဝန်လယ် wun-tza-lé.	Cartridge, ယမ်းထောင့် yam-hdoun.
Banner, အဟံ a-lañ.	Cavalry, မြင်းစီးတပ် mying tzees-tap.
Bastion, ဝက်ခေါင်း wek-hgoun.	Centre, အလယ် a-lé.
Battery, ခြေကတုတ် myay ga-dot.	—— ———— ချက် a-lé hgyek.
Bomb, ဗုံး bon.	Colonel, ဘဝဝဗိုလ် ta-htoun bo.
—— shell, ဗုံးဆန် bon-htzan.	Colors, အဟံ a-lañ.
Breach, ပြိုကျက်ရာ hpyo hpyek yā.	Company, ဘဝတပ် ta-yā tap.
Breech, (of a gun,) အမြောက်ရင်း a-myouk ying.	Court-martial, စစ်မှုရုံးတော် tsit-hmoo yon-dā.
Brigade, ရဲတပ်စု yāy-tap ta-tzoo.	Crow's foot, သံညောင် thañ-hnyoung.
Bullet, ကျည်စု kye-tzay.	
	Defile, ကောင်ကြားလမ်းပြောင်း toun-gyā lam-myung.
Camp, တပ်ချရာ tap hkya-yā.	Detachment, တပ် tap. [hgying.
—— စခန်း tsa-hgan.	Discharge, ဝွတ်လိုက်ခြင်း hlut leik
Cannon, အမြောက် a-myouk.	Division, သူရဲတပ်စုကြီး thō-yāy tap-tzoo gyees.
—— ball, အမြောက်ဆန် a-myouk htzan.	Drum, စည်း tseé.
Capitulation, ရှုံး၍လက်နက်ချခြင်း shon yuay lek nek-hkya hgying.	Drummer, စည်းတီးသွား tseé tēes-tham-mā.
Captain, ဘဝဝဗိုလ် ta-yā bo.	

Ensign, အလံ: a-lañ.

——— ကိုင်စိုက်: a-lañ keing bo.

Fascine, ထင်းစည်း: hting:—tseê:.

——— ထင်းထုပ်: ——— hdop.

Flank, တစောင်တပ်: ta-tzoung tap.

Fosse, ကျိုး: kyon:.

Furlough, အခွင့်: a-hkwing.

Gabion, ထောင်း: htoung:.

Gate, တံခါး: ta-hgā:.

——— တံခါး: ta-hgā: wa.

General, ဗိုလ်ချုပ်: bo-hgyop.

——— ကြက်တောင်စိုက်: kye-k-toung bo.

Grenade, ဗုံးငယ်: bon:—ngé.

——— လက်ကိုင်ဗုံးဆန်: lek-keing
bon:—htzan.

Guard, အစောင့်: a-tsoung.

——— ကင်း: king: [king: tap.

——— advanced, ရှေ့ကင်းတပ်: shay

——— rear, နောက်ကင်းတပ်: nouk-king:
tap.

Guide, လမ်းပြ: lam:—pya. [hlāy:.

Gun-carriage, အမြောက်လှည်း: a-myouk

——— powder, ယင်း: yam:.

Haversack, လွယ်ခါတ်: loé-eit.

Helmet, သံခမောက်: thañ hka-mouk.

Hospital, လူနာရုံး: loo-nā yon.

——— ခိပ်: ——— eim.

Infantry ခြေသည်သူရဲ: hkyay-thee tho
yay.

Jinjal, ဝိန်: tsein.

Knapsack, ခိတ်: eit.

Lieutenant, ခုခံစိုက်: ngā-htsé bo.

Lock of a gun, သေနတ်မီးခိပ်: thay-
nat mēē:—eim.

Magazine, ယင်းတိုက်: yam:—teik.

Major, ခုခံစိုက်: ngā:—yā bo.

Mallet, လက်ရိုက်: lek-yeik.

Match, ထိကတောက်: htēē-ga-douk.

——— lock, မီးပေါက်သေနတ်: mēē:—pouk
thay-nat.

Mine, ငြေထွင်း: myay-dwings.

Mortar, ဗုံး: bon:.

Mould, အ ဝုံ: poñ.

Musket, သေနတ် *thay-nat*.

—— barrel, သေနတ်ပြောင်း *thay-nat*
byoung. [moung.

—— cock, —— မောင်း *thay-nat*

—— lock, သေနတ်ဒီး *thay-nat mēē.*

—— shot, —— တကင်း *thay-nat*
ta-kam.

—— —— တလွင်း *thay-nat*
ta-hlam.

—— stock, —— ဒိပ် *thay-nat eim.*

Mutiny, ပုန်ကန်ခြင်း *pon-gan hgyings.*

Officer, ဗိုလ် *bo.*

Ordnance, အကြောက်စင် *a-myouk tzoo.*

Outpost, ကင်း *kingz.*

—— —— တင်း *kingz-tap.*

Picket, သစ်ချွန်း *thit-hkyunz.*

Picquet, ကင်း *kingz.*

Pioneer, လမ်းဖွင့်သူ *lamz pying-thōō.*

Platform, စင် *tsing.*

Rammer, ထိုးတံ *htoz-dan.* [dan.

Ramrod, သေနတ်ထိုးတံ *thay-nat htoz-*

Rear, နောက်တပ် *nouk-tap.*

Redoubt, အကြောက်စင် *a-myouk tsing.*

Roll-muster, တပ်စာရင်း *tap tsā-yings.*

Sabre, ဓါးလွယ် *dāz-loé.*

Sash, ခါးစည်း *hkāz-tseēz.*

Scaling-ladder, လှေကား *hlaz-gāz.*

Shovel, တူးရွင်း *tōōz-ruingz.*

Squadron, မြင်းစီးတပ် *myingz-tzēēz tap.*

Stockade, သစ်တပ် *thit-tap.*

Swivel, ဝိဒ် *tsein.*

Sword, ဓါးလွယ် *dāz-loé.*

Trigger, လက်လှုပ် *lek-hlop.*

Troop, မြင်းစီးတပ် *myingz-tzēēz tap.*

Trooper, a မြင်းစီးသူရဲ *myingz-tzēēz*
thōō-yāy.

Uniform, စစ်တန်ဆာ *tsit ta-htzā.*

Wall-piece, ဝိဒ် *tsein.*

—— —— ပြောင်း *tsein-byoungz.*

Weapons, လက်နက် *lek-nek.*

Wing, a တပ်စွယ် *tap-tswé.*

—— —— နားရွက် *tap nāz-yuek.*

XXVI. MISCELLANEOUS NOUNS.

Abode, နေရာ: *nay-yā.*

Abuse, ဆဲရေးခြင်း: *htsāy yays hgyings.*

Account, စာရင်း: *tsā-yings.*

——— ငွေစာရင်း: *ngway tsā-yings.*

Act, အပြုအမူ: *a-pyoo a-mō.* [boās.

Advantage, အကျိုးစီးပွား: *a-kyos tzeē-*

——— အကျိုး: *a-kyos.*

Adversary, ခန့်သူ: *yan-thō.*

Affair, အမှု: *a-hmoo.*

——— အခင်း: *a-hkings.*

——— အရေး: *a-yay.*

Affairs, of a country, ဖြည့်မှုတိုင်းရေး: *pye'e-hmoo teings-yay.*

Age, အသက်: *a-thek.*

——— အရွယ်: *a-yué.* [hgyings.

Agreement, သဘောတူခြင်း: *tha-bau tō.*

Amount, ပေါင်း: *boungs.* [boungs.

——— total, အစုစုပေါင်း: *a-tzoo-tzoo*

Angel, ကောင်းကင်တမန်: *kaungs-ging ta-man.*

Angle, ထောင့်: *hdoung.*

Animal, တိရစ္ဆာန်: *tee-reit-htsān.*

Auction, လေလံ: *lay-lān.*

Axle, ဝင်ရိုး: *wing-yos.*

Bale, ကုန်ထုပ်: *kon-hdop.*

Ball, အလုံး: *a-loñs.*

Banquet, စားပွဲ: သောက်ပွဲ: *tsā-hoāy thauk-poāy.*

Basin, ဓလုံး: *dza-loñ.*

——— အင်တုံး: *ing-doñ.*

Beak, နှုတ်သီး: *hnot-thēēs.*

Being, ဖြစ်ခြင်း: *hpyit-hkyings.*

——— အဖြစ်: *a-hpyit.*

Benefit, အကျိုး: *a-kyos.*

——— ကျေးဇူး: *kyays-dzōōs.*

Bible, ကျမ်းစာ: *kyams-tsā.*

——— သမ္မာကျမ်း: *tham-mā kyams.*

Bill, စာရင်း: *tsā-yings.*

Bit, a ဇက်: *dzek.* [lays.

——— (piece) အစကဏ္ဍ: *a-tsa hga-*

Block of wood, သစ်တုံး: *thit-dōñs.*

Blunder, အမှား: *a-hmās.*

Book-wrapper, ကမ္ဘာလွှာ: *kam-ba-loay.*

Border, အနား: *a-nās.*

——— အစွန်း: *a-tsuns.*

——— အနားပတ်: *a-nās bat.*

Bracelet, လက်ကောက်: *lek-kouk.*

Breadth, အနံ: *a-nañ.*

Breakfast, နံနက်စာ: *nañ-nek tsā.*
 Breed, အမျိုး: *a-myo.*
 Bribe, တံခိုး: *ta-tzo.*
 ——— လက်ဆောင်: *lek-htsoun.*
 Bridle, ကပ်ကြိုး: *dzek-kyo.*
 Brute, တိရစ္ဆာန်: *tee-reit-htsān.*
 Bulk, အလုံးအရပ်: *a-loñs a-yap.*
 Bundle, အထုပ်: *a-htop.*
 Burden, ဝန်: *wun.*
 Business, အလုပ်အကိုင်: *a-lop a-keing.*
 ——— အမှုအခင်း: *a-hmeo a-hking.*
 Buying and selling, ရောင်းဝယ်ခြင်း: *youngs-wé hgyings.*
 Carcass, အသေကောင်: *a-thay gOUNG.*
 Care, သတိ: *tha-dee.*
 Cash, ကြေးငွေ: *kyays-nguay.* [*ying.*
 ——— account, ငွေစာရင်း: *nguay tsā.*
 Catalogue, စာရင်း: *tsā-ying.*
 Centre, အလယ်ချက်: *a-lé hgyek.*
 Certificate, လက်မှတ်စာ: *lek-hmat tsā.*
 Change (money) ငွေနှံဝှံ: *dzays nop.*
 Chapter, အခန်း: *a-hkans.* [*tsoo.*
 Character, (letter) အက္ခရာ: *ek-hka-yā.*
 Charm, မန္တန်: *man-dan.*

Chart, ပင်လယ်ပုံ: *ping-lé poñ.*
 Chief, အကြီးအကဲ: *a-kyēē a-kāy.*
 ——— ခေါင်း: *hkoung.*
 Chronicles, မှတ်စာ: *hmat-tsā.*
 Circle, အဝန်း: *a-wun.*
 ——— အဝိုင်း: *a-weings.*
 Citizen, မြို့သား: *myo-thās.*
 Cob-web, ပင့်ကူအိမ်: *ping-gūō eim.*
 ——— ——— ဖျေး: ——— *hmyay.*
 Coffin, တလား: *ta-lā.*
 Color, အရောင်: *a-young.*
 ——— အဆင်း: *a-htsings.*
 Companion, အပေါင်းအဖော်: *a-poungs a-hpāu.*
 Contract, သဘောတူစာချုပ်: *tha-bau dōō tsā-hgyop.*
 Copy, လက်: *lek-hkañ.*
 Country, ပြည်: *pyē.*
 ——— ——— တိုင်းပြည်: *teings-pyē.*
 ——— နိုင်ငံ: *neing-ngañ.*
 ——— ——— တိုင်းနိုင်ငံ: *teings neing-ngañ.*
 Cost, အဘိုး: *a-bo.*
 Creator, မန်ဆင်းတော်မူသော အုရားသခင်: *hpan-htzings dāu mōō thau pei-yā: tha-hkeng.*

Crook, တံကူး ta-gōō.

Cubit, အတောင် a-toung.

—— တတောင် ta-doung.

Curl, အလိမ် a-leip.

—— အခွေ a-hkuay.

—— အလိမ် a-leim.

Custom, ထုံးစံ htoñs-tzan.

—— ဓလေ့ da-lay.

Dagger, ငါးမြောင်း dās-myounge.

Danger, ဘေး bay.

Decree, အမိန့်တော် a-mein dāu.

—— စာချွန် tsā-hgyun.

Depth, အနက် a-nek.

Desire, အလို a-lo.

Destiny, ကံ kañ.

—— ကြွယ် kyam-mā.

Diameter, အချင်း a-kying.

Dinner, နေ့လယ်စာ nay-lé tzā.

—— ညစာ nya-tzā.

Disciple, တပည့်တော် ta-bē dāu.

District, နယ် né.

—— စီရင်စု tsē-ying tzoo.

Dung, ဆေး hkyay.

Dust, အမှုန့် a-hmon.

Dust, မြေမှုန့် myay-hmon.

Dwelling, နေရာ nay-yā.

—— house နေရာအိမ် nay-yā eim.

Ear-cylinder နားတောင်း nās-doung.

Earnest-money, စားရန်ငွေ tsā-yan
nguay.

Edge of a sword, ငါးသွား dās-thwā.

Edict, အမိန့်တော် a-mein dāu.

—— စာချွန် tsā-hgyun.

Empire, နိုင်ငံ neing-ngan.

End, အဆုံး a-htsor.

—— အစွန်း a-tsun.

Engine, စက် tsek.

—— ယန္တရစက် yan-da-yā tsek.

Entrance, အဝ a-wa.

—— ဝင်ဝ wing-wa.

Entry, ဝင်ခြင်း wing-hgying.

Epoch, သက္ကရာဇ် thek-ka-rit.

Era, ————

Error, အမှား a-hmā.

Evening, ညဦး nya-ōō.

——— ယံ ——— yan.

Example, ပုံ poñ.

Example, ပုံသင်္ကေတ poñ thek-thay.

Excrement, *ကျေး* hkyay.

———— *ကျင်ကြီး* kying-gyē.

———— *မစင်* ma-tzing.

Existence, *အပြစ်* a-hpyit.

Expense, *အဘိုး* a-bo.

———— *တရိတ်* tza-reit.

Fable, *ဥပမာတကား* oo-pa-mā tsa-gā.

———— *တကားပုံ* tsa-gā poñ.

Fashion, *ထုံးစံ* hton-tzan.

Fate, *ကံ* kañ.

———— *ကြမ္မာ* kyam-mā.

Fault, *အပြစ်* a-pyit. [poāy.

Feast, *စားပွဲသောက်ပွဲ* tsā-boāy thouk-

Fee, *အအောင်* a-oung.

———— *ကွမ်းဘိုး* kum-bo.

Fetters, *သံခြေချင်း* than hkyay-hgying.

———— *ထူး* htō.

Figure, *ပုံသဏ္ဌာန်* poñ tha-dān.

Filth, *အညစ်အကြေး* a-nyit a-kyay.

Fin of a fish, *ငါးဆူး* ngā-htzō.

Fire-brand, *မီးစ* mē-tza.

Fire-raft, *မီးဗောင်* mē-hpoung.

Fire-wood, *ထင်း* hting.

Flannel, *သတ္တလင်* thek-ka-lat.

Fluid, *အရည်* a-ye.

Fold, *အခေါက်* a-hkouk.

Food, *စားသွယ်စွယ်* tsā-boé hkāy-boé.

———— *အစား* a-tsā.

Footstep, *ခြေရာ* hkyay-yā.

Foot-mark, *ခြေရာ* hkyay-yā.

———— *ခြေနင်းရာ* hkyay ning-yā.

Forenoon, *မွန်းမတည့်ခိုအချိန်* mun ma-teē hmē a-hkyein.

Forfeit, *အလျှော့* a-lyā.

Fortune, *ကံ* kañ.

Freight, *သင်္ဘော* thing-bau hka.

Frontier, *နယ်စပ်* né-tzap.

———— *ပြည်စွန်း ပြည်နား* pyē-tzun
pyē-nā.

Gain, *အမြတ်* a-myat.

———— *မီးပွား* tsē-boā.

———— *အကျိုး* a-kyo.

Gang, *လှေ* lō-tzoo.

Gaol, *ထောင်* htoung.

Garland, *ပန်းလှန်း* pan-gon.

Gazette, *သိတင်းစာ* thee-ding tza.

Ghost, *စက္က* tsit-htsay.

Gift, *လက်ဆောင်* lek-htsoung.

Gift, ဆု၊ htsoo.

Gills (of a fish,) ဝါးဟက်၊ pās-hek.

Girth, လုံးပတ်၊ loñs-bat.

—— (saddle) ထိကပေါက်ကြိုး၊ htee-ga-bouk kyos.

Glass, ဖန်၊ hpan.

Globe, အလုံး၊ a-loñs.

Glue, ကွဲကော်၊ kyuāy-kāū.

God, တုနားသခင်၊ pei-yās tha-hkeng.

Goods, ဥစ္စာပစ္စည်း၊ ot-tsā pit-tseēs.

—— ကုန်စည်၊ kon-tseē.

Grave, သင်းချိုင်းတွင်း၊ things-hgyeings dwings.

Guest, ဧည့်သည်၊ āy-theē.

Guilt, အပြစ်၊ a-pyit.

Habit, အကျင့်အလေ့၊ a-kying a-lay.

Habitation, နေရာ၊ nay-yā.

Haft, အရိုး၊ a-yos.

Hand-cuff, လက်ထိတ်သံကွင်း၊ lek-hleit than-gwings.

Handfull, လက်တဆုတ်၊ lek ta-htsop.

Handle, အရိုး၊ a-yos.

Height, အမြင့်၊ a-mying.

Helmet, သံခေါက်၊ than hka-mouk.

Hem, အနားပတ်၊ a-nās bat.

Hilt, ဝါးရိုး၊ dās-yos.

Hire, အခ၊ a-hka.

—— ငှားခ၊ hngās-hka.

—— ကိုယ်ခ၊ ko-hka.

History, ရာဇဝင်ကျမ်း၊ yā-dza wing kyams.

Interval, အကြား၊ a-kyās.

—— အတန်း၊ a-tan.

Inventory, ဥစ္စာပစ္စည်းစာရင်း၊ ot-tsā pit-tseēs tsā-yings.

Kind, အမျိုး၊ a-myes.

Kingdom, နိုင်ငံ၊ neing-ngan.

Knot-hair, (men's) ရောင်ထုံး၊ young-hdon.

—— (women's) ဆံထုံး၊ htsan-hdon.

Land-mark, မြေမှတ်တိုင်၊ myay hmat-teing.

—— ———— ရာ၊ myay hmat-yā.

Language, ဝကား၊ tsa-gās.

Language, ဘာသာဝကား၊ bā-thā-tsa-gās.

Leave, အခွင့်၊ a-hkwing.

Leisure, အား အီး. *ā.*
 ——— အချိန်. *a-hkyein.*
 Lie, a မုသာစကား. *moo-thā tsa-gas.*
 ——— ကလိကမာ. *ka-lēē-ga-mā.*
 Life, အသက်. *a-thek.*
 Light, အလင်း. *a-ling.*
 Liquid, အရည်. *a-yeē.*
 Litter, ထမ်းဝင်း. *htam-tzing.*
 Load, ဝန်. *wun.*
 Log, သစ်တုံး. *thit-don.*
 Loop, အကွင်း. *a-kwing.*
 Lord, သခင်. *tha-hkeng.*
 ——— အရှင်. *a-shing.*
 Luck, ကံ. *kañ.*

 Manner, နည်း. *nēē.*
 ——— နည်း. *hné.*
 Mark, အမှတ်. *a-hmat.*
 Mercy, ကရုဏာ. *ka-roo nā.*
 ——— သနားခြင်း. *tha-nā hgyings.*
 Merit, ကုသိုလ်. *koo tho.*
 ——— ကောင်းမှု. *koung hmoo.*
 Method, နည်း. *nēē.*
 Might, တန်ဖိုး. *ta-hgos.*
 Mistake, အမှား. *a-hmā.*

Mode, နည်း. *nēē.*
 ——— နည်း. *hné.*
 Money, ကြေးငွေ. *kyay-nguay.*
 ——— ရွှေငွေ. *shuay-nguay.*

 Name, အမည်. *a-mēē.*
 ——— နာမည်. *nā-mēē.*
 Neck-lace, လည်ဆွဲ. *leē-htswāy.*
 Neighbour, အိမ်နီးချင်း. *eim nēē hgyings.*
 Net—casting, ကွန်. *kun.*
 Net—seine, ပိုက်. *peik.*
 News, သိတင်း. *thēē-dings.*
 ——— ——— စကား. *thēē-dings tsa-gās.*
 Noise, အသံ. *a-lhañ.*

 Offence, ငြိမ်ငြားခြင်း. *pyit-hmā hgyings.*
 ——— အငြင်း. *a-pyit.*
 Office, အရာ. *a-yā.*
 ——— ရာထူး. *yā-hdō.*
 Omen, နိမိတ်. *nee-meit.*
 Order, စီရင်ချက်. *tsēē-ying hgyek.*
 ——— အမိန့်. *a-mein.*
 Owner, အရှင်. *a-shing.*
 ——— ပိုင်သူ. *peing-thō.*

Pace, အထွင်း a-hlam.

Package, အထုပ် a-htop.

Paint, ဆေး htsay.

Pair, အစုံ a-tson.

—— တစုံ ta-tson.

—— အစုံ a-yañ.

—— တစုံ ta-yañ.

Parable, ပုံဥပမာ pon oo-pa-mā.

Parcel, အထုပ်ကလေး a-htop hga-lays.

Part, အပိုင်း a-peings.

—— အစု a-tsoo.

Pattern, ပုံ pon.

Pay, အခ a-hka.

—— ကိုယ်ခ ko-hka.

—— monthly, လခ la-hka.

Peril, ဘေး bay.

Permit, လက်မှတ်စာ lek-hmat tsā.

Person, သူ thō.

Piece, အစကလေး a-tsa hga-lays.

—— အတစ် a-tit.

—— အပိုင်း a-peings.

Plank, ပျဉ်ပြား pyēn-byā.

—— ရှည်ပြည် sheen-byēn.

Poison, အဆိပ် a-htseip.

Power, တန်ခိုး ta-hgos.

Price, အဘိုး a-bos.

—— တန်ခိုး dan-bos.

Pride, ဝန် mǎn.

—— ဝန် mǎ-na.

Profit, အကျိုး a-kyot.

—— စီးပွား tsēē-boā.

Proof, သက်သေ thek-thay.

Property, ဥစ္စာပစ္စည်း ot-tsā pit-tseē.

Proverb, ပုံစကား pon tsa-gā.

Province, နယ် né.

—— စီရင်စု tsēē-ying tzoo.

Purpose, အကြံ a-kyañ.

Purse, ငွေအိတ် nguay-eit.

Question, အမေး a-may.

—— ပုစ္ဆာ pot-htsā.

Quill, ငှက်တောင် hngek-toung.

Raft, ဗောင် hpoung.

Rascal, လူပြစ် lō-byek.

Rate, bazar, ဈေး a-dzays hnoms.

Ready-money, လက်ငင်းငွေ lek-nging
nguay.

Receipt, ငြိစာ pyay-tzā.

Record, မှတ်ပုံ hmat pon.

Record, မှတ်ပုံရံ hmat-poñ-tzoo.
 Region, ဒေသအရပ် day-tha a-yap.
 Register, စာရင်း tsā-yings.
 Regulation, ဥပဒေ oo-pa-day.
 ——— ပညတ် pa-nyat.
 ——— တရား ta-yās.
 Rein, ကြေးကြိုး dzek-kyos.
 Remainder, အကျန် a-kyan.
 ——— အကြွင်း a-kyuings.
 Reputation, အသရေ a-tha-ray.
 Residence, နေရာအိမ် nay-yā eim.
 Reward, ဆု htsoo.
 Riches, စည်းမိပ်ညွှာ tse'es-tzeim ot-tsā.
 Riddle, စကားပွက် tsa-gās bwek.
 Ring, အကွင်း a-kwing.
 ——— အခွေ a-hkway.
 Rivet, သံမှို than-hmo.
 Rogue, လူဆိုး lōō-htzo.
 Rust, သံချေး than-hgyaya.

 Saddle, (Burman) ခန်းနှီး hkoñs-hnēēs.
 Salary, လခ la-hka.
 Scent, အနံ့ a-nañ.
 School, စာသင်အရပ် tsā-thing dza-yap.
 Sense, ညွှာလ်း nyāna.

Shade, အရိပ် a-yeip.
 Shadow, အရိပ် a-yeip.
 Shape, ပုံသဏ္ဌာန် poñ tha-dān.
 Share, လေ့ way-tzoo.
 ——— အရာ a-tsoo.
 ——— —သင့် a-tsoo thing.
 Shell, အခွံ a-hkuñ.
 ——— bomb, ဗုံးဆန် bon-htzan.
 Sea, ကြွေ kyuay.
 Shot, အမြှောက်ဆန် a-myouk htzan.
 ——— သေနတ်ကျင့်စဉ် thay-nat kyeē-tzay.
 ——— စရိတ် tza-reit.
 Sick-list, လူနာစာရင်း lōō-nā tsā-yings.
 Side, နံပါတ် nañ-bā.
 Sign, အမှတ် a-hmat.
 ——— အသား a-thās.
 Signature, လက်မှတ် lek-hmat.
 Size, အလုံးအရပ် a-loñ a-yap.
 ——— (glue) ကော်ရည် kāū-yeē.
 Skill, အတတ် a-tat.
 Slab, ပိုးကား pa-gās.
 Smell, အနံ့ a-nañ.
 Snuff, နှာခေါင်းဆေး hnā-hkoungs htsay.
 Solid, အခဲ a-hkāy.
 Song, သီခြင်း thēē-hkying.

Sort, အမျိုး a-myos.
 Sound, အသံ a-thaṇ.
 Span, အထွာ a-htoā.
 ——— တထွာ ta-htoā.
 Spawn, ငါးဥ ngās-oo.
 Spear, လှံ hlaṇ.
 Specie, ကြေးငွေ kyays-nguay.
 Species, အမျိုး a-myos.
 Speech, စကား tsa-gās.
 Spittle, တံထွေး ta-hdways.
 Square, စတုရန်း tsa-doo-yans.
 State, အပြည် a-hpyit.
 Station, နေရာ nay-yā.
 Statue, ရုပ်တု yop-too.
 Stature, အရပ် a-yap.
 Step, အထွတ် a-hlam.
 Stick, ခုတ် dot.
 Stink, အနံ့ a-naṇ.
 Story, ဝတ္ထု wut-htoo.
 Strap, ကြိုးပြား kyos-byās.
 Strength, အား ā.
 ——— ခွန်အား hkun-ās.
 Stroke, ရိုက်ပတ်ချက် yeik-pot hkyek.
 Subsistence-money, စားစရိတ် tsās tza-reit.

Substitute, ကိုယ်စား ko-tzās.
 ——— အစား a-tsās.
 Summit, အထိပ် a-hteip.
 ——— အထွဋ် a-htut.
 Sun-beam, နေရောင်ခြည် nay young hgyeē. [hgyings.
 Sun-rise, နေထွက်ခြင်း nay htwek-
 Sun-set, နေဝင်ခြင်း nay wing-hgyings.
 Supper, ညစာ nya-tzā.
 Surety အာမခံ ā-ma-hkaṇ.
 Surface, အပြင် a-pying.
 ——— မျက်နှာ myek-hnā.
 Swarm, အစုအဝေး a-tsoo a-yoṇ.
 ——— (of bees,) ဖျားထူ pyās hta-ma.
 Sweat, ခြေ hkyuay.
 Swing, ခန်း dan.
 Sword, ဓါးလွယ် dās-loé.
 Symbol, ပုံ poṇ.
 Tail, အမြီး a-myeēs.
 Talon, ငှက်ခြေ hngek-hkyay.
 Taste, အရသာ a-ya-thā.
 Thicket, မြို hkyoṇ.
 Thong, သားရေကြိုး thās-yay kyos.
 Thread, ခြည် hkyeē.

Thread, အပ်ခြည်: ap-hkye'e.

—— အမျှင်: a-hmying.

Throng, လူအဝေး: lōō a-tsoo a-way:.

Tidings, သိတင်း: thee-dings.

—— တော: tsa-gā:.

Timber, သစ်: thit.

Tint, အရောင်: a-young.

Title, လိပ်စာ: leip-tsā.

Tongs, ညှပ်: hnyap.

—— မီးညှပ်: mēēs-hnyap.

Torch, မီးတိုင်: mēēs-deing.

—— ရှေး: yōō.

Total, ပေါင်း: bounge.

—— အဝေးပေါင်း: a-tsoo tzoo bounge.

Treatise, အကြောင်းစာ: a-kyounge tsā.

Tube, ပြောင်း: pyounge.

—— ပြန်: pyun.

Turn, အလှည့်: a-hlē.

Tweezers, မွေးညှပ်: muay-hnyap.

Udder, နို့အုံ: nō-on.

Use, အသုံး: a-thōn.

Value, အဘိုး: a-bo:.

Value, တန်ဖိုး: tan-bo:.

Velvet, ကတ္တီပါ: kat-dēē-bā.

Venom, အဆိပ်: a-htseip.

Voyage, ပင်လယ်ခရီး: ping-lé hka-rēē.

Wafer, ကော်ဖတ်: kāu-hbat.

Wager, လောင်းတန်း: lounge-dan.

Wages, အခ: a-hka.

—— လက်ခ: lek-hka.

Waste-land, မြေမိုင်း: myay-yeings.

—— လပ်: lap.

Wealth, စည်းစိမ်ဥစ္စာ: tseēs-tzeim ot-tsā.

Whole, ပေါင်း: bounge.

Width, အနံ: a-nañ.

Wile, ပရိယာယ်: pa-ree-yé.

—— မာယာ: mā-yā.

Woe, ခုက္ခ: dok-hka.

—— ဆင်းရဲခြင်း: htsings-yāy hg ying.

Word, စကားတစ်ခု: tsa-gā ta-hkun.

Yoke, ထမ်းဘိုး: htams-bo:.

Zayat, ဇရပ်: dza-yap.

Zest, ဩဇာ: au-dzā.

—— အရသာ: a-ya-thā.

XXVII. PRONOUNS.

All, အားလုံး *ā-loñ*.

— — — — — ခုံ *—-tzoñ*.

— ခပ်သိမ်း *hkap-theim*.

— တကာ *ta-gā*.

— ရှိသမျှ *shee tha-hmya*.

Another, အခြားသူ *a-hkyā thōō*.

— — — — — သူတချား *thōō ta-hkyā*.

— — — — — သူတပါး *thōō ta-bā*.

— — — — — တပါး *ta-bā*.

— — — — — သူတထူး *thōō ta-hthōō*.

Any, တယောက်ယောက် *ta-youk-youk*.

— — — — — တခုခု *ta-hkoo-hgoo*.

— — — — — တစုံတယောက် *ta-tzoñ ta-youk*.

— — — — — တခု — — — — — *ta-hkoo*.

Both, နှစ်ယောက်စလုံး *hnit youk tsa-loñ*.

— — — — — ခု — — — — — *hkoo* — — — — —

Each, တယောက်စီ *ta-youk tzeē*.

— — — — — တခု — — — — — *ta-hkoo* — — — — —

— — — — — ကိုယ် — — — — — *ko tzeē*. [*hgying*].

— — — — — other, အချင်းချင်း *a-hkying*.

— — — — — တယောက်နှင့် တယောက် *ta-youk hning ta-youk*.

Either, တယောက်ယောက် *ta-youk-youk*.

— — — — — တခုခု *ta-hkoo-hgoo*.

Every, တိုင်း *deing*.

He, သူ *thōō*.

Her, သူမ *thōō go*.

Hers, သူမ *thōō eē*.

Him, — ကို — *go*.

— — — — — self, သူကိုယ်တိုင် *thōō ko-deing*.

His, သူ *thōō eē*.

— — — — — သူ *thoo*.

I ငါ *ngā*.

— ကျွန်ုပ် *kyun-nop*.

— ကျွန်တော် *kyun-dāu*.

— — — — — ဝ — — — — — *ma*.

It, သူ *thōō*.

Its, — — — — — *eē*.

Me, ငါကို *ngā go*.

— — — — — ကျွန်ုပ်ကို *kyun-nop go*.

— — — — — ကျွန်တော်ကို *kyun-dāu go*.

Mine, ငါ *ngā eē*.

Mine, ကွန်ဝ်၏ kyun-nop êe.

—— ကွန်တော်၏ kyun-dāu êe.

My, ငါ၏ ngā êe.

—— ကွန်ဝ်၏ kyun-nop êe.

Other, သု thoo.

—— အချား a-hkyās.

—— တချား ta-hkyās.

—— တပါး ta-bās.

Others, သုတို့ thoo dō.

—— အချားသုတို့ a-hkyās thōō dō.

—— တပါးတို့ ta-bās dō.

Our, ငါတို့၏ ngā dō êe.

—— ကွန်ဝ်တို့၏ kyun-nop dō êe.

—— ကွန်တော်တို့၏ kyun-dāu dō êe.

Ours, (the same as above.)

Own, ကိုယ် ko.

—— မိမိ mee-mee.

—— ချင်း hkyings.

Self, ကိုယ်တိုင် ko-deing.

—— မိမိ mee-mec.

She, သူ thōō.

Some, အချို့ a-hkyō.

—— တချို့ ta-hkyō.

Some one, တစ်ယောက် ta-tzōn ta-
* youk.

—— thing, တစ်ခု ta-tzōn ta-hkoo.

Such, သို့ thō.

—— ဤမည်သို့ ēē mēē thō.

—— ဤကဲ့သို့ ēē gāy thō.

That, ထို hto.

—— —ဟော hto hā.

—— ထို ho.

Thee, ကိုယ်တော်ကို ko dāu go.

—— မင်းကို mings go.

—— သင်ကို thing go.

—— နင်ကို ning go.

Their, သူတို့၏ thōō dō êe.

Theirs, ———.

Them, သူတို့ကို thōō dō go.

These, ဤတို့ ēē dō,

They, သူတို့ thōō dō.

Thine, ကိုယ်တော်၏ ko-dāu êe.

—— မင်း၏ mings êe.

—— မောင်မင်း၏ mouns-mings éc.

—— နင်၏ ning êe.

This, ဤ ēē.

—— ဆည်ဟော the hā.

Those, ထိုတို့။ hto dō.

Thou, မင်း။ mings.

—— မောင်းမင်း။ moungr-mings.

—— သင်။ thing.

—— နင်။ ning.

—— ကိုယ်တော်။ ko dāū.

Thy, ကိုယ်တော်၏။ ko dāū ēē.

—— မင်း၏။ mings ēē.

—— နင်၏။ ning ēē.

Us, ငါတို့ကို။ ngā dō go.

—— ကွန်ုပ်တို့ကို။ kyun-nop dō go.

We, ငါတို့။ ngā dō.

—— ကွန်ုပ်တို့။ kyun-nop dō.

—— ကွန်ုပ်တော်တို့။ kyun dāū dō.

—— မတို့။ kyun dāū ma dō.

What? အဘယ်။ a-bé.

—— ဘဟာ။ ba-hā.

—— ဘာ။ bā.

What, မည်။ meē.

—— သည်။ meē theē.

Whatever, အကြင်။ a-kying.

Whether? ဘယ်သင်း။ bé things.

Which? ————

Who? အဘယ်သူ။ a-bé thōō.

—— ဘယ်သူ။ bé thōō.

Who, မည်သူ။ meē thōō.

Whoever, အကြင်သူ။ a-kying thōō.

Whom? အဘယ်သူကို။ a-bé thōō go.

—— ဘယ်သူကို။ bé thōō go.

Whom, မည်သူကို။ meē thōō go.

Whose? အဘယ်သူ၏။ a-bé thōō ēē.

—— ဘယ်သူ၏။ bé thōō ēē.

Whose, မည်သူ၏။ meē thōō ēē.

Ye, ကိုယ်တော်တို့။ ko-dāū dō.

—— သင်တို့။ thing dō.

—— မင်းတို့။ mings dō.

—— နင်တို့။ ning dō.

You, ကိုယ်တော်တို့ကို။ ko dāū dō go.

—— မင်းတို့ကို။ mings dō go.

—— သင်တို့ကို။ thing dō go.

—— နင်တို့ကို။ ning dō go.

Yours, (sing.) ကိုယ်တော်၏။ ko dāū ēē.

—— မင်း၏။ mings ēē.

—— သင်၏။ thing ēē.

—— နင်၏။ ning ēē. [dō ēē.

—— (plural) ကိုယ်တော်တို့၏။ ko dāū

—— မင်းတို့၏။ mings dō ēē.

Yours, (plural) ထင်တိုင်း thing dō èè. | Yours, (plural) နှင်တိုင်း ning dō èè.

XXVIII. ADJECTIVES.

Aged, အသက်ကြီးသော a-thek kyēē thau.

Alone, တဆောက်တည်း ta-youk tãy.

Angry, မိတ်ဆိုးသည် tseit htsoz thẽe.

Apt, အတော် a-tāū.

— အသင့် a-thing.

Awful, ကြောက်ဖွယ် kyauk-hboé.

Bad, ဆိုး htsoz.

— မကောင်း ma-koung.

Base, ယုတ် yot.

Best, အကောင်းဆုံး a-koungs-htzon.

Big, ကြီးသော kyēē thau.

Bitter, ခါးသည် hkā thẽe.

Black, အနက် a-nek.

Blind, မျက်စိကန်း myek-tsēē gans.

Blue, ပြာပြာ pyā-byā.

Blunt, တုံးသည် ton thẽe.

Bold, ရဲရင့် yāy-ying.

Brave, ရဲရင့် yāy-ying.

Broad, အကျယ် a-kyé.

Cheap, အဘိုးနည်းသည် a-boz nāy thẽe.

Clean, အစင် a-tsing.

Clear, ကြည်လင်သည် kyēē ling thẽe.

Cold, ချပ်သည် hkyam thẽe.

Cool, သေသည် ay thẽe.

Crazy, ဆူး a yōō.

Cross, မိတ်တိုး tseit to.

Cruel, ကြမ်းကြုတ် kyams-g yot.

— ရက်စက် yek-tsek.

Dark, မိုက် meik.

— မှောင် hmoung.

Deaf, နားပင်းသည် nās pingz thẽe.

Dear, အဖိုးကြီးသည် a-hpoz kyēē thẽe.

Deep, အနက် a-nek.

Dim, အညို a-hmon.

Dirty, ညစ် nyit.

Dizzy, မူး mōō.

Dry, အဆွေ a-thoay.

— အခြောက် a-hkyouk.

Dumb, အသော ā-thau.

Early, စောစော tsau-tzau.

Easy, လွယ်။ *loé.*

Empty, လွတ်လတ်။ *lut-lat.*

Even, ညီ။ *nyēē.*

Every, တိုင်း။ *deingz.*

Exact, သေချာသော။ *thay hkyāz thau.*

Far, ဝေးသည်။ *wayz theé.*

Few, နည်းသည်။ *naýz theé.*

Firm, ခိုင်။ *hkeing.*

Fit, အတော်။ *a-tān.*

— အသင့်။ *a-thing.*

Flat, အပြား။ *a-pyāz.*

Foul, ညစ်သည်။ *nyit theé.*

— နောက်သည်။ *nouk theé.*

Glad, ရှင်လန်း။ *shwing-lanz.*

— ဝမ်းမြောက်။ *wanz-myauk.*

Good, ကောင်း။ *koungz.*

Great, ကြီး။ *kyēē.*

Green, မိမ်း။ *tseimz.*

Hard, မာ။ *mā.*

— ခက်။ *hkek.*

Heavy, လေး။ *layz.*

High, မြင့်။ *mying.*

Hot, ပူ။ *pōō.*

Lame, ခြေခွံ။ *hkyay htsun,*

Large, ကြီး။ *gyēē.*

Last, နောက်ဆုံး။ *nouk-hitzonz.*

Late, နောက်ကျ။ *nouk kya.*

Lazy, ပျင်း။ *pyingz.*

Lean, ပိန်။ *pein.*

Least, အငယ်ဆုံး။ *a-ngé hitzonz.*

Left, လက်ဝဲ။ *lek-way.*

Less, အငယ်။ *a-ngé.*

Light, ပေါ့။ *pay.*

Light, အတူတူ။ *a-tōō dōō.*

Long, ရှေ့။ *shay.*

Loose, ဆွောင့်။ *hkyoung.* [thau.

Loud, အသံကြီးသော။ *a-thań kyēē.*

Low, နိမ့်။ *neim.*

Mad, အရူး။ *a-yōō.*

Many, အများ။ *a-myāz.*

Moist, စွတ်သည်။ *tsut theé.*

— မိုသည်။ *tso theé.*

Near, အနီး။ *a-nēē.*

— အနား။ *a-nāz.*

Needy, ဆင်းရဲ၊ *htsing-yāy*.

New, အသစ်၊ *a-thit*.

Next, အနီးအဝေး၊ *a-nēē a-tsap*.

Old, အို၊ *o*.

— အသက်ကြီး၊ *a-thek gyeē*.

Poor, ဆင်းရဲ၊ *htsing-yāy*.

Pure, သန့်ရှင်း၊ *than-shing*.

Rapid, အလျင်၊ *a-lying*.

— အမြန်၊ *a-myan*.

Raw, ခိမ်း၊ *tseims*.

— မမှည့်၊ *ma hmaŷy*.

— မကျေမနပ်၊ *ma-kyay ma-nap*.

Red, အနီ၊ *a-nēē*.

Right, အမှန်၊ *a-hman*.

— အဟုတ်၊ *a-hot*.

— hand, လက်ရာ၊ *lek-yā*.

Ripe, မှည့်၊ *hmaŷy*.

Round, အလုံး၊

Same, အတူတူ၊ *a-tōō dōō*.

— ၎င်း၊ *lēē-goung*.

Short, တို၊ *to*.

Sick, မမာ၊ *ma-mā*.

— နာသည့်၊ *nā theē*.

Slow, အနှေး၊ *a-hnays*.

Sly, လိမ္မာ၊ *leim-mā*.

Small, အငယ်၊ *a-ngé*.

Soft, အပျော့၊ *a-pyau*.

— နုည့်၊ *noo nyan*.

Sour, ချဉ်၊ *hkyeēn*.

Stiff, ခိုင်၊ *hkeing*.

— ခံ၊ *hkan*.

Still, ထိတ်ဆိတ်၊ *hteit-htseit*.

Sweet, ချို၊ *hkyo*.

Swift, အလျင်အမြန်၊ *a-lying a-myan*.

Tall, ပြင့်၊ *mying*.

Thick, ထူ၊ *htōō*.

Thin, ငါး၊ *pa*.

Tight, ကျပ်၊ *kyap*.

Tough, ခိုင်မာ၊ *hkeing mā*.

True, အမှန်၊ *a-hman*.

— အဟုတ်၊ *a-hot*.

Warm, အိုက်၊ *eik*.

Weak, အားလျော့၊ *ā-lyau*.

— အားမရှိ၊ *ā ma-shee*.

Weary, မော့

——— ညောင် nyoung.

Wet, ဂတ် tsut.

——— ဇိ tso.

White, ခြင်္သေ့ hpyōō-hbyōō.

Wide, ကျယ် kyé.

Wild, ရဲဒီး yeing.

Wise, ပညာရှိ pin-yā shee.

Young, အသက်ငယ် a-thek ngé.

XXIX. VERBS.

Abandon, စွန့်ပြစ်သည် tsun pyit théê.

——— ပြစ်ထားသည် pyit htās théê.

Abate, လျော့သည် lyau théê.

Abet, အားပေးသည် ās pays théê.

Abide, နေသည် nay théê.

——— စောင့်နေသည် tsoung nay théê.

Able, to be, နိုင်သည် lineing théê.

Abolish, ပယ်ရှင်းသည် pé shingz théê.

Abound, ပေါများသည် pau myās théê.

Abscond, တိမ်ရှောင်သည် teimz shoung théê.

Abuse, ဆဲရေးသည် htsāy yayz théê.

Accept, ခံယူသည် likan yōō théê.

——— ဝန်ခံသည် wun hkan théê.

Accompany, အတူလိုက်သည် a-tōō leik théê.

Accuse, စွပ်စွဲသည် tsup tswāy théê.

Ache, ကိုက်သည် keik théê.

Acknowledge, ဝန်ခံသည် wun hkan théê.

Acquainted with, to be, သိကျွမ်းသည် theē kyumz théê.

Acquire, ရသည် ya théê.

Acquit, လွတ်သည် hlut théê.

——— ဆုံးသပေးသည် hkyamz thā pays théê.

Act, ပြုသည် pyoo théê.

——— လုပ်သည် pyoo lop théê.

Add, ပေါင်းသည် poungz théê.

——— ဆက်သည် htsek théê.

——— ထပ်သည် htap théê.

Admit, ဝန်ခံသည် wun hkan théê.

Admonish, ဆုမ္မသည် htsom-ma théê.

Adore, ကိုးကွယ်သည် kos goé théê.

Advance, တိုးတက်သည် tos tek théê.

Aid, ကူညီသည် kōō nyēē théê.

Aid, ထောက်ပံ့သည်။ htouk ping theê.

Answer, ပြန်ပြောသည်။ pyan pyau theê.

——— ပြောသည်။ hpyay theê.

Appear, ပေါ်သည်။ pāu theê.

——— ထင်ရှားသည်။ hting shā theê.

Applaud, ချီးမွမ်းသည်။ hkyēē mums theê.

Appoint, ခန့်ထားသည်။ hkan htās theê.

Arise, ထသည်။ hta theê.

Arrange, ပျင်ဆင်သည်။ pying htsing theê.

Arrest, ပမ်းဆီးသည်။ hpam htzēē theê.

Arrive, ရောက်သည်။ youk theê.

Ascend, တက်သည်။ tek theê.

Ask, တောင်းသည်။ touns theê.

Assemble, စုဝေးသည်။ tsoo ways theê.

Assist, ကူညီသည်။ kōō nyēē theê.

——— မစသည်။ mā-tzā theê.

Attain, ရသည်။ ya theê.

——— မိသည်။ mee theê.

Avoid, ရှောင်သည်။ shoung theê.

——— တိမ်းရှောင်သည်။ teim shoung theê.

Awake, နိုးသည်။ nos theê.

Awaken, နိုးသည်။ hnos theê.

Bathe, ချိုးသည်။ yay hkyo theê.

Be, to be, ရှိသည်။ shee theê.

——— ဖြစ်သည်။ hpyit theê.

Bear, ခံသည်။ hkan theê.

——— ထမ်းရွက်သည်။ htam yuek theê.

Beat, ရိုက်သည်။ yeik theê.

——— ပုတ်သည်။ pot theê.

——— နှက်သည်။ hnek theê.

——— ထောင်းသည်။ htouns theê.

Become, ဖြစ်သည်။ hpyit theê.

Begin, (to work,) လုပ်စပြုသည်။ lop tsa pyoo theê.

Beguile, လွှဲစားသည်။ hleē tzā theê.

Behold, ကြည့်သည်။ kyeē theê.

——— ——— ရသည်။ kyeē shoo theê.

Believe, ယုံသည်။ yon theê.

——— ——— ကြည့်သည်။ yon kyeē theê.

Belong, ဆိုင်သည်။ htseing theê.

——— စပ်ဆိုင်သည်။ tsap htseing theê.

Bend, v. a. ညွတ်သည်။ hnyut theê.

——— v. n. ညွတ်သည်။ nyut theê.

——— ကွေသည်။ koay theê.

Beseech, တောင်းပန်သည်။ touns pan theê. [theê.

Bind, ချည်နှောင်သည်။ hkyeē hnoung

Bite, ကိုက်သည်။ *keik theê.*
 Blame, အပြစ်တင်သည်။ *a-pyit ting theê.*
 Bloom, ပွင့်သည်။ *pwing theê.*
 Blow, မှတ်သည်။ *hmot theê.*
 — (as wind,) တိုက်သည်။ *teik theê.*
 Blunder, မှားသည်။ *hmās theê.*
 Boast, ဝါကြွားသည်။ *wā kyuās theê.*
 Boil, ဆူသည်။ *htsō theê.*
 — v. a. ပြုတ်သည်။ *pyot theê.*
 Borrow, ချေးသည်။ *hkyays theê.*
 — ငှါသည်။ *hngā̄s theê.*
 Break, ကျိုးသည်။ *kyos theê.*
 — ခွဲသည်။ *hkoāy theê.*
 — ဖြိုသည်။ *hpyo theê.*
 — ဖဲ့သည်။ *hpāy theê.*
 — ဖြတ်သည်။ *hpyat theê.*
 Bring, ယူခဲ့သည်။ *yōō hgāy theê.*
 Build, ဆောက်သည်။ *htsouk theê.*
 Burn, v. n. လောင်သည်။ *loung theê.*
 — v. a. မှိုသည်။ *sho theê.*
 Bury, ဖြေမြှုပ်သည်။ *myay hmyop theê.*
 — သင်းဖြိုဟ်သည်။ *things gyo theê.*
 — ဒုတ်ကြည်း သင်းဖြိုဟ်သည်။ *hpot kyēs things gyo theê.*
 Buy, ဝယ်သည်။ *wé theê.*

Buy, ဝယ်ယူသည်။ *wé yōō theê.*
 Calculate, တွက်သည်။ *twek theê.*
 Call, ခေါ်သည်။ *hkāū theê.*
 Carry, ထမ်းရွက်သည်။ *htams yuek theê.*
 — away, ယူသွားသည်။ *yōō thwās theê.*
 Cast down, ချသည်။ *hkyā theê.*
 — ဖြစ်ချသည်။ *pyit hkyā theê.*
 Catch, ဖမ်းဆီးသည်။ *hpams htzē̄s theê.*
 Cease, စဲသည်။ *tsāy theê.*
 Change, လဲသည်။ *lāy theê.*
 — ပြောင်းလဲသည်။ *pyoungs lāy theê.*
 Cheat, လိမ်လည်သည်။ *leim lē theê.*
 — စဉ်းလဲသည်။ *tsēens lāy theê.*
 Cherish, ကျွေးမွေးသည်။ *kyuays muays theê.*
 Choose, ရွေးသည်။ *yuāys theê.* [*theê.*
 — ကောက်သည်။ *yuāys kouk*
 — ချယ်သည်။ — *hkyé theê.*
 Chop, ခုတ်သည်။ *hkot-theê.*
 Claim, တောင်းသည်။ *toungs theê.*
 Cleave, ခွဲသည်။ *hkoāy theê.*
 Climb, တက်သည်။ *tek theê.*

Close, Sefodim, neit thee.

— သို့သည့်- *htso thee.*

Coax, ချစ်ချစ်ခပ်ခပ်၊ hkyau-may the.

Collect, ရင်းသည့်, tsou-yon, the'e.

Come, ~~come~~ là thê.

— back, ပြန်လာမည်။ pyan-lā thẽ.

~~—~~ down, ဆင်းသက်သည်။ htsings-lā
there.

 in wing

— dear, ချစ်ကပ်သည့် hkyeên-
kap thê.

— out, ထွက်လာသည်, htwek lā
there.

up, mad — tek —

Command, မိမိသင့်၊ mein thee.

— မှာ လိုက်သည့် hma leik
thee.

Comprehend, နားလည်သည်။ nās lay
thē.

Conceal, ဝှက်ပိသည့် hwek sho: thẽ,

— ဝိသုဒ္ဓိသုတ္တံ, hteim hkyan
thee.

Confine, ၵၢ်သၢၣ်, ၵၢ်ယၢၣ် the.

— ချုပ်စားသည့် ၊ hkyop htā: thẽ.

Conquer, နှိပ်စက်, नेिग थेे.

Consent, သဘောတူသည့် *tha-hau too*
thee.

— ဝန်ခံသည့် ဘုရားကံစားစေ.

Consider, ဆင်ခြင်သည့်၊ htsing hkying
thee.

— ဝဉ်းဝးသဉ်း tse'en: tza: thee.

Construct, **ပြုသည်** pyoo lop thee.

Consult, တိုင်ပင်သည့်. teing ping thep.

Continue, **နေသည့်** *ney thee*.

Cook, ကုတ်သည်· hkyek thee.

— ငြိမ်သည့်၊ *pyot thee.*

Copy, တကူးသည့်, tsā kōō, theō.

Count, ရေတွက်သည်။ yay twek thee.

Create, ဖန်ဆင်းသည့် hpan htzing
there.

Cross, ကူးသည့်, ကဝ်, the.

Crush, ကြိတ်သည့်, kyeit thee.

— မိမိသတ္တံး လိပေ လှေဉ် တေ.

Cry, သံညွှန့် ngo thee.

--- ငါ့ကွေးသည့် ngo kyuay, there.
 ငါ့ကွေးသည့် ngo kyuay, there.

--- မြည့်သည့်။ myee thee.

Curse, ကျေးဇူးမပြု။ kyein htsay thee,
But, ငါ့အတွက် အကုန်အစင်။

but, ကြာသည့်။ *hpyat thee.*

— ထွေးထွေး လေးလေး
 အေးအေး နေအေး

Original from
UNIVERSITY OF MICHIGAN

- Dance, ကသည်။ *ka theè.*
 Dare, ဝံသည်။ *wun theè.*
 Deceive, လှည့်ဝားသည်။ *hle-é-tzās theè.*
 ——— လိမ်လည်သည်။ *leim leè theè.*
 Decide, ဆုံးဖြတ်သည်။ *htson hpyat theè.*
 ——— ကောက် ယူရင်သည်။ *kouk yōō tsēē ying theè.*
 Delay, ဆိုင်းသည်။ *htseings theè.*
 ——— ဖင့်နွှသည်။ *hping hnoāy theè.*
 Demand, တောင်းသည်။ *toungs theè.*
 Demolish, ဖြိုက်သည်။ *hpyō hpyek-theè.*
 Deny, ငြင်းသည်။ *nyings theè.*
 ——— — ခံသည်။ ——— *hkon theè.*
 Depart, ထွက်သွားသည်။ *htwek thwās theè.*
 Deposit, ဆင်ထားသည်။ *ap htās theè.*
 Descend, ဆင်းသည်။ *htsing theè.*
 ——— — သက်သည်။ ——— *thek theè.*
 Design, ကြံသည်။ *kyañ theè.*
 ——— — ဝံသည်။ ——— *tseè theè.*
 Desire, လိုသည်။ *lo-theè.*
 ——— — ချင်သည်။ ——— *hgying theè.*
 Destroy, ဖျက်သည်။ *hpyek theè.*
 ——— — ဆီးသည်။ ——— *htsēē theè.*
 Detain, ချုပ်ထားသည်။ *hkyop htās theè.*
 Detest, ရွံ့သည်။ *yun shā theè.*
 Detest, မုန်းထားသည်။ *mons-htās theè.*
 Die, သေသည်။ *thay theè.*
 Differ, ခြားနားသည်။ *hkyās nās theè.*
 Dig, တူးသည်။ *tōō theè.*
 Direct, ဖွဲ့ထားသည်။ *hmā htās theè.*
 Disclose, ဖော်ပြသည်။ *hpañ pya theè.*
 Discover, ရွှေ့မြင်သည်။ *tway mying theè.*
 Dismiss, စေ့ငှက်သည်။ *tsay hlut theè.*
 ——— — ဆရာကချသည်။ *a-yā ga hkyatheè.*
 Dispute, ငြင်းခုံသည်။ *nyings hkon theè.*
 ——— — လုဆီသည်။ *loo htso theè.*
 Dive, နတ်သည်။ *ngot theè.*
 Divide, ခွဲဝေသည်။ *hkoāy way theè.*
 ——— — မိုင်းခြားသည်။ *peings hkyās theè.*
 ——— — ဝေသည်။ *way hnga theè.*
 Do, ပြုသည်။ *pyoo theè.*
 ——— — ကျင့်သည်။ ——— *kying theè.*
 Drag, ဆွဲသည်။ *htswāy theè.*
 Draw, ——— . ———
 Dread, ကြောက်သည်။ *kyouk theè.*
 ——— — ထိတ်လန့်သည်။ *hteit lan theè.*
 Dress, ဆင်ဝတ်သည်။ *a-wut wut theè.*
 Drink, သောက်သည်။ *thouk theè.*
 Drive, နှင်သည်။ *hning theè.*
 ——— — မောင်းသည်။ *moungs theè.*

Drop, ကုသည့်: kya theè.
 Dry, သွေသာသည့်: thoay lā theè.
 Dwell, နေသည့်: nay theè.

Eat, စားသည့်: tsā theè.
 Elevate, ချိပင့်သည့်: hkyē ping theè.
 ———— ခြောက်သည့်: — hmyouk theè.

Encircle, ပတ်သည့်: pat theè.
 ———— ပိုင်းသည့်: weings theè.
 ———— ရပ်သည့်: yit theè.
 ———— ဝန်းသည့်: wuns theè.

Endeavour, ကြိုးစားသည့်: kyos-tzās theè.

Endure, ခံသည့်: hkan theè.

Enter, ဝင်သည့်: wing theè. [theè.

Entreat, တောင်းပန်သည့်: tounge pan-

Erect, တည်ထောင်သည့်: teè htoung theè.

Err, မှားသည့်: hmās theè.

——— လွဲသည့်: loay theè.

Escape, ပြေးသည့်: pyays theè.

——— — လွတ်သည့်: — lut-theè.

Evade, တိမ်းရှောင်သည့်: teims shoung

Exchange, လဲသည့်: lay theè. [theè.

Excite, နှိုးဆော်သည့်: hnos htzaū theè.

——— တိုက်တွန်းသည့်: teik tuns theè.

Exist, ဖြစ်သည့်: lpyit theè.

Expel, ခုခံထုတ်သည့်: hning htot theè.

Extract, ခွတ်သည့်: hnot theè.

Fail, ကုသည့်: kya theè.

Fear, ကြောက်သည့်: kyouk theè.

Feed, ကျွေးသည့်: kyuays theè.

——— ကျွေးမွေးသည့်: kyuays muays theè.

——— စားသည့်: tsās theè.

Feel, စမ်းသည့်: tsams theè.

Find, ငွေ့သည့်: tway theè.

Flee, ပြေးသည့်: pyays theè.

——— ရှောင်သည့်: shoung theè.

Fling, ပြစ်သည့်: pyit theè.

Fold, ခေါက်သည့်: hkouk theè.

Follow, လိုက်သည့်: leik theè.

Forbid, ဖြစ်တားသည့်: myit tās theè.

——— ဆီး ———: htaēē: ———

——— ဟန် ———: han ———

Forget, မှေ့လျော့သည့်: may lyau theè.

Forsake, စွန့်ပြစ်သည့်: tsun pyit theè.

Frighten, ခြောက်လှန့်သည့်: hkyouk hlan theè.

Furnish, ပျင်ဆင်သည့်: pying htasing theè.

Gain, ဆြတ်ရသည်။ a-myat ya theè.

—— ရသည်။ ya theè.

Gather, ဆွတ်သည်။ htswut theè.

—— ရွှေသည်။ hkuay theè.

Get, ရသည်။ ya theè.

—— -ဒိသည်။ ya mee theè.

Give, ပေးသည်။ pay: theè. [theè.

Glad, to be, ရှင်လန်းသည်။ shwing hān:

—— ဝမ်းသာသည်။ wūn: thā theè.

—— ပြောက်သည်။ wam: myōak theè.

Glitter, သရောင်တောက်သည်။ a-young
tōuk theè.

—— ထွက်သည်။ a-young thwek
theè.

Go, သွားသည်။ thwās theè.

Govern, ခုပ်ပိုးသည်။ op tsos theè.

—— စီရင်သည်။ tsēē yīng theè.

—— ဆန်းရသည်။ a-tsos ya theè.

Grind, ကြိတ်သည်။ kyeit theè.

Grow, တိုးပွားသည်။ to: poās theè.

Hang, ဆွဲထားသည်။ htswāy htās theè.

Happen, ဖြစ်ပွားသည်။ hpyit hlā theè.

Hear, ကြားသည်။ kyās theè.

Hearken, နားထောင်သည်။ nā: htoung
theè.

Hearken, နားခံသည်။ nā: hkañ theè.

Help, မစသည်။ mā-tzā theè.

—— ကူညီသည်။ kōō nyēē theè.

Hew, ခတ်သည်။ hkot theè.

Hide, ဂှက်ထားသည်။ hwek htās theè.

—— ရွယ်—— koē ——

Hinder, ဆီးတားသည်။ htsees tās theè.

—— ဟန့်—— han ——

Hire, ငှားသည်။ hngās theè.

Hit, ထိခိုက်သည်။ hteē hkeik theè.

Hold, ကိုင်သည်။ keing theè.

Hurt, နာစေသည်။ nā: tzay theè.

Incite, ခိုးဆော်သည်။ hnos hēzā theè.

—— တိုက်တွန်းသည်။ teik tūn: theè.

Inform, ကြားဖြောသည်။ kyās pyā theè.

Inquire, မေးမြန်းသည်။ may: myān: theè.

—— ရှာဖွေသည်။ shā hōay theè.

—— စစ်ဆေးသည်။ tsit htay: theè.

Intend, ကြံသည်။ kyan theè.

—— အကြံရှိသည်။ a-kyan shee theè.

Interrupt, ဆီးတားသည်။ htsees tās theè.

—— ဟန့်—— han ——

—— ဖြစ်—— myit ——

Intrust, အပ်နှံသည်။ ap hnañ theè.

Invite, ဖိတ်သည်။ *hpeit theè.*

—— ပင့်သည်။ *ping theè.*

Join, ဆက်သည်။ *htseok theè.*

—— ဆပ်သည်။ *tsap theè.*

Judge, ဆုံးဖြတ်ပီရင်သည်။ *htsons hpyat tseè ying theè.*

Bump, ခုန်သည်။ *hkon theè.*

Keep, ထားသည်။ *htās theè.*

—— စောင့်သည်။ *tsaung theè. [theè.*

—— — ထိန်းသည်။ *tsaung hteins*

Kick, စန်သည်။ *kan theè.*

—— ကျောက်သည်။ *kyouk theè.*

Kill, ထတ်သည်။ *that theè.*

Kindle, မီးညှိသည်။ *mēs hnyee theè.*

Knock, (rap) ခေါက်သည်။ *hkouk theè.*

—— (hit) ထိခိုက်သည်။ *htee hkeik theè.*

Know, သိသည်။ *thee theè.*

—— — ဖြင်သည်။ *thee mying theè.*

—— — ကျမ်းသည်။ *thee kyums theè.*

—— မှတ်မိသည်။ *hmat mee theè.*

Laugh, ရယ်သည်။ *yé theè.*

Learn, သင်သည်။ *thing theè.*

Leave, ထွက်သွားသည်။ *htwek thwā theè.*

Lend, ခေးသည်။ *hkyays theè.*

—— ရှီးသည်။ *hngās theè.*

Lie down, လျောင်းသည်။ *lyoungs theè.*

—— တိုးထိုးနေသည်။ *tons lonn nay theè.*

Lie, ရသာဝကားပြောသည်။ *moo-thā tsa-gās pyau theè. [pyau theè.*

—— ကလိကပာပြောသည်။ *ka-lee-ga-mā*

Lift, ကြွသည်။ *kyua theè.*

—— ခိုသည်။ *hkyō theè.*

Light, ထွန်းသည်။ *htuns theè.*

—— လင်းစေသည်။ *lings tzay theè.*

—— ညှိသည်။ *hnyee theè.*

Like, ကျိုက်သည်။ *kyeik theè.*

—— နှစ်သက်သည်။ *huit thek theè.*

Listen, နားထောင်သည်။ *nās htoung theè.*

Live, ဆသက်ရှင်သည်။ *a-thek shing theè.*

Lock, ဆော့ခတ်သည်။ *thay hkat theè.*

Lodge, တဲနေသည်။ *tāy nay theè.*

—— တည်းခိုသည်။ *tēs hko theè.*

Look, ကြည့်သည်။ *kyeē theè.*

—— — ရသည်။ *kyeē shoo theè.*

Loosen, လျော့သည်။ *lyay theè.*

Lose, ပျောက်သည်။ *pyouk theè.*

Love, ရှိသည်။ *hkyit theè.*

Lower, နိမ့်သည်။ *hneim hkya theè.*

—— ယုတ်စေသည်။ *yot tzay theè.*

Make, လုပ်သည်။ *lop theè.*

Mark, မှတ်သည်။ *hmat theè.*

—— — ထားသည်။ *hmat htās theè.*

—— — သားသည်။ —— *thās theè.*

Measure, တိုင်းသည်။ *teing theè.*

—— — ထွာသည်။ —— *htoā theè.*

Meet, ထွေသည်။ *tway theè.*

—— — ကြိုသည်။ —— *kyon theè.*

—— — ဖြစ်သည်။ —— *mying theè.*

Mistake, မှားသည်။ *hmās theè.*

—— ထွေသည်။ *loāy theè.*

Mix, ရောနှောသည်။ *yan hnau theè.*

Mortgage, ပေါင်ထားသည်။ *poungs htās theè.*

Move, v. a. ရွှေ့သည်။ *shuay theè.*

—— ယူသွားသည်။ *yōō thwās theè.*

—— v. n. လှုပ်သည်။ *hlop-theè.*

—— ရွှေ့သည်။ *yuay theè.*

Murder, မနာလို၍ အသေသတ်သည်။ *ma nā lo yuay a-thay that theè.*

Need, လိုချင်သည်။ *lo hgying theè.*

Note, မှတ်သည်။ *hmat theè.*

—— — သားသည်။ —— *thās theè.*

—— — ထားသည်။ —— *htās theè.*

Nourish, ကျွေးမွေးသည်။ *kyuay muay theè.*

Number, ခေတွက်သည်။ *yay twek theè.*

Obeey, နားထောင်သည်။ *nās htoung theè.*

Observe, ကြည့်မှတ်သည်။ *kye hmat theè.*

Obstruct, ဆီးတားသည်။ *htsōō tās theè.*

Obtain, ရသည်။ *ya theè.*

Occur, ဖြစ်လှသည်။ *hpyit hīk theè.*

Offer, ပေးသည်။ *pays theè.*

—— ဆက်သည်။ *htsek theè.*

—— လှူသည်။ *hlōō theè.*

Open, ဂွင့်သည်။ *lipwing theè.*

Order, စီရင်သည်။ *tsē-ying theè.*

—— မှာသည်။ *hmā theè.*

—— မိန့်သည်။ *mein theè.*

Own, ပိုင်သည်။ *peing theè.*

—— (admit) ဝန်ခံသည်။ *wun hkan theè.*

Pawn, ပေါင်သည်။ *poung theè.*

Pay, ဆပ်သည်။ *htsap theè.*

- Pay, ပေးသည်။ *htsap pays theè.*
 Peep, ကြည့်သည်။ *hkyoungs kyeè theè.*
 Perceive, သိမြင်သည်။ *thee mying theè.*
 ——— ရသည်။ ——— *ya theè.*
 Perform, ပြုသည်။ *pyoo theè.*
 ——— လုပ်သည်။ *lop theè.*
 Petition, တောင်းသည်။ *shouk theè.*
 ——— တောင်းပန်သည်။ *toungs pan theè.*
 Pick, ရွေးကောက်သည်။ *yuays kouk theè.*
 Pierce, ဝှားသည်။ *tsōō theè.*
 ——— ဖောက်သည်။ *hpouk theè.*
 Place, ထည့်သည်။ *htaý theè.*
 ——— ထားသည်။ *htās theè.*
 ——— ထည့်ထားသည်။ *htaý htās theè.*
 Plant, ပိုက်သည်။ *tseik theè.*
 ——— ပျိုးသည်။ ——— *pyos theè.*
 Play, ကစားသည်။ *ka-tzās theè.*
 ——— (gamble) လောင်းတမ်းကစားသည်။
 loungs dams ka-tzās theè.
 Pluck, ဆွတ်သည်။ *htsut theè.*
 Postpone, ရွှေထားသည်။ *shuay htās theè.*
 Pound, ထောင်းသည်။ *htoungs theè.*
 Pour, ဆွန်းသည်။ *thuns theè.*
 Pour, လောင်းသည်။ *loungs theè.*
 Praise, ချီးမွမ်းသည်။ *hkyēē mums theè.*
 Pray, ဆုတောင်းသည်။ *htsoo toungs theè.*
 Preach, တရားဟောသည်။ *ta-yās hau theè.*
 Prepare, ပျင်ဆင်သည်။ *pying htsing theè.*
 Press, နှိပ်သည်။ *hneip theè.*
 ——— ဖိတည်။ *hpee theè.*
 Prevent, ဆီးတားသည်။ *htsēē tās theè.*
 ——— ဟန့် ——— *han ———*
 Print, ပုံနှိပ်သည်။ *pon hneip theè.*
 Purchase, ဝယ်သည်။ *wé theè.*
 ——— ယူသည်။ ——— *yōō theè.*
 Push, တွန်းသည်။ *tuns theè.*
 ——— ထိုးသည်။ ——— *htos theè.*
 Put, ထားသည်။ *htās theè.*
 — ထည့် ——— *htaý ———*
 ——— off ရွှေထားသည်။ *shuay htās theè.*
 Put on, ဝတ်သည်။ *wut theè.*
 ——— out, သတ်သည်။ *that theè.*
 Quarrel, ခန်ထွေသည်။ *yan htway theè.*
 Quench, သတ်သည်။ *that theè. [theè.*
 Question, မေးမြန်းသည်။ *may: myans*
 ——— စစ်သည်။ ——— *taít theè.*

Quit, ထွက်သွားသည်။ *htwek thwās theè.*

Rain, မိုးရွာသည်။ *mos yuā theè.*

Raise, ကြွသည်။ *kyua theè.*

——— ခိုသည်။ *hkyē theè.*

Ram down, ထိုးသည်။ *htos theè.*

——— နက်သည်။ *hnek theè.*

Reach, ခြံသည်။ *hmē theè.*

——— ရောက်သည်။ *yauk theè.*

Read, ဖတ်သည်။ *hpat theè.*

Reap, မိတ်သည်။ *yeit theè.*

Recede, ဆုတ်သည်။ *htsot theè.*

Receive, ခံယူသည်။ *hkan yō theè.*

——— လက်ခံသည်။ *lek hkan theè.*

Reckon, ခေတွက်သည်။ *yay tweek theè.*

Recognise, မှတ်မိသည်။ *hmat mee theè.*

Recollect, သတိရသည်။ *tha-dee ya theè.*

Rejoice, ဝမ်းမြောက်သည်။ *wams myouk theè.*

——— ရွှင်လန်းသည်။ *shwing lans theè.*

Release, ထွတ်သည်။ *hlut theè.*

——— လိုက်သည်။ — *leik theè.*

Remain, နေသည်။ *nay theè.*

——— ကျန်ရစ်သည်။ *kyan yit theè.*

Remember, မှတ်မိသည်။ *hmat mee theè.*

Remember, သတိရသင့်။ *tha-dee ya theè.*

Remove, v. n. ရွှေသည်။ *yuay theè.*

——— ပြောင်းသွားသည်။ *pyoungs thwās theè.*

——— v. a. ရွှသည်။ *shuay theè.*

Revel, ဆုတ်သည်။ *htsot theè.*

Rent, ငှားသည်။ *hngās theè.*

Repair, ပျင်ဆင်သည်။ *pying htsing theè.*

——— ပြုပြင်သည်။ *pyoo pying theè.*

Repeat, ဆိုပြန်သည်။ *htso pyan theè.*

——— ပြန်ပြောသည်။ *pyan pyau theè.*

Reply, ဖြေသည်။ *hpyay theè.*

——— တုခြေသည်။ *too hkyay theè.*

Represent, ဆီဝင်သည်။ *a-tsē ying hkan theè.*

Respect, မိုးသသည်။ *yo thay theè.*

——— ထောက်ထားသည်။ *htouk htās theè.*

Retreat, ဆုတ်သွားသည်။ *htsot thwās theè.*

Return, လာပြန်သည်။ *lā byan theè.*

Reveal, ဖော်ပြသည်။ *hpāu pya theè.*

Ride, မီးသည်။ *tsē theè.*

Rise, ထသည်။ *hta theè.* [theè.

——— (as the sun,) ထွက်သည်။ *htwek*

Rob, မီးယူသည်။ *hko yō theè.*

Rob, လုယူသည်။ loo yoo theè.

Roof, မိုးသည်။ moe theè.

Rub, ပွတ်သည်။ put theè.

—— တိုက်သည်။ teik theè.

—— သုတ်သည်။ thot theè.

Rule, ဆုံးရှုံးသည်။ a-tsos ya theè.

—— ဝိရင်သည်။ tsee ying theè.

—— စုန်ချုပ်သည်။ op hkyop theè.

Run, ပြေးသည်။ pyay theè.

Save, ကယ်တင်သည်။ ké ting theè.

—— —— ဆယ်သည်။ ké htsé theè.

Say, ဆိုသည်။ htso theè.

—— ပြောသည်။ pyau theè.

Scatter, ကြဲသည်။ kyāy theè.

—— မြှိုကြဲသည်။ hpyān kyāy theè.

Scorch, မှိုက်သည်။ hmyeik theè.

Scrape, ဖြစ်သည်။ hkyit theè. [theè.

Seal, တံဆိပ်ခတ်သည်။ ta-htzeip hkat

See, မြင်သည်။ mying theè.

Seek, ရှာသည်။ shā theè.

—— —— စွဲသည်။ shā hboay theè.

Seem, (ဖြစ်)ဟန်ရှိသည်။ (hpyit) han shee theè.

Seize, ဖမ်းမိသည်။ hpam mee theè.

Seize, ဖမ်းဆီးသည်။ hpam tzeē theè.

Select, ရွေးကောက်သည်။ yuay koak theè.

—— —— ချယ်သည်။ yuay hkyé theè.

Sell, ရောင်းသည်။ young theè.

Send, စေလွှတ်သည်။ tsay hlut theè.

Separate, ခွဲထားသည်။ hkoay htā theè.

—— မိုင်းခြားသည်။ peing hkyā theè.

Serve, ဆောင်သည်။ a-tsay hkan theè.

—— ဆူထမ်းသည်။ a-hmo htam theè.

Set, ထည့်ထားသည်။ htay htā theè.

—— (plant,) စိုက်သည်။ tseik theè.

Sever, ဖြတ်သည်။ hpyat theè.

Sew, ချုပ်သည်။ hkyop theè.

Shake, ထုပ်သည်။ hlop theè.

—— တုန်—— ton ——

—— (dust,) ခါသည်။ hkā theè.

Sharpen, (point,) ခွန်သည်။ hkyun theè.

—— (an edge,) ဆွေးသည်။ thoay theè. [theè.

Shine, ဆရောင်ထွက်သည်။ a-young htwek

—— ထွန်းသည်။ htun theè.

—— —— လင်းသည်။ htun ling theè.

Shiver, တုန်ထုပ်သည်။ ton hlop theè.

Strip, ရှင်သည်။ *hwinng theè.*

Strive, ကြိုးစားသည်။ *kys tsas theè.*

Suck, ရှိသည်။ *tsq theè.*

Suffer, ခံသည်။ *hkan theè.*

Summon, ရှုခေါ်သည်။ *hkya hkāu theè.*

Surpass, ထွန်သည်။ *lun theè.*

—— သာသည်။ *thā theè.*

Surround, ဝန်းရံသည်။ *wunt yan theè.*

—— ဝိုင်းဝန်းသည်။ *weings wunt theè.*

Survey, ဖြေထိုင်သည်။ *myay teings theè.*

—— တိုင်းထွာသည်။ *teings htoā theè.*

Swallow, ချိုသည်။ *myo theè.*

Swear, ကျိန်ဆိုသည်။ *kysin htso theè.*

—— ကျမ်းကျိန်သည်။ *kyams keing theè.*

Sweat, ခြောက်ထွက်သည်။ *hkyays htwek theè.*

Swell, ရောင်သည်။ *young theè.*

—— ဖောင်းသည်။ *hpoungs theè.*

—— ဖူးသည်။ *hpōō theè.*

Swim, ရေကူးသည်။ *yay kōō theè.*

Swoop, သုတ်သည်။ *thot theè.*

Take, ယူသည်။ *yōō theè. [theè.*

—— away, သွားသည်။ *yōō thwā:*

Talk, စကားပြောသည်။ *tsa-gās pyāu theè.*

Tarry, နေသည်။ *nay theè.*

—— ဆိုင်းသည်။ *htseings theè.*

—— ဖင့်သည်။ *hping hnoāy theè.*

Teach, သင်တော်သည်။ *thing hkya theè.*

—— သွန်သင်သည်။ *thun thing theè.*

Tear, ဆုတ်သည်။ *htsot theè.*

Tell, ရောဆိုသည်။ *pyāu htso theè.*

—— ကြားပြောသည်။ *kyās pyan theè.*

Terrify, ခြောက်ထွန်သည်။ *hkyouk hlan theè.*

Think, ထင်သည်။ *hting theè.*

—— —မှတ်သည်။ *hting hmat theè.*

Threaten, ခိုင်းခြောက်သည်။ *hkyeims hkyouk theè.*

Throw, ပြစ်သည်။ *pyit theè.*

Thrust, ထိုးသည်။ *hto: theè. [theè.*

Thunder, မိုးရွာသည်။ *mos hkyons*

Tie, ရှည်သည်။ *hkyeè theè.*

—— —နှောင်သည်။ *hkyeè hnoung theè.*

Tired, to be, ဖောသည်။ *mau theè.*

—— —ညောင်းသည်။ *nyoungs theè.*

—— ပင်ပန်းသည်။ *ping bans theè.*

Touch, ထိသည်။ *ntee theè.*

Trample, နင်းသည်။ nings thẽe.

—— နှိပ်နင်းသည်။ hneip nings thẽe.

Transfer, ရွှေ့ဆပ်သည်။ hloay ap thẽe.

—— ပေးသည်။ — pays thẽe.

Transgress, ဝှန်ကျသည်။ hlun kyōō thẽe. [thẽe.

Translate, အနက်ပြန်သည်။ a-nek pyan

Transmit, ပေးလိုက်သည်။ pays leik thẽe.

Travel, ခရီးသွားသည်။ hka-rēē thwā thẽe.

Tread, နင်းသည်။ nings thẽe.

Tremble, တုန်သည်။ ton thẽe.

—— လှုပ်သည်။ ton hlop thẽe.

Twist, ကျပ်သည်။ kyit thẽe.

Value, အဖိုးပြတ်သည်။ a-hpo: pyat thẽe.

Vex, နှောင့်ရှက်သည်။ hnoung shek thẽe.

Unbind, ပြည်သည်။ hpyẽe thẽe.

Undergo, ခံသည်။ hkañ thẽe.

Understand, နားလည်သည်။ nā: lãy thẽe.

Undress, ဖုတ်ခွတ်သည်။ a-wut hkyut thẽe.

Unfasten, ပြည်သည်။ hpyẽe thẽe.

Untie, ————

Uphold, ထောက်ပံ့သည်။ htouk ping

Use, သုံးသည်။ thon: thẽe. [thẽe.

—— ဆောင်ဘဉ်း။ thon: htsoung thẽe.

Wait, ဆိုင်းသည်။ htseing: thẽe.

—— စောင့်နေသည်။ tsoung nay thẽe.

—— ငိုလင့်သည်။ ngan̄ ling thẽe.

Wake, နိုးသည်။ no: thẽe.

Walk, လည်သည်။ lãy thẽe.

—— ခြေကျင်သွားသည်။ hkyay gying thwā thẽe.

Wander, လှည့်သွားသည်။ hlee thwā thẽe.

Ward off, ကာသည်။ kā thẽe.

—— ဆီးသည်။ kā htsēē thẽe.

Warn, သတိပေးသည်။ tha-dee pays thẽe.

Wash, ဆေးသည်။ htsays thẽe.

—— လျှော်သည်။ shāū thẽe.

Watch, စောင့်နေသည်။ tsoung nay thẽe.

Wear away, ပွန်းသည်။ pun: thẽe.

Weave, ခက်သည်။ yek thẽe.

Weep, မိုသည်။ ngo thẽe. [thẽe.

—— မှက်ရည်ကျသည်။ myek yẽe kya

Wet, ဆွတ်သည်။ htsut thẽe.

—— to be, ဂွတ်သည်။ tsut thẽe.

—— မိသည်။ tso thẽe.

Wipe, သုတ်သည်။ *thot theê.*

Wish, လိုသည်။ *lo theê.*

——— ဆုင်သည်။ *lo hgying theê.*

——— အလိုရှိသည်။ *a-lo shee theê.*

Withdraw, ထွက်သွားသည်။ *htwek lhwā theê.*

Wither, ညှိုးနွမ်းသည်။ *hnyos num theê.*

Withstand, ခံသည်။ *hkoo hkan theê.*

Work, လုပ်သည်။ *lop theê.*

——— အလုပ်လုပ်သည်။ *a-lop lop theê.*

Worry, နှောင့်ရှက်သည်။ *hnouk shek theê.*

Worship, ကိုးကွယ်သည်။ *ko goé theê.*

Wrangle, ရန်ငြောသည်။ *yan tway theê.*

——— ငြင်းခုံသည်။ *nying hkon theê.*

Wrap, လိပ်သည်။ *leip theê.*

Write, ရေးသည်။ *yays theê.*

——— စာရေးသည်။ *tsā yays theê.*

——— ရေးသားသည်။ *yays thā theê.*

Yawn, သပ်သည်။ *tham theê.*

——— ဟသည်။ *ha theê.*

Yell, အော်ဟစ်သည်။ *āū hit theê.*

Yield, ဝန်ခံသည်။ *wun hkan theê.*

XXX. ADVERBS.

Able, တတ်နိုင်စွာ။ *tat hneing tzoā.*

About, ခန့်။ *hgan.*

——— လောက်။ *louk.*

Above, (more than,) ကျော်။ *gyāū.*

——— မက။ *ma-ka.*

Abroad, ပြင်ပ။ *pying hmā.*

Abundantly, ကြွယ်ဝစွာ။ *kyué wa tzoā.*

Afterwards, နောက်နောင်။ *nouk noung.*

Again, တဖန်။ *ta-hpan.*

——— တုန်း။ *ta-hpan don.*

Ago, အထက်က။ *a-htek ga.*

Alike, အတူတူ။ *a-tū-dū.*

Almost, လု။ *loo.*

Also, လည်း။ *lēe.*

Always, အစဉ်မပြတ်။ *a tse'en ma pyat.*

——— အဘိတိုင်။ *a-hkā deing.*

Any-where, တခုခုသောအရပ်၌။ *ta-hkoo-hgoo thau a-yap hneik.*

Backward, နောက်သို့။ *nouk tho.*

Before, အရင်က။ *a-ying ga.*

Besides, ၎င်းပြင်။ *lēe-goung pying.*

By and bye, လောနေပြီးမှ။ hka-na nay
pyēē hma.

Certainly, အတပ်အမှန်။ a-tap a-hman.
Cheerfully, ရှင်လန်းစွာ။ shwing lan tzoā.

Daily, နေ့တိုင်း။ nay deing.
Downward, အောက်သို့။ ouk tho.

Early, စောစော။ tsau tzau.
Elsewhere, အများသို့။ a-hkyā thō.
Enough, လောက်အောင်။ louk oung.
Even, ပင်။ bing.
Externally, ပြင်မှာ။ pying hma.

First, ရှေ့ဦးစွာ။ shay ၏ tzoā.
—— ပဌမာ။ pa-ta-mā.
Finally, နောက်ဆုံး၌။ nouk htzoñ hneik.
Foolishly, မိုက်စွာ။ meik tzoā.
Force, by အနိုင်အထက်။ a-neing a-htek.
—— အတင်းအဓမ္မ။ a-ting a-dam-ma.
Forward, ရှေ့သို့။ shay tho.

Heedlessly, အမှတ်တမဲ့။ a-hmat ta-māy.
Hence, သည်က, theē ga.

Here, သည်မှာ။ theē hma.
Hereafter, နောင်ကာလ။ noung-kā-lā.
—— ——— ဘဝ။ ——— ba-wa.
Henceforth, ယခုမှစ၍။ ya-hkoo hma
Heretofore, ရှေ့က။ shay ga. [tsa-yuay
Hither, သည်သို့။ theē tho.
Hitherto, ယခုတိုင်အောင်။ ya-hkoo teing
How ? အဘယ်သို့။ a-bé tho. [oung.
—— ဘယ်နှယ်။ be-hné.
How, မည်သို့။ meē tho.
—— — သည်နှယ်။ meē theē hné.
—— — ကဲ့သို့။ —— gāy tho.
How much ? အဘယ်မျှလောက်။ a-bé
hmya louk.
How much, မည်မျှလောက်။ meē hmya
louk.
Hurriedly, ခုံတမင်း။ hkoñ ta-ming.
Illegally, မတရားသဖြင့်။ ma-ta-rā tha-
hpying.
Immediately, အချားမဲ့။ a-hkyā māy.
Indeed, အကယ်၍။ a-ké yuay.
Instantly, ချက်ချင်း။ hkyek hkying.
Justly, ခြေစုံတရား။ hpyoung mat tzoā.

Lastly, နောက်ဆုံး၌၊ nouk htzoñs hneik.

Lately, တနောက်၊ ta-nay-ga.

Likewise, ထိုနည်းတူ၊ hto neēs dō.

Long ago, } လွန်လေပြီသော အခါ
Long since, } ကာလ၊ lun lay byēē
 } thau a-hkā kā-la.

Merely, သက်သက်၊ thek thek.

————— ချည်း၊ hgya'ys. [pyat.

Monthly, လစဉ်မပြတ်၊ la-tze'en ma-

————— လတိုင်း၊ la-deings.

Much, များစွာ၊ myā: tzoā.

Nay, မဟုတ်ပူး၊ ma-hot-hpōō. [hot.

Never, တခါမျှမဟုတ်၊ ta-hkā hmya ma-

Next, အနီးအဝပ်၊ a-nēē: a-tsap.

Nigh, အနီးမှာ၊ a-nēē: hmā. [hot.

Not at all, အလျှင်းမဟုတ်၊ a-hlying: ma

No, မဟုတ်ပူး၊ ha-hot-hpōō.

Not, မ၊ ma.

———— yet မ —— သေး၊ ma ———thay.

No where, အဘယ်မျှမဟုတ်၊ a-bé hmya

Now, ယခု၊ ya-hkoo. [ma hot.

———— ခု၊ hgoo.

Oft, often, အကြိမ်ကြိမ်၊ a-kyeim-gyeim.

Often-times, အထပ်ထပ်၊ a-htap htap.

————— အခါခါ၊ a-hkā hgā.

Once, တခါ၊ ta-hkā.

———— တခါက်၊ ta-hkouk.

———— တလီ၊ ta-lēē.

———— တကြိမ်၊ ta-gyeim.

Only, သာ၊ thā.

———— ချည်း၊ hgya'ys.

Once only, တခါတည်း၊ ta-hkā dā'ys.

One only, တခုတည်း၊ ta-hkoo dā'ys.

Peradventure, ဟုတ်လျှင် ဟုတ်၊ hot
[hlying hot,

Perchance, ————— " ———

Perhaps, ဟုတ်လျှင်ဟုတ်၊ hot hlying
[hot,

————— ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်မည်၊ hpyit
gounge hpyit mēē,

Possibly, ဖြစ်ကောင်းဖြစ်မည်၊ hpyit gounge
[hpyit mēē,

Presently, ယခုပင်၊ ya-hkoo bing. [hot,

Probably ဟုတ်ကောင်းဟုတ်၊ hot gounge

Quickly, အလျင်၊ a-lying.

———— အမြန်၊ a-myan.

Quickly, မြန်မြန် *myan myan*.

Really, အမှန်အကန် *a-hman a-kan*.

Severally, အသီးအသီး *a-thēē a-thēē*.

Since, နောက် *nouk*.

Slowly, နှေးနှေး *hnay hnay*.

So, ထိုအတိုင်း *hto a-tōō*.

Sometimes, တခါတလေ *ta-hkā ta-lay*.

—— where, တစ်တခု သောအရပ်၌ *ta-tson ta-hkoo thau a-yap hneik*.

Soon, များမကြာ *myā ma kyā*.

—— မကြာမဖြင့် *ma kyā ma mying*.

Straightway, ချက်ချင်း *hkyek hkying*.

Suddenly, ယုတ်ခနဲ *yot-hka-nāy*.

Sufficiently, လောက်အောင် *louk oung*.

Then, ထိုအခါ *hto a-hkā*.

Thence, ဟိုက *ho ga*. [yuay.

—— forth, ထိုမှစ၍ *hto hma tsa*

There, ဟိုမှာ *ho hma*.

Thither, ဟိုကို *ho go*.

—— — သို့ — *tho*.

Thrice, သုံးကြိမ် *thon gyeim*.

—— — လီ — *lee*.

Thus, ထိုသို့ *hto tho*.

—— — ကဲ့သို့ *hto gāy tho*.

—— ဤသို့ *ēē tho*.

—— — ကဲ့သို့ — *gāy tho*.

To-day, ယနေ့ *ya-nay*.

To-morrow, နက်မနဲ *nek-hpan*.

Truly, အမှန် *a-hman*.

Twice, နှစ်ကြိမ် *hna-kyeim*.

—— — လီ — *lee*.

Uncommonly, အထူးသဖြင့် *a-htōō tha hpying*.

Unjustly, မတရားစွာ *ma ta-rās tzoā*.

Upward, အထက်သို့ *a-htek tho*.

Vainly, အလကား *a-la-gā*.

Verily, ကောက်အမှန် *ay-kan a-hman*.

Very, အထွန် *a-hlon*.

Voluntarily, အလိုလို *a-lo-lo*.

Weekly, ခုနစ်ရက်တခါ *hkoo-hnit yek ta-hk*

Well, ကောင်းကောင်း *koungs-goungs.ā*.

When? ဘယ်သောအခါ *bé thau a-hkā*.

When, မည်သောအခါ *mēē* ———

Whence? ဘယ်ဆီက။ bé htzēē ga.

Whence, မည်—။ meē —

Whither? ဘယ်ဆီသို့။ bé htzēē tho.

Whither, မည်—။ meē —

Whithersoever, လေရာရာ။ lay yā yā.

Where? ဘယ်ဆီမှာ။ bé htzēē hmā.

Where, မည်—။ meē —

Wherefore? အဘယ်ကြောင့်။ a-bé gyoung.

Wherefore, ထိုကြောင့်။ hto gyoung.

Wisely, လိမ္မာစွာ။ leim-mā tzoā.

Why? အဘယ်ကြောင့်။ a-bé gyoung.

Why, မည်သည်ကြောင့်။ meē theē gyoung.

Yea, ဟုတ်ကဲ့။ hot-kāy.

Yes, —။ —။ [pyat.

Yearly, နှစ်စဉ်မပြတ်။ hnit tze'en ma

—။ နှစ်တိုင်း။ hnit deings.

Yesterday, မနေ့။ ma-nay.

—။ evening, မနေ့ည။ ma-nay nya.

Yet, ထိုမှတပါး။ hto-hma ta-bā.

—။ တဖန်။ ta-hpan.

—။ သေး။ thay.

XXXI. POSTPOSITIONS.

Aback, နောက်သို့။ nouk tho.

Above, အထက်မှာ။ a-htek hmā.

—။ အပေါ်မှာ။ a-pāū hmā.

About, ပတ်လည်။ pat-lē.

—။ ပတ်ဝန်းကျင်။ pat wun: gying.

According to, အတိုင်း။ a-teings.

—။ နှင့် —။ hning a-teings.

According to, အလျောက်။ a-lyouk.

—။ နှင့် —။ hning a-lyouk.

Across, ရှောက်။ shouk.

After, နောက်မှာ။ nouk hmā.

Along with, နှင့်အတူ။ hning a-tō.

Along with, နှင့်အတူ။ hning ta-gea.

Among, တွင်။ twing.

Around, ပတ်လည်။ pat lē.

—။ ပတ်ဝန်းကျင်။ pat wun: gying.

As far as, တိုင်အောင်။ teing oung.

—။ ရောက်အောင်။ youk oung.

At, မှာ။ hmā.

—။ ဌ။ hneik.

Atop of, ပေါ်မှာ။ pāū hmā.

—။ ထက်မှာ။ htek hmā.

Before, ရှေ့မှာ။ shay hmā.

Before, မျက်မှောက်။ myek hmouk.

Behind, နောက်မှာ။ nouk hmā.

Below, အောက်မှာ။ ouk hmā.

Beneath, အောက်မှ။ ouk hmā.

Between, ဝင်ကြားမှာ။ tsap kyā။ hmā.

Beyond, လွန်မှာ။ lun hmā.

By means of, ဖြင့်။ hpying.

———— အားဖြင့်။ ā။ hpying.

Down, အောက်သို့။ ouk tho.

———— ကျသို့။ kyay tho.

During, တွင်း။ dwing.

———— ပတ်လုံး။ pat-loṅ။

For, အဖို့။ a-hpo.

———— သို့။ bo.

From, မှ။ hma.

———— က။ ga.

In, မှ။ hmā.

———— ဌ်။ hneik.

———— တွင်း။ dwing.

In accordance with, နှင့်အတိုင်း။ hning
a-teing။

In accordance with, — အညီ။ hning
a-nyē.

In order to, ငှါ။ ngā.

———— အလိုငှါ။ a-lo hngā.

In presence of, ထံမှာ။ htañ hmā.

———— ဆီမှာ။ htzēē hmā.

Inside of, ထဲမှာ။ htāy hmā.

———— တွင်းမှာ။ htwings။ hmā.

Into, အထဲသို့။ a-htāy tho.

Like, ကဲ့သို့။ gāy tho.

———— လို။ lo.

———— လိုလို။ lo lo.

Near, နားမှာ။ nās hmā.

Of, ၏။ eē.

Off, အပေါ်က။ a-pāū ga.

———— မှ။ ——— hma.

On, ——— မှ။ ——— hmā.

On account of, ကြောင့်။ gyoung.

———— အတွက်။ a-twek.

———— အတွက်ကြောင့်။ a-twek-
gyoung.

Over, အထက်မှာ။ a-htek hmā.

Out, ဖြင်သို့။ pying tho.

———— of, ထဲက။ hday ga.

Outside of, ပြင်မှာ။ pying hmā.

———— ပမှာ။ pa hmā.

Through, တရှောက်လုံး။ ta-shouk-loñs.

To, အား။ ās.

— သို့။ thō.

— ကို။ go.

Together with, နှင့်အတူ။ hning a-too.

———— တကွ။ ——— ta-goa.

Towards, သို့။ thō.

———— ဆီသို့။ htzēē thō.

Under, အောက်မှာ။ ouk hmā.

Up, အပေါ်မှာ။ a-pāū hmā.

— ——— သို့။ ——— thō.

— (a river,) ညာသို့။ nyā thō.

Upon, အပေါ်မှာ။ a-pāū hmā.

With, နှင့်။ hning.

Without, ပြင်မှာ။ pying hmā.

———— ပမှာ။ pa hmā.

XXXII. CONJUNCTIONS.

Again, တဖန်တုံ။ ta-hpan don.

Albeit, သို့သော်လည်း။ thō thaū lēes.

Also, လည်း။ lēes.

—— လည်းကောင်း။ lēes-goung.

And, နှင့်။ hning.

—— ရှိ။ yuay.

—— လည်း။ lēes.

As, ကြောင့်။ gyoung.

Because, ကြောင့်။ gyoung. [moō gās.

———— အကြောင်းမူကား။ a-kyoungs.

Besides, ငှင်ပြင်။ lēes-goung pying.

Besides, ထိုမှတပါး။ hto hma ta-bās.

Both, ငှင်။ lēes-goung.

But, သို့သော်လည်း။ thō thaū lēes.

—— မူကား။ moō gās.

Else, သို့မဟုတ်။ thō ma-hot.

Except, မဟုတ်လျှင်။ ma-hot hlying.

For, အကြောင်းမူကား။ a-kyoungs moō-
gās.

However, သို့သော်လည်း။ thō thaū-lēes.

If, လျှင်၊ hlying.

— သော်၊ thaū. [ta-byēē gas.

— it be so, ယင်သိုတပြီးကား၊ yingz tho.

— so be, သိုပြင်လျှင်၊ tho hpyit hlying.

In regard to, မှာ၊ hmā.

Likewise, လည်း၊ leēs.

————— ၎င်း၊ leēs-goung.

Moreover, လည်ပြင်၊ theē pying.

————— ၎င်းပြင်၊ leēs-goung pying.

————— ၎င်းနည်း၊ ————— neēs.

Not, မ၊ [leēs.

Nevertheless, သိုသော်လည်း၊ tho thaū

Notwithstanding, ထိုသိုပြင်စေကား၊ hto
tho hpyit tzay gās mō.

Or, သိုမဟုတ်၊ tho ma-hot.

— လည်း၊ leēs.

— မူလည်း၊ mō-mō-leēs.

— သိုမဟုတ်၊ tho ma-hot.

Otherwise, -- —————

Since, ကြောင့်၊ gyoung.

Since, ယင်သိုတပြီးကား၊ yingz tho ta-
byēē gas. [gyoung.

———— သိုပြင်သောကြောင့်၊ tho hpyit thaū

———— သိုပြင်၍၊ tho hpyit yuay.

Than, ထက်၊ hdek.

That, အောင်၊ oung.

———— အလိုငှါ၊ alo hngā.

Then, ထိုကြောင့်၊ hto gyoung.

Therefore, —. —————

————— သိုရာတွင်၊ tho yā dwing

————— upon, သိုပြင်၍၊ tho hpyit yuay.

Though, သိုသော်လည်း၊ tho thaū leēs.

Unless, မဟုတ်လျှင်၊ ma-hot hlying.

Whereas, ကြောင့်၊ gyoung.

———— fore, ထိုကြောင့်၊ hto gyoung.

———— upon, သိုပြင်၍၊ tho hpyit yuay.

Whether, ပြင်စေ၊ hpyit tzay.

With regard to, မှာ၊ hmā.

Yet, သိုသော်လည်း၊ tho thaū leēs.

—— ထိုသိုပြင်စေကား၊ hto tho hpyit
tzay gās mō.

XXXIII. NUMERALS.

Sect. 1st. Cardinals.

1	တ	တစ် tit, generally contracted to တ ta.	21	၂၁	နှစ်ဆယ်တစ် hna-htsé tit,
2	၂	နှစ် hnit, often contracted to နှစ် hna.	22	၂၂	—နှစ် — hnit,
3	၃	သုံး thon̄s.	23	၂၃	—သုံး — thon̄s,
4	၄	လေး lays,	24	၂၄	—လေး — lays,
5	၅	ငါး ngāz,	25	၂၅	—ငါး — ngāz,
6	၆	ချောက် hkyouk,	26	၂၆	—ချောက် — hkyouk,
7	၇	ခုနစ် hkoo-hnit,	27	၂၇	—ခုနစ် — hkoo-hnit,
8	၈	ရှစ် shit,	28	၂၈	—ရှစ် — shit,
9	၉	ကိုး koz,	29	၂၉	—ကိုး — koz,
10	၁၀	ဆယ် htse, or တဆယ် ta-htsé,	30	၃၀	သုံးဆယ် thon̄s-htsé,
11	၁၁	ဆယ်တစ် htse-tit,	31	၃၁	—တစ် — tit,
12	၁၂	—နှစ် — hnit,	40	၄၀	လေးဆယ် lays-htsé,
13	၁၃	—သုံး — thon̄s,	42	၄၂	—နှစ် — hnit,
14	၁၄	—လေး — lays,	50	၅၀	ငါးဆယ် ngāz-htsé,
15	၁၅	—ငါး — ngāz,	53	၅၃	—သုံး — thon̄s,
16	၁၆	—ချောက် — hkyouk,	60	၆၀	ချောက်ဆယ် hkyouk-htsé,
17	၁၇	—ခုနစ် — hkoo-hnit,	64	၆၄	—လေး — lays,
18	၁၈	—ရှစ် — shit,	70	၇၀	ခုနစ်ဆယ် hkoo-hnit htse,
19	၁၉	—ကိုး — koz,	75	၇၅	—ငါး — ngāz,
20	၂၀	နှစ်ဆယ် hna-htsé,	80	၈၀	ရှစ်ဆယ် shit-htsé,
			86	၈၆	—ချောက် — hkyouk,
			90	၉၀	ကိုးဆယ် koz-htsé,

97	၉၇ ကိုးဆယ်ခုနစ်။	ko-htsé hkoo-hnit,	200	၂၀၀ နှရာ။	hna-yā,
100	၁၀၀ တရာ။	ta-yā,	300	၃၀၀ သုံးရာ။	thoñs-yā,
105	၁၀၅ — ငါး။	ta-yā ngāz,	1000	၁၀၀၀ တထောင်။	ta-htoung,
115	၁၁၅ တရာတဆယ်ငါး။	ta-yā ta-htsé ngāz,	10,000	၁၀၀၀၀ တသောင်း။	ta-thoungz,
150	၁၅၀ ——— ငါးဆယ်။	—ngāz-htsé,	100,000	၁၀၀၀၀၀ တသိန်း။	ta-theinz,
175	၁၇၅ တရာခုနစ်ဆယ်ငါး။	ta-yā hkoo- hnit-htsé ngāz,	1,000,000	၁၀၀၀၀၀၀ တသန်း။	ta-thanz,
			10,000,000	၁၀၀၀၀၀၀၀ တကျဇူး။	ta-koo- day.

Sec. 2nd. Ordinals.

First,	ပဌမ။	pa-ta-ma.
Second,	ဒုတိယ။	doo-tee-ya.
Third,	တတိယ။	ta-dee-ya.
Fourth,	စတုတ္ထ။	tsa-dot-ta.
Fifth,	ပဉ္စမ။	peñ-tsa-ma.
Sixth,	ဆဌမ။	htsa-ta-ma.
Seventh,	သတ္တမ။	that-ta-ma.
Eighth,	အဋ္ဌမ။	a-ta-ma.
Ninth,	နဝမ။	na-wa-ma.
Tenth,	ဒသမ။	da-tha-ma.
Eleventh,	တတဒသမ။	ay-ka-da-tha-ma.
Twelve,	ဒွါဒသမ။	duā-da-tha-ma.

Beyond which the Palee Ordinals
are rarely used.

Sec. 3rd. Fractions.

$\frac{1}{2}$	တဝက်။	ta-wek.
-	တချင်း။	ta-hkyamz.
-	ထက်ဝက်။	htek-wek.
$\frac{1}{4}$	တမိတ်။	ta-tseit.
-	အမိတ်။	a-tseit.
$\frac{3}{4}$	သုံးမိတ်။	thoñs-tzeit.
$1\frac{1}{2}$	တခုနှင့်တဝက်။	ta-hkoo hning ta-wek.
$1\frac{1}{4}$	——တမိတ်။	——ta-tseit.
$1\frac{3}{4}$	——သုံးမိတ်။	——thoñs-tzeit.
$\frac{2}{5}$	ငါးစုတွင်နှစ်ခု။	ngāz-tzoo dwing hna-tsoo.
$\frac{1}{5}$	ငါးပိုင်းတပိုင်း။	ngāz-beings ta-beings.
$\frac{1}{6}$	ချောက်စုမှတခု။	hkyouk tsoo hmā tā-tzoo.

Sec. 4th. NOTATION.

သုံး	<i>thoñs</i>	၃	ကုဋေ	<i>koo-day.</i>
လေး	<i>lays</i>	၄	သန်း	<i>thans.</i>
ငါး	<i>ngās</i>	၅	သိန်း	<i>theins.</i>
ခုနစ်	<i>hkoo-hnit</i>	၇	သောင်း	<i>thoungs.</i>
ကိုး	<i>kos</i>	၉	ထောင်	<i>hdoung.</i>
တ	<i>ta</i>	၁	ရာ	<i>yā.</i>
ချောက်	<i>hkyouk</i>	၆	ဆယ်	<i>htsé.</i>
လေး	<i>lays</i>	၄	ခု	<i>hgoo.</i>

Read thus :

သုံးကုဋေလေးသန်းငါးသိန်းခုနစ်သောင်းကိုးထောင်တရာချောက်ဆယ်လေးခု
thoñs koo-day, lays-thans, ngās-theins, hkoo-hnit thoungs, kos-hdoung,
ta-yā, hkyouk-htsé, lays-hgoo—or in English 34,579,164.

Thirty-four millions, five-hundred and seventy-nine thousand, one hundred and sixty-four.

Examples.

564. ၅၆၄ ငါးရာချောက်ဆယ်လေးခု *ngās-yā, hkyouk-htsé, lays-hgoo.*

4781. ၄၇၈၁ လေးထောင်ခုနစ်ရာရှစ်ဆယ်တခု *lays-hdoung, hkoo-hnit yā, shít-htsé, ta-hkoo.*

23,614. ၂၃၆၁၄ နှစ်သောင်းသုံးထောင်ချောက်ရာတဆယ်လေးခု *hna-tloungs, thoñs-hdoung, hkyouk-yā, ta-htsé, lays-hgoo.*

XXXIV. TIME.

1. The true epoch of Burman time is the annihilation of Gaudama, the last Boodh or deity, which is placed 540 years before Christ, but the vulgar epoch is placed 1182 years later, or 638 years after Christ.

2. Time is measured by lunar months, consisting of twenty-nine and thirty days alternately. Twelve lunar months make a common year, and every third year admits an intercalary month of thirty days. The names of the months are given in Sect: xviii.

The month တံကူး ta-gōō consists of twenty-nine days, the next of thirty and so on.

In leap year the month ဝါဆို wā-htzo is repeated, under the name of ဒုတိယဝါဆို doo-tee-ya wā-htzo, second July.

3. A month is distinguished into two parts, the waxing, လဆန်း la-htzans and the wane, လပြည့်ကျော် la-byē-gyaū—or လဆုတ် la-htzot. The full moon လပြည့် la-byē falls on the fifteenth of the waxing, after which a new count of days begins, and the change or disappearing of the moon, လကွယ် la-goé, falls on the fourteenth or fifteenth of the wane.

4. The days of worship are, the eighth of the waxing, the full, the eighth of the wane, and the change.

5. Time is also divided into weeks, or periods of seven days, which are, of course, independent of the lunar arrangement of the months. The names of the days of the week have already been given in Sect: xviii.

6. With regard to the further division of time into hours and minutes, it is only those Burmese who have been much employed by, or have min-

gled much with Europeans, that understand such matters. The great majority of the poorer classes know little or nothing of our mode of reckoning time by hours ; and when asked at what time of the day such and such a thing occurred, will usually say "at noon," or "a little before noon," or "just before sunset," or point to the sky and say, "when the sun had risen so high," or "when the sun was there, so high, just before setting," or "at midnight," or at "cock-crowing."

XXXV. WEIGHTS AND MEASURES.

Sec. 1st. WEIGHTS.

2 ချင်ငွေ hkying: yuay:	make	1 ငွေကြေး yuay: gyēē:, (or 1 pice.)
4 ငွေကြေး yuay: gyēē:	"	1 ဝဲ páy, (or 1 anna.)
2 ဝဲ páy,	"	1 ဖု mōb, (or 2 annas.)
2 ဖု mōb,	"	1 မဝ် mat, (or 4 annas.)
4 မဝ် mat,	"	1 ကျပ် kyap, (or 1 rupee.)
100 ကျပ် kyap,	"	1 ပိတောက် peit-thā, (or 1 viss.)

N. B. The term အက္ခေ a-hkwek, is substituted for ပိတောက် peit-thā, in connection with any capital number above ten, as, အက္ခေဆယ် a-hkwek hnit-htsé, for ပိတောက်ဆယ် peit-thā hnit-htsé, twenty viss. Ten viss is optionally written either,

အက္ခေတဆယ် a-hkwek ta-htsé, or ဆယ်ပိတောက် htse peit-thā.

ABBREVIATIONS.

1 ငွေ yuays,	is abbreviated in writing to	ငွေ or တငွေ ta-yuays.
1 ဝဲ pay,	“ “	ဝဲ or တဝဲ ta-bāy.
1 မူ mōō,	“ “	မူ or တမူ ta-mōō.
1 မတ် mat,	“ “	မတ် or တမတ် ta-mat.
1 ကျပ် kyap,	“ “	ကျပ် or တကျပ် ta-kyap.

Sec. 2nd. MEASURES OF LENGTH.

အသစ် a-thit, or လက်သစ် lek-thit, (a finger's breadth.)		
8 သစ် thit,	make	1 မိုက် meik.
12 —, —	“	1 ဂွာ htoā, (or span.)
2 ဂွာ htoā,	“	1 တောင် tounng, (or cubit.)
4 တောင် tounng,	“	1 လံ lañ, (or fathom.)
7 ———, ———	“	1 တာ tā.
1000 တာ tā,	“	1 ဝိုင် deing, (or coss.)
6400 —, —	“	1 ယူနာယော yōō-dza-nā.

ABBREVIATIONS.

1 သစ် thit is marked in writing	ဝဲ or တသစ် ta-thit.
1 မိုက် meik	“ “ မိုက် “ တမိုက် ta-meik.
1 ဂွာ htoā	“ “ ဂွာ “ တဂွာ ta-htoā.
1 တောင် tounng	“ “ တောင် “ တတောင် ta-dounng.
1 တာ tā	“ “ တာ “ တတာ ta-tā.

Sec. 3rd. MEASURES OF CAPACITY.

4 ဝလယ်။ tsa-lé	make	1 ပြည်။ pyeè.
2 ပြည်။ pyeè	“	1 ခွတ်။ tsa-rut.
2 ခွတ်။ tsa-rut	“	1 ဖိတ်။ tseit.
2 ဖိတ်။ tseit	“	1 ခွဲ။ hkwāy.
2 ခွဲ။ hkwāy or 16 ပြည်။ pyeè	“	1 တင်း။ tings.

ABBREVIATIONS.

1 ဝလယ်။ tsa-lé	is marked	ဝဲ။ or တဝလယ်။ ta-tsa-lé.
1 ပြည်။ pyeè	“	ဝဲ။ “ တပြည်။ ta-byeè.
1 ဖိတ်။ tseit	“	ဝဲ။ “ တဖိတ်။ ta-tseit.
1 တင်း။ tings	“	ဝဲ။ “ တတင်း။ ta-dings.

XXXVI. SHORT SENTENCES.

Are you well?

မာ၏လား။
mā ée lā.

I am well.

မာပါ၏။
mā bā ée.

Sit down.

ထိုင်ပါ။
hteing bā.

I have not yet heard.

ငါမကြားသေးဘူး။
ngā ma kyās thay bōō.

Where are you going?

ဘယ်ကိုသွားမည်လဲ။
bé go thwās meé lāy.

What are you doing?

ဘာလုပ်သလဲ။
bā lop tha-lāy.

I am doing nothing.

ဘာမျှမလုပ်မှ။

bā hmya ma lop hpōō.

Come quickly.

အလျင်လာခဲ့။ or မြန်မြန်လာခဲ့။

alying lā hgāy, or myan myan lā hgāy.

Go there.

ဟိုကိုသွား။

ho go tkwās.

It is cold.

အေးသည်။

hkyams the'e.

It is cool.

အေးသည်။

ay the'e.

It is warm.

အိုက်သည်။

eik the'e.

Do it not.

မပြုပါနှင့်။

mā pyoo bā hning.

Do not work.

အလုပ်မလုပ်နှင့်။

alop ma lop hning.

He will come.

သူလာလိမ့်မည်။

thōō lā leim mēe.

He will come directly.

ယခုပင်လာမည်။

ya-hkoo bing lā mēe.

What are you searching for ?

ဘာဟောသလဲ။

ba-hā shā tha-lāy.

I am looking for nothing.

ဘာဟောမရှာဘူး။

ba-hā hmya ma shā bōō.

Come here.

သည်ကိုလာခဲ့။

the'e go lā hgāy.

What do you want ?

ဘာလိုချင်သလဲ။

bā lo hgying tha-lāy.

I want nothing

ဘာမျှမလိုဘူး။

bā hmya ma lo bōō.

What is the matter ?

ဘာဟူသလဲ။

ba-hā hpyit tha-lāy.

Nothing is the matter.

ဘာဟူမပြစ်ပူး။

ba-hā hmya ma hpyit hpōō.

What do (you or he) say ?

ဘာဟောသလဲ။

ba-hā pyau tha-lāy.

Why do you laugh ?

ဘာပြုလို့ရယ်သလဲ။

bā-pyoo-lo yé tha-lāy.

Why do you cry ?

ဘာပြုလို့ငိုသလဲ။

bā-pyoo-lo ngo tha-lāy.

Will you eat rice ?

ထမင်းစားမည်လား။

hta-ming: tsā: mēē lā.

Will you drink water ?

ရေသောက်မည်လား။

yay thouk mēē lā.

Have you finished your dinner ?

ထမင်းစားပြီးပြီလား။

hta-ming: tsā: pyēē: byēē lā.

I have not yet eaten.

စားသေးဘူး။

ma tsā: thay: bōō.

I have done eating.

စားပြီးပြီ။

tsā: pyēē: byēē.

When did you eat ?

ဘယ်သောခါစားသလဲ။

bé thau hkā tsā: tha-lāy.

Will you drink spirits ?

အရက်သောက်မည်လား။

a-yek thouk mēē lā.

What do you bring ?

ဘာယူခဲ့သလဲ။

bā yōō hgyā tha-lāy.

Are you hungry for rice ?

ထမင်းဆာသလား။

hta-mingṣ htsā tha-lāṣ.

Are you thirsty for water ?

ရေငတ်သလား။

yay ngat tha-lāṣ.

Are you fatigued (with sitting) ?

ညောင်းသလား။

nyoungṣ tha-lāṣ,

Are you fatigued (with labour) ?

မောသလား။

mau tha-lāṣ,

Have you fever ?

ဖျားသလား။

hpyāṣ tha-lāṣ.

Are you sorry ? lit : Is your mind hot ?

စိတ်ပူသလား။

tseit pōṭṭ tha-lāṣ.

Does your head ache ?

ခေါင်းကိုက်သလား။

hgoungṣ keik tha-lāṣ.

Are you angry ?

စိတ်ဆိုးသလား။

tseit htsoṣ tha-lāṣ.

I cannot tell.

မသိနိုင်ဘူး။

ma htso hneing bōṭṭ.

What is the matter with your eyes ?

မျက်စိမှာဘာဖြစ်သလဲ။

myek-tsēē hmā bā hpyit tha-lāy.

What is there in the jungle ?

တောထဲမှာဘာရှိသလဲ။

tau hdāy hmā bā shee tha-lāy.

There is a tiger.

ကျားရှိပါသည်။

kyāṣ shee bā theē.

There is an elephant also.

ဆင်တစ်လည်းရှိပါသည်။

htsing ta-tzēē lēē shee bā theē.

What work do you understand ?

ဘယ်အလုပ်ကိုလုပ်တတ်သလဲ။

bé alop go lop dat tha-lāy.

Is there a man on the hill ?

တောင်ပေါ်မှာလူရှိသလား။

toung bāu hmā lōō shee tha-lā.

There is sir.

ရှိပါသည်ဘုရား။

shee bā theē pei-yā.

Of what race is the man ?

တယ်လူမျိုးရှိသလဲ။

bé lōō myos shee tha-lāy.

He is of the Kareng race.

ကရင်လူမျိုးရှိပါသည်။

Ka-ying lōō myos shee bā theē.

Besides this race is there another ?

သည်ပြင်သူမျိုးရှိသေးသလား။

theē pying lōō myos shee thay tha-lā.

There is also the Khyen race.

ရှင်းလူမျိုးလည်းရှိပါသည်။

Hkyings lōō myos lēes shee bā theē.

How do they live ?

သည်လူများဘာဟာလုပ်စားသလဲ။

theē lōō myās ba-hā lop tsās tha-lāy.

They cultivate gardens and eat.

တောင်ယာလုပ်စားပါသည်။

toung-yā lop tsās bā theē.

Have you any carpenter's tools ?

လက်သွားတန်ဆာရှိသလား။

lek tha-mās ta-htzā shee tha-lā.

The boat is gone.

လွှဲထွက်သွားပြီ။

hlay htwek thwās byēē.

What do you buy and sell ?

မင်းဘာရောင်းဝယ်သလဲ။

ming bā youngs wé tha-lāy.

What are you putting in this boat ?

သည်လွှဲထဲမှာဘာတင်သလဲ။

theē hlay hdāy hmā bā ting tha-lāy.

Is he a large or a small man ?

သူသည်လူကြီးလား၊ လူငယ်လား။

thōō theē lōō gyeēs lās—lōō ngé lās.

Is this man old ?

သည်လူအိုသလား။ (or) အသက်ကြီးသလား။

theē lōō o tha-lā (or) a-thek kyeēs tha-

[lās.

He is an old man.

သူလူအိုဖြစ်သည်။

thōō lōō o hpyit theē.

How many carts are there ?

လှည်းဘယ်နှစီးရှိသလဲ။

hlāys bé-hnit tsēēs shee tha-lāy.

Let us go.

သွားကြမို့။

thwās gya tzō.

Go.

သွားတော့။

thwās day.

He has gone.

သူသွားပြီ။

thōō thwās byēēs.

Before he came.

သူမလာခင်။

thōō ma lā hging.

After he arrived.

သူရောက်သည့်နောက်။

thōō youk theē nouk.

Come to-morrow.

နက်မနီလာခဲ့။

nek-hpan lā hgāy.

I cannot speak Burmese.

မြွှာစကားကိုငါမပြောတတ်။

myam-mā tsa-gās go ngā ma pyau dat.

The Burmese language is very difficult.

မြွှာစကားတယ်ခက်သည်။

myam-mā tsa-gās té hkek theē.

What do you call this ?

သည်ဟာကိုဘာဟုခေါ်သလဲ။

theē hā go ba-hā hkāū tha-lāy.

Take this away.

သည်ဟာကိုယူသွားတော့။

theē hā go yōō thwās day.

Return quick or soon.

မြန်မြန်ပြန်တော့။

myan myan pyan day.

Remain about one hour.

တနာရီလောက်နေတော့။

ta-nā-yēē louk nay day.

Open the window.

ပြောင်းပေါက်ကိုဖွင့်တော့။

pya-dings bouk go hpwīng day.

Shut the door.

တံခါးကိုပိတ်ပါ။

ta-hgās go peit bā.

Where is (he, she or it) ?

ဘယ်မှာရှိသည်တုံး။

bé-hmā shee theē doñs.

Look there.

ဟိုကိုကြည့်တော့။

ho go kyeṭh day.

He cannot come to-day.

ဂနေမလာနိုင်ဘူး။

ga-nay ma lā hneing boos.

He says he will come to-morrow.

နက်မနီနေလာမည်သူဆိုသည်။

nek hpan nay lā meṭh htso theē.

Very well ; when he comes, tell me.

ကောင်းပြီ။ ရောက်တုံးခါပြောပါတော့။

koungs byēē, youk doñs hgā pyau bā day.

Don't go there.

ဟိုကိုမသွားနှင့်။

ho go ma thwās hning.

Don't come here.

သည်ကိုမလာနှင့်။

theē go ma lā hning.

Do not be angry.

မိတ်မဆိုးပါနှင့်။

tseit ma htsoṣ bā hning.

Why do you stay so long ?

ဘာပြုလို့ကြာကြာနေသလဲ။

bā-pyoo-lo kyā gyā nay tha-lāy.

Why do you not come early ?

ဘာပြုလို့စောစောမလာသလဲ။

ba-pyoo-lo tsau tzau ma lā tha-lāy.

Do not speak fast.

မြန်မြန်မပြောနှင့်။

myan myan ma pyau hning.

Is the work finished ?

အလုပ်ပြီးပြီလား။

a-lop pyēē byēē lā.

It is not yet done.

မပြီးသေးဘူး။

ma pyēē thay bōō.

I have never been to that house.

ဟိုအိမ်မှာငါမရောက်စူး။

ho eim hmā ngā ma youk tsa hpōō.

go

Go and cook your rice.

ထမင်းသွားချက်လိုက်။

hta-ming thwā lkyek leik.

Which is the best?

အကောင်းဆုံးဘယ်သင်းလဲ။

a-koung htzoñ bē-thing lāy.

This is the best.

သည်ဟာသာကောင်းသည်။

thē-hā thā koung thē.

I have made a mistake.

ကျွန်ုပ်မှားလေပြီ။

kyun-nop hmā lay byē.

According to this (or) thus he said.

သည်အတိုင်းသူပြောသည်။

thē a-teing thōō pyau thē.

If you wish to go, go.

မင်းသွားချင်လျှင်သွား။

ming thwā hgying hlying thwā.

Do not let him come.

သူကိုမလာပါစေနှင့်။

thōō go ma lā bā tzay hning.

Do not give me wine.

ငကိုအရက်မပေးနှင့်။

ngā go a-yek ma pay hning.

Do not forget.

မမေ့ပါနှင့်။

ma may bā hning,

Do not go there again.

နောက်တခါဟိုမှာမသွားနှင့်။

nouk ta-hkā ho hmā ma thwā hning.

Do not come here.

သည်ကိုမလာနှင့်။

thē go ma lā hning.

Do not go yet.

မသွားနှင့်ဦး။

ma thwā hning oō.

He will not come.

သူမလာဘူး။

thōō ma lā bōō.

I cannot come.

ငါမလာနိုင်ဘူး။

ngā ma lā hneing bōō.

We cannot go to-day.

ငါတို့ယနေ့မသွားနိုင်။

ngā dō ya-nay ma thwā: hneing.

You must not go.

မင်းမသွားရဘူး။

ming: ma thwā: ya bōō.

Where is the house?

အိမ်ဘယ်မှာရှိသလဲ။

eim bé-hmā shee tha-lāy.

Is it far or near?

ဝေးသလား၊ နီးသလား။

ways tha-lā:—nēē: tha-lā:.

It is at a little distance.

တော်တော်ဝေးပါသည်။

tāu dāu ways bā theē.

Is (he) in the house?

အိမ်မှာရှိသလား။

eim hmā shee tha-lā:.

Open the door.

တံခါးဖွင့်ပါ။

ta-hgā: hpwīng bā.

I cannot open the door.

တံခါးကိုငါမဖွင့်နိုင်ပါ။

ta-hgā: go ngā ma hpwīng hneing bā.

Do not sit on the steps, heh!

ထွေးကားမှာမထိုင်နှင့်ဟယ်။

hlay-gā: hmā ma hteing hning hé.

Place (it) on the table.

ခုံပေါ်မှာတင်ထား။

hkoñ bāū hmā ting htā:.

Put it in the trunk.

သစ်တာထဲမှာထားလိုက်။

thit-tā hdāy hmā htā: leik.

Open the trunk.

သစ်တာကိုဖွင့်တော့။

thit-tā go hpwīng dāy.

Pull the punkah.

ယပ်ဆွဲ။

yap htswāy.

Shut the trunk.

သစ်တာကိုပိတ်တော့။

thit-tā go peit day.

Lay the table.

စားပွဲကိုပျင်လိုက်။

tsā-boāy go pying leuk.

I have laid it, Sir !

ပျင်ပြီးပြီဘုရား။

pying pyēē byēē pei-yās.

Heat some water.

ရေခွေးထည့်လိုက်။

yay noay htāy leuk.

It is put on, Sir !

ထည့်ပြီးပြီဘုရား။

htāy pyēē byēē pei-yās.

Has the water boiled ?

ရေဆူပြီလား။

yay htsoō byēē lās.

It has boiled, Sir !

ဆူပါပြီဘုရား။

htsoō bā byēē pei-yās.

Bring the tea-pot.

လက်ဖက်ရည်အိုးယူခဲ့။

lek-hpek-yēē os yōō hgāy.

Bring a cup of tea.

လက်ဖက်ရည်တခွက်ယူခဲ့။

lek-hpek-yēē ta-hgwek yōō hgāy.

Give the sugar.

သကြားပေးပါ။

tha-gyās pay: bā.

Throw away this water.

သည့်ရေကိုထွန်းပစ်လိုက်။

thēē yay go thuns pyit leuk.

Light a candle.

မီးထိုင်ကိုထွန်းလိုက်။

mēēs-deing go htuns leuk.

Wipe the lamp.

မီးအိမ်ကိုသုတ်လိုက်။

mēēs-eim go thot leuk.

Wash this wine-glass.

သည့်ဖန်ခွက်ကိုဆေးလိုက်။

thê hpan-hgwek go htsay: leik.

Where are you from ?

ဘယ်ဆီကလာသလဲ။

bé-htzēē ga lā tha-lāy.

Who are you ?

မင်းဘယ်သူလဲ။

ming: bé-thōō lāy.

Light the lamp.

ဆီမီးကိုထွန်း။

htsēē mēē: go htun:.

Who is he ?

သူဘယ်သူလဲ။

thōō bé-thōō lāy.

Who is that man ?

ထိုယူဘယ်သူလဲ။

hto lōō bé-thōō lāy.

Bring breakfast.

စနက်စာယူခဲ။

ma-nek tsā yōō hgāy.

Have you put in oil ?

ဆီကိုထည့်ပြီလား။

htsēē go htāy byēē lā:.

Why have you not put in oil ?

ဘာပြုလို့ဆီမထည့်ဘူးလား။

bā-pyoo-lō htsēē ma htāy bōō: lā:.

You must put in oil every day.

နေ့တိုင်းဆီကိုထည့်ရမည်။

nay deing: htsēē go htāy ya mēē.

Where are the snuffers ?

မီးညှပ်ဘယ်မှာရှိသလဲ။

mēē: hnyap bé-hmā shee tha-lāy.

Wash this.

သည့်ဟာကိုလျှော်လိုက်။

thē-hā go shāū leik.

Is it dry ?

ແຈ့ပြီလား။

thoay byēē lā:.

Buy a dozen fowls.

ကြက်ဆယ်နှုကောင်ဝယ်ယူလိုက်။

kyek htsé hna-goung wé yōō leik.

Light the wax-candle.

မယောင်းတိုင်ကိုညှိလိုက်။

hpa-youngs deing go hnyeo leik.

Bring the snuffers.

မီးညှပ်ယူခဲ။

mēēs-hnyap yōō hgāy.

Be silent.

ထိတ်ထိတ်နေ။

hteit-hteit nay.

Come near.

အနားမှာလာခဲ။

a-nās hmā lā hgāy.

Snuff the candle.

မီးစာကိုညှပ်လိုက်။

mēēs-tzā go hnyap leik.

Why are you come ?

မင်းအဘယ်ကြောင့်လာသလဲ။

ming: a-bé gyoung lā tha-lāy.

Go and eat your dinner.

မင်းထမင်းသွားစားပါ။

ming: hta-ming: thwā: tsā: bā.

They are all there.

သူတို့အားလုံးဟိုမှာရှိသည်။

thōō dō ās-loñs ho hmā sheo thēe.

We shall go to-morrow.

ငါတို့နက်မန့်နေသွားကြမည်။

ngā dō nek-hpan nay thwās gya mēe.

Is the gentleman up ?

သခင်ထပြီလား။

tha-hkeng hta byēē lās.

He is not yet up.

မထသေးဘူး။

ma hta thay: bōō.

Bring me the newspaper.

သိတင်းစာကိုယူခဲပါ။

thee-dings-tsā go yōō hgāy bā.

I shall go out now.

ယခုငါပြင်သို့သွားမည်။

ya-hkoo ngā pying thō thwās mēe.

Go gently.

တဖြေးဖြေးသွား။

ta-hpyays-hbyays thwās.

Get out of the house.

အိမ်ပေါ်ကဆင်းသွား။

eim bāu ga htsings *thwās*.

Wash your hands.

လက်ကိုဆေးလိုက်။

lek go htsays leik.

Wash your face.

မျက်နှာကိုဆေးလိုက်။

myek-hnā go *thit* leik.

It is very hot here.

သည်မှာအလွန်ပူသည်။

thēe hmā a-hlon pōō thēe.

Hand me that book.

ထိုစာအုပ်ငါ့ကိုပေး။

hto tsā-op ngā go pays.

When did this happen?

သည်ဟာဘယ်သောခါဖြစ်သလဲ။

thēe-hā bé-thau-hkā hpyit tha-lāy.

A long time ago.

ကြာလှပြီ။

kyā hla byēē.

It will rain to-day.

သည့်ဂန့်ခိုဗ်းရွာမည်။

thēe ga-nay mos yuā mēē.

It will not rain much.

အပုံကြီးမရွာဘူး။

a-poñ-gyēēs ma yuā bōō.

Will it rain to-day?

သည့်ဂန့်ခိုဗ်းရွာမည်လား။

thēe ga-nay mos yuā mēē lā.

I don't think it will.

မရွာဘူးထင်သည်။

ma yuā bōō hting thēe.

Whose property is this.

သည်ဟာဘယ်သူဥစ္စာလဲ။

thēe-ha hé-thōō ot-tsā lāy.

Is it yours, or his?

မင်းဟာလား၊ သူဟာလား။

mingz-hā lās—*thōō-hā* lās.

Whose field is this?

သည်လယ်မြေဘယ်သူပိုင်သလဲ။

thēe lé-myay bé-thōō peing tha-lāy.

How many men are there ?

လူတယ်နှစ်ယောက်ရှိသလဲ။

lōō bé-hnit youk shee tha-lāy.

What is your age ?

မင်းအသက်ဘယ်လောက်လဲ။

ming: a-thek bé-louk lāy.

Whose horse is that ?

ထိုမြင်းတယ်သူဟာလဲ။

hto mying: bé-thōō-hā lāy.

This is very good.

သည်ဟာအတ္တန်ကောင်းသည်။

thēe-hā a-hlon kouns thee.

Bring pen and ink.

မှင်တံနှင့်မှင်ရည်ယူနဲ့။

hming-dan hning hming-ycè yōō hgāy.

That fruit is not good to eat.

ထိုအသီးစားဖို့မကောင်း။

hto a-thēē: tsā: hbq ma-kouns.

What are you eating ?

မင်းဘာစားသလဲ။

ming: bā tsā: tha-lāy.

Go not there again.

ဟိုမှာနောက်တခါမသွားနှင့်။

ho hmā nouk ta-hkā ma thwās hning

Who lives there ?

ဟိုမှာတယ်သူနေသလဲ။

ho hmā bé-thōō nay tha-lāy.

Waken me very early.

ငါ့ကိုစောစောကြီးနှိုးလိုက်။

ngā go tsau-tzau gyēē: hnos leik.

Go straight forward.

ရွှေ့ကိုတည့်တည့်သွား။

shay go tay-day thwās.

This will be better.

သည်ဟာသာကောင်းမည်။

thēe-hā thā kouns méo.

Take away this watch.

ဤနာရီခွက်ကိုယူသွားတော့။

ēē nā-yēē hgwek go yōō thwās day.

Have you two boxes ?

မင်းမှာသစ်တာနှလုံးရှိသလား။

ming: hmā thit-tā hna-loñ: shee cō lā.

I have one or two.

တလုံးနှလုံးရှိပါသည်။

ta-loṅṅ hna-loṅṅ shee bā thẽe.

I have not even one.

တလုံးမျှမရှိဘူး။

ta-loṅṅ hmya ma shee bōō.

Where did you get that?

ဟိုဟာကိုဘယ်ဆီမှာရသည်တုံး။

ho-hā go bé-htzēē hmā ya thẽe doṅṅ.

I do not understand.

နားမလည်ဘူး။

nās ma lāy bōō.

Do you know this man?

သည်လူကိုမင်းသိလား။

thẽe lōō go mingṅ thẽe ēē lās.

Who is the owner of this house?

သည်အိမ်ကိုဘယ်သူပိုင်သလဲ။

thẽe eim go bé-thōō peing tha-lāy.

What wages do you get per month?

တလလျှင်အဘယ်လောက်ရသလဲ။

ta-la hlying a-hka bé-louk ya tha-lāy.

How can I say?

ငါဘယ်နှယ်ပြောနိုင်မည်လဲ။

ngā bé-hné pyau hneing mẽe lāy.

There is a ferry boat at that place.

ထိုအရပ်မှာကုတိုလွှေရှိပါသည်။

hto a-yap hma ka-dō hlay shee bā thẽe.

What is the cost of these things?

သည်ဥစ္စာများအဖိုးဘယ်လောက်လဲ။

thẽe ot-tsā myās a-hpos bé-louk lāy.

Give fire.

မီးပေးပါ။

mēēs payṅ bā.

Can you ride?

မြင်းစီးတတ်သလား။

myingṅ tsēēs dat tha-las.

Go and see.

သွားကြည့်စမ်း။

thwās kyẽē tzam.

I cannot give so much.

ဤမျှလောက်ငါပေးနိုင်ဘူး။

ēē hmya louk ngā ma payṅ hneing bōō.

When did he come ?

သူဘယ်သောအခါလာသလဲ။

thōō bé-thau-hkā lā tha-lāy.

They are all gone away.

သူတို့အားလုံးထွက်သွားပြီ။

thōō dō ās-loñs htwek thwās byēē.

I have not found the thief as yet.

သူရိုးကိုငါမတွေ့သေးဘူး။

thōō-hkos go ngā ma tway thay bōōs.

Do you hear what I say ?

ငါပြောသတာကိုမင်းကြားသလား။

ngā pyau tha-hā go mingz kyā tha-lās.

Go before, I will follow.

ရှေ့ကိုသွားငါလိုက်လာတော့မည်။

shay go thwās ngā leuk lā day mēē.

Do as you like.

အလိုအတိုင်းပြု။

a-lo a-teingz pyoo.

Put out the candle.

မီးတိုင်ကိုသတ်လိုက်။

mēēs-deing go that leuk.

Be careful.

သတိပြု။

tha-dee pyoo.

Get the carriage ready.

ရထားပျင်လိုက်။

ya-htās pying leuk.

It is no matter.

အတွက်မရှိ။

a-twek ma shee.

I have no ^{strength} leisure.

အားမရှိဘူး။

ās ma shee bōōs.

Bring my books now.

ငါ့အုပ်ကိုခုယူခဲ့။

nga tsā-op go hkoo yōō hgyāy.

Give them one rupee each.

သူတို့ကိုတချက်စီပေး။

thōō dō go ta-hgyat-tzēē payz.

You must come quickly.

မင်းအလျင်လာရမည်။

mingz a-lying lā ya mēē.

He will arrive to-day.

သူသည်နေ့ရောက်မည်။

thōō theē ga-nay youk mēē.

Say that again.

ထိုဟာကိုပြောပြန်ပါ။

hto-hā go pyau byan bā.

Is the steamer arrived?

ငါးသင်ဘောရောက်ပြီသား။

mēē thing-bau youk byēē lā.

She has arrived, I think.

ရောက်ကပြီ။ မှတ်သည်။

youk ga byēē—hmat theē.

Are you able to do this?

သည်ဟာကိုမင်းပြုနိုင်သလဲ။

theē-hā go ming pyoo hneing tha-lāy.

What is your wish?

မင်းဘာအလိုရှိသလဲ။

ming bā a-lo shee tha-lāy.

He said so in my presence.

ငါ့ရှေ့တွင်သူ၏အကြံပြောသည်။

ngā shay dwing thōō ēē-tho pyau theē.

I do not know anything.

ငါတို့တခုမျှမသိဘူး။

ngā ta-tzon ta-hkoo hmya ma thee bōō.

I do not know at all.

ငါအလျှင်းမသိ။

ngā a-hlyings ma thee.

What is his name?

သူနာမည်ဘာလဲ။

thōō nā-mēē bā lāy.

Where do you live?

မင်းဘယ်ရွာမှာနေသလဲ။

ming bē yuā hmā nay tha-lāy.

What is your occupation?

ဘာလုပ်စားသလဲ။

bā lop tsā tha-lāy.

I am a cultivator.

လုပ်လုပ်စားပါသည်။

lé lop tsā bā theē.

Have you a wife?

မင်းမှာမယားရှိသလား။

ming hmā ma-yā shee tha-lā.

I do not remember.

ငါမမှတ်မိဘူး။

ngā ma hmat mee bōō.

I live by selling in the bazar.

ဈေးမှာရောင်းဝားပါသည်။

dzay: hmā youngs tsā: bā theè.

He is not very ill.

သူသည်အပုံကြီးမနာဘူး။

thōō theè a-poñ gyeē: ma nā bōō.

He cannot come, being sick.

မမာကြောင်းနှင့်မလာနိုင်၊

ma mā gyōungs hning ma lā hneing.

Does your head ache?

ခေါင်းကိုက်သလား။

hgōungs keik tha-lā.

Give me a little bread.

မုန့်တစ်တစ်ပေါက်ပေးပါ။

mon ta-tseit ta-bouk pay: bā.

I wish to buy a horse.

မြင်းတစ်ကောင်ဝယ်ချင်သည်။

myings ta tzeē: go ngā wé hgying theè.

This is a very vicious horse, is he not?

သည်မြင်းတယ်ဆိုးသည်နော်။

theè myings: té htso: theè nāū.

Where is the saddle and bridle?

ကျန်းနှီးခက်ကြီးတယ်မှာလဲ။

kon: hneē: dzek-kyo: bé-hmā lāy.

I cannot find them.

ငါမတွေ့နိုင်ဘူး။

ngā ma tway hneing bōō.

Although I call, he will not come.

ငါခေါ်သော်လည်းသူမလာဘူး။

ngā hkāū thāū-leē: thōō ma lā bōō.

Is the water rising?

ရေတက်သလား။

yay tek tha-lā.

Not yet.

မတက်သေးဘူး။

ma tek thay: bōō.

It will rise in a short time.

တော်တော်ကြာမှတက်မည်။

tāū dāū kyā hma tek mē.

It has risen about an hour.

တနာမိလောက်ရေတက်ကပြီ။

ta-nā-yēē louk yay tek ka byēē.

He says that the flood has made.

ရေတက်ကပြီသူပြောသည်။

yay tek ka byēē thōō pyau theē.

Before the flood makes, come here.

ရေမတက်ခင်သည်ကိုလာတော့။

yay ma tek hging theē go lā day.

Has the ebb made ?

ရေကျသလား။

yay kya tha-lās.

It is near falling, I think.

ကျလုပြီထင်သည်။

kya loo byēē hting theē.

At what time will the water fall ?

ဘယ်အချိန်လောက်ရေကျမည်လား။

bé a-hkyein louk yay kya mēē lās.

When it falls come and tell me.

ရေကျသောခါလာပြောပါ။

yay kya-thau-hkā lā pyau bā.

The water has fallen.

ရေကျပြီ။

yay kya pyēē byēē.

Will you go when the tide falls ?

ရေကျသွားမည်လား။

yay kya hma thwās mēē lās.

I shall go if the boat is ready.

ဗွေအသင့်ရှိလျှင်သွားတော့မည်။

hlay a-thing shee hlying thwās day mēō.

Is the water deep or shallow ?

ရေနက်သလား။ တိမ်သလား။

yay nek tha-lās—teim tha-lās.

It is not very deep.

အပိုကြီးမနက်ပူး။

a-pon̄ gyēē ma nek hpōō.

Therefore I cannot tell.

သော့ကြောင့်ငါမပြောနိုင်။

thau-gyoung ngā ma pyau hncing.

Can you swim ?

ရေကူးတတ်သလား။

yay kōō dat tha-lās.

I cannot swim well.

ကောင်းကောင်းမကူးတတ်ပူး။

koungs-goungs ma kōōs dat hpōōs.

I can swim a little.

ဘော်ဘော်ကူးနိုင်သည်။

tāū-dāū kōōs hneing theè.

Throw it in the water.

ရေထဲမှာပြစ်လိုက်။

yay hdāy hmā pyit leik.

Who fell into the water?

ရေထဲသို့ဘယ်သူကျသလဲ။

yay hdāy tho bé-thōō kya tha-lāy.

It is not proper to do so.

ဤကဲ့သို့မပြုသင့်ပါ။

ēē gāy-tho ma pyoo thing bā.

He is about five years old.

သူအသက်ငါးနှစ်လောက်ရှိသည်။

thōō a-thek ngā hnit louk shee theè.

I am older than him.

ငါသည်သူထက်အသက်ကြီးသည်။

ngā theè thōō hdek a-thek kyēē theè.

I want about five rupees.

ငါ့ကိုးငါးချပ်လောက်အလိုရှိသည်။

din-gās ngās hgyat louk a-lo shee theè.

I do not wish to give it you.

မင်းကိုငါပေးချင်ဘူး။

mingz go ngā ma payz hgying bōōs.

Has the sun risen?

နေထွက်ပြီလား။

nay htwek byēē lās.

Wake me before sun rise.

နေမထွက်မှီငါ့ကိုနှိုးလိုက်။

nay ma htwek hmēē ngā go hnos leik.

It will rain all day.

တနေ့လုံးမိုးဇလ်မည်။

ta-nay-loñz moz yuā meè.

Do you think it will rain?

မိုးဇလ်မည်ထင်သလား။

moz yuā meè hting tha-lās.

I do not think it will.

မရွာဘူးထင်သည်။

ma yuā bōōs hting theè.

At what time must you go there ?

ဟိုမှာဘယ်အချိန်ကိုသွားရမည်လား။ [lā:
hō hmā bé a-hkyein go thwā: ya meē

Perhaps I shall go.

သွားကောင်းသွားတော့မည်။
thwā: gOUNG: thwā: dāy meē.

Is he still asleep ?

သူသည်အိပ်သေးသလား။
thōō theē eip thay: tha-lā:

I must rise by break of day.

မိုးလင်းမှငါထရမည်။
mo: ling: hma ngā hta ya meē.

Let us get up.

ထကြမို့။
hta gya tzo

He does not wish to get up.

သူမထချင်ဘူး။
thōō ma hta hgying bōō:

After getting up from bed.

အိပ်ရာကထပြီးမှ။
eip-yā ga hta pyēē: hma.

You have put it upside down.

မင်းပြောင်းပြန်ထားပြီ။
ming: byOUNG:-byan htā: byēē.

Do not say so.

သည်လိုမပြောနှင့်။
thē-lo ma pyau hning.

When the sun sets, go.

နေဝင်မှသွားတော့။
nay wing hma thwā: dāy.

What are you reading ?

မင်းဘာဖတ်နေသလဲ။
ming: bā hpat nay tha-lāy.

Read before me.

ငါရှေ့တွင်ဖတ်ပါ။
ngā shay dwing hpat bā.

I will sit down here.

ငါသည်မှာထိုင်မည်။
ngā theē hma hteing meē.

Have you some fire ?

ဒီးပါသလား။
mēē: pā tha-lā:

I have not, sir !

မီးမပါဘူးဘုရား။

mēē ma pā bōō pei-yā.

I sent him yesterday.

မနေ့ကသူ့ကိုထွတ်လိုက်သည်။

ma-nay-ga thōō go hlut leik theē.

You must not say so.

သည်လိုမဆိုရဘူး။

theē-lo ma htso ya bōō.

It is not the Burman custom.

ဘမာထုံးဝံမဟုတ်။

ba-mā hton̄s-tzan̄ ma-hot.

You have done as I wished.

မင်းသည်ငါအလိုအတိုင်းပြုပြီ။

minḡs theē ngā a-lo a-teings̄ pyoo byēē.

I will do as you desire.

မင်းအလိုအတိုင်းငါပြုမည်။

minḡs a-lo a-teings̄ ngā pyoo mēē.

I will do it if I can.

ငါပြုနိုင်လျှင်ပြုပါမည်။

ngā pyoo hneing hlying pyoo bā mēē.

I cannot perform this duty.

သည်အမှုကိုငါမထမ်းနိုင်။

theē a-hmoo go ngā ma htam̄s hneing.

He has a play every night.

သူညတိုင်းပွဲခံသည်။

thōō nya deings̄ poāy hkañ theē.

Make a copy of this document.

သည်စာလက်ကွဲရေးကုလိုက်။

theē tsā lek-hkañ yaȳ kōō leik.

Let them pay one half each.

သူတို့တဝက်စီပေးကြစေ။

thōō dō ta-wek-tzēē paȳs gya tzay.

He must pay one half also.

သူသည်လည်းတဝက်ပေးရမည်။

thoo theē lēē ta-wek paȳs ya mēē.

He must come here himself.

သူကိုယ်တိုင်သည်မှလာရမည်။

thōō ko-deing theē hmā lā ya mēē.

How many baskets of paddy are there ?

ဘူးဘယ်နှစ်တင်းရှိသလဲ။

tsa-bās bē-hnit tings̄ shee tha-lāy.

I will take them all.

ငါးကုန်ယူမည်။

ngā a-kon yōō meê.

Who is the owner of this paddy ?

သည့်စပါးရှင်ဘယ်သူလဲ။

theê tsa-bā: shing bé-thōō lāy.

I will ask him again.

သူကိုငါမေးအံ့မည်။

thoo go ngā may: oñ: meê.

How can he say ?

သူဘယ်နှယ်ပြောနိုင်မည်လဲ။

thōō bé-hné pyau hneing meê lāy.

I have searched and cannot find it.

ရှာလည်းမတွေ့ဘူး။

shā leê: ma tway bōō.

What he says is true.

သူဆိုသည်အတိုင်းမှန်ပေ၏။

thōō htso theê a-teings hman bay eê.

I shall go to-day.

ငါယနေ့သွားတော့မည်။

ngā ya-nay thwā: dau meê.

You must give as you promised.

ပေးမည်ဆိုတိုင်းပေးရမည်။

pays meê htso deings pays ya meê.

I will go now, shall I ?

ယခုသွားတော့မည်နော်။

ya-hkoo thwā: dau meê nāu.

After going back.

ပြန်သွားသည်နောက်မှ။

pyan thwā: theê nouk hma.

Can you write ?

စာရေးတတ်သည်လား။

tsā yays dat tha-lā:.

I can a little.

တစ်ခဏတစ်ခဏတတ်သည်။

ta-htseit ta-bouk tat theê.

I cannot sir !

မတတ်ဘူးဘုရား။

ma tat bōō pei-yās.

There is much talking, be quiet.

စကားများသည်။ တိတ်တိတ်နော်။

tsa-gā: myās theê—teit teit nay.

You must go once every three days.

သုံးရက်တစ်ကြိမ်သွားရမည်။

thoñs-yek ta-hkā thwā: ya meè.

I go there every day.

ဟိုမှာနေ့တိုင်းသွားတတ်သည်။

ho hmā nay-deings thwā: dat theè.

He does not know of my arrival.

ငါရောက်ကြောင်းကိုသူမသိ။

ngā youk gyoungs go thōō ma thee.

I have not seen him all day long.

သူကိုတနေ့လုံးမမြင်ဘူး။

thōō go ta-nay-loñs ma mying bōōs.

Do not let it get wet.

ရေမစိုစေနှင့်။

yay ma tso tzay hning.

Where is the book ?

စာအုပ်ဘယ်မှာရှိသလဲ။

tsā-op bé-hmā shee tha-lāy.

Do not speak fast.

မြန်မြန်မပြောနှင့်။

myan-myan ma pyau hning.

It is true.

မှန်ပါ၏။

hman bā eè.

Where do you live ?

မင်းဘယ်ဆီမှာနေသလဲ။

ming: bé-htzēē hmā nay tha-lāy.

I live at Kau-toon village.

ကောတွန်ရွာမှာနေပါသည်။

Kau-tun yuā hmā nay bā theè.

What is your occupation ?

မင်းဘာလုပ်စားသလဲ။

ming: bā lop tsā: tha-lāy.

Does it rain now ?

ယခုမိုးရွာသလား။

ya-hkoo mos yuā tha-lās.

If it rains, do not go yet.

မိုးရွာလျှင်မသွားနှင့်ဦး။

mos yuā hlying ma thwā: hning thō.

Immediately on arriving.

ရောက်လျှင်ရောက်ချင်း။

youk hlying youk hkyings.

I arrived three days ago.

ငါရောက်သဟာသုံးရက်ရှိပြီ။

ngā youk tha-hā *thoñs-yek* shee byēē.

It is long since I arrived.

ငါရောက်သဟာကြာလှပြီ။

ngā youk tha-hā kyā hla byēē.

No one told me.

ငါကိုဘယ်သူမျှမပြောဘူး။

ngā go bé-thōō hmya ma pyau bōō.

I have twenty head of cattle.

နွားအကောင်နှစ်ဆယ်ရှိပါသည်။

noā a-koung hna-htsé shee bā theē.

The price is high, I think.

အဖိုးကြီးပါသည်။ ထင်သည်။

a-hpoā kyēē bā theē, hting theē.

He is a clever man.

သူသည်လိမ္မာသောသူဖြစ်သည်။

thōō theē leim-mā thau *thōō* hpyit theē.

He is a stupid man.

သူသည်လူမိုက်ဖြစ်သည်။

thōō theē lōō meik hpyit theē.

He knows nothing.

သူသည်ဘာလည်းမသိဘူး။

thōō theē bā leēs ma *thee* bōō.

Will you drink spirits?

အရက်သောက်မည်လား။

a-yek *thouk* meē lā.

I will not drink.

မသောက်ပါဘူး။

na *thouk* bā bōō.

I do not wish to drink.

မသောက်ချင်ဘူး။

ma *thouk* hgying bōō.

If you drink, you will be drunk.

သောက်လျှင်မူးမည်။

thouk hlying mōō meē.

A priest is dead.

ဘုန်းကြီးတပါးပြောင်သည်။

pon-gyēē ta-bā pyoung theē.

A governor is dead.

မင်းတပါးလွန်သည်။

ming ta-bā lun theē.

A man is dead.

လူတယောက်သေသည်။
lō ta-youk *thay* thê.

A buffalo is dead.

ကျွတ်ကောင်သေသည်။
kyuāy ta-goung *thay* thê.

The priest sleeps.

ဘုန်းကြီးကျိန်းသည်။
pon:-gyēē kyein: thê.

The governor sleeps.

မင်းစက်သည်။
ming: tsek thê.

The man sleeps.

လူအိပ်သည်။
lō eip thê.

A cow sleeps.

နွားအိပ်သည်။
noā: eip thê.

A priest eats.

ဘုန်းကြီးစားသည်။
pon:-gyēē hpon: pay: thê.

A governor eats.

မင်းပွဲတော်တည်သည်။
ming: pway-dāu tē thê.

A man eats.

လူစားသည်။
lō tsā: thê.

(He) gives to the priest.

ဘုန်းကြီးကိုကပ်သည်။
pon:-gyēē go kap thê.

(He) gives to the governor.

မင်းကိုဆက်သည်။
ming: go htsek thê.

(He) gives to a man.

လူကိုပေးသည်။
lō go pay: thê.

The priest walks.

ဘုန်းကြီးကြွသည်။
pon:-gyēē kyua thê.

The governor walks.

မင်းစက်တော်ဖြန့်သည်။
ming: tsek-dāu hpyan thê.

The man walks.

လူသွားသည်။

lōō *lhwā* theè.

The horse goes.

မြင်းသွားသည်။

mying *lhwā* theè.

The elephant roars.

ဆင်အော်သည်။

htsing āū theè.

The horse neighs.

မြင်းဟိသည်။

mying *hēē* theè.

The cow lows.

နွားတွန်သည်။

noā *tun* the.

The buffalo roars.

ကွဲအော်သည်။

kyuāy āū theè.

The dog barks.

ခွေးဟောင်သည်။

hkuay *houng* theè.

The deer whines.

ဆတ်တစ်သည်။

htsat tīt theè.

The barking deer cries.

ရှိဟောက်သည်။

gyēē houk theè.

The cock crows.

ကြက်တွန်သည်။

kyek tun theè.

The cat mews.

ကြောင်မြည်သည်။

kyoung myēē the.

The mouse squeaks.

ကြွက်မြည်သည်။

kyuek myēē theè.

A bird warbles.

ငှက်မြည်တွန်သည်။

hngēk myēē tun theè.

Let us see the horse run.

မြင်းပြေးသည်ကိုကြည့်ကြစို့။

mying *pyay* *thēē go kyeē gya tzo.*

He tells a falsehood.

သူမဟုတ်မမှန်ပြောသည်။

thōō ma-hot ma-hman pyau thēe.

It is not right to act thus.

ဤကဲ့သို့မပြုသင့်ပါ။

ēē-gāy-tho ma pyoo thing bā.

The sun is up.

နေထွက်ခဲ့ပြီ။

may htwek gāy byēē.

Return here at sun-set.

နေဝင်သောခါသည်ကိုပြန်တော့။

may wing-thau-hkā thēe go pyan day.

It is on this wise.

သည့်နည်းသို့။

thēe-hné shee thēe.

He is contented.

သူသည်အားရသည်။

thōō thēe ās-ya thēe.

Do so.

သည့်နည်းပြုတော့။

thēe-hné pyoo day.

Do as I order you.

ငါမှန်သည့်အတိုင်းပြုတော့။

ngā hmā thēe a-teing: pyoo day.

Take care and do not fall.

မလဲအောင်သတိပြု။

ma lāy oung tha-dee pyoo.

How did he die?

သူဘယ်နည်းသေသလဲ။

thōō bé-hné thay tha-lāy.

Who is that man?

ထိုလူဘယ်သူလဲ။

hto lōō bé-thōō lāy.

This is useless.

သဟာအသုံးမဝင်ဘူး။

tha-hā a-thōn: ma wing bōō.

As much as possible.

တတ်နိုင်သမျှအတိုင်း။

tat hneing tha-hmya a-teing:.

It does not agree with our custom.

ငါတို့ထုံးစံနှင့်မညီဘူး။

ngā do hton: tzan hning ma nyēē bōō.

I cannot say for certain.

ငါအတိမ်မပြောနိုင်ဘူး။

ngā a-tap ma pyau hneing bōō.

Tell me all that you know.

မင်းသိသမျှကိုပြောပါ။

ming: thee tha-hmya go pyau bā.

I have never been.

ငါတခါမှမရောက်ဖူးဘူး။

ngā ta-hkā hmya ma youk hpōō bōō.

One must go in a boat.

လှေစီး၍သွားရသည်။

hlay tsēē: yuay thwā: ya theē.

The wind also blows most violently.

လေလည်းပြင်းစွာတိုက်တတ်သည်။

lay lēē: pyings: tzoā teik dat theē.

He talks nonsense.

သူအလကားပြောသည်။

thōō a-la-gās pyau theē.

I slept in my own house.

ကိုယ်အိမ်ပေါ်တွင်အိပ်ပါသည်။

ko eim bāū dwing eip bā theē.

Let the case be dismissed.

အမှုပယ်ပစ်။

a-hmoo Ꞥa lap tzay.

Let the defendant be released.

တရားခံကိုချမ်းသာလေးစေ။

ta-rās-hkañ go hkyam:-thā pays tzay.

There is no road of escape.

လွတ်စရာလမ်းမရှိ။

lut-tza-yā lam: ma shee.

This man is a trader.

သည်လူကုန်သည်ဖြစ်ပါသည်။

theē lōō kon-theē hpyit bā theē.

It is a ship, (three masted ship.)

သုံးပင်တိုင်သင်ဘောဖြစ်သည်။

thoñ:ping deing thing-bau hpyit theē.

I (your servant) have only one.

ကျွန်တော်မှာတစ်စီးသာရှိပါသည်။

kyun-dāū hmā ta-tzēē: thā shee bā theē.

When I call, come immediately.

ငါခေါ်သောအခါမျက်မျင်းလှည့်။

ngā-hkāū-thau-a-hkā hkyek-hkyinge lā hgay.

When washed, put in the sun.

လျှော်ပြီးလျှင်နေပူမှာလွှန်လိုက်။

shāū pyēē hlying nay pōō hmā hlan leik.

Where did you put the small spoon?

ငွန်းကလေးကိုဘယ်ဆီမှာထားသလဲ။

dzun: ga-lay: go bé-htzēē hmā htā: tha-lāy.

I want a washerman.

ခဝါသည့်တယောက်ကိုငါခေါ်စေချင်သည့်။

hka-wā-theē ta-youk go ngā hkāū tzay hgying théō.

Bring dinner.

ညစာလှူ။ or ထမင်းလှူ။

nya-tzā yōō hgāy—or—hta-ming: yōō hgāy.

Do you wish to speak with me?

ငါကိုတစ်စုံတစ်ရာပြောချင်သလား။

ngā go ta-tzon ta-hkoo pyau hgying tha-lā.

They are both come.

သူတို့နှယောက်စလုံးရောက်ကပြီ။

thōō dō hna-youk tsa-loñ: youk ga byēē.

I wish to say one word.

ငါစကားတစ်ခွန်းပြောချင်သည်။

ngā tsa-gā ta-hkun pyau hgying thē.

If it should rain, we cannot go out.

မိုးရွာလျှင်ငါတို့ပြင်မှာမသွားနိုင်။

mo yuā ying ngā dō pying hmā ma thwās hneing.

Can you speak English ?

အင်္ဂလိပ်စကားကိုမင်းပြောတတ်သလား။

ing-ga-leit tsa-gā go ming pyau dat thā-lā.

How far is the village from hence ?

ရွာသည်ဤအရပ်မှဘယ်လောက်ဝေးသလဲ။

yuā thē ē a-yap hma bé-louk way tha-lāy.

Send for the thoo-gyēēs of that vil'age.

ထိုရွာသူကြီးကိုခေါ်ယူခဲ့။

hto yuā thōō-gyēēs go hkāū yōō hgāy.

Can one cross the creek without a boat ?

လှေမရှိဘဲနှင့်ချောင်းကိုကူးနိုင်မည်လား။

hlay ma shee bāy hning hkyoung go kōō hneing nēc lā.

I never saw him before.

ငါသူ့ကိုအရင်တခါမျှမမြင်ဖူးပါ။

ngā thōō go a-ying ta-hkā hmya ma mying hpōō bā.

When did you know of this?

သည့်တာကိုဘယ်သောခါသိရသလဲ။

thẽ hā go bé-thau-hkā thee ya tha-lāy.

I never knew him, nor have I seen him.

သူကိုခါလည်းမသိမြင်လည်းမမြင်။

hō go thee lē: ma thee, mying lē: ma mying.

I have none to give.

ကျွန်ုပ်မှာပေးစရာမရှိဘူး။

kyun-nop hmā pay:tsa-yā ma shee bō:.

I do not wish to buy so much.

ဤမျှလောက်ငါမဝယ်ချင်ဘူး။

ē hmya louk ngā ma wé hgying bō:.

Do you think this a good horse?

သည့်မြင်းမြင်းကောင်းထင်သလား။

thẽ mying: mying: gOUNg: hting tha-lā:.

Where is the groom?

မြင်းထိန်းသူဘယ်ဆီမှာရှိသလဲ။

mying: htein:thō bé-htzē hmā shee tha-lāy.

He is gone without leave.

အခွင့်မပေးဘဲကိုတွက်သွားသည်။

a-hkwing ma pay: bāy go htwek thwā: thẽ.

The water will rise about 4 o'clock.

လေးနာရီအချိန်လောက်ရေတက်မည်။

lay: nā-yēē a-hkyein louk yay tek mēē.

When the water rises, the ship can come.

ရေတက်သောခါသင်္ဘောရောက်နိုင်မည်။

yay tek-thau-hkã thing-bau youk hneing mēē.

I have never been here before.

သည့်အရပ်မှာငါအရင်တခါမျှမရောက်စူး။

thēē a-yap hmā ngā a-yīng ta-hkã hmya ma youk tza-h pōōs.

There is no one in the house.

အိမ်ပေါ်မှာဘယ်သူမျှမရှိဘူး။

eim bāū hmā bé-thōō-hmya ma shee bōōs.

How many men live in this village ?

သည့်ရွာမှာလူတယ်နှစ်ယောက်နေသလဲ။

thēē yuā hmā lōō bé-hnit-youk nay tha-lāy.

What a large horse that is.

ထိုမြင်းသည်ဘယ်မျှလောက်ကြီးသည်။

hto mying: thēē bé-hmya-louk kyēēs thēē.

Now say what you wish.

ယခုပြောချင်သမျှကိုပြောပါ။

ya-hkoo pyau hgying tha-hmya go pyau bā.

Why do you wish to take away this.

သည့်ဟာကိုဘာပြုလို့ယူသွားချင်သလဲ။

thê-hā go bā-pyoo-lō yōō *thwā* hgying tha-lāy.

When did you come to Rangoon ?

ရန်ကုန်မြို့သို့မင်းဘယ်သောခါရောက်သလဲ။

Yan-gon myō thō ming: bé-thau-hkā youk tha-lāy.

In what ship did you come ?

ဘယ်သင်္ဘောတွင်စီး၍လာသလဲ။

bé *thing*-bau dwing tsēē: yuay lā tha-lāy.

I came in the steamer.

စီးသင်္ဘောတွင်စီး၍လာပါသည်။

mēē: *thing*-bau dwing tsēē: yuay lā bā thê.

Who told you of this matter ?

သည့်အကြောင်းကိုဘယ်သူပြောသလဲ။

thê a-kyoung: go bé-thōō pyau tha-lāy.

I knew it myself from seeing it.

ငါ့ကိုယ်တိုင်မြင်၍သိရပါသည်။

ngā ko-deing mying yuay *thee* ya bā thê.

I heard others say so.

သူတထူးတို့၍ကဲ့သို့ပြောသံကြားပါသည်။

thōō-ta-htōō: dō ēē-gāy-thō pyau-thaŋ kyā: bā thê.

How many cattle do you want to sell ?

နှာ့ဘယ်နှစ်ကောင်ရောင်းချင်သလဲ။

noā: bé-hnit-koung young: hgying tha-lāy.

How much do you want per head ?

တကောင်စီ ငွေဘယ်လောက်လိုသလဲ။

ta-goung-tzēē nguay bé-louk lo tha-lāy.

I will take twenty five rupees per head.

တကောင်လျှင် ငွေနှစ်ဆယ်ငါးချိတ်ယူမည်။

ta-goung hlying nguay hna-htsé ngā: hgyat yōō mēē.

I have not that much money.

ထိုမျှလောက်ငွေမရှိဘူး။

hto-hmya-louk nguay ngā-hmā ma shee bōō.

To whom did you entrust the money ?

ငွေဘယ်သူလက်တွင်ပေးအပ်သလဲ။

nguay bé-thōō lek dwing pay: ap tha-lāy.

This is a very difficult matter.

သည်အမှုသည်အထွန်တရာခက်သည်။

thēē a-hmoo thēē a-hlon da-rā hkek thēē.

He can neither read nor write.

သူသည်စာဖတ်လည်းမတတ်၊ စာရေးလည်းမတတ်။

thōō thēē tsā hpat lêē: ma tat—tsā yay: lêē: ma tat.

(I) have neither seen it, nor do (I) know.

သိလည်းမသိမြင်လည်းမမြင်။

thee lêes ma thee, mying lêes ma mying.

I told him once or twice.

သူ့ကိုငါတစ်ခါနှစ်ခါပြောပြီ။

thōō go ngā ta-hkā hna-hkā pyau byēē.

The sun rises in the East.

အရှေ့မျက်နှာမှနေထွက်တတ်သည်။

a-shay myek-hnā hma nay htwek dat theē.

I must go if you do.

မင်းသွားလျှင်ငါလည်းသွားရမည်။

ming: thwā: hlying ngā lêes thwā: ya mēē.

Must he go, if we do.

ငါတို့သွားလျှင် သူလည်းသွားရမည်လား။

ngā dō thwā: hlying thōō lêes thwā: ya mēē lās.

I do not know how he died.

သူမည်သည့်နည်းသေသည်ကိုငါမသိ။

thōō mēē-theē-hné thay theē go ngā ma thee.

I cannot say who he is.

မည်သူဖြစ်ကြောင်းကိုငါမသိနိုင်။

mēē-thōō hpyit gyoung: go ngā ma htso hneing.

I never saw him before.

သူကိုအရင်တခါမျှမမြင်ဘူး။

thōō go a-ying ta-hkā-hmya ma mying bōō.

I know him not, nor have I met him.

သူကိုသိလည်းမသိ၊တွေ့လည်းမတွေ့။

thōō go thee lēē ma thee, tway lēē ma tway.

Call four and twenty carpenters.

လက်သွားနှစ်ဆယ်လေးယောက်ကိုခေါ်ယူခဲ့။

lek-tha-mās hna-htsé lay-youk go hkāū yōō hgay

What wages does he want per month?

တလလျှင်အဘယ်လောက်လိုချင်သလဲ။

ta-la hlying a-hka bé-louk lo hgying tha-lāy.

He wants only five rupees and an half.

ငါးချက်ခွဲသာလိုချင်ပါသည်။

ngās-hgyat- hgoāy thā lo hgying bā thē.

What did he beat you with?

သူသည်မင်းကိုဘာနှင့်ရိုက်သလဲ။

thōō thē ming go bā hning yeik tha-lāy.

He struck me with his fist, sir.

သူလက်သီးနှင့်ရိုက်ပါသည်ဘုရား။

thōō lek-thēēs hning yeik bā thē pei-yā.

Where did you buy your horse ?

မင်းမြင်းကိုဘယ်ဆီမှာဝယ်သလဲ။

mingꜻ myingꜻ go bé-htzēē hmā wé tha-lāy.

How much did you pay for it ?

မြင်းဖိုးငွေဘယ်မျှလောက်ပေးသလဲ။

myingꜻ hpoꜻ-nguay bé-hmya-louk payꜻ tha-lāy.

How many horses have arrived from the Shan country ?

ရှမ်းပြည်ကမြင်းဘယ်နှစ်ကောင်ရောက်သလဲ။

Sham pyēē ga myingꜻ bé-hnit-koung youk tha-lāy.

Is there any horse worth three hundred rupees ?

ဆုံးရာတန်သောမြင်းတစ်ခုတန်ကောင်ရှိလား။

thoñꜻ-yā tan thau myingꜻ ta-tzoñ ta-goung shee èē lāꜻ.

The best horse is worth about five hundred rupees ?

မြင်းအကောင်းဆုံးငါးရာလောက်တန်သည်။

myingꜻ a-koungꜻ-htzoñꜻ ngāꜻ-yā louk tan théē.

To whom does that ship belong ?

ထိုသင်္ဘောကိုဘယ်သူပိုင်သလဲ။

hto thing-bau go bé-thōō peing tha-lāy.

It is a barque, (two and a half masted ship.)

နှစ်ထိုင်ခွဲသင်္ဘောဖြစ်သည်။

hna-ping deing hgoāy thing-bau hpyit théē.

It is a brig, (two masted ship.)

နှစ်တိုင်သင်ဘောဖြစ်ပါသည်။

hna-ping deing *thing-bau* hpyit bā thẽ.

How long is it since you arrived ?

မင်းရောက်သဟာဘယ်လောက်ကြာပြီလဲ။

ming: youk tha-hā bé-louk kyā byēē lāy.

In how many days can you finish this work ?

သည့်အလုပ်ကိုဘယ်နှစ်ရက်တွင်ပြီးဘောင်လုပ်နိုင်သလဲ။

thẽ a-lop go bé-hnit-yek dwing pyēēs-oung lop hneing tha-lāy.

He does not obey what I say.

ငါပြောသဟာကိုသူနားမထောင်ဘူး။

ngā pyau tha-hā go *thōō* na:ma-htoung bōō.

I will enquire and let you know.

ငါမေးစစ်၍မင်းကိုကြားပြောလိုက်မည်။

ngā may: tsit yuay ming: go kyā: pyau leik mẽ.

Hire a carriage again to-day.

သည့်ကနေ့လည်းရထားတစ်စင်းကိုငှားလိုက်ပါ။

thẽ ga-nay lẽ: ya-htā: ta-tzing: go hngā: leik bā.

The poor people speak thus.

ဆင်းရဲသားတို့၍ကဲ့သို့ပြောသည်။

htsing: yāy thā: dō ēē-gāy-tho pyau thẽ.

I heard another say so.

သူတထူး၍ကဲသိုပြောသံကြားသည်။

thōō-ta-htōō ēē-gāy-tho pyau-thaṇ kyā theē.

He sleeps well all night.

တညည့်လုံးသူကောင်းကောင်းအိပ်တတ်သည်။

ta-nyeṇ-loṇ thōō koung-goung eip dat theē.

I cannot do that much.

ထိုမျှလောက်ငါမပြုနိုင်ဘူး။

hto-hmya-louk ngā ma pyoo hneing bōō.

You must do as he tells you.

သူပြောသည်အတိုင်းမင်းပြုရမည်။

thōō pyau theē a-teing ming pyoo ṣa meē.

I have seen him once before.

သူကိုအရင်တခါမြင်ဘူးပြီ။

thōō go a-ying ta-hkā mying bōō byēē.

I arrived at Tarop-hla and slept there.

တရပ်လှရွာမှာရောက်ပြီးမှအိပ်သည်။

Ta-rop-hla yuā hmā youk pyēēs hma eip theē.

The boat being very small upset.

လှေအလွန်ငယ်သည်ဖြစ်သောကြောင့်မှောက်သည်။

blay a-hlon ngé theē hpyit thaṇ gyoung hmouk theē.

He is a taker of bribes.

သူသည်တစ်ခါလက်ဆောင်စားတတ်သည်။
thōō theē ta-tzoṣ lek-htsounṅ tsāṣ dat theē.

He has paid all his debts.

သူ့ကျေးဇြ်ရှိသမျှကိုအကုန်ပေးဆပ်ပြီ။
thoo kyuaṣ-myēē shee-tha-hmya go a-koṇṇ payṣ htsap byēē.

What will you take per hundred baskets.

အတင်းတရုလျှင်ဘယ်လောက်ယူမည်လဲ။
a-tingṣ ta-yā-hlying bé-louk yōō meē lāy.

I heard this from my brother.

သည်အကြောင်းကိုငါအစ်ကိုပြောခဲ့ကြားပါသည်။
theē a-kyoungṣ go ngā it-ko pyau yuay kyāṣ bā theē.

Is his house larger than this?

သူ့အိမ်ကသည်အိမ်ထက်ကြီးသလား။
thōō eim ga theē eim hdek kyēēṣ tha-lāṣ.

I will tell him when I meet him.

သူ့ကိုတွေ့သောခါငါပြောပါမည်။
thōō go tway-thau-hkā ngā pyau bā meē.

According to Burman and Taleing custom.

ဘမာဘလိုင်တို့ထုံးစံရှိရာ။
ba-mā ta-leingṣ do htonṣ-tzanṣ shee-yā.

If both men shall agree.

လူနှစ်ယောက်စလုံးတို့သည်သဘောတူကြလျှင်။

lōō hnit-youk-tza-loñs dō theē *tha-bau* tōō gya hlying.

How long is it since the ox was lost ?

နွားပြောက်သဟာဘယ်လောက်ကြာပြီလဲ။

noās pyouk tha-hā bé louk-kyā byēē lāy.

Have you ever been to Tavoy ?

တဝယ်မြို့သို့မင်းရောက်ဖူးပြီလား။

Dā-wé myō thō mingz youk hpōō byēē lās.

Must one go by land or water ?

ကုန်းကြောင်းသွားရသလား၊ ရေကြောင်းသွားရသလား။

koñs-gyoungz *thwās ya tha-lās*—*yay gyoungz thwās ya tha-lās*.

In the rainy season the waves are great.

မိုးကာလမှာလှိုင်းကြီးပါသည်။

moz kā-la hmā hleingz kyēēz bā theē.

Where did you sleep last night ?

မနေ့ညမင်းဘယ်ဆီမှာအိပ်သလဲ။

ma-nay nya mingz bé-htzēē hmā eip-tha-lāy.

Who found the stolen property ?

မိုးသည်ဥစ္စာကိုတယ်သူတွေ့သလဲ။

hkoz theē ot-tsā go bé-thōō tway tha-lāy.

I cannot say who found it.

မည်သူတွေ့ကြောင်းကိုမသိနိုင်ဘူး။

mê-thōō tway gyoungs go ngā ma htso hneing bōōs.

No one told me of this matter.

သည်အကြောင်းကိုဘယ်သူမျှမပြောဘူး။

thē a-kyoungs go bé-thōō-hmya ma pyau bōōs.

Who is plaintiff in this case?

သည်အမှုမှာတရားလိုဘယ်သူလဲ။

thē a-hmoo hmā ta-rās-lo bé-thōō lāy.

A man named MOUNG BAN is plaintiff.

မောင်ပန်ဆိုသူတရားလိုဖြစ်ပါသည်။

MOUNG BAN htso-thōō ta-rās-lo hpyit bā thē.

The defendant must pay a fine of ten rupees.

တရားခံဒါဏ်ငွေတဆယ်ပေးရမည်။

ta-rās-hkañ dān-nguay ta-htsé pay ya mē.

If he does not pay, he must go to jail.

မပေးဘဲနေလျှင်ထောင်ချရမည်။

ma-pay-bāy nay hlying htoung hkya ya mē.

Let plaintiff pay the cost of the suit.

တရားလိုကအမှုစရိတ်ရှိသမျှကိုပေးစေ။

ta-rās-lo ga a-hmoo tza-reit shee tha-hmya go pay: tzay.

The petition writer's name is not inserted.

လျှောက်လွှာရေးသူနာမည်မပါဘူး။

shouk-hloā yay:-thōō nā-meē ma pā bōō.

Of what crime do you accuse him?

သူအပေါ်မှာဘယ်အငြင်းကြောင့်စွပ်စွဲသလဲ။

thōō a-pāū hmā bé a-pyit gyoung tsup-tswāy: tha-lāy.

I accuse him of stealing my fowls.

ငါ့ကြက်ခိုးကြောင်းနှင့်စွပ်စွဲပါသည်။

nga kyek hko:-gyoung: hning tsup-tswāy: bā theē.

Did you hear this before?

သည်အကြောင်းကိုမင်းအရင်ကကြားဖူးလား။

theē a-kyoung: go ming: a-ying ga kyā: eē lā.

If you come here again, I will beat you.

နောက်တခါသည်မှာလာလျှင်ငါမှိတ်မည်။

nouk ta-hkā theē-hmā lā hlying ngā yeik meē.

We cannot bear with his oppression.

သူအနှိပ်အစက်ကိုငါတို့မခံနိုင်ပါ။

thōō a-hneip a-tsek go ngā dō ma hkañ hneing bā

FINIS.

CONTENTS OF PART III.

		Pages.
I.	Natural Objects, . . .	2 to 4
II.	Natural Phenomena, . . .	5 " 6
III.	Artificial Objects, . . .	7 " 9
IV.	Metals, Minerals, and Mineral Products, . . .	9 " 10
V.	Botany, . . .	11 " 15
VI.	Zoology, . . .	15 " 20
VII.	Eatables and Drinkables, . . .	20 " 21
VIII.	Tools, Utensils, and Mechanical Instruments, . . .	22 " 24
IX.	The Human Body, . . .	24 " 27
X.	Hurts and Diseases, . . .	27 " 28
XI.	Materia Medica, . . .	29 " 30
XII.	Trades and Vocations, . . .	30 " 32
XIII.	A House, its Furniture and Parts, . . .	32 " 35
XIV.	Of a ship or boat, . . .	35 " 36
XV.	Mankind, . . .	37
XVI.	Kindred and relationship, . . .	38 " 39
XVII.	Philosophical and Musical Instruments, . . .	40
XVIII.	Signs of the Zodiac, Cardinals Points, Months } and Days of the Week, }	41

XIX.	Divisions of Time,	.	.		42	
XX.	Society and Government,	.	.	43	to	44
XXI.	Apparel,	.	.	44	"	45
XXII.	Names of Nations,	.	.	45	"	46
XXIII.	Botanical Terms,	.	.	46	"	47
XXIV.	Law Terms,	.	.	47	"	50
XXV.	Military Terms,	.	.	50	"	53
XXVI.	Miscellaneous Nouns,	.	.	54	"	63
XXVII.	Pronouns,	.	.	64	"	66
XXVIII.	Adjectives,	.	.	67	"	70
XXIX.	Verbs,	.	.	70	"	85
XXX.	Adverbs,	.	.	85	"	89
XXXI.	Postpositions,	.	.	89	"	91
XXXII.	Conjunctions,	.	.	91	"	92
XXXIII.	Numerals and Notation,	.	.	93	"	95
XXXIV.	Time,	.	.	96	"	97
XXXV.	Weights and Measures,	.	.	98	"	99
XXXVI.	Short Colloquial Sentences,	.	.	99	"	112

